

Programmabegroting 2020-2023

Voorwoord

Voor u ligt de (meerjaren)begroting 2020-2023 van de gemeente Venlo. Dit document volgt de kaders zoals die door u in het voorjaar bij de behandeling van de kadernota zijn vastgesteld. Dat betekent dat we een aantal door u aangegeven expliciete opdrachten hebben opgepakt, maar we vooral ook willen afmaken waaraan is begonnen.

Deze programmabegroting is de eerste begroting op basis van de zes door u geformuleerde nieuwe raadsprogramma's. Meer focus, maar ook meer samenhang. En als gevolg daarvan ook een in omvang minder omvangrijk begrotingsboekwerk.

Nieuw zijn ook de programma-indicatoren. Per programma en per programmalijn, in overleg met een vertegenwoordiging uit uw raad en uw auditcommissie samengesteld. Wij hebben deze indicatoren voor u bij elkaar gezet in een apart boekje dat wij jaarlijks gaan actualiseren.

Wij wensen u een goede begrotingsbehandeling toe.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	1
Inhoudsopgave	2
Beleidsmatige ontwikkelingen	4
Uiteenzetting van de financiële positie	10
Algemene conclusie financiële positie	11
Ontwikkelingen 2020-2023	18
Ontwikkelingen kapitaallasten	22
Programma's en Algemene middelen	23
1. Gezond en actief Venlo	26
2. Leefbaar Venlo	62
3. Grenzeloos Venlo	80
4. Welvarend Venlo.....	86
5. Centrumstad Venlo	98
6. Circulaire en duurzame hoofdstad.....	106
Algemene middelen	114
Paragrafen.....	121
Lokale heffingen	122
Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	143
Grondbeleid.....	156
Onderhoud kapitaalgoederen	159
Financiering.....	174
Bedrijfsvoering	185
Samenwerkingspartners.....	194
Bijlage I Totaaloverzicht meerjarenbegroting	197
Bijlage II Investerings 2020-2023 inclusief kapitaallasten	199
Bijlage III Kerngegevens	202
Bijlage IV Reserves en voorzieningen	204
Bijlage V Gewaarborgde geldleningen.....	213
Bijlage VI Beleidsindicatoren	214
Bijlage VII Overzicht geraamde baten en lasten per taakveld.....	215
Bijlage VIII Financiële positie	217
Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen	217
Geprognosticeerde balans	219

EMU-saldo	220
Overzicht van incidentele baten en lasten	222
Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	224
Structureel begrotingssaldo	225

Beleidsmatige ontwikkelingen

Hoewel de belangrijkste economische indicatoren nog steeds op groen staan, de regionale werkloosheid is gehalveerd en de rijksoverheid voor het vierde jaar op rij een begrotingsoverschot verwacht, zijn 2019 en 2020 voor onze organisatie niet alleen inhoudelijk, maar ook in financieel opzicht nog een uitdaging.

De start van de huidige collegeperiode, zo'n anderhalf jaar geleden, stond in het teken van grote, oplopende tekorten en onrust binnen de gemeentelijke organisatie. Lastige keuzes werden daarom niet langer uitgesteld, er volgden heldere afspraken met het provinciebestuur en er werd stevig bijgestuurd. Hoewel de jaarrekening 2018 met een positief resultaat en met een goedkeurende accountantsverklaring werd afgesloten, is de bestuurlijke opgave nog niet voltooid. Weliswaar verbeteren onze financiële ratio's, nog steeds is er sprake van een stevige budgettaire en inhoudelijke opgave in (delen van) het sociaal domein. Voorzichtigheid is wat dat betreft zeker nog geboden.

De verbetering van ons eigen vermogen is op dit moment van dien aard dat de in het coalitieakkoord opgenomen doelstellingen naar verwachting eerder dan verwacht worden gehaald. Daardoor ontstaat er bestuurlijk weer ruimte voor nieuwe ontwikkelingen. De extra spelregels die wij ons zelf hebben opgelegd en de heldere kaders die u aan ons heeft meegegeven, hebben daaraan een stevige bijdrage geleverd.

Afgezien van een aantal specifieke wensen die u ons heeft meegegeven, hebben wij in deze begroting nadrukkelijk aandacht gegeven aan de breed gedragen opdracht om aan onze inwoners gewoon goede publieke dienstverlening te leveren en te zorgen voor een goed onderhouden en veilige leefomgeving. Dat is wat ons betreft een absoluut basisoniveau waarop iedere inwoner zou mogen en moeten kunnen rekenen. Het daar niet langer aan voldoen tast direct het vertrouwen van de inwoners in de gemeente Venlo aan. Venlo heeft daar in de afgelopen jaren, als gevolg van enorme budgettaire druk, concessies aan moeten doen. Een groot aantal voorstellen beoogt deze opgelopen achterstand geheel of ten dele te repareren.

Daarnaast is bij een aanzienlijk aantal voorstellen, met name in het sociaal domein, sprake van uitbreiding van wettelijke taken (taakmutaties) en van autonome ontwikkelingen als gevolg van gestegen lonen en prijzen. Taakmutaties zijn bijvoorbeeld de invoering van de Wet verplichte GGZ, de opvang van slachtoffers huiselijk geweld zonder eerdere verblijfplaats en de verhoging van de leeftijdsgrenzen voor gezinshuizen. Bijzonder is het ook dat we in september in de rijksbegroting hebben kunnen lezen dat het kabinet in 2019 een onderbesteding realiseert op zorg van circa één miljard euro maar geen structurele middelen vrijmaakt voor jeugdzorg.

Een stedelijke gemeenschap bestaat echter niet bij goed beheer, dienstverlening en wettelijke taken alleen. De gemeente Venlo moet, omwille van het voortbestaan van Venlo als aantrekkelijke, vitale en welvarende stad ook investeren in haar ontwikkeling. Boeiend blijven voor jonge onderscheidende mensen, interessant voor bezoekers en toeristen en aantrekkelijk blijven voor gezinnen. Dit zijn de opgaven waarin Venlo, ondanks budgettaire druk, als centrum- en 100.000+-gemeente altijd zal moeten blijven investeren.

Deze strategische opgave is op zichzelf geen unieke opgave. De wijze echter waarop we daar in Venlo invulling aan geven en welke accenten we daarbij zetten, is dat nadrukkelijk wel. En vooralsnog lijkt deze lange termijnstrategie zijn vruchten af te werpen.

Zo publiceerde het Planbureau voor de Leefomgeving en het CBS onlangs een geactualiseerde prognose waarin het voor 2035 geprognoseerde inwonertal van Venlo met 12.400 inwoners naar boven is bijgesteld. Dat is meer dan een bijstelling. Van een geprognoseerde bevolkingsafname met zo'n 8% is dit een bijstelling naar een bevolkingsgroei met 4,4%. Een nadere verkenning zal moeten uitwijzen wat hiervan de precieze betekenis zal zijn voor ons stedelijk beleid, of dit nu gaat over onderwijshuisvesting, woningbouw, jeugdzorg of arbeidsmarkt. In dit verband merken wij op dat het kabinet in de rijksbegroting één miljard euro heeft voorzien om de bouw van betaalbare woningen te stimuleren. Woningen die, gegeven de hiervoor genoemde bevolkingsprognoses, hard nodig zullen zijn. In hoeverre Venlo van deze middelen gebruik kan maken is nu nog niet aan te geven. Net zo min als de precieze gevolgen die de uitspraak van de Raad van State heeft voor een eventueel woningbouwprogramma of andere fysieke projecten.

Venlo kent, in het verlengde van haar circulaire ambities en tegen de achtergrond van de Klimaatwet, een stevige opgave ten aanzien van energie en klimaat. Dat is natuurlijk ook niet zo gek als logistieke hotspot en regio met een relatief omvangrijke maakindustrie en tuinbouwcluster. Daarnaast zijn ook in het coalitieakkoord hierover concrete afspraken gemaakt en hebben wij u afgelopen jaar een circulair uitvoeringsprogramma voorgelegd. Om hieraan de komende jaren voortvarend uitvoering te kunnen geven hebben wij een duurzaamheidsfonds gecreëerd ter hoogte van € 1.000.000 waaruit concrete activiteiten en projecten kunnen worden ge(-co)financierd. Daarnaast stellen wij voor om de bestaande structureel voor deze ambitie beschikbaar gestelde middelen in het programma Circulaire Hoofdstad met €100.000 te verhogen.

Het afgelopen jaar hebben wij met zeven andere gemeenten uit onze regio gewerkt aan een regionale investeringsagenda waarin we de ambitie hebben gekozen om in 2022 de gezondste regio van Nederland te zijn. Dat is een flinke ambitie die om een stevige aanpak vraagt. Met de Provincie Limburg werken wij aan een aanvraag voor een regiodeal Noord-Limburg waarin overheden en maatschappelijke partners zich de komende jaren gezamenlijk voor dit doel in (gaan) spannen. Nu heeft een regiodeal een sterke focus op de nationale agenda. Daarnaast voorzien wij de realisatie van een geactualiseerde, regionale strategische visie. Zoals met u afgesproken wordt u (als gemeenteraden in Noord-Limburg) hier nadrukkelijk bij betrokken.

In 2018 hebben wij met de provincie Limburg afspraken gemaakt en deze vastgelegd in een bestuursakkoord. Daarbij zijn afspraken gemaakt over majeure stedelijke ontwikkelingen zoals de herontwikkeling van het terrein van de voormalige Frederik Hendrikazerne en de spoorwegonderdoorgang ter hoogte van de Vierpaardjes. Zowel voor de stedelijke ontwikkeling van onze stad, als voor de gemeentebegroting zijn beide ontwikkelingen van groot belang. De afgelopen periode hebben we besteed aan de voorbereiding en ook 2020 zal nog in dit teken staan. Het is zaak om druk op het proces van de uitvoering te houden om tijdig en met beheersbare risico's de komende jaren tot resultaat te komen.

Wat betreft uw nadrukkelijke wens om geïnformeerd te worden over de toekomst van het zwembad merken wij op dat wij u hierover, zoals afgesproken, zullen informeren. Ons voornemen is een nieuw zwembad te realiseren in combinatie met het buitenbad in Blerick. Het huidige zwembad blijft tot die tijd geopend. Vooruitlopend op de definitieve besluitvorming hierover, hebben wij een voorbereidingskrediet opgenomen ter hoogte van € 1.000.000. Daarnaast hebben wij, met het oog op de mogelijke ontwikkelingen met betrekking tot de toekomst van de sportaccommodaties, een voorbereidingskrediet opgenomen van €500.000 in 2020. Wij verwachten u hierover bij de begroting 2021-2024 een integrale afweging voor te kunnen leggen.

Wij blijven investeren in cultuur omdat we dit een belangrijke basiswaarde vinden in onze samenleving. We investeren in een cultureel vermogende stad met cultureel vermogende burgers. Culturele competenties worden steeds belangrijker. Ze helpen om weerbaar, zelfbewust en creatief met een steeds veranderende omgeving om te gaan. Een cultureel vermogende stad vraagt om een rijke culturele omgeving die toegankelijk is om cultureel te leren en mee te doen. Cultuur in Venlo is een van de belangrijke "woonattracties" die mensen laat besluiten zich in Venlo te vestigen, want steden met een goed aanbod aan culturele belevingen zijn aantoonbaar aantrekkelijk om te verblijven en te wonen. Om alle ambities inzake cultuur in Venlo te kunnen realiseren, is een sterke infrastructuur nodig. Hiertoe

willen we in 2020 besluiten nemen over het nieuwe cultuurbeleid, met daarin aandacht voor ambities, een herijking van subsidies en een objectief gewogen basis voor de grote cultuurinstellingen en alle amateurverenigingen in Venlo.

Er is het afgelopen jaar veel gesproken over subsidies. Indachtig de kaders die u ons heeft meegegeven en het met u afgesproken proces zijn wij aan de slag gegaan. Natuurlijk hebben wij begrip voor het ongemak dat dit bij een deel van onze verenigingen en instellingen oproept. Dat neemt echter niet weg dat wij met elkaar een koerswijziging en een financiële opgave hebben in te vullen. Uw opdracht is voor ons helder, net als uw verzoek om in 2020 nog geen concrete subsidies af te bouwen. Dat verzoek hebben we in deze concept-begroting dan ook gehonoreerd. Eerst het verhaal, het beleid en dan pas de keuzes. Daar wordt door onze organisatie nu gericht aan gewerkt. Zo leggen wij in december een geactualiseerde algemene subsidieverordening (Asv) aan u voor en starten wij begin 2020 met de afgesproken zerobased aanpak.

In 2017 heeft u het aantal Venlose raadsprogramma's gereduceerd en wat betreft focus verder aangescherpt. Met uw auditcommissie, aangevuld met een aantal betrokken raadsleden, hebben wij in goed overleg gezamenlijk gezocht naar goede indicatoren. En hoewel wij denken hierin te zijn geslaagd, erkennen we ook dat deze indicatoren niet alleen periodiek onderhoud behoeven, maar in 2020 ook nog verdere aanvulling en aanscherping dienen te krijgen. Wij hebben deze indicatoren, per programma en programmalijn, als aparte bijlage bij deze concept-begroting opgenomen. De gekozen vorm, in een handzaam boekje met figuren en toelichting, maakt het voor u mogelijk om deze informatie los van de begroting te bewaren en tijdens uw raadswerk als naslagwerk te hanteren.

Tegen de achtergrond van de door u vastgestelde kaders in de kadernota hebben wij met de vorming van deze nieuwe programma's ook gekeken naar mogelijkheden om invulling te geven aan de spelregel 'nieuw voor oud'. Welke activiteiten kunnen wij heroverwegen om mensen en middelen vrij te maken voor nieuwe bestuurlijke wensen en behoeften. Helaas hebben wij moeten vaststellen dat dit in de praktijk nog niet veel resultaat heeft opgeleverd. Dat betekent dat we (indien we aan uw wensen en ambities tegemoet willen komen) op een andere wijze, dan opnieuw ombuigen, in budgettaire dekking moeten voorzien.

Tegen die achtergrond, maar ook gegeven de eerder geconstateerde ontwikkeling van onze financiële ratio's, stellen wij u in deze begroting voor om de extra (financiële) spelregels opnieuw te bezien. Het strikt hanteren van de financiële spelregels zou weliswaar een nog verdere verbetering van de ratio's betekenen, maar ook het afwijzen van vrijwel alle begrotingsvoorstellen en daarmee van de meeste bestuurlijke wensen en ambities. En hoewel het ten dele loslaten van deze

spelregels ten koste gaat van het tempo waarmee het vermogen groeit, had een dergelijk begrotingsscenario niet onze voorkeur.

Daarnaast hebben wij als college ook enige tijd stil gestaan bij de omvang van het in het voorportaal opgenomen investeringsvolume. En hoewel er voor ieder voorstel op zichzelf een plausibele verklaring is te geven, hebben wij vraagtekens geplaatst bij het realisme van deze opgave. Wij hebben er dan ook expliciet voor gekozen om voor een aantal gewenste investeringen na 2020 nog geen investeringsbedragen op te nemen, maar deze nadrukkelijk onderdeel te laten zijn van de jaarlijkse integrale begrotingsafweging. Naast de concrete investeringsopgave, hebben wij ruimte gecreëerd voor nieuwe investeringen binnen het kapitaallastenplafond. Deze vrij ruimte wordt beschikbaar gehouden voor nog te maken investeringsbeslissingen voortvloeiende uit de verschillende onderzoeken waarvoor een voorbereidingskrediet wordt gevraagd dan wel voor nieuwe investeringsbeslissingen die voortvloeien uit andere maatschappelijke investeringsopgaven.

Bij de uitwerking van de diverse raadsprogramma's worden beoogde activiteiten en projecten voortaan door ons voorafgaand en tijdens de ontwikkeling getoetst op een solide financiële onderbouwing, i.c. een haalbare business case.

In de afgelopen jaren is een deel van de afvalstoffenreserve ingezet om de lokale lastendruk te temperen. Met ingang van 2020 is dit echter niet langer mogelijk. En hoewel wij u voorstellen om de OZB-opbrengst niet meer te laten stijgen dan de inflatoire bijstelling, zal mede als gevolg hiervan de reële lastendruk in 2020 naar verwachting toenemen. Wij hebben de organisatie opgedragen om voorafgaand aan de kadernota 2021 een aantal scenario's uit te werken op basis waarvan er bestuurlijk kan worden bepaald hoe wij de komende jaren invulling willen geven aan dit vraagstuk.

De hoeveelheid middelen die we aan onze eigen organisatie willen uitgeven is gelimiteerd. Behoudens een zeer beperkt aantal personele uitbreidingen gericht op wettelijke toezicht-, handhavings- en vergunningstaken doen wij u geen voorstellen voor extra menskracht of personele middelen. De gemeente Venlo moet zich, naar onze mening, verder ontwikkelen tot een organisatie die voldoende flexibel is om gedurende het jaar door herschikking aan de voor de uitvoering van deze begroting noodzakelijke capaciteitsvraag invulling te geven. Dat zou gedurende het jaar, uiteraard kunnen leiden tot knelpunten waarvoor op dat moment door bijsturing een passende oplossing moet worden gezocht.

In de begroting vindt u geen voorstel tot dekking naar aanleiding van een financiële claim van uw raadsgriffie. Op deze claim en een mail van de

werkgeverscommissie van uw raad is door ons separaat gereageerd. Deze reactie kunt u desgewenst betrekken bij de beraadslaging

Tot slot merken wij op dat er door ons nadrukkelijk is gezocht naar dwarsverbanden, naar koppelmogelijkheden. Daarbij hebben we gekeken naar de verbindingen tussen de zes Venlose raadsprogramma's, maar ook naar de Europese, nationale en provinciale agenda (inclusief meeliftmogelijkheden op nationale, provinciale en Europese fondsen).

Uiteenzetting van de financiële positie

In dit hoofdstuk wordt allereerst de financiële context op hoofdlijnen toegelicht. Daarnaast komen de financiële ontwikkelingen ten opzichte van de begroting 2019 - 2022 aan de orde. Vervolgens worden de ontwikkeling in het kapitaallastenplafond beschreven.

Algemene conclusie financiële positie

Inleiding

De financiële positie speelt een belangrijke rol om een goede en integrale afweging te kunnen maken over de te varen koers op de korte, maar vooral op de (middel)lange termijn. De financiële positie is geen doel op zich en moet altijd gezien worden in het licht van de totale maatschappelijke opgave van de stad. Het te bereiken maatschappelijk rendement en de bijdrage aan de inhoudelijke beleidsdoelstellingen zijn hierbij van evident belang. De financiële positie is ondersteunend aan het afwegingsproces en moet helpen verantwoorde keuzes te maken voor de (middel)lange termijn. Afwegingen waarbij de beantwoording van de 3 W-vragen: wat willen we bereiken? wat gaan we daarvoor doen? wat mag het kosten? worden afgezet tegen de impact op de financiële positie. Voor de afwegingen zelf worden de volgende W - vragen gebruikt: wie en hoe gaan we het betalen? Waarom doen we het? Wat als we het niet doen?

Conclusie financiële positie

Zoals eerder verwoord was er bij de start van de huidige collegeperiode, zo'n anderhalf jaar geleden, sprake van grote, oplopende tekorten. Lastige bestuurlijke keuzes werden niet langer uitgesteld, er werden afspraken gemaakt met het provinciebestuur en er zijn aanvullende (financiële) spelregels afgesproken.

Door toepassing van de aanvullende (financiële) spelregels die u ons heeft meegegeven is de ontwikkeling van het vermogen positiever dan verwacht ten opzichte van de begroting 2019. Dit is o.a. veroorzaakt door de éénmalige uitkering Fonds tekortgemeenten sociaal domein van € 21.700.000, een fors positiever jaarrekeningresultaat 2018 dan begroot van € 12.300.000, boekwinst oprichting BV Deelneming Greenport Venlo en het structureel toevoegen van de 'bespaarde rente' aan het vermogen.

In het coalitieakkoord hebben wij de afspraak opgenomen de financiële positie en (financiële) spelregels te evalueren. Het huidige tempo van de (verwachte) ontwikkeling van de ratio's biedt naar onze mening ruimte voor een gezonde balans tussen enerzijds het toepassen van de aanvullende (financiële) spelregels en anderzijds het invullen van de maatschappelijke opgave en ambities. De voorliggende begroting kan in die zin gezien worden als het resultaat van deze evaluatie.

In deze begroting presenteren wij een reëel en structureel sluitende begroting waarbij groei van ons (weerstand)vermogen een stabiele opwaartse trend laat zien. Wij zijn van mening dat er een evenwichtig pakket aan uw raad wordt voorgelegd dat recht doet aan de maatschappelijke opgave en ambities enerzijds

en een stabiele groei van de financiële positie anderzijds. Passend binnen de afspraken die wij met elkaar gemaakt hebben, het op orde brengen van de financiële positie om (op termijn) ruimte te creëren voor nieuwe ontwikkelingen.

Uiteraard willen wij nogmaals benadrukken dat hier nog steeds sprake is van begrote ontwikkelingen die daadwerkelijk gerealiseerd moeten worden. Het gaat nog altijd om een substantiële opgave voor wat betreft het in financieel in evenwicht geraken van het sociaal domein. Als voorbeeld wordt genoemd de toename van de kosten in de jeugdzorg en de ontoereikendheid van structurele middelen. Zowel landelijk als voor Venlo is deze ontoereikendheid nog altijd een discussiepunt.

De begroting is de start, het daadwerkelijk effectueren van de in gang gezette maatregelen is het vervolg. Het blijven voeren van een behoedzaam begrotingsbeleid en de realisatie van de maatschappelijke opgave binnen de afgesproken kaders blijven wij als een belangrijke opgave zien. Dit betekent een zorgvuldige toets op de onderbouwing en haalbaarheid van voorstellen en initiatieven, sturing op risico's zoals Frederik HendrikKazerne en de Vierpaardjes en het tijdig anticiperen op onvoorziene ontwikkelingen blijft een absolute must.

Een flinke en majeure uitdaging die wij als college graag en met vertrouwen ter hand nemen. Een uitdaging en verantwoordelijkheid van de organisatie, ons college en uw raad.

Ontwikkeling

Jeugdzorg

Het kabinet heeft besloten incidenteel extra middelen toe te voegen aan het jeugdhulpbudget. In 2019 gaat het om € 420.000.000 (Venlo: € 2.400.000) en voor 2020 en 2021 om jaarlijks € 300.000.000 (Venlo 2020 en 2021: € 1.900.000). Aanvullend wordt onderzoek verricht om te kunnen bepalen of, en zo ja in welke mate, gemeenten structureel extra middelen nodig hebben en worden er bestuurlijke afspraken gemaakt tussen Rijk en VNG over hoe het jeugdhulpstelsel effectiever, efficiënter en beter kan gaan functioneren. Het Rijk komt gemeenten op dit moment financieel niet structureel tegemoet. Het verdiepend onderzoek stelt immers dat daartoe de grondslag ontbreekt: de vraag of de geconstateerde groeiende vraag naar jeugdzorg een boeg golf is of, en zo ja in welke mate, een structureel karakter heeft is nog niet te beantwoorden.

Het rijk, VNG en Provincies zijn overeengekomen dat gemeenten gebruik kunnen maken, om een sluitende meerjarenraming te presenteren, een structurele bate in

de begroting op te nemen ('Uitkomst onderzoek Jeugdzorg'). Voor de gemeente Venlo gaat het hierbij om € 1.900.000 structureel vanaf 2022. Voorwaarde is dat daarnaast gemeente tevens zelf maatregelen neemt in het kader van de transformatie rondom jeugdzorg en ggz mede gericht op beheersing van de kosten. Het wordt wel een zwaarwegend onderzoek en zal uitgevoerd worden door een onafhankelijke partij(en).

De resultaten van het onderzoek dienen als inbreng van de komende kabinetsformatie. Op dit moment is landelijk gezien niet zeker of uitgaven structureel en autonoom zijn, dan wel onderdeel van een tijdelijke boeggolf, lokaal beleid, of anderszins. Daarmee is het niet zeker dat er vanaf 2022 extra budget (in dezelfde omvang als in 2021) beschikbaar komt. Een nieuw kabinet besluit of, en zo ja in welke mate, extra middelen beschikbaar worden gesteld. Op basis van deze zachte aannames, het niet in de rijksbegroting aanwezig zijn van middelen en het voeren van een goed financieel beleid is voor ons reden om hiervoor geen structurele middelen vanaf 2022 in deze begroting op te nemen.

Beoordeling financiële positie

De beoordeling van de financiële positie, waarop de conclusie gebaseerd is, vindt plaats op basis van de door u vastgestelde strategische en tactische doelstellingen. Schematisch ziet dit er als volgt uit:

De beoordeling van de financiële positie vindt plaats op basis van de door u vastgestelde strategische en tactische doelstellingen. strategische doelstelling is Duurzaam gezonde financiële huishouding en de tactische doelstellingen zijn :

1. sluitende begroting
2. voldoende weerstandscapaciteit
3. wendbare begroting
4. acceptabele schuld

De tactische doelstellingen zijn elk voorzien van één of meer kengetallen.

Deze kengetallen - inclusief een analyse en beoordeling - worden uitgebreid toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing (kengetallen financiële positie) en in de paragraaf financiering. In deze paragraaf zullen de belangrijkste conclusies worden weergegeven.

Sluitende begroting

De doelstelling is een structureel sluitende (meerjaren)begroting. In deze begroting is er, naast ruimte voor nieuwe ontwikkelingen, ook nog altijd sprake van een opgave en worden er concrete maatregelen gevraagd tot bijsturing. Het gaat hierbij om concrete maatregelen binnen onder andere het sociaal domein om te komen tot 'financieel evenwicht' zoals eerder afgesproken.

Hierbij houden wij rekening met het toevoegen van middelen aan het (weerstands)vermogen tot een bedrag van € 7.544.000 in 2020 en € 3.649.000 in 2023.

	<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	2020	2021	2022	2023
Totaal begrotingsresultaat 2019-2022	7.596	7.997	7.224	6.018
Autonome ontwikkelingen 2023				98
Begrotingsvoorstellen	-51	-3.795	-4.104	-2.467
Begrotingsresultaat 2020-2023	7.544	4.203	3.120	3.649
Toevoeging aan weerstandsvermogen	-7.544	-4.203	-3.120	-3.649
Begrotingsresultaat	0	0	0	0

De toevoeging van het begrotingsresultaat aan het weerstandsvermogen is opgebouwd uit enerzijds het begrotingsoverschot binnen de begroting 2020-2023 en anderzijds uit de structurele toevoeging van de bespaarde rente aan het weerstandsvermogen. Deze specificatie is als volgt:

	<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	2020	2021	2022	2023
Bespaarde rente	2.012	2.173	2.361	2.559
Totaal begrotingsoverschot	5.532	2.029	759	1.090
Toevoeging weerstandsvermogen totaal	7.544	4.203	3.120	3.649

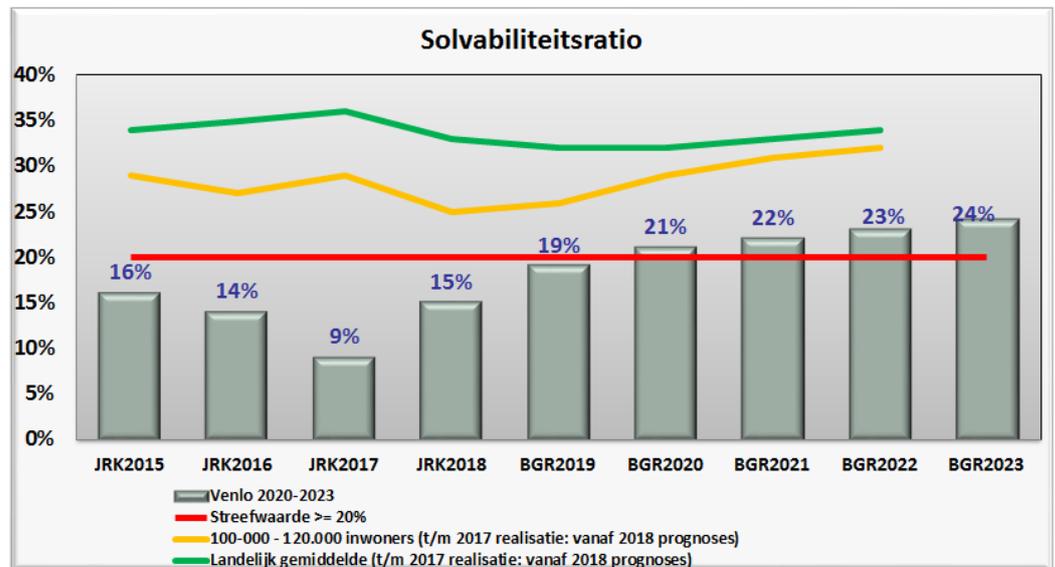
De structurele exploitatieruimte bedraagt in 2020 1,6% en daalt naar 0,3% in 2023. De structurele exploitatieruimte begeeft zich hierbij op of boven de streefwaarde van $\geq 0\%$. Belangrijk aandachtspunt is dat de in de begroting opgenomen structurele (bijsturings-) maatregelen daadwerkelijk gerealiseerd moeten worden. Het tijdig anticiperen hierop blijft een absolute must.

Voldoende weerstandscapaciteit

De doelstelling is het beschikbaar hebben van voldoende middelen (weerstandscapaciteit) voor het opvangen van de geïdentificeerde risico's, waarbij de risicobereidheid is: "Venlo wil geen risicomijdende gemeente zijn". De ratio weerstandsvermogen zal zowel in 2020 (2,10) als ook meerjarig naar verwachting boven de 2 uitkomen (2023: 2,33%). De streefwaarde bedraagt $\geq 1,0$ waarbij geconcludeerd kan worden dat wij voor alle jaren beschikken over voldoende weerstandscapaciteit in relatie tot het risicoprofiel van de gemeente.

Overeenkomstig de aanbeveling van de Provincie Limburg uit het financieel verdiepingsonderzoek 2019, stellen wij voor de overige bestemmingsreserves niet mee te nemen bij de bepaling van het weerstandsvermogen en de berekening van de ratio weerstandscapaciteit. Overige bestemmingsreserves zijn de reserves waarbij uw raad een specifiek bestedingsdoel heeft vastgesteld. Het overnemen van deze aanbeveling past binnen het voeren van een behoedzaam financieel beleid overeenkomstig de afspraken met de provincie. Wij stellen voor het beleid hierop aan te passen.

De solvabiliteitsratio heeft het absolute dieptepunt aangetikt waarbij wij een verwachte en stabiele groei voorzien van 21% in 2020 naar 24% in 2023. Dit is net boven de streefwaarde van $\geq 20\%$ maar nog altijd onder het landelijk gemiddelde en het gemiddelde van de grote gemeenten (100.000 - 120.000 inwoners). In onderstaande grafiek wordt dit gevisualiseerd (waarbij opgemerkt wordt dat de waarde van het landelijk gemiddelde en grote gemeenten t/m 2017 gebaseerd is op realisatiecijfers en voor 2018 en verder op prognoses. Bron: Venlo in cijfers / Ministerie BZK).

In deze grafiek wordt gevisualiseerd dat de solvabiliteitsratio het absolute dieptepunt heeft aangetikt waarbij een verwachte en stabiele groei voorzien is van 21% in 2020 naar 24% in 2023. Dit is net boven de streefwaarde van $\geq 20\%$ maar nog altijd onder het landelijk gemiddelde en het gemiddelde van de grote gemeenten (100.000-120.000 inwoners). Hierbij wordt opgemerkt dat de waarde van het landelijk gemiddelde en grote gemeenten t/m 2017 gebaseerd is op realisatiecijfers en voor 2018 en verder op prognoses. Bron: Venlo in cijfers / Ministerie BZK.

De verbetering en stabiele groei wordt voornamelijk veroorzaakt door de incidentele toevoegingen aan het (weerstands)vermogen en structurele toevoeging van de 'bespaarde rente' zoals besloten door uw raad.

Wendbare begroting

Bij deze doelstelling gaat het om de bepaling of de begroting voldoende wendbaar is om tijdig te kunnen anticiperen op nieuwe ontwikkelingen. Het kapitaallastenplafond is nagenoeg in omvang gelijk gebleven, hetgeen betekent dat de begroting op termijn met een zelfde bedrag aan rente en afschrijvingen belast kan worden dan in de begroting 2019 - 2023 voorzien.

Naast de concrete investeringsopgave zoals opgenomen in het investeringsplan hebben wij ruimte gecreëerd voor nieuwe investeringen binnen het kapitaallastenplafond. Het gaat om beschikbare ruimte aan rente en afschrijvingen van € 264.000 in 2022 oplopend tot € 593.000 in 2023. Deze vrije ruimte wordt beschikbaar gehouden voor nog te maken investeringsbeslissingen voortvloeiende uit de verschillende onderzoeken waarvoor een voorbereidingskrediet wordt gevraagd danwel voor nieuwe investeringsbeslissingen die voortvloeien uit andere maatschappelijke investeringsopgaven. Aanspraak hierop kan uiteraard enkel gemaakt worden bij de integrale afweging door uw raad.

De structurele exploitatieruimte, zoals toegelicht onder sluitende begroting, draagt ook bij aan de doelstelling van een wendbare begroting. Hoe beter de structurele exploitatieruimte hoe wendbaarder.

De belastingcapaciteit bedraagt in 2020 108,9% en bevindt zich boven de door u vastgestelde streefwaarde van $\leq 105\%$. Deze ontwikkeling is voornamelijk het gevolg van kosten en baten ontwikkeling van de afvalstoffenheffing.

Acceptabele schuld

De doelstelling is dat de schuldpositie van de gemeente Venlo zich op een acceptabel niveau bevindt. De schuldquotes laten de komende jaren een verdere daling zien, mede als gevolg van de ingezette koers, en bevinden zich binnen de streefwaarden. De netto schuldquote beweegt zich van 65% in 2020 naar 69% (2023) (streefwaarde $< 130\%$). De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen beweegt zich van 57% naar 62% in 2023 (streefwaarde $< 100\%$). De schuldquotes zijn hiermee lager dan in de begroting 2019 - 2022 voorzien. Dit wordt mede veroorzaakt door de toevoegingen aan het vermogen, verhoging van de baten en het kritisch en terughoudend beoordelen van nieuwe investeringen waardoor minder financieringsmiddelen noodzakelijk zijn.

De netto schuld gecorrigeerd voor verstrekte leningen per inwoner van € 2.457 voor 2020 is nog altijd relatief hoog ten opzichte van het landelijk gemiddelde en ligt onder het gemiddelde van referentiegemeenten van 2017 van respectievelijk € 1.970 en € 2.541.

Ontwikkelingen 2020-2023

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de voorstellen die ons college in de begroting heeft opgenomen. Per programma wordt een toelichting gegeven op alle voorstellen met een saldo >€ 100.000 en op de investeringsvoorstellen 2020. Daarnaast presenteren we de voorgenomen investeringen die per programma zijn opgenomen in het voorportaal 2021-2023.

Bedragen x € 1.000

Budgettair kader	2020	2021	2022	2023
Baten				
Stand ontwerpbegroting 2019	414.630	408.518	416.416	403.729
Raadsbesluiten na vaststelling begroting	3.690	3.522	3.158	2.706
Subtotaal	418.320	412.039	419.575	406.435
Nieuwe ontwikkelingen Baten				
A Kadernota	3.148	2.227	1.616	1.618
B Actualisatie Kadernota	7.314	4.951	2.027	1.686
C Budgettair neutrale wijzigingen	10.986	-1.595	14.059	13.350
D Aanpassing budgettair beeld als gevolg van voorstellen	259	724	864	866
Subtotaal	21.707	6.307	18.566	17.520
Totaal baten budgettair kader	440.027	418.346	438.141	423.955
Lasten				
Stand ontwerpbegroting 2019 exclusief begrotingsoverschot	407.035	400.520	409.192	397.613
Raadsbesluiten na vaststelling begroting	3.690	3.522	3.158	2.706
Subtotaal	410.725	404.042	412.350	400.319
Nieuwe ontwikkelingen Lasten				
A Kadernota	3.148	2.227	1.616	1.618
C Budgettair neutrale wijzigingen	10.986	-1.595	14.059	13.350
D Aanpassing budgettair beeld als gevolg van voorstellen	7.624	9.470	6.995	5.019
Subtotaal	21.758	10.101	22.670	19.987
Totaal lasten budgettair kader	432.483	414.143	435.021	420.306
Saldo budgettair kader	7.544	4.203	3.120	3.649
E Toevoeging aan weerstandsvermogen	-7.544	-4.203	-3.120	-3.649
Saldo Programmabegroting	0	0	0	0

Toelichting:

A. Kadernota

Hierin staan de posten die al aan uw Raad zijn gepresenteerd in het budgettair beeld uit de Kadernota 2020. Het betreft de reserveringen voor loon- en prijscompensatie en de middelen die we hiervoor in het gemeentefonds ontvangen. Tevens hebben wij, conform uw besluit in de Kadernota 2020, het resultaat van de septembercirculaire ten laste gebracht van de risicobuffer die wij in de begroting 2019-2022 hadden opgenomen.

B. Actualisatie Kadernota

Na de Kadernota 2020 is gestart met de begrotingsvoorbereiding. Daarbij is het budgettair beeld uit de Kadernota geactualiseerd. Deze actualisatie heeft betrekking op de gevolgen van de meicirculaire 2019 (zie tevens RIB 2019-90):

Netto resultaat meicirculaire 2019

- Vanaf 2020 dalen de accessen ten opzichte van de septembercirculaire 2018 substantieel verder, hoofdzakelijk als gevolg van een lagere loon- en prijsontwikkeling op de Rijksbegroting. De lagere accessen hebben alle een structureel karakter en cumuleren dus. In totaal gaat het tot en met het begrotingsjaar 2023 landelijk om ruim € 600.000.000.
- Bij de meicirculaire 2018 is door u echter al geanticipeerd op een mogelijke afwijking in de loon- en prijsontwikkeling op de Rijksbegroting. Op basis van een behoudend scenario is bij de vaststelling van de begroting al rekening gehouden met € 1.450.000 structureel aan lagere inkomsten vanaf het begrotingsjaar 2020.

Door het hanteren van dit behoudende scenario is het structurele financiële effect van de dalende accessen voor de gemeente Venlo beperkt ten opzichte van de landelijke trend.

Toevoegingen / onttrekkingen gemeentefonds

Naast bovengenoemde ontwikkelingen worden er door het Rijk bedragen aan het gemeentefonds toegevoegd of onttrokken. Het gaat hierbij om vrij besteedbare middelen die een relatie (kunnen) hebben met de uitgavenontwikkeling die wij in de begroting hebben opgenomen op andere beleidsterreinen en/of nieuwe taken die wij moeten uitvoeren.

Volgens de door uw raad vastgestelde spelregels zou het voordeel van de meicirculaire worden toegevoegd aan het weerstandsvermogen. Het voordeel ontstaat voornamelijk door een extra toevoeging van het rijk ter compensatie van de tekorten op de jeugd en een surplus voor wat betreft loon-/prijsontwikkelingen

voor de jaarschijf 2020-2021. Ondanks een incidentele bijdrage van het Rijk legt de gemeente Venlo, zoals de meeste andere gemeenten, per saldo nog steeds budgettair toe op Jeugdhulp en Jeugdzorg. Door de substantiële bijdrage uit de algemene middelen zijn andere begrotingsposten onder grote druk komen te staan. Gezien de stabiele groei van de financiële positie hebben wij ervoor gekozen deze extra incidentele middelen vrij te laten vallen aan het budgettair saldo in plaats van een extra toevoeging aan het vermogen.

C. Budgettair neutrale wijzigingen

De grootste mutaties in deze categorie hebben betrekking op de actualisatie van verwachte kosten en opbrengsten van (majeure) projecten die betrekking hebben op grondexploitaties. Deze grondexploitaties worden jaarlijks geactualiseerd volgens de meest recente berekeningen en plannings (zie tevens de nota Grondbedrijf). Daarnaast is het zijn de baten en lasten voor 2020 en 2021 verhoogd met respectievelijk € 800.000 en € 1.200.000 als gevolg van een verhoging van het geoormerkt budget voor onderwijsachterstandenbeleid en vind in 2020 een onttrekking plaats uit de reserve openbare verlichting voor onderhoud van het ondergrondse VenloNet.

D. Aanpassing budgettair beeld als gevolg van voorstellen

Na vaststelling van de kadernota heeft een inventarisatie plaatsgevonden van begrotingsvoorstellen. De inventarisatie vond plaats tegen de achtergrond van kaderstelling zoals opgenomen in de Kadernota 2020.

De begrotingsvoorstellen, exclusief de budgettair neutrale wijzigingen, leiden op totaalniveau tot onderstaande bijstellingen:

	<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	2020	2021	2022	2023
Baten nieuwe voorstellen	259	724	864	866
Lasten nieuwe voorstellen	8.195	9.982	7.474	5.433
Saldo nieuwe voorstellen	-7.936	-9.258	-6.610	-4.568

In hoofdstuk Programma's en Algemene middelen worden de verschillende begrotingsvoorstellen per programma toegelicht.

Bedragen x € 1.000

Nieuwe voorstellen	2020	2021	2022	2023
Programma 1. Gezond en actief Venlo	-4.881	-7.277	-5.852	-5.497
Programma 2. Leefbaar Venlo	-2.448	-1.934	-2.039	-2.066
Programma 3. Grenzeloos Venlo	-20	-20	0	0
Programma 4. Welvarend Venlo	-133	-210	-210	-105
Programma 5. Centrumstad Venlo	-205	-120	-120	-120
Programma 6. Circulaire en duurzame hoofdstad	-100	-100	-100	-100
Algemene middelen	-150	403	1.711	3.320
Totaal nieuwe voorstellen	-7.936	-9.258	-6.610	-4.568

In onderstaande tabel een totaaloverzicht per programma van alle investeringskredieten van 2020 t/m 2023.

Bedragen x € 1.000

Naam	Krediet		Voorportaal	
	2020	2021	2022	2023
Programma 1. Gezonde en actief Venlo	10.232	3.944	7.671	1.270
Programma 2. Leefbaar Venlo	2.745	4.572	2.492	2.016
Programma 3. Grenzeloos Venlo				
Programma 4. Welvarend Venlo	6.400			
Programma 5. Centrumstad Venlo	857	275	275	275
Programma 6. Circulaire en duurzame hoofdstad				
Algemene middelen	193			
Totaal investeringen	20.426	8.791	10.438	3.561

E. Toevoeging aan weerstandsvermogen

Verwerking van bovenstaande begrotingsvoorstellen in het budgettair kader leidt in de periode 2020 tot en met 2023 tot een saldo dat wordt toegevoegd aan het weerstandsvermogen, ter versterking van het weerstandsvermogen en de solvabiliteit:

Bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023
Saldo budgettair kader	7.544	4.203	3.120	3.649
E Toevoeging aan weerstandsvermogen	-7.544	-4.203	-3.120	-3.649
Saldo programmabegroting	0	0	0	0

Ontwikkelingen kapitaallasten

De onrendabele investeringen worden afgewogen binnen het kapitaallastenplafond. Hierbij wordt een expliciet onderscheid aangebracht tussen de afwegingen binnen de reguliere exploitatie (baten en lasten) en afwegingen binnen de investerings sfeer. Nieuwe onrendabele investeringen (zowel vervanging als uitbreiding) moeten passen binnen de ruimte die daarvoor meerjarig ter beschikking is gesteld door de Raad.

Dit onderdeel laat de ontwikkeling zien van het resultaat op kapitaallasten in de brede zin van het woord. Naast de rente- en afschrijvingskosten op de activa is in dit resultaat ook het onderdeel financiering en stelposten welke een relatie hebben met kapitaallasten verwerkt. De ruimte die in 2020, 2021 en een gedeelte van 2022 en 2023 ontstaat is in deze begroting vrijgevallen ten gunste van het resultaat.

In bijlage II is een overzicht opgenomen van alle investeringen 2020 t/m 2023 inclusief de bijhorende kapitaallasten.

De bijstelling van de kapitaallasten voor de begroting 2020-2023 laat het volgende beeld zien:

	<i>bedragen x €1.000</i>			
	2020	2021	2022	2023
1. Ruimte kapitaallastenplafond na actualisatie	462	1.140	2.621	4.152
2. Investeringsplan 2020	75	-512	-540	-423
3. Voorportaal 2021-2023			-702	-1.462
4. Reservering			-264	-593
5. Resultaat	537	628	1.115	1.674

1. Dit is de ruimte die beschikbaar is binnen het kapitaallastenplafond voor nieuwe investeringen.
2. Dit is het bedrag aan kapitaallasten dat benodigd is voor het uitvoeren van de investeringen van 2020.
3. Dit is het bedrag aan kapitaallasten dat benodigd is voor het uitvoeren van de investeringen op het voorportaal 2021 t/m 2023.
4. Dit is een gereserveerd bedrag aan kapitaallasten voor toekomstige investeringen.
5. Resultaat kapitaallasten

Programma's en Algemene middelen

In dit hoofdstuk gaan wij in op de zes inhoudelijke programma's van onze begroting en presenteren wij een overzicht van de algemene middelen.

Onderdeel van de programma's zijn de programma-indicatoren. Wij hebben deze samengesteld per programma en per programmalijn, in overleg met een vertegenwoordiging uit uw raad en uw auditcommissie. Wij hebben deze indicatoren voor u bij elkaar gezet in een apart boekje dat wij jaarlijks gaan actualiseren.

1. Gezond en actief Venlo

Inleiding

Het programma 'Gezond en Actief Venlo' gaat over vrijwel alle inwoners van onze gemeente. Het is een omvangrijk programma waarin invulling wordt gegeven aan een aantal wettelijke taken in combinatie met lokale en regionale ambities.

Het hoofddoel van het programma is het bieden van passende ondersteuning aan inwoners binnen de vastgestelde financiële kaders. Ondersteuning met name op het vlak van onderwijs, participatie, jeugd, Wmo en sport. Dit wordt nader uitgewerkt in 4 programmalijnen (Ontplooiing, Gezond & Vitaal, Meedoen en Zelfredzaamheid) die een sterke relatie met elkaar hebben. Zo dragen activiteiten in de programmalijn Ontplooiing eraan bij dat iedereen zich voldoende kan ontwikkelen, met name door onderwijs. Met de programmalijn Gezond en Vitaal wordt iedereen de mogelijkheid geboden om voldoende te bewegen, te sporten en andere activiteiten te ondernemen die bijdragen aan een positieve gezondheid. De programmalijnen Meedoen en Zelfredzaamheid bieden, waar echt nodig, ondersteuning zodat iedereen binnen zijn of haar mogelijkheden mee kan doen en een bijdrage kan leveren aan de samenleving. Een integrale aanpak van deze ondersteuning is daarbij cruciaal.

Binnen het programma wordt gewerkt aan de transformatie binnen het sociaal domein: de beweging naar de voorkant. Daar waar inwoners naar vermogen voor zichzelf en elkaar zorgen. Daar waar collectieve en algemene voorzieningen laagdrempelig toegankelijk zijn en zijn toegesneden op de wijk en de buurt waarin ze zich bevinden. En de beweging waarbij het gebruik van maatwerkvoorzieningen kan worden voorkomen of beperkt, of kan worden vervangen door algemene voorzieningen zodat we duurzaam passende ondersteuning kunnen blijven bieden aan onze inwoners.

Bij de wijze waarop wij invulling geven aan onze (wettelijke) taken houden wij rekening met een aantal uitgangspunten zoals de veranderende rol van onze inwoners en maatschappelijke partners. Van voorschrijven naar inspraak, van indekken en verschuilen achter regels naar het gesprek aangaan. Daarnaast hanteren wij het model van zelfsturing. De uitdaging daarbij is om aan te sluiten op de kracht van bewonersinitiatieven en alleen daar een bijdrage te leveren waar die nodig is.

Bij een veranderende rol van de gemeente past ook het integreren van het gedachtengoed van prestatiedenken in de inkoop van onze voorzieningen. Vanuit deze principes geeft de gemeente Venlo aan 'wat' er moet worden bereikt aan maatschappelijke effecten en/of doelstellingen door de ingezette ondersteuning.

De aanbieder op zijn beurt geeft aan 'hoe' hij hieraan een bijdrage kan leveren. Voor de verschillende vormen van ondersteuning zal worden onderzocht welke inkoopmethodiek hierbij het best passend is. We doen dit zoveel als mogelijk samen met de regio.

In de komende periode zetten wij verder in op de beoogde transformatie. Hiervoor willen wij, in nauwe samenwerking met informele organisaties en initiatieven, komen tot één samenhangend geheel aan algemene voorzieningen. Een stevige sociale basis. Deze moet aansluiten op de kenmerken en behoeften van een wijk. Daarnaast willen we de sociale basis ook verbreden. We brengen daarvoor naar mogelijkheid ook maatwerkvoorzieningen over naar de sociale basis.

Aanvullend willen wij inzetten op maatwerk achter de voordeur. Hiermee bedoelen wij het onderzoeken van de mogelijkheden om de maatwerkvoorzieningen die inwoners in hun eigen leef- en woonomgeving worden geboden, bijvoorbeeld hulp bij het huishouden, persoonlijke verzorging en wijkverpleging, beter op elkaar af te stemmen.

De gemeente Venlo heeft ook een regionale taak, namelijk het bieden van passende zorg en ondersteuning op het gebied van beschermd wonen, maatschappelijke opvang en opvang slachtoffers van huiselijk geweld. Als gevolg van de beoogde toekomstige doordecentralisatie van deze taken zijn wij met regionale partners in gesprek om deze beweging goed vorm en inhoud te geven. Ook wat betreft de arbeidsmarkt betreft staat de regio Noord-Limburg centraal. De gemeenten in Noord-Limburg werken hier samen met het UWV en SW-bedrijven. Samen met de sociale partners is een Werkbedrijf opgericht.

Voor 2020 voorzien wij een aantal aanzienlijke inhoudelijke en financiële uitdagingen, zoals maatwerkvoorzieningen in het kader van jeugdzorg (volumestijging en prijsstijgingen), kostenstijgingen bij maatwerkvoorziening Hulp bij Huishouden (loonstijgingen), BUIG (bij economische afkoeling beheersen van het aantal uitkeringsgerechtigden). Deze ontwikkelingen zijn voor 2020 vrijwel niet meer te beïnvloeden, maar voor de maatwerkvoorzieningen in het kader van jeugdzorg is voor 2021 en verder een aanzienlijke kostendaling als opgave geformuleerd om de groei van de kosten om te buigen. Het kabinet heeft in de rijksbegroting, na de eenmalige tegemoetkoming voor de jaren 2019, 2020 en 2021, geen (structureel) vervolg gegeven aan de extra bijdrage aan jeugdzorg.

Wat willen we bereiken?

De strategische (hoofd-)doelstelling/ ambitie van dit programma is een gezond en actief Venlo. Wij bieden onze inwoners passende ondersteuning binnen de vastgestelde financiële kaders.

Het programma kent de volgende programmalijnen (subdoelen):

- a. Gezond en Vitaal
- b. Ontplooiing
- c. Meedoen
- d. Zelfredzaamheid

Met de **programmalijn Gezond en Vitaal** willen we een bijdrage leveren aan de kwaliteit van leven van onze inwoners.

Met de **programmalijn Ontplooiing** willen we onze inwoners in staat stellen zich naar vermogen te ontwikkelen en te ontplooien, zodat zij naar vermogen kunnen meedoen in de samenleving.

Met de **programmalijn Meedoen** willen we bereiken dat iedereen naar vermogen meedoet in de samenleving en voor zover mogelijk zelf in het inkomen voorziet.

Met de **programmalijn zelfredzaamheid** willen we dat de ondersteuning geboden wordt die noodzakelijk is voor inwoners om zelfredzaam te blijven

Wat gaan we daarvoor doen?

Programmalijn 1 Gezond en Vitaal

Deze programmalijn moet ervoor zorgen dat inwoners gezond en vitaal zijn en moet voorkomen dat zo weinig mogelijk een beroep moet worden gedaan op een (kostbare) maatwerkvoorziening.

Hiervoor is het verbeteren van de positieve gezondheid van onze inwoners van belang alsmede het bevorderen en versterken van sport en onze sportieve omgevingen. Ook activiteiten uit de programmalijnen meedoen (vitale buurten en verenigingen) en ontplooiing (opleiding) ondersteunen de activiteiten uit de programmalijn Gezond en Vitaal die gericht zijn op het streven naar fitte, gezonde en vitale inwoners.

Het versterken van de positieve gezondheid van onze inwoners.

Wij investeren preventief in de publieke gezondheid van onze inwoners met de uitvoering van ons 'Lokaal Gezondheidsbeleid Vitaal Venlo'. In de nota zijn voor zowel voor onze jeugdige als oudere inwoners speerpunten benoemd, overgewicht, bewegen, eenzaamheid en dementie. Hiermee willen we de juiste voorwaarde creëren voor een gezonde(re) bevolking en een gezonde fysieke en sociale omgeving. We zetten in op de volgende activiteiten:

- Werken aan vitaliteit begint al bij (jonge) kinderen. Dit doen we onder andere met de JOGG (Jongeren op gezond gewicht) en de Gezonde School aanpak.
- We gaan verder met de beweging 'Op weg naar een rookvrije generatie'. Plekken waar kinderen spelen, sporten, leren en recreëren willen we zoveel mogelijk rookvrij maken, want uit onderzoek weten we dat: "Zien roken, doet roken".
- We zien een trend van vergrijzing en een stijging van (chronisch) zieken. Wij zetten in op de gezondheid, vitaliteit en zelfredzaamheid van onze ouderen. Belangrijke onderdelen hiervoor zijn de beweging naar een 'dementievriendelijke gemeenschap' en met het programma 'Keer Diabetes 2 om' zetten we een gezonde leefstijl in als medicijn tegen diabetes zodat inwoners met diabetes zodoende gezond en vitaal worden en blijven en medicijn gebruik afneemt. Tot slot hebben we een coalitie tegen eenzaamheid gevormd samen met maatschappelijke partners.

Het bevorderen van sport en bewegen

Sport en bewegen moet leuk, toegankelijk en laagdrempelig zijn en inwoners plezier geven. Het bevorderen van sport en bewegen draagt bij aan het plezier, gezondheid en vitaliteit van onze inwoners en vermindert gezondheidsachterstanden. De basis hiervoor is de Venlo.fit sportvisie 2030, die voor de gemeenteraad van oktober is geagendeerd.

Van belang is dat onze jeugd een sportieve basis meekrijgt zodat ze graag een leven lang willen sporten en bewegen. We gaan voor een doorlopende leerlijn waarmee onze jeugd van 0 tot 18 jaar in aanraking komt met sport, bewegen en een gezonde leefstijl. Voor deze beweging maken we een sterke verbinding met de programmaliijn Ontplooiing. Belangrijke onderdelen hiervan zijn:

- Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG).
- Het ondersteunen van het primair (speciaal) onderwijs om de interventie 'De Gezonde Basisschool van de Toekomst' te implementeren.
- Het belang van sport, gezondheid en preventieve zorg en ondersteuning onder de aandacht van leerlingen brengen op het voortgezet (speciaal) onderwijs.

Het verkleinen van de 'afstand tot de sport' voor groepen inwoners waarvoor sport en bewegen minder toegankelijk is. Daarbij richten wij ons met name op

volwassenen en ouderen met gezondheidsachterstanden, met een beperking (fysiek of mentaal), met een gedragsprobleem of met afstand tot de arbeidsmarkt. Hier ligt een directe relatie met ons lokaal gezondheidsbeleid.

- Sportverenigingen blijven vanuit een sportief, maatschappelijk en sociaal oogpunt een belangrijke hoeksteen in onze samenleving. We blijven dan ook verenigingsbesturen ondersteunen om de vitaliteit van hun sportvereniging te versterken en hun pedagogische taak uit te voeren. Door samenwerkingen te stimuleren worden sportverenigingen vitaal en toekomstbestendig.
- We werken aan een ketensamenwerking waarin sportverenigingen opgenomen worden in het netwerk van maatschappelijke organisaties, onderwijs en professionals in de wijk.
- Het opbouwen van een netwerk en programma voor talentontwikkeling en talentherkenning (ook voor de breedtesport) om hen te faciliteren en te ondersteunen (Sportzone Venlo). Het programma bestaat uit het inventariseren van wensen en behoeften, het aanbieden van opleidingen, workshops en themabijeenkomsten met als doel samenwerking op talentontwikkeling en talentherkenning te versterken.
- Het uitvoeren van het strategisch partnership met Fontys Sporthogeschool. Studenten van Fontys Sporthogeschool worden ingezet bij het uitvoeren, ondersteunen of intensiveren van alle activiteiten en zullen zij onderzoek doen naar nieuwe mogelijkheden om inwoners te laten sporten en bewegen waardoor zij gezonder en vitaler kunnen worden en blijven.

Het behouden en waar nodig versterken van onze sportieve omgevingen

Om te kunnen sporten en bewegen zijn passende faciliteiten noodzakelijk. Dit kunnen binnensportaccommodaties, sportparken of bredere multifunctionele sportieve omgevingen (sportkernen) zijn, maar dit kan ook betrekking hebben op de inrichting van de openbare ruimte. De basis hiervoor is de Venlo.fit sportaccommodatievisie 2030 die in oktober aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. Hierbij zetten wij in op de volgende activiteiten:

- Het faciliteren van bewegingsonderwijs is een wettelijke verplichting. Hiervoor exploiteren wij gymzalen, sportzalen en sporthallen. De verbinding met sportieve omgevingen wordt gemaakt voor het aanbieden van bewegingsonderwijs in de buitenruimte.
- We gaan onze sportieve ruimten beter benutten waarbij we inzetten op multifunctionele sportkernen, sportparken en binnensportaccommodaties. Deze sportkernen en sportparken zijn zoveel mogelijk openbaar toegankelijk en zijn te gebruiken door zowel de georganiseerde- als ongeorganiseerde sport. Ook de openbare ruimte verbinden we zoveel mogelijk met onze sportkernen en sportparken.
- Onze sportaccommodaties verduurzamen wij waar mogelijk. Investerings- en vervangingen op onze sportaccommodaties doen wij op een duurzame wijze.

Deze activiteit heeft zodoende een nauwe verbinding met het programma Circulair.

- Om onze sportaccommodaties beter te benutten is het noodzakelijk om vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen (nu en in de toekomst). Met name in de buitensport kennen we overschot aan voetbalvelden waardoor een clustering van het aantal buitensportparken noodzakelijk is. De drie gemeentelijke hockeyverenigingen zien hun toekomst als fusievereniging.
- Daarnaast gaan we in het kader van Venlo.fit sportaccommodatievisie 2030 de volgende onderdelen onderzoeken:
  - Onderzoeken van de mogelijkheid om sporthal Gulick te situeren op sportkern Bakenbos, waardoor binnen- en buitensport geclusterd wordt op een multifunctionele sportkern.
  - De mogelijkheden om in de wijk sportvoorzieningen breder (multifunctioneler) in te zetten;
  - De bezettingsgraad van sportaccommodaties te verhogen door een bredere inzet binnen de betreffende wijk.
  - Onderzoeken of het primair onderwijs interesse heeft in meer gebruik te maken van bestaande sportparken en sportieve omgevingen.
  - Het 'sturen' op de samenwerking tussen, en clustering van, verenigingen waardoor de bezetting van accommodaties adequater wordt;
- De mogelijkheden, in overleg met schoolbesturen, te onderzoeken om schoolpleinen van basisscholen die nog niet openbaar toegankelijk zijn, open te stellen ten behoeve van openbare activiteiten. Hierbij wordt aandacht geschonken aan mogelijke overlast.
- Bij de begrotingsbehandeling 2019 is besloten om het zwembad met ingang van 2020 te sluiten en een onderzoek te doen naar de toekomst van de gemeentelijke zwemvoorziening. Dit onderzoek is inmiddels uitgevoerd. Daarbij zijn de scenario's sluiten, forse renovatie en nieuwbouw onderzocht. Wij stellen voor om te kiezen voor een nieuwe zwemvoorziening als toekomstperspectief en het huidige zwembad vooralsnog openhouden. Concreet wordt voorgesteld om een nieuwe zwemvoorziening op de huidige locatie te ontwikkelen binnen een financiële bandbreedte (investeringsvolume) van € 11.000.000 tot € 15.000.000.
- De openbare ruimte wordt steeds belangrijker voor de ongebonden- en anders gebonden sporter. Dit biedt veel mogelijkheden om inwoners op een laagdrempelige en recreatieve manier te laten sporten, bewegen, spelen, recreëren en elkaar te ontmoeten. Dit bevordert een actieve leefstijl. Indien de openbare ruimte (opnieuw) wordt ingericht leveren wij vanuit dit programma hieraan een sportieve bijdrage. De Omgevingswet biedt hiervoor het nodige houvast en hier ligt een directe relatie met programma Centrumstad Venlo.
- Om te komen tot een meer kostendekkende exploitatie van sportaccommodaties (zowel binnen- als buitensportaccommodaties) zijn de tarieven voor de huur van

deze sportaccommodaties verhoogd. In 2020, 2021 en in 2022 wordt deze verhoging trapsgewijs doorgezet om uiteindelijk te komen tot hogere dekkingpercentages. Daar waar nodig bieden wij ondersteuning aan sportverenigingen om vitaal te blijven.

Programmalijn 2. Ontplooiing

Doelstelling van de programmalijn Ontplooiing is dat iedereen in staat wordt gesteld om zich te ontwikkelen en te ontplooiën, om naar vermogen mee te kunnen doen in de samenleving.

In de basis is iedereen verantwoordelijk voor zijn eigen ontplooiing. Bij de ontplooiing van onze jeugdige inwoners is een nadrukkelijke verantwoordelijkheid voor ouders/verzorgers weggelegd. Soms is hierbij passende ondersteuning gewenst, maar als gemeente hebben wij hoofdzakelijk een faciliterende rol. Soms is hiervoor een wettelijke grondslag, bijvoorbeeld bij onderwijshuisvesting of het toezicht op de deelname van jeugdigen aan onderwijs. Soms is er een verbindende rol in de samenwerking met partners, bijvoorbeeld bij de aanpak voor voortijdig schoolverlaters bepalen gemeente en scholen samen welke maatregelen nodig zijn.

Er is ook een verbinding met andere programmalijnen, zoals Meedoen. Gemeenten hebben een grote rol in de jeugdhulp en de arbeidsmarktparticipatie. De gemeente Venlo streeft naar een sterkere en doelgerichte verbinding tussen (preventief) jeugdhulp, arbeidsmarktparticipatie, gezondheid en onderwijs. In deze programmalijn volgen we op hoofdlijnen de levensloop van onze inwoners bij het beschrijven van onze concrete activiteiten.

Peuteropvang (kinderopvang 2-4 jarigen)

Het bezoeken van de peuteropvang bevordert een goede startpositie van kinderen in het basisonderwijs. Om het bereik te vergroten, ontvangen gemeenten voor de periode 2016-2021 extra middelen. Hiermee moet het bezoeken van peuteropvang mogelijk gemaakt worden voor peuters waarvan de ouders geen recht hebben op kinderopvangtoeslag. Vanaf augustus 2019 werken we met een nieuw subsidiestelsel voor peuteropvang dat is gebaseerd op een kind-gebonden financiering. Kinderen met een risico op taal- en/of ontwikkelingsachterstand krijgen extra begeleiding in de vorm van voor- en vroegschoolse educatie op een gecertificeerde locatie voor peuteropvang. Extra begeleiding aan deze kinderen wordt ook in groep 1 en 2 van het primair onderwijs aangeboden. Binnen de peuteropvang spreken we van voorschoolse educatie en in het basisonderwijs van vroeg schoolse educatie.

Schakelklassen (4 tot 12 jaar)

Kinderen in het primair onderwijs met een grote taal- en/of ontwikkelingsachterstand kunnen gedurende een jaar intensief begeleiding krijgen in een schakelklas. Samen met scholen en betrokken partijen wordt bekeken of herijking van het bestaande beleid opgepakt moet worden.

Onderwijs (5 tot en met 21 jaar)

- Om de samenwerking te verbeteren, zijn we een dialoog gestart met een aantal schoolbesturen binnen het primair onderwijs, Onderwijsgemeenschap Venlo en omstreken (OGVO) en OG Buitengewoon (OGB). Het doel hiervan is om te komen tot een intentieovereenkomst, die de basis vormt voor een meer duurzame samenwerking tussen het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs en de gemeente Venlo. De samenwerking richt zich in beginsel op het bevorderen van kansengelijkheid voor kinderen/jongeren, met als overkoepelende thema's: het sociale domein, passend onderwijs, onderwijsinnovatie en personeel.
- Het is de ambitie van de samenwerkingsverbanden passend onderwijs om een zodanig gedifferentieerd onderwijsaanbod te creëren dat ieder kind zich zoveel als mogelijk in een thuis nabije omgeving optimaal kan ontwikkelen. De positieve uitkomsten van passend onderwijs zijn alleen haalbaar als gemeente, onderwijs en ouders/verzorgers blijven investeren in een sluitend systeem voor passende ondersteuning voor jeugdigen. De gemeenten in Noord-Limburg en de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs PO en VO werken samen om in het kader van de samenwerkingsagenda de gestelde ambities te realiseren.
- Wij onderzoeken de mogelijkheid omtot een combinatie van geldstromen te komen waarbij een effectievere aanpak, zoals gecombineerde onderwijs-zorg arrangementen kan worden gerealiseerd. Dit is in het belang van de leerlingen, de aanpak van (tijdelijk) overbelaste jongeren, dekkend onderwijsaanbod, het onderzoeken om te komen tot een Regionaal Thuiszitterspact en betere aansluiting op de (passende) arbeidsmarkt en participatie.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het (laten) organiseren van vervoer voor kinderen die daarvoor in aanmerking komen. Dit is verankerd in de Verordening leerlingenvervoer gemeente Venlo. Het bevorderen van de zelfredzaamheid van jongeren zal ook in de komende jaren centraal staan. Voor 2020 wordt de bestaande uitvoering gecontinueerd.

De gemeente is in het kader van het recht op onderwijs en het voorkomen van voortijdig schoolverlaten verantwoordelijk voor het toezicht hierop. De Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC) is erop gericht dat leerlingen met een startkwalificatie het onderwijs verlaten.

Voor jongeren in een kwetsbare positie (leerlingen die uitstromen uit het Praktijkonderwijs, het Voortgezet Speciaal Onderwijs, het Entree-onderwijs en de voortijdig schoolverlaters) wordt aandacht gevraagd voor het verbinden van gemeentelijke beleidsvelden zoals onderwijs, jeugd, participatie, werk en Wmo om te komen tot een sluitende regionale en lokale aanpak.

Venlo is voor de VSV-aanpak contactgemeente voor RMC-regio 38 (Noord- en Midden-Limburg).

- Wij willen onze aanpak in de komende periode voortzetten en zo mogelijk uitbouwen. De aanpak bestaat uit een totaal pakket van maatregelen om voortijdig schoolverlaten te voorkomen. Binnen de VSV aanpak werken scholen en gemeenten samen om collectief uitvoering te geven aan de plannen. Hierbij willen wij de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt verbeteren.
- We treden in overleg met schoolbesturen en het samenwerkingsverband Passend Onderwijs om de mogelijkheden te onderzoeken van het combineren van geldstromen om zo in te zetten op ondersteuning van jongeren om hun kansen op (passende) arbeid te vergroten.

De gemeente Venlo is verantwoordelijk voor het realiseren van voldoende onderwijshuisvesting. Het Onderwijshuisvestingsplan gemeente Venlo 2018-2038 is gebaseerd op de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor onderwijshuisvesting van de gemeente Venlo en de Venlose schoolbesturen. De basis voor dit beleid vormt een spreidingsplan dat inzicht geeft in de toekomstige huisvestingsbehoefte van het onderwijs. Het plan houdt ook rekening met de onderwijskundige ambities van schoolbesturen en gemeente. Wij volgen de gevolgen van de te verwachten krimp in het voortgezet onderwijs nauwgezet.

- Er wordt tevens gewerkt aan een voortschrijdend investeringsschema met een horizon van 4 jaar dat tweejaarlijks wordt verlengd. Nadat de budgetovereenkomst is vastgesteld zal, voordat een huisvestingsproject daadwerkelijk start, een uitvoeringsovereenkomst tussen de gemeente en het betreffende schoolbestuur worden gesloten.
- Om te komen tot realisatie van het spreidingsplan worden de zogenaamde budgetovereenkomsten afgesloten (afzonderlijk per schoolbestuur).

Het faciliteren van bewegingsonderwijs is een specifiek onderdeel van onze verantwoordelijkheid op het gebied van onderwijshuisvesting. Hier ligt een directe en belangrijke verbinding met de Programmalijn Gezond en Vitaal en onze inspanningen om onze inwoners te stimuleren om (meer) te sporten en te bewegen. Het is namelijk een verbinding tussen sport-, onderwijs- en (preventief) jeugdbeleid. Bewegen op school wordt verder in een bredere context geplaatst: van de weerbaarheid van jeugdigen, de overgang van primair- naar voortgezet onderwijs en het voorkomen van pestgedrag.

In 2020 geven we invulling aan een integraal uitvoeringsplan laaggeletterdheid waarbij wordt ingezet op maatregelen die het meest effectief zijn. Bij het maken van afspraken met onze partners wordt nagegaan hoe gebruik gemaakt kan worden van de methodiek van prestatiedenken.

Wij blijven ons nadrukkelijk inzetten om scholen ertoe te bewegen om onderwijs van de Duitse taal en cultuur aan te bieden. Hierbij sluiten we waar mogelijk aan bij landelijke en provinciale programma's en maken wij gebruik van Europese subsidiemogelijkheden.

Met aanbod aan volwasseneneducatie proberen wij de zelfredzaamheid van onze inwoners te vergroten door zoveel mogelijk inwoners, die de Nederlandse taal, het rekenen en/of digitale vaardigheden niet of onvoldoende beheersen, de kans te bieden deze vaardigheden op te doen of te verbeteren. De gemeente Venlo is centrumgemeente voor de WEB (Wet Educatie Beroepsonderwijs) en de samenwerking met de andere gemeenten in de arbeidsmarktregio Noord-Limburg is vormgegeven in een Regionaal Programma Volwassenen Educatie. In het regionale beleidsplan hebben wij afspraken gemaakt over de (prioritaire) doelgroepen, i.c. (mogelijke) uitkeringsgerechtigden met een te laag taalniveau om te participeren op de arbeidsmarkt, jongeren met een te laag taalniveau, waardoor zij geen startkwalificatie kunnen behalen en inwoners met een te laag taalniveau om te participeren in de maatschappij.

De gemeente Venlo heeft de taak om jaarlijks nieuwe statushouders een plek te geven binnen de samenleving. In 2021 komt de regie op de inburgering bij de gemeente te liggen. Maatwerk is daarin belangrijk net als de insteek dat iedereen meedoet. Inburgeren dient sneller en beter te verlopen. Om het proces optimaal te faciliteren, wordt in de periode 2019-2021 samen met partners en stakeholders gewerkt aan de ontwikkeling van een integrale en effectieve aanpak. Wij informeren u medio 2020 over hoe wij aan deze nieuwe taak gericht invulling gaan geven.

Programmalijn 3: Meedoen

De doelstelling van de programmalijn Meedoen is dat iedereen naar vermogen meedoet in de samenleving, iets voor een ander betekent en voor zover mogelijk zelfstandig in inkomen voorziet. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is dat Venlose wijken, buurten en verenigingen vitaal en zelfsturend zijn. Inwoners werken idealiter samen aan hun toekomst en helpen elkaar indien nodig. Deelnemen aan de samenleving kan op vele manieren en op verschillende niveaus afhankelijk van de situatie van een inwoner. Daar waar betaald werk nog een stap te ver is, spelen algemene voorzieningen een grote rol. Ondersteunende factoren zijn de gemeenschapsaccommodaties, inkomensondersteuning en als vangnet het armoedebeleid.

Wij investeren de komende jaren bewust in de versterking en verbreding van de sociale basis door enerzijds beleidsvelden meer met elkaar te integreren en anderzijds door taken en middelen voor maatwerkvoorzieningen over te brengen naar de sociale basis (substitutie). Hiermee willen we zoveel mogelijk voorkomen dat er een beroep moet worden gedaan op maatwerkvoorzieningen. Deze maatwerkvoorzieningen en de substitutie van maatwerkvoorzieningen komen nog uitgebreider aan de orde in de programmalijn Zelfredzaam. De programmalijnen Ontplooiing en Gezond en vitaal leveren ook een bijdrage aan de doelstelling via opleiding en fitheid.

Sociale basis

Onder de sociale basis verstaan we het geheel van organisaties, diensten, voorzieningen en betrekkingen die het mogelijk maken dat mensen in redelijkheid in sociale verbanden (buurten, groepen, netwerken, gezinnen) samen kunnen leven en kunnen participeren in de samenleving. Essentieel voor de sociale basis is de aanwezigheid van informele netwerken, burgeractiviteiten en betekenisvolle relaties tussen inwoners onderling en tussen inwoners, professionals en overheid. Voor het jaar 2020 vindt een nieuwe aanbesteding plaats. Belangrijke onderdelen hiervan zijn:

- Meer ruimte bieden aan en stimuleren van burgerinitiatieven. Dat betekent luisteren naar de wensen van inwoners en hen actief ondersteunen zonder zaken op te leggen of over te nemen.
- We ondersteunen inwoners op gepaste wijze en stimuleren dat inwoners actief meedoen om buurtgenoten, familie of vrienden, die dat niet of minder kunnen, te helpen. Dit streven stimuleren we door het bieden van bewonersondersteuning (opbouw-, jongeren- en ouderenwerk), het faciliteren van (zorg)vrijwilligers, het faciliteren van plekken om elkaar te ontmoeten (zoals Huizen van de Wijk), het ontplooiën van gezamenlijke activiteiten en het faciliteren van het verenigingsleven.

- Het is onze overtuiging dat iedere inwoner de potentie heeft om iets voor een ander te betekenen. We spreken dus het vermogen van een inwoner aan om zich te ontwikkelen én creëren een actieve samenleving, waarin mensen zich bijvoorbeeld ook inzetten als vrijwilliger, mantelzorger of steunouder.
- In beginsel zijn inwoners en hun omgeving aan zet om ondersteuningsvragen op te lossen. Mocht dat onvoldoende zijn, dan zijn er mogelijkheden in de sociale basis en indien nodig door middel van de inzet van maatwerkvoorzieningen.

Concrete instrumenten die onder de sociale basis vallen zijn bijvoorbeeld algemeen maatschappelijk werk, open inloop en mogelijke vormen van individuele begeleiding. We onderzoeken tevens hoe we de preventie en bemoeizorg vanaf 2021 hierin kunnen laten landen.

Gemeenschapsaccommodaties

De gemeenschapsaccommodaties leveren in de wijken een bijdrage aan de leefbaarheid en de mogelijkheden van inwoners om mee te doen en zelfredzaam te blijven. De basis hiervoor is de evaluatie van het Meerjarenuitvoeringsprogramma gemeenschapsaccommodaties 2016-2020. In deze evaluatie wordt gekeken of de verschillende acties een bijdrage hebben geleverd of naar verwachting nog zullen leveren aan de doelstellingen van het beleid. Op basis van deze evaluatie zal mogelijk een herijking van het maatschappelijk vastgoedbeleid plaatsvinden.

Werk

Een stevige sociale basis is de opmaat naar betaald werk. Om betaald werk voor zo veel mogelijk inwoners bereikbaar te maken, streven we met ons netwerk van sociale partners, UWV, SW-bedrijven en gemeenten in Noord-Limburg naar een inclusieve arbeidsmarkt: een arbeidsmarkt die plaats biedt aan alle mensen, jongeren en ouderen en voor mensen met en zonder beperking.

Om dit te bereiken zetten we vormen van werk in die aansluiten bij de capaciteiten en competenties van inwoners. Het WerkgeversServicePunt (WSP) heeft een belangrijke taak in het werven van deze vacatures.

Binnen de gemeente Venlo hebben we een integrale werkwijze ontwikkeld om werkzoekenden te matchen op vacatures.

Het jaar 2020 zal in het teken staan van een ketengerichte samenwerking tussen de gemeente, de WAA, het bedrijfsleven en KanDoen. Het uitgangspunt is een integrale, eenduidige benadering van de doelgroep binnen de Participatiewet (incl. Wsw) vanuit één gemeentelijke organisatie. Dit betekent een benadering waar verbindingen worden gelegd met Jeugd en WMO.

Ten behoeve van de doorontwikkeling van KanDoen is een Europese subsidie (Horizon 2020) toegekend voor de periode 2019-2023 waarbij de relatie met de circulaire economie wordt onderzocht.

We werken nauw samen met het onderwijs: het voortgezet speciaal onderwijs, praktijkonderwijs en entreeonderwijs, die is ontstaan door het convenant Baanwijs. Voor zo veel mogelijk kwetsbare jongeren realiseren we een sluitende aanpak waarbij de opleiding wordt opgevolgd door vervolgonderwijs, een werkplek, passende dagbesteding of een toeleidingstraject.

Het Servicepunt Leren en Werken levert ook een bijdrage aan de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Waar nodig worden samen met het WSP en het bedrijfsleven arrangementen ontwikkeld om werkzoekenden de juiste kwalificaties mee te geven voor een baan.

Cultuur als middel

Daar waar mogelijk wordt cultuur ingezet als middel om de verschillende doelstellingen op het gebied van ontplooiing, meedoen en vitaliteit te stimuleren. Zo heeft cultuur een plek in het onderwijs. Er wordt bijvoorbeeld uitvoering geven aan landelijk programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK). Meedoen en vitaliteit wordt gestimuleerd door beleid voor amateurverenigingen en door het koppelen van cultuur aan sport door bijvoorbeeld verenigingsondersteuners in te zetten voor cultuur, samen te werken met het naschools aanbod van basisscholen, etc.). Het Cultureel Platform Venlo (CPV) heeft de keuze gemaakt om de inzet van het Cultuurfonds Venlo te concentreren op cultuurparticipatie en artistieke interventies in het sociale domein, met focus op een aantal aandachtswijken in Venlo. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan deze programmalijn.

Inkomensondersteuning en armoedebeleid

Door zo veel mogelijk werkzoekenden weer in hun eigen inkomen te kunnen laten voorzien, beperken we het beroep op inkomensondersteuning. Zoals aangegeven in de omgevingsanalyse (Kadernota 2020) lijkt de periode van hoogconjunctuur achter de rug en krijgen we in 2020 te maken met enige economische tegenwind. Samen met de groter wordende afstand tot de arbeidsmarkt van de werkzoekenden maakt dit de opgave om binnen het BUIG budget te blijven groot.

Het sluitstuk van het gemeentelijke vangnet is het armoedebeleid en de schuldhelpverlening. We scheppen voorwaarden voor een beter toekomstperspectief door te voorkomen dat mensen in armoede of schulden terecht komen. De belemmeringen die inwoners met een risico op armoede en schulden ervaren om volwaardig deel te nemen aan het maatschappelijke leven beperken we zoveel mogelijk en we voorkomen dat inwoners terugvallen in armoede of schulden.

De integrale aanpak voor het armoedebeleid kent vier speerpunten. In het uitvoeringsplan is concreet uitgewerkt welke activiteiten daarvoor uitgevoerd worden. Voor 2020 willen daarom inzetten op de verbetering van de communicatie door begrijpelijke taal te gebruiken waardoor een beroep op de regelingen makkelijker wordt. Daarnaast willen we met de inzet van vroeg signalering proberen te voorkomen dat mensen in armoede of schulden terecht komen, door o.a. het project 'Vroeg erop af'.

In 2020 onderzoeken we het hanteren van een gestaffelde vergoeding per regeling. Uit het effectenonderzoek van het armoedebeleid blijkt namelijk dat doordat de verschillende regelingen verschillende inkomensgrenzen kennen de armoedeval wordt verkleind. Tot slot willen meer inzicht hebben in de realisatie van de doelstellingen van ons beleid en welke effecten we bereikt hebben en willen we leren van de aanpak van andere gemeenten door bijvoorbeeld meer dan voorheen gebruik te maken van benchmarking.

Programmalijn 4 Zelfredzaam, waar nodig met ondersteuning

In deze programmalijn gaan wij in op de zelfredzaamheid van onze inwoners en de ondersteuning die inwoners soms nodig hebben om zelfredzaam te zijn en te kunnen blijven. Zelfredzaamheid wordt als volgt gedefinieerd: "het vermogen van inwoners om zichzelf te redden in het alledaagse leven, regie te voeren en verantwoordelijkheid te dragen eventueel met ondersteuning van anderen. In de Wmo gaat het daarbij bijvoorbeeld om het huis schoon te houden, zichzelf goed te verzorgen en mee te kunnen doen in de samenleving. Voor jeugdigen geldt dat zij veilig op kunnen groeien en ontwikkelen binnen hun eigen gezin."

Deze programmalijn, de laatste in een lange lijn, omvat alle voorzieningen voor inwoners die kunnen worden ingezet als de noodzakelijke ondersteuning niet meer kan worden geboden door het netwerk, de buurt waarin de inwoner woont of de algemene voorzieningen die in de buurt aanwezig zijn. Dit kunnen ook inwoners zijn die niet direct zelf een ondersteuningsvraag hebben, maar waarover de omgeving zorgen heeft en ondersteuning acht om (verder) afglijden te voorkomen.

Sociale wijkteams

Wanneer de ondersteuning vanuit het netwerk, de buurt of algemene voorziening niet meer toereikend is, neemt de inwoner contact op met de 'Toegang'. In de meeste gevallen is dit het sociale wijkteam en vindt er een keukentafelgesprek plaats. Indien er op basis van een keukentafelgesprek een leefzorgplan is opgesteld, kan er door het sociale wijkteam een maatwerkvoorziening worden ingezet.

Deze sociale wijkteams worden ondersteund door de MID-Office. De sociale wijkteams denken en handelen vanuit de volgende uitgangspunten:

- Er wordt gedacht en gewerkt vanuit het principe "1 Gezin 1 Plan 1 Regisseur. Eén lid van het sociaal wijkteam heeft de regierol op het leefzorgplan;
- Er wordt gewerkt aan versterking van de draagkracht;
- Ondersteuning moet meteen passend zijn: zo snel en licht als kan, zo zwaar als nodig is;

In principe zijn er geen overdrachtsmomenten als gevolg van het opschalen van de ondersteuning. De inwoner behoudt daarbij één aanspreekpunt (regierol sociaal wijkteam).

Naast de sociale wijkteams is er nog een andere toegang naar jeugdhulp, namelijk via rechtstreekse verwijzers. Dit kunnen huisartsen, gecertificeerde instellingen, kinderartsen of de crisisdienst jeugd zijn. De toegang tot beschermd wonen wordt voor Noord- en Midden-Limburg, verzorgd door het toegangsteam beschermd wonen. Er is daarnaast een wijkteam+ voor inwoners met complexe zorgvragen. De ambitie is om de verschillende toegangen (en meldpunten) waar de inwoners en professionals terecht kunnen met vragen over complexe ondersteuning in de toekomst zoveel mogelijk te bundelen en de benodigde expertises samen te brengen.

In 2020 worden er in de Toegang verschillende aspecten doorontwikkeld, onder andere:

- De verbinding tussen de MID-Office en de sociale wijkteams en het wijkteam+;
- De verbinding tussen de sociale wijkteams, het wijkteam+ en het toegangsteam beschermd wonen;

- De ontwikkeling tot een integrale toegang (van 2D naar 3D). Wij doen dit gefaseerd door eerst de verbinding tussen de sociale wijkteams met 'schuldhulpverlening' te leggen en vervolgens de verbreding naar de Participatiewet te realiseren;
- De samenwerking tussen aanbieders van preventieve maatregelen, (wijk)netwerken, algemene voorzieningen en maatwerkdiensten

Passende ondersteuning

We schetsen op welke wijze wij borgen dat onze inwoners tijdig passende ondersteuning krijgen zodat zij zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen en zelfredzaam kunnen blijven, zo nodig met ondersteuning. Voor alle vormen van ondersteuning hanteren wij de volgende uitgangspunten:

- Voorzieningen worden zodanig ingezet dat onze inwoners zo min mogelijk last ervaren van overgang in wetgeving of financiering. Hoewel voorzieningen in het kader van Jeugdwet of Wmo elk andere eisen met zich meebrengen, streven we ernaar de overgang zo soepel als mogelijk te laten verlopen vanuit de leefwereld van inwoners. Dit doen we bijvoorbeeld door zoveel mogelijk gebruik te maken van bestaande informatie en contactpersonen;
- We werken vanuit het principe van matched care. Dat betekent dat hulp of ondersteuning vanaf het begin zo passend als nodig wordt ingezet. Zo licht als mogelijk maar ook zo zwaar als noodzakelijk is. Daarbij beperken we het aantal hulpverleners, en zorgen we dat verschillende vormen van ondersteuning waar nodig gelijktijdig worden ingezet;
- Bij al onze inspanningen houden we de beoogde transformatie voor ogen: we gaan uit van een sterke sociale basis in vitale gemeenschappen waarin het gros van de ondersteuningsvragen kan worden opgevangen. Wij realiseren ons echter ook dat informele ondersteuningsnetwerken van inwoners en inzet van vrijwilligers grenzen kennen, net als vitale gemeenschappen. En wanneer dit noodzakelijk is, worden maatwerkvoorzieningen ingezet;
- Door transformatie van het beschermd wonen en de ambulantisering van de GGZ, wonen steeds meer mensen met een GGZ hulpvraag al dan niet zelfstandig in de een wijk. We investeren in de draagkracht van wijken en buurten door o.a. voorlichting, cursussen/trainingen en diverse projecten gericht op de integratie en inclusie.
- Er is ruimte voor een integrale aanpak wanneer er sprake is van meervoudige complexe problematiek.

We gaan nu aan de hand van de levensloop van een inwoner van onze gemeente na welke ondersteuning beschikbaar is wanneer dit (tijdelijk) noodzakelijk is. Hierbij ontkomen wij er niet aan de verbindingen te beschrijven en soms te leggen met

andere programmalijnen binnen dit programma. We zullen zelfs verbindingen tussen dit programma (Gezond en actief Venlo) en andere programma's leggen.

Zelfstandig opgroeien, zo nodig met ondersteuning

In Venlo werken we aan het versterken van vitale gemeenschappen ondersteund door de sociale basis voor onze jeugdigen. Uitgangspunt is dat jeugdigen binnen deze vitale gemeenschappen veilig en zelfstandig kunnen opgroeien in hun eigen omgeving.

In de programmalijn 'meedoen' is beschreven hoe we middels verschillende interventies (Kansrijke start / gezonde school / JOGG) de vitale gemeenschappen versterken. Daarnaast werken we vindplaatsgericht, zowel vanuit de sociale wijkteams als de zorgaanbieders. Daarmee is een deel van de ondersteuning en expertise die nodig is om jeugdigen in hun eigen omgeving te laten opgroeien, zonder indicatie via de toegang, vrij toegankelijk aanwezig. Zoals beschreven in de programmalijn 'ontplooiing' zorgt de verbinding met (passend) onderwijs en participatie ervoor dat jeugdigen zoveel als mogelijk met een startkwalificatie behalen, uitstromen naar werk en indien dit niet mogelijk is instromen in dagbesteding maar met perspectief op (beschut) werk.

De samenwerkingsagenda jeugdhulp- (passend) onderwijs wordt in 2020 uitgevoerd. Deze agenda bevat verschillende acties die de samenwerking tussen het onderwijs en de jeugdhulp verbeteren. Voor jeugdigen waarvoor de ondersteuning binnen de vitale gemeenschappen onvoldoende is, wordt een maatwerkvoorziening ingezet. Dit maatwerk kent veel varianten, denk hierbij aan begeleiding thuis, pleegzorg, jeugdbescherming of verblijf in een jeugdhulpinstelling.

In principe is het uitgangspunt dat alle jeugdhulp in de nabijheid van jeugdigen wordt geboden. Voor sommige jeugdigen is echter specialistische jeugdhulp nodig die niet in de eigen omgeving beschikbaar is, omdat er een grotere schaal nodig is om dit doelmatig te organiseren. Daarnaast kan het voor sommige jeugdigen nodig zijn dat zij buiten de eigen omgeving worden begeleid en behandeld. Deze vormen van jeugdhulp (zie kader) worden op regionaal of landelijk niveau georganiseerd. Alle vormen van jeugdhulp samen vormen het zorglandschap jeugd.

Om een toekomstbestendig zorglandschap jeugd te realiseren, is een andere kijk op en doorontwikkeling van de inrichting van het zorglandschap van jeugdhulp noodzakelijk. Jeugdhulp richt zich niet langer alleen op de jeugdige zelf maar ook op het (gezins) systeem waarbij aandacht is voor intergenerationele problematieken. Jeugdhulp staat in verbinding met het onderwijs, de veiligheidsketen en participatie, met elkaar werken we samen om de omgeving in staat is om jeugdigen op te vangen.

Deze inhoudelijke ontwikkeling moet leiden tot een zorglandschap dat aansluit bij wat jeugdigen en het (gezins-) systeem echt nodig hebben. We werken samen met alle partners in de jeugdketen toe naar een zorglandschap dat duurzaam houdbaar is en aansluit bij de gewenste ontwikkeling. Daarvoor gaan we voor een contractering en bekostiging die aansluit bij de beleidsmatige doelen, de gewenste inhoudelijke ontwikkeling.

- Hiervoor werken wij in 2020 aan een visie op het zorglandschap jeugdhulp. Deze visie vertalen wij in een aanbesteding om lokaal maatwerk per 1 januari 2021 te contracteren. Het betreft hier dus niet de regionale en landelijke maatwerkdiensten jeugd. Hiervoor stemmen we af met de regio Noord-Limburg.
- Regionaal voeren we de transformatieagenda 2019-2020 uit. Op deze agenda zijn verschillende projecten opgenomen die de transformatie in onze regio versterken. De hogeschool Arnhem-Nijmegen en de Universiteit Nijmegen brengen de resultaten van deze projecten in kaart zodat de effecten inzichtelijk zijn en succesvolle projecten duurzaam kunnen worden geborgd.

Soepele overgangen

Uiteindelijk groeien jeugdigen op naar volwassenen die een bijdrage leveren aan de vitale gemeenschappen. Dit is niet altijd haalbaar en in sommige gevallen is maatwerk ondersteuning nodig (Wmo). In het kader worden de voorzieningen kort toegelicht.

Binnen de Wmo is de komende jaren een aantal grote ontwikkelingen waar te nemen waarop we ons nu al moeten voorbereiden. Zo worden hoogstwaarschijnlijk een aantal regionale taken die de gemeente Venlo als centrumgemeente uitvoert vanaf 2021 door gedecentraliseerd naar de lokale gemeenten.

Het betreft de taken beschermd wonen, maatschappelijke opvang, bemoeizorg, OGGZ en preventie. De intentie is om samen met de regio Noord-Limburg, en in verbinding met Midden-Limburg, te blijven samenwerken voor deze voorzieningen. Gemeenten zijn straks zelf verantwoordelijk voor deze taken, maar gemeenten in een regio zijn ook verplicht om met elkaar samen te werken in het belang van de inwoner en voor het op orde houden van kwalitatief goede voorzieningen met de juiste specialismen. De vrouwenopvang blijft een regionale taak.

De Wet Verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvvggz) gaat in op 1 januari 2020. Deze wet regelt de rechten van mensen die te maken hebben met verplichte zorg in de GGZ. Een belangrijke verandering is dat verplichte zorg straks ook buiten een GGZ-instelling opgelegd kan worden. Ook sluit hier de ontwikkeling van een meldpunt waar inwoners met zorgen over de geestelijke toestand van iemand in hun omgeving hun zorgen kunnen melden.

Vanuit beschermd wonen is de afgelopen jaren ingezet op de beweging waarbij inwoners zoveel als mogelijk zelfstandig zijn gaan wonen. Daarbij is het uitgangspunt dat beschermd wonen in principe altijd tijdelijk is. Het perspectief voor de inwoner is zelfstandig wonen en sociale inclusie. Om deze ambitie te realiseren is de verbinding met het programma Welvarend wonen belangrijk.

- Het transferpunt sociale huurwoningen is de komende jaren het instrument waar mensen vanuit een instelling de stap maken naar een zelfstandige en veelal sociale huurwoning. Dit transferpunt wordt het komende jaar verder doorontwikkeld.
- De doelgroep van het transferpunt wordt verruimd met de Maatschappelijke Opvang, Opvang slachtoffers van huiselijk geweld en Wonen op proef. Daarnaast wordt onderzocht of er tevens verruiming plaatsvindt met bijvoorbeeld Justitiële BW cliënten, Housing First en zeer moeilijk plaatsbaren.
- De uitstroom van beschermd wonen en de maatschappelijke opvang is onderdeel van de prestatieafspraken met de woningcorporaties.
- Er is hierbij extra aandacht voor (kwetsbare) jongeren zodat deze een goede start te laten maken. Dit kunnen jongeren zijn in beschermd wonen, jongeren die doorstromen uit de jeugdzorg. Hiervoor wordt een specifieke aanpak ontwikkeld.

Regionale traject sturing en inkoop Wmo/Beschermd Wonen

In de regio Noord-Limburg is een traject gestart met als doel te komen tot een visie hoe het zorglandschap er voor de komende jaren uit dient te zien, passend bij onze uitgangspunten en beoogde ontwikkelingen. Van daaruit bekijken we hoe we inkoop van welke producten c.q. voorzieningen voor 2021 e.v. inregelen.

Verbinding Zorg en Veiligheid

Sommige inwoners hebben te maken met een opeenstapeling van persoonlijke problemen: psychische klachten, een verstandelijke beperking, geweld, verslaving, schulden. Vaak zijn zij vaak het slachtoffer van misbruik en criminaliteit en/ of veroorzaken zelf overlast en veiligheidsproblemen. Een jeugdige kan soms vanwege de aard van zijn problemen een risico vormen voor zichzelf of zijn omgeving. In veel gevallen is sprake van intergenerationele problematiek. Jeugdigen die in aanraking komen met huiselijk geweld hebben een grotere kans om op later leeftijd te maken te krijgen met persoonlijke problemen. Om dit patroon te doorbreken is samenwerking tussen het sociaal domein en het veiligheidsdomein belangrijk.

We willen kwetsbare inwoners de juiste ondersteuning bieden zodat zij, zoveel mogelijk op eigen kracht en in hun eigen netwerk, aansluiting houden met de samenleving. En voor de langere termijn de samenwerking en ondersteuning zo organiseren dat inwoners waarbij sprake is van een opeenstapeling van problematiek tijdig worden gezien en geholpen.

- We maken afspraken om de samenwerking in de veiligheidsketen voor jeugd te verbeteren tussen onder andere Gecertificeerde Instellingen, Raad voor de Kinderbescherming, gesloten jeugdzorg en lokale toegang.
- In het Interbestuurlijk programma (IBP) zijn verschillende ambities geformuleerd op het snijvlak van zorg en veiligheid. Dit betreffen de aanpak van huiselijk geweld, extremisme en radicalisering, personen met verward gedrag, recidive na detentie en slachtoffers van mensenhandel.
- De samenwerking met Veilig Thuis en de toekomstige organisatievorm en aansturing van het ZVH zijn belangrijke aandachtspunten.
- In de regio Noord- en Midden Limburg wordt in samenwerking met de vereniging Nederlandse gemeenten (VNG) een pilot opgestart betreffende de bestuurlijke borging zorg en veiligheid. Het doel van deze pilot is om de bestuurlijke aansturing van de betreffende beleidsthema's zoals onder andere de aanpak verwarde personen, huiselijke geweld en kindermishandeling te organiseren.

Daar waar deze inwoners weer een stap kunnen zetten naar actief 'aanhaken en meedoen', wordt nauw samengewerkt met het wijkteam+.

Voorkomen van misbruik en fraude en toezicht

Bij de decentralisaties van de Jeugdwet en de Wmo heeft de gemeente ook de opdracht gekregen om te zorgen voor de kwaliteit en de rechtmatigheid van hulp en ondersteuning. We zetten we extra in op preventie en communicatie naar inwoners. Tot slot willen we ook scherper toetsen op de naleving daarvan.

Wat mag het kosten?

In deze paragraaf wordt het totaal van de baten en lasten per programmalijn gepresenteerd. Daarnaast wordt een toelichting gegeven op de begrotingsvoorstellen die gerelateerd zijn aan dit programma en op de investeringen uit het investeringsprogramma 2020.

Bedragen x € 1.000

Middelen per Programmalijn inclusief mutaties reserves	Baten / Lasten	2020	2021	2022	2023
Gezond en Vitaal	Baten	3.791	3.908	4.024	4.025
	Lasten	13.810	13.595	13.117	13.073
Subtotaal Gezond en Vitaal		-10.020	-9.687	-9.093	-9.049
Meedoen	Baten	44.030	43.892	43.892	43.892
	Lasten	87.445	86.751	85.994	85.258
Subtotaal Meedoen		-43.415	-42.858	-42.102	-41.366
Ontplooiing	Baten	6.280	6.090	4.898	4.898
	Lasten	17.464	17.462	16.178	16.347
Subtotaal Ontplooiing		-11.184	-11.372	-11.279	-11.448
Zelfredzaamheid	Baten	7.972	7.928	7.925	7.935
	Lasten	118.515	116.648	115.932	116.014
Subtotaal Zelfredzaamheid		-110.543	-108.720	-108.007	-108.079
Totaal saldo Programma		-175.162	-172.637	-170.481	-169.942

Nieuwe voorstellen	2020	2021	2022	2023
Programma 1. Gezond en actief Venlo				
Maatwerk jeugd gecontracteerd	-2.350	-606	-24	-24
Hulp bij het huishouden	-1.833	-1.833	-1.833	-1.833
Verwerking loon- prijs indexering sociaal domein (cf. Vorap 2019)	-1.760	-1.760	-1.760	-1.760
WSW	-1.368	-1.257	-757	-257
Begeleiding individueel	-691	-491	-491	-491
BUIG	-540	-565	-565	-565
Exploitatiekosten renovatie Zwembad de Wisselag	-419	-420	-420	-420
Jeugdbescherming/jeugdreclassering	-305	-305	-305	-305
Kostprijsverhogende BTW Sport	-228	-228	-228	-228
Eigen bijdragen Wmo	-197	-197	-197	-197
PGB Wmo	-196	-196	-196	-196
Begroting Veilig Thuis	-173	-173	-173	-173
Maatwerk jeugd niet gecontracteerd	-169	-169	-169	-169
Invoering nieuwe wet GGZ	-141	-142	-143	-144
Vervallen begrote inkomsten extra inzet werkcoaches ten behoeve van Venray	-134	-134	-134	-134
Statushouders - taal en voorbereiding Inburgeringswet	-118			
Tarieven Sport	-118	-101	15	15
Regionale jeugdzorg	-100	-100	-100	-100
Wmo hulpmiddelen		768	768	768
Toegang Sociale Wijkteams	300	300	300	300
Participatie	356	356	356	356
Armoedebeleid en schuldhulpverlening	529	535	587	587
Bijstelling sociaal domein	1.300	1.300	1.300	1.300
Realistische begroting beschermd wonen	3.359	-1.880	-1.775	-1.791
Overige voorstellen < € 0,1 miljoen	116	22	93	-35
Totaal programma 1. Gezond en actief Venlo	-4.881	-7.277	-5.852	-5.497

Maatwerk jeugd gecontracteerd**-/- € 2.350.000**

Op basis van de huidige inzichten, schatten we in dat het jeugdhulpgebruik in 2020 gaat stijgen en zonder aanvullende maatregelen verder zal stijgen. Deze ontwikkeling wordt ook erkend door het Rijk, daarom zijn vanwege deze volumestijging, incidenteel (2019 tot en met 2021) extra middelen voor jeugdhulp beschikbaar gesteld in de meicirculaire 2019. Voor maatwerk jeugd gecontracteerd betekent dit een forse stijging. Voor 2020 houden we rekening met extra kosten van € 2.350.000.

Deze ontwikkeling wordt niet getemperd door demografisch ontwikkelingen in onze gemeente, het aantal jeugdigen is de afgelopen jaren namelijk stabiel gebleven. Daarnaast is de jeugdwet op onderdelen (denk aan pleegzorg en gezinshuizen) verruimd zodat jeugdigen in plaats van tot 18, tot 21 jaar op deze onderdelen van jeugdhulp gebruik kunnen maken.

Om de kosten voor gecontracteerd maatwerk jeugdzorg ZIN terug te dringen, hebben wij voor 2021 een financiële opgave ingeboekt van 7,5% op het budget ZIN en vanaf 2022 een financiële opgave van 10%.

De zoekrichtingen voor deze opgave liggen voornamelijk in nieuwe contracteringen (aanbesteding 2021) en herijking beleid.

Hulp bij het huishouden

-/- € 1.833.000

De kosten voor hulp bij het huishouden stijgen in 2020 en verder door wetgeving en CAO- afspraken. Binnen de CAO-VVT (Verpleging, Verzorging, Thuiszorg) is een nieuwe loonschaal ingevoerd en zijn meerjarige afspraken gemaakt over loonstijging. Dit betreft meer dan de reguliere loon-prijs-ontwikkeling.

Uitgaande van een stabiel volume van 298.500 uren betekent dit voor 2020 en verder een stijging van € 1.833.000 ten opzichte van de begroting 2019. (waar nog exclusief loon- en prijscompensatie was begroot).

Verwerking loon/prijs/volume indexering sociaal domein (cf. VoRap 2019)

-/- € 1.760.000

De gemeente ontvangt in 2019 nog eenmalig een meerjarige compensatie voor prijs-/loonstijgingen voor de per 1 januari jl. in de algemene uitkering geïntegreerde onderdelen van het Sociaal Domein. Deze benodigde (structurele) loon-prijscompensatie is reeds in de VoRap 2019 vermeldt en wordt via deze begrotingswijziging effectief verwerkt. Via het gemeentefonds is hiervoor compensatie ontvangen. Deze compensatie is als onderdeel van de ontwikkelingen gemeentefonds verwerkt.

WSW

-/- € 1.368.000

De begroting van het product Wsw is aangepast vanuit het vertrekpunt dat de uitvoering van de Wsw een wettelijke taak is, die deels door het rijk wordt gesubsidieerd en deels uit bedrijfsexploitatie en aanvullende middelen moet worden gefinancierd. Op basis van de aldus gehanteerde Prijs maal Hoeveelheid (pxq) – systematiek, hebben we voor de periode vanaf 2020 de realistisch verwachte uitgaven op het product Wsw berekend op basis van de meest recente inzichten in de verwachte volumeontwikkeling. De verwachte loonstijging voor 2020 wordt begroot (€ 331.376) en de vergoeding voor deze loonstijgingen ontvangt de gemeente via de algemene uitkering.

Begeleiding individueel

-/- € 691.000

Wmo Begeleiding Individueel (BGI) laat in de 1e helft van 2019 een stijgende lijn zien die naar verwachting einde 2019 gaat stabiliseren. Het budget 2020 is op deze verwachting gebaseerd. De stijging is het gevolg van een versnelde uitstroom uit met name Beschermd Wonen. Onze inwoners wonen zo veel en zo lang als mogelijk zelfstandig in de wijk, met de passende ondersteuning gericht op verhoging of behoud van zelfredzaamheid. Binnen de maatwerkvoorziening BGI is dit ook op afschaling en uitstroom gericht. Zorgaanbieders BGI werken hiertoe samen in de sociale basis.

We streven ernaar om een beweging op gang te brengen naar de sociale basis (afschaling). Vanaf 2021 wordt in het kader van de aanbesteding van de sociale basis een voorgenomen verschuiving naar het voorliggend veld gerealiseerd waarbij een beoogde besparing op Begeleiding Individueel van € 200.000 dient te worden gerealiseerd.

BUIG

-/- € 540.000

Voor de kosten van de BUIG zijn we uitgegaan van een volume van gemiddeld 2.760 cliënten en gemiddelde kosten van een uitkering van € 15.000 voor een jaar. De raming voor het bijstandsvolume is gebaseerd op de veronderstelling dat dit in 2020 constant kan worden gehouden. Vanwege de mogelijke afkoeling van de conjunctuur verwachten we dat de dalende trend van 2018 en 2019 niet verder kan worden doorgezet. Daarnaast vallen onder de BUIG ook de loonkostensubsidies die we verstrekken voor werkzoekenden met een lagere loonwaarde. Dit bedrag laat een stijgende trend zien die we voor 2020 doortrekken. We constateren dat een gedegen en intensieve sturing een positieve invloed heeft op de resultaten.

Exploitatiekosten renovatie Zwembad de Wisselag

-/- € 419.000

Zie toelichting bij het voorstel Nieuwbouw zwembad, onder investeringen programma 1.

Jeugdbescherming/jeugdreclassering

-/- € 305.000

Voor wat betreft deze vorm van jeugdzorg geldt ook dat de kosten stijgend zijn. Dit wordt veroorzaakt door:

1. De nieuwe kostprijsystematiek leidt tot € 235.000 meerkosten. Daarnaast leidt aanpassing van de vastgestelde verdeelsleutel tot € 20.000 meerkosten.
2. Gelet op het aantal onderzoeken van de Raad voor de Kinderbescherming wordt een extra instroom voorzien die doorwerkt in 2020. De kostenstijging o.b.v. een hogere instroom in 2019 was € 100.000, dit wordt ook voorzien voor 2020.
3. Voor gecertificeerde instellingen (GI's) buiten de regio is een bedrag van € 100.000 gereserveerd (structureel). Hoewel instroom onvoorspelbaar is, is op

basis van gemiddelde trajectprijzen en aantal trajecten een aframing naar € 50.000 realistisch.

Totaal per saldo een stijging van € 305.000.

Kostprijsverhogende BTW Sport

-/- € 228.000

Om sport en beweging te stimuleren konden gemeenten, sportverenigingen en sportstichtingen de btw die aan hen in rekening wordt gebracht in aftrek brengen. Dit recht op aftrek is met ingang van 1 januari 2019 vervallen en leidt dus tot een structurele kostenverhoging voor ons als gemeente. Via de SPUK regeling kunnen we zeer waarschijnlijk wel een deel van deze verhoging compenseren. Vooralsnog gaan we uit van 12% compensatie via de SPUK, hetgeen per saldo tot een verhoging van € 228.000 leidt.

Eigen bijdragen Wmo

-/- € 197.000

De invoering van het abonnementstarief leidt tot een neerwaartse bijstelling van de verwachte Eigen Bijdrage Wmo. Vanaf 2020 gaan we uit van een begrote Eigen Bijdrage van € 1.116.500, wat leidt tot een verlaging van onze inkomsten van € 197.000.

PGB Wmo

-/- € 196.000

Op basis van de huidige inzichten worden de budgetten PGB's gebaseerd op de realisatiecijfers 2018. Wel wordt voorgesteld om, kijkend naar de ontwikkeling in de markt, ook hier een index van 2,38% (OVA-percentage) toe te passen. Per saldo leidt dit tot hogere lasten van € 196.000.

Begroting Veilig Thuis

-/- € 173.000

Per 1 januari 2019 zijn de wettelijke taken van Veilig Thuis uitgebreid. Veilig Thuis heeft meer capaciteit nodig om de wettelijke taken adequaat uit te kunnen voeren. De subsidieaanvraag voor 2020 is € 660.000 hoger dan voor 2019. De middelen die de centrumgemeente extra ontvangt voor de financiering van de uitbreiding zijn niet toereikend en komen voor rekening van de 14 gemeenten van Noord- en Midden-Limburg. De kosten worden op basis van de gebruikelijke verdeelsleutel verdeeld.

Als gevolg van een beperkt aantal herschikkingen resteert een begrotingsvoorstel van € 173.000 voor Venlo.

Maatwerk jeugd niet gecontracteerd**-/- € 169.000**

Op basis van de huidige inzichten en de prognose 2019 wordt een volumestijging verwacht die ook in het niet-gecontracteerde aanbod doorwerkt. Ook wordt van een tariefstijging (indexatie van 2,38%, voorlopig percentage OVA 2020) toegepast welke in lijn is met de indexatie binnen het andere maatwerk aanbod Jeugd (en Wmo). In totaal gaat het om een structurele stijging van € 169.000.

Invoering nieuwe wet GGZ**-/- € 141.000**

Met ingang van 1 januari 2020 treedt de Wet verplichte GGZ (WvGGZ) in werking. Deze wet vervangt de Wet Bijzondere Opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen (BOPZ). Een belangrijke verandering is dat de BOPZ met name verplichte opname regelde en dat de WvGGZ verplichte zorg regelt waarin opname, maar ook ambulante zorg verplicht gesteld kan worden.

Vanuit de algemene uitkering is met ingang van 2020 structureel € 141.000 beschikbaar gesteld. Om te voldoen aan deze wettelijke verplichting is de verwachting dat we dit bedrag minimaal nodig hebben voor de uitvoering van deze activiteiten.

Vervallen begrote inkomsten extra inzet werkcoaches ten behoeve van Venray**-/- € 134.000**

Diverse collega's werken in Venray. In 2016/2017 is er extra inzet van personeel geweest en is dit extra gefactureerd, naast de reguliere beheersvergoeding die Venray aan Venlo betaalt. Vanaf 2018 is hier geen sprake meer van. De kosten nu aan Venray factureren, betekent dat ze dubbel gaan betalen en dat is niet de bedoeling.

Statushouders - taal en voorbereiding Inburgeringswet**-/- € 118.000**

De gemeente krijgt in 2021 de regie op de nieuwe inburgering. Dit is een wettelijke taak. Het rijk maakt de financiering van het nieuwe stelsel afhankelijk van de door de gemeente behaalde resultaten.

De nieuwe inburgering is anders en meer omvattend dan het huidige stelsel. Om er zeker van te zijn dat wij deze wettelijke taak goed uit kunnen voeren bereiden wij ons in 2019 en 2020 hier op voor. Wij doen dit door samen met de samenwerkende inburgeringsaanbieders een pilot uit te voeren waarin wij de nieuwe taken gaan inrichten zoals de verhoogde taaleis, het opstellen van persoonlijke ontwikkelingsplannen, het ontzorgen van statushouders en het uitwerken van drie nieuwe leerroutes. Zoals genoemd in de meicirculaire 2019 ontvangt de gemeente hiervoor middelen in 2019 en 2020 (€ 118.000 per jaar).

Tarieven Sport

-/- € 118.000

De gemeenteraad heeft bij de begrotingsbehandeling 2019 in november 2018 besloten de sporttarieven 2019 niet te verhogen. Dat resulteert erin dat in twee jaar (in plaats van drie jaar) de tarieven voor zowel binnen- als buitensport naar een dekkingpercentage van 20% zouden gaan (in 2020 17,5% en in 2021 20%). In de begrotingen van 2020 en 2021 is rekening gehouden met een meeropbrengst van sporttarieven van respectievelijk € 200.000 en € 300.000.

In de analyse “Sporttarieven gemeente Venlo” is een analyse gemaakt van de gemeentelijke sporttarieven die verenigingen in rekening worden gebracht. De vergelijking is gemaakt met referentiegemeenten, met de regiogemeenten en alle gemeenten die deelnemen aan de VSG-monitor.

Het voorstel is nu om niet in twee maar in drie stappen de tarieven te verhogen. Deze optie dekt de eerste twee jaar incidenteel niet de in de meerjarenbegroting opgenomen bezuiniging. Vanaf het derde jaar structureel wel.

Voor de binnensport zou dit betekenen dat in 2020 het tarief naar 15% gaat, in 2021 naar 17,5% en in 2022 naar 20%. Voor buitensporttarieven betekent dit een verhoging van 20% in 2020, 22,5% in 2021 en 25% in 2022. Ook hier is drie jaar aangehouden om verenigingen de kans te geven om de samenwerking ook daadwerkelijk gestalte te geven en de tijd te hebben om hun financiën op orde te krijgen.

Regionale jeugdzorg

-/- € 100.000

Als gevolg van de wijziging van de verdeelsleutel voor de kosten van de regionale jeugdzorg en de indexering wordt een structurele stijging van de kosten verwacht van € 100.000.

Wmo hulpmiddelen

Bij de begroting 2019 is besloten om vanaf 2021 het Krediet Wmo hulpmiddelen te beëindigen. Deze middelen zijn vanaf dat moment opgenomen in de exploitatie. De verwachting was dat dit binnen de financiële opgave vanaf 2021 haalbaar zou zijn.

De huidige financiële opgave laat het beëindigen van het krediet niet toe binnen de huidige exploitatie. Daarom wordt voorgesteld om het krediet niet per 2021, maar op een later nog te bepalen moment te beëindigen.

Toegang Sociale Wijkteams

€ 300.000

Momenteel werken we met wijkteams waarvan de teamleden veelal in dienst zijn van onze ketenpartners. Wij zijn van plan te gaan werken met wijkteams waarvan de teamleden het merendeel in dienst zijn van onze gemeente. Voordelen zijn de goedkopere loonkosten, centrale sturing op opleidingen en aanverwante kosten e.d.

Participatie

€ 356.000

De afgelopen jaren zagen we binnen de arbeidsmarktregio Noord-Limburg veel kansen op werk ontstaan. Inmiddels weten de bedrijven de weg naar het werkgeversservicepunt goed te vinden. We zetten in op het arbeidspotentieel van de regio: iedereen met arbeidsvermogen gaat aan het werk. We zien echter dat de werkzoekenden in de bijstand een steeds grotere afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Het gevolg is dat er meer inzet nodig is om iemand werkfit te krijgen en te begeleiden richting arbeidsmarkt. Door slim om te gaan met het inzetten van instrumenten en door bijvoorbeeld het anders organiseren van jobcoaching, kan toch een voordeel gerealiseerd worden van € 356.000.

Armoedebeleid en schuldhulpverlening

€ 529.000

Als gevolg van de langjarige economische voorspoed neemt het aantal armen in Nederland af. Minder mensen zijn afhankelijk van een uitkering en daarnaast is het gemiddelde inkomen toegenomen (waardoor op basis van de huidige in het beleid opgenomen inkomensgrenzen, een kleiner aantal huishoudens in aanmerking komt voor ondersteuning). Het aantal bijstandsuitkeringen is in de periode januari 2017 t/m maart 2019 gedaald van 3.290 naar 2.950 (-10,3%) en de verwachting is dat deze daling zich in 2019 verder doorzet.

Op grond hiervan achten wij, zonder aanpassing van het beleid en dus enkel op basis van de hiervoor geschetste ontwikkeling, een daling van 10% realistisch. Mogelijk betekent dit dat een versnelde herindicatie/ inkomenstoetsing nodig is. Daarnaast is voor het najaar 2019 een audit armoedebeleid voorzien.

We plukken de vruchten van ons eigen beleid, dat succesvol is. Er vindt nu een autonome aanpassing plaats op de gerealiseerde cijfers. We volgen de ontwikkelingen en stellen die bij wanneer dat nodig is waarmee we tevens zorgdragen dat het budget toereikend blijft aan de vraag. (niemand valt 'buiten de boot').

Bijstelling sociaal domein

€ 1.300.000

Voor het totale programma Gezond & Actief is een bezuinigingsopgave van € 1.300.000 gesteld. Deze zal de komende tijd vorm en inhoud moeten krijgen. Er is voor alle wettelijke opgaven realistisch begroot, dus binnen deze budgetten is het niet realistisch om deze opgave vorm te geven. De zoekrichting voor deze opgave zal voornamelijk liggen in heel kritisch kijken naar alle taakvelden die niet wettelijk zijn en mogelijke bijstellingen binnen vigerend beleid.

Realistische begroting beschermd wonen

€ 3.359.000

De doordecentralisatie van de verantwoordelijkheid en middelen van beschermd wonen en maatschappelijke opvang zijn van grote invloed op de begroting. Op basis van het 'akkoord' dat op 5 juli jl. is gesloten tussen het Rijk en de VNG, hebben wij een zo goed mogelijke inschatting gemaakt van de inkomsten en kosten voor de periode vanaf 2021. Er is in de begroting uitgegaan van een scenario waarbij de doordecentralisatie van maatschappelijke opvang niet in de komende programmaperiode (2020-2023) zal plaatsvinden. Wat het effect van de mogelijke opsplitsing van regio's met ingang van 2021 hierop is, kunnen wij nu nog niet inschatten. Verder zijn wij er voor beschermd wonen van uitgegaan dat de doordecentralisatie niet met ingang van 2021 maar met ingang van 2022 (met een ingroeipad van tien jaar) zal plaatsvinden. Wat het effect van de mogelijke opsplitsing van regio's met ingang van 2021 hierop is, kunnen wij nu ook nog niet inschatten.

Begrotingsvoorstellen < € 100.000

Tot slot zijn er diverse kleine begrotingsvoorstellen (<100.000-) gesaldeerd opgenomen in dit programma. Dit betreft hoofdzakelijk de volgende voorstellen:

- Producten Maatschappelijke opvang (- € 65.000). Bij het product bescherm wonen is de aankomende doordecentralisatie toegelicht.
- Opvang slachtoffers huiselijke geweld zonder verblijfstatus. (taakuitbreiding)
- Verhoging leeftijdsgrenzen gezinshuizen. (taakuitbreiding)
- Impuls kansrijke start. (taakuitbreiding)
- Krachtige aanpak gelijke kansen basisschool Mikado in Vastenavondkamp
- BBZ (minder uitgaven)
- Omnibuzz (minder uitgaven)
- Jobcoaching in eigen beheer (positief resultaat van € 75.000)

Programma 1. Gezond en actief Venlo

Bedragen x € 1.000

Naam	U/V/ O*	Rendabel / Onrendabel	Krediet 2020	Voorportaal		
				2021	2022	2023
Programmalijn Gezond en vitaal						
Toekomst Zwembad	V	O	1.000			
Buitensportaccommodatiebeleid	U	O	500			
Renovatie Zwembad de Wisselslag	V	O	428			
Vorbereidingskrediet sporthal Gulick	V	O	100			
Nieuwbouw sporthal Gulick	V	O			4.840	
Onderhoud buitensportaccommodaties	O	NVT				520
Programmalijn Meedoen						
WMO Hulpmiddelen	V	O	750	750	750	750
Programmalijn Ontplooiing						
Gymzaal OBS Koperwiek	U	O	2.420			
Renovatie Titus Brandsmabasisschool	V	O	1.939			
Renovatie OBS Koperwiek	V	O	1.319			
Renovatie basisschool St. Martinus	V	O	1.265			
Nieuwbouw gymzaal Hoogstraat	U	O	404			
Renovatie De Lings	V	O	106			
Renovatie OJBS De Toermalijn	V	O		1.246		
Renovatie basisschool De Springbeek	V	O		993		
Renovatie basisschool De Schalm	V	O		955		
Renovatie basisschool St. Willibrordus	V	O			1.212	
Renovatie basisschool De Klingerberg	V	O			868	
Verschuiving startdatum krediet Velddijk - Wijnberg	V	O				
Verschuiving startdatum diverse onderwijskredieten	V	O				
Totaal 1. Gezond en actief Venlo			10.232	3.944	7.671	1.270

*Uitbreidings- (U), Vervangings- (V) en Onderhoudsinvesteringen (O)

Toekomst Zwembad

€ 1.000.000

Bij de begrotingsbehandeling 2019 is besloten om het zwembad met ingang van 2020 te sluiten en een onderzoek te doen naar de toekomst van de gemeentelijke zwemvoorziening. Dit onderzoek is inmiddels uitgevoerd en hierbij zijn de scenario's sluiten, forse renovatie en nieuwbouw onderzocht.

Uit dit onderzoek blijkt dat nieuwbouw fors lagere jaarlijkse exploitatielasten geeft dan een grootschalige renovatie. Met name ook omdat nieuwbouw volgens de nieuwste inzichten en duurzame technieken gerealiseerd wordt.

Voor wat betreft de locatie speelt het maatschappelijk draagvlak en de waardering voor de grote groep vrijwilligers die zich inzet voor het buitenbad in Blerick een grote rol. Qua nieuwbouwkosten en jaarlijkse exploitatielasten zijn beide locaties vergelijkbaar.

Hieruit volgt ons voornemen om een nieuw zwembad te realiseren op de huidige locatie in combinatie met het buitenbad in Blerick. Het huidige zwembad blijft tot die tijd geopend. Vooruitlopend op de definitieve besluitvorming hierover, hebben wij een voorbereidingskrediet opgenomen ter hoogte van € 1.000.000. Wij verwachten u bij de begroting 2021-2024 een voorstel voor de nieuwbouw en het nieuwbouwkrediet voor te leggen.

Dit voorbereidingskrediet moet in elk geval leiden tot een voorlopig ontwerp en een uitgewerkte exploitatie opzet, al dan niet in combinatie met een marktpartij. In het proces naar aanloop van de begroting 2021 wordt een bouwkrediet en exploitatiebudget opgesteld en afgewogen in de begroting 2021.

Het huidig zwembad open houden betekent dat de bezuiniging op de exploitatie van vorig jaar teruggedraaid moet worden à € 419.000 (zie exploitatievoorstel programma 1) en dat er een beperkte renovatie moet plaatsvinden met de hoognodige maatregelen om het zwembad open en veilig te houden voor een extra bedrag à € 428.000, zie investeringsvoorstel hierna. (het overige deel van het bedrag loopt via de voorziening sportgebouwen, ic het in het meerjarenonderhoudsplan opgenomen bedrag voor het zwembad). Het personeel is onderdeel van het bedrag van € 419.000.

De sloop van het huidig zwembad zal in 2025 plaatsvinden. De sloopkosten zijn geraamd op € 472.000 en worden in 2025 in een jaar volledig afgeschreven. Dit valt buiten deze begrotingsperiode.

Buitensportaccommodatiebeleid

€ 500.000

“De sportvisie en de bijbehorende sport accommodatievisie wordt in oktober 2019 ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd. Deze visies worden uitgewerkt in een uitvoeringsplan. In 2020 wordt een voorbereidingskrediet van € 500.000,- ter beschikking gesteld om dit uitvoeringsplan inclusief de accommodatievraagstukken goed uit te werken. Een eerste ontwikkeling in de visie en dus onderdeel van het uitvoeringsplan betreft de toekomstige accommodatie van de 3 Venlose Hockeyclubs welke gezamenlijk willen gaan spelen op locatie Vrijenbroek. De hockeyclubs beogen, zoals bekend, een fusie.

Hoewel door de club een nadrukkelijke wens is uitgesproken, is het creëren van een gezamenlijke accommodatie voor de hockeyclubs in 2020 niet haalbaar.

Bij de uitwerking van de visie in het uitvoeringsplan dient namelijk per locatie, dus ook bij Vrijenbroek een haalbare planning, een financiële onderbouwing en een passende financiële verdeelsleutel tussen betrokken partijen vast te liggen. Dit is nog niet het geval en achten wij op korte termijn ook niet haalbaar. Er zijn daarom in 2020, anders dan het voorbereidingskrediet, geen extra middelen voor Vrijenbroek beschikbaar gesteld.

We hebben een positieve grondhouding en bepalen aan de hand van businesscases over de mogelijkheden om op projectbasis aanpassingen te doen op onder meer sportpark Vrijenbroek.

Renovatie Zwembad de Wisselslag

€ 428.000

Zie toelichting onder Toekomst Zwembad.

Vorbereidingskrediet sporthal Gulick

€ 100.000

Conclusie na onderzoek door LaGroup (2016) betreffende de maatschappelijke voorzieningen in Tegelen was dat de sporthal Gulick in Tegelen nog ongeveer drie jaar meegaat en een grootschalige renovatie niet is aan te raden omdat de sporthal is afgeschreven. In de 'Accommodatievisie sport 2030' is de denkrichting realisatie van een sporthal als vervanging van de huidige sporthal Gulick op sportpark Bakenbos. Daarmee komt zowel de binnensport als de buitensport in Tegelen voor een belangrijk deel bij elkaar op een multifunctionele accommodatie. Ter voorbereiding van deze verplaatsing en om tot een juiste beheervorm te komen van de nieuwe multifunctionele sportaccommodatie is een voorbereidingskrediet nodig van € 100.000. In het voorportaal 2022 wordt een krediet voor nieuwbouw opgenomen van € 4.840.000.

WMO Hulpmiddelen

€ 750.000

Jaarlijks investeringsbudget voor hulpmiddelen WMO. Zie ook begrotingsvoorstel exploitatie.

Gymzaal OBS Koperwiek

€ 2.420.000

Het is een wettelijke taak van de gemeente om te voorzien in voldoende en adequate voorzieningen voor het geven van bewegingsonderwijs. Basisschool OBS de Koperwiek is de grootste primair onderwijsschool van Venlo. Eerder is besloten om de Koperwiek te voorzien van een gymzaal welke in de nabijheid ligt van de school. Het project om een gymzaal te bouwen in directe verbinding met het schoolgebouw is in 2018 stopgezet. Dit mede vanwege de aanwezigheid van een historische bomengalerij binnen de beoogde bouwzone. De behoefte naar een gymzaal in de nabijheid van de school is ongewijzigd en er moet besluitvorming plaatsvinden over de locatie, waarna spoedig gestart kan worden.

Renovatie Titus Brandsmabasissschool**€ 1.939.000**

In december 2018 is middels een overeenkomst tussen college en schoolbestuur vastgelegd dat de betreffende school in 2021 voor renovatie in aanmerking komt. De besturen zijn met de bouwvoorbereiding en –uitvoering begonnen. De volgorde en noodzakelijkheid qua renovaties is in overleg met de betrokken schoolbesturen opgesteld en was onderdeel van het doorlopen proces om te komen tot een IHP.

Renovatie OBS Koperwiek**€ 1.319.000**

Het schoolgebouw van OBS Koperwiek heeft vanaf de ingebruikname van het gebouw en met name voorjaar 2018 (fikse regenbuien) te maken gehad met lekkages (constructiefout van het dak) en andere bouwkundige ongemakken. Deze lekkages en bouwkundige ongemakken hebben impact gehad op de bouwkundige/technische staat van het schoolgebouw. Zichtbaar in het gebouw is dat er verdere gevolgschades zijn.

Om vervolgstappen te kunnen zetten in de projecten gymzaal Koperwiek en de levensduur verlengende renovatie van het schoolgebouw is besloten om in 2019 een onderzoek te laten uitvoeren naar de bouwkundige/technische staat van het schoolgebouw. Dit onderzoek heeft uitgewezen dat een levensduur verlengende renovatie voor OBS Koperwiek (Broekhofstraat) mogelijk is, echter alles overwegend heeft een renovatie zoals nu gepland in 2027 niet de voorkeur. De renovatie zou op korte termijn moeten plaatsvinden.

Om dit mogelijk te maken wordt een ruil met krediet OBS Harlekijn voorgesteld zodat dit budgetneutraal binnen de onderwijshuivestingsbegroting kan plaatsvinden.

Renovatie basisschool St. Martinus**€ 1.265.000**

In december 2018 is d.m.v. een overeenkomst tussen college en schoolbestuur vastgelegd dat de betreffende school voor renovatie in aanmerking komt. De besturen zijn met de bouwvoorbereiding en –uitvoering begonnen. De volgorde en noodzakelijkheid qua renovaties is in overleg met de betrokken schoolbesturen opgesteld en was onderdeel van het doorlopen proces om te komen tot een IHP.

Nieuwbouw gymzaal Hoogstraat**€ 404.000**

In verband met de veranderende regelgeving op BTW vlak voor sportinvesteringen (SPUK) is voor deze nieuwbouw een extra bedrag geraamd van € 404.000.

Renovatie De Lings**€ 106.000**

In december 2018 is middels een overeenkomst tussen college en schoolbestuur vastgelegd dat de betreffende school dit jaar voor renovatie in aanmerking komt. De besturen zijn met de bouwvoorbereiding en –uitvoering begonnen. De volgorde en noodzakelijkheid qua renovaties is in overleg met de betrokken schoolbesturen opgesteld en was onderdeel van het doorlopen proces om te komen tot een IHP.

Verschuiving startdatum kredieten Velddijk en Wijnberg

Betreffende de bestaande kredieten onderwijshuisvesting bestemd voor VSO de Velddijk en SO/VSO de Wijnberg heeft er op basis van de actuele stand van zaken een herbeoordeling plaatsgevonden qua mogelijke start en mogelijke oplevering. Deze herbeoordeling is vereist om tot een actuele prognose qua planning kapitaallasten (afschrijving en rente) te komen. Bij beide kredieten zijn de geprognosticeerde kapitaallasten gedeeltelijk in tijd naar achteren geschoven. De kredieten blijven wel onverminderd in omvang beschikbaar.

Verschuiving startdatum diverse onderwijskredieten

Op diverse bestaande kredieten onderwijshuisvesting heeft een herbeoordeling plaatsgevonden qua mogelijke start en mogelijke oplevering. Bij deze kredieten zijn de geprognosticeerde kapitaallasten gedeeltelijk in tijd naar achteren geschoven. De kredieten blijven wel onverminderd in omvang beschikbaar.

2. Leefbaar Venlo

Inleiding

Het programma Leefbaar Venlo is een breed geformuleerd programma waarin een variëteit aan producten, diensten en projecten is ondergebracht welke direct de leefwereld van de inwoners raken. Het gaat om veiligheid, dienstverlening, groen, wegen, civiel, riolering, bereikbaarheid, woningbouw en voorzieningen en nog veel meer. Begrotingsposten die losse items lijken te zijn, maar het voelt voor de mensen in Venlo als één groot geheel. Dat vraagt ambtelijk, maar zeker bestuurlijk om een integrale aanpak. Een hechte samenwerking met de woningcorporaties, de Veiligheidsregio, Politie, het Waterschap en andere partners is daarbij bovendien onmisbaar. Deze integrale aanpak is te vinden in het programma Leefbaar Venlo. Het belangrijkste aangrijpingspunt voor dit programma is 'een betrouwbare overheid zijn'; Bereikbaar, transparant, doen wat je zegt en zeggen wat je doet.

In 2020 streven wij naar het leveren van dienstverlening die aan de maat is en een goed onderhouden (schoon en heel) en veilige leefomgeving. Dat is wat ons betreft een absoluut basisniveau waarop iedere inwoner van Venlo moet kunnen rekenen. Het daar niet langer aan voldoen tast direct het vertrouwen van de inwoners van de gemeente Venlo aan. Venlo heeft daar in de afgelopen jaren, als gevolg van budgettaire druk, concessies aan moeten doen. Deze begroting beoogt de opgelopen achterstand geheel of ten dele te repareren.

Wat willen we bereiken?

De ambitie van dit programma is betrouwbare dienstverlening en een aantrekkelijke woon- en leefomgeving realiseren (dienstbaar, schoon, heel en veilig).

Derhalve kent het programma de volgende programmalijnen (subdoelen):

- a. Dienstverlening
- b. Openbare orde en Veiligheid
- c. Wonen
- d. Omgeving
- e. Bereikbaarheid

De **programmalijn Dienstverlening** heeft als doelstelling het op een betrouwbare en klantgerichte wijze leveren van gemeentelijke diensten en producten

De **programmaliijn Openbare orde en Veiligheid** heeft als doelstelling dat burgers, bezoekers en bedrijven zich veilig voelen en zijn in Venlo.

De **programmaliijn Wonen** heeft als doelstelling dat een aantrekkelijk, passend en toekomstbestendig woningaanbod wordt gerealiseerd.

De **programmaliijn Omgeving** heeft als doelstelling dat een kwalitatieve en toekomstbestendige leefomgeving wordt gerealiseerd

De **programmaliijn Bereikbaarheid** heeft als doelstelling dat een verkeersveilige en bereikbare leefomgeving wordt gerealiseerd.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2020 levert de organisatie hiervoor weer veel inspanningen. In deze paragraaf worden enkele accenten of bijzonderheden daarvan toegelicht.

Programmaliijn 1: Dienstverlening

College

Het bevorderen van “excellent bestuur” vraagt van het college van B&W een permanente inspanning om in gesprek met inwoners, instellingen en bedrijfsleven samen te werken aan oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken. Meer nog dan in het verleden zal het gemeentebestuur rekening moeten houden met de behoeften, wensen en mogelijkheden van de gemeenschap zelf. Ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid en expertise.

Het afgelopen jaar was het eerste volledige begrotingsjaar waarbinnen we ervaring op hebben kunnen doen met programmatisch werken. In goed overleg met uw auditcommissie en een vertegenwoordiging van uw raad hebben we indicatoren bepaald voor de afzonderlijke programma's. Deze zijn, als bijlage, in een handzaam naslagwerkje bij deze conceptbegroting opgenomen.

Publieke informatievoorziening en Online dienstverlening

De tevredenheid van onze inwoners over de door ons geleverde dienstverlening moet en kan beter. In 2019 is een verbetertraject in gang gezet ten aanzien van onze (telefonische) bereikbaarheid. Deze wordt vooralsnog als onvoldoende beoordeeld en heeft grote impact op de tevredenheid van de inwoners en hun vertrouwen in de organisatie. Zoals in onze vorige begroting reeds aangekondigd, wordt dit traject in 2020 gecontinueerd en op onderdelen geïntensiveerd. Voor burgers en bedrijven moet deze inspanning merkbaar leiden tot kortere wachttijden, meer service, minder doorverbinden.

Het gebruik van de digitale kanalen blijft verder toenemen. Voor de gemeentelijke dienstverlening zien we dat onder meer in het aantal inkomende e-mails, aanvragen via de website en WhatsApp berichten. De informatievoorziening langs die kanalen wordt in 2020 verder geoptimaliseerd.

Gemeentearchief

Het Gemeentearchief verzorgt het beheer over archiefstukken op een adequate wijze conform de Archiefwet 1995. Vanwege veranderende behoeften binnen de eigen organisatie en bij het publiek gebeurt dat steeds meer digitaal.

In 2020 wordt gestart met het digitaliseren het historisch Oud-Archief Venlo 1272-1795 dat in slechte staat verkeert. Zonder ingrijpen volgt onherstelbare schade, verlies van informatie en slechte toegankelijkheid. Bovendien worden diensten van het archief via de website in 2020 opnieuw vormgegeven en verbeterd.

Levenszaken

De dienstverlening bij levenszaken kent interessante ontwikkelingen. Eén van de belangrijkste is de toenemende digitalisering. Het face-to-face contact met klanten wordt minder. Tegelijkertijd wordt persoonlijk contact en ontmoeten steeds belangrijker om aan vertrouwen en betrokkenheid en een duurzame relatie met onze inwoners te werken. De uitdaging bij Levenszaken blijft het vinden van een goede balans in het spanningsveld van optimale dienstverlening, kwaliteit van persoonsgegevens, privacy, beveiliging en fraudebestrijding.

Tot maart 2024, zullen wij, net als alle Nederlandse gemeenten, beduidend minder paspoorten en identiteitsbewijzen verstrekken. Deze zogenoemde reisdocumenten-dip is het gevolg van het besluit in 2014 om de geldigheid van reisdocumenten te verlengen van 5 naar 10 jaar.

We zullen de komende jaren een verhoogde aandacht hebben voor het verbeteren van adreskwaliteit in de Basisregistratie Personen (BRP). Dit is nodig om misbruik van adresafhankelijke regelingen tegen te gaan.

Venlo levert naast de reguliere levenszaken-producten en -diensten twee bijzondere producten t.w. RNI en grenstaken.

Venlo is momenteel een van de grootste RNI-gemeenten (Registratie Niet-Ingezetenen) van Nederland. Wij zorgen ervoor dat niet-ingezetenen zich kunnen inschrijven zodat ze kunnen deelnemen aan het maatschappelijk verkeer in Nederland, bijvoorbeeld voor het verrichten van seizoensarbeid.

Bovendien verzorgt de gemeente Venlo de dienstverlening aan Nederlandse staatsburgers die woonachtig zijn in het buitenland.

Implementatie Omgevingswet

In 2020 worden organisatiebreed en in nadrukkelijke samenhang met onze netwerkpartners, de verdere voorbereidingen getroffen voor de implementatie van de Omgevingswet welke per 2021 van kracht is. Dit geldt voor zowel voor de 'harde' aspecten (systemen, ICT, processen) als de 'zachte' (cultuurverandering in de organisatie). Dat laatste is een belangrijk onderdeel van de organisatieontwikkeling en wordt georganiseerd in samenhang met de doorontwikkeling van het wijkgericht werken (burgerparticipatie).

Wijkgericht werken

Een van de speerpunten binnen deze programmalijn is het doorontwikkelen van het wijkgericht werken. Wij willen de gemeente dichter bij haar inwoners brengen en omgekeerd. In 2019 hebben we hiertoe al belangrijke stappen genomen, die we in 2020 en verder gaan uitbouwen. De samenlevingsagenda zoals die in 2019 voor het eerst vorm heeft gekregen in de 23 wijken, dorpen en buurten, zal een belangrijk instrument zijn waarmee burgerparticipatie verder invulling krijgt. Het opstellen ervan zal nadrukkelijk worden verbonden met de P&C-cyclus en de interne bedrijfsvoering. Het in 2018 gestarte project Vastenavondkamp wordt in 2020 gecontinueerd en zal ook de komende jaren als belangrijk geprioriteerd experimenteel gebied voor het wijkgerichte werken in Venlo dienen.

Programmalijn 2: Openbare Orde & Veiligheid

Crisisbeheersing, rampenbestrijding en brandweezorg

De vertegenwoordiging van de gemeente zal zich waar en wanneer mogelijk sterk maken voor een wijziging van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Limburg-Noord voor wat betreft de stemverhouding. Hiermee wordt beoogd de invloed in balans te brengen met de financiële inbreng van Venlo ten opzichte van de andere deelnemende gemeenten.

Het betreft immers een gemeenschappelijke regeling van vijftien gemeenten waarbij besluitvorming plaatsvindt op basis van het standpunt van de meerderheid. Daarmee bestaat er een afhankelijkheid van andere gemeenten voor wat betreft besluitvorming inzake normaliter raadverantwoordelijkheden als beleid en budget.

De (negatieve) financiële gevolgen van besluiten door het Algemeen Bestuur VRLN worden door de vijftien gemeenten gedragen. In 2019 leidde dit tot een verhoging van de gemeentelijke bijdrage van Venlo en in 2020 is dit wederom het geval. Ditmaal als gevolg van de substantieel hogere kosten voor de repressieve brandweerorganisatie.

Veiligheid

De opgaven die voortvloeien uit de wettelijke basis en de regierol op het gebied van openbare orde en veiligheid zijn in 2019 opnieuw vorm gegeven in een Integraal Veiligheidsbeleid voor de jaren 2019-2022. Het IVB is een strategisch kader waarin naast stedelijke veiligheidsprioriteiten, ook veiligheidsprioriteiten op wijkniveau worden bepaald. De 3 belangrijkste aangrijpingspunten in het IVB zijn: ondermijning en criminaliteit, adresgerelateerde overlast en Veiligheid en Zorg. Er zijn afspraken in opgenomen over de rollen en inzet van de gemeente en partners om de gestelde doelen te bereiken. In 2020 wordt de noodzakelijke handhaving capaciteit, die nodig is om de prioritair aandachtsgebieden uit het IVB aan te kunnen pakken, verder ingevuld.

Programmalijn 3: Wonen

Passend woningaanbod

De noodzakelijke capaciteit voor het proces van vergunningverlening, -toezicht en handhaving gerelateerd aan de WABO wordt in 2020 verder op orde gebracht.

In 2020 gaan we verder met het actualiseren van het dynamisch woningbouwprogramma: lokaal doorvertalen van de regionale Structuurvisie Wonen (2016) en het van daaruit opgestelde lokale afwegingskader met speciale aandacht voor de huisvesting van bijzondere doelgroepen.

Uiteraard heeft ook het relatiebeheer met de woningbouwcorporaties in 2020 de aandacht. Het zijn belangrijke partners met wie de gemeente jaarlijks prestatieafspraken maakt teneinde bij te dragen aan de doelstelling voor een passend woningaanbod voor huidige en toekomstige inwoners van Venlo.

Programmalijn 4: Omgeving

Beheer en onderhoud openbare ruimte en Omgevingskwaliteit

Binnen de beschikbare middelen wordt uitvoering gegeven aan het regulier onderhoud en instandhouding van de openbare ruimte. Hiertoe zijn begin 2019 gedifferentieerde kwaliteitsniveaus vastgesteld. Het reguliere onderhoud en de instandhouding vindt voornamelijk plaats op basis van uitvoeringsplannen per areaal. Om het beheer en onderhoud van de openbare ruimte op het gewenste niveau te brengen worden in 2020 meerjarenonderhoudsplannen (groen en bomen, wadi's en waterpartijen, riolering, verkeer en parkeren en overige) opgesteld die zijn ingebed in een Integrale Visie op de Openbare Ruimte (IVOR).

Duurzaamheidsambities en thema's als klimaatadaptatie horen daar integraal onderdeel van te zijn. Nadat de afgelopen jaren de budgetten voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte fors onder druk hebben gestaan, wordt in 2020 een aanzet gegeven om de beschikbare middelen voor een schone en hele (basisniveau) openbare ruimte op het gewenste niveau te brengen.

Programmalijn 5: Bereikbaarheid

Verkeersveiligheid en Parkeervoorzieningen

Voor wat betreft het aanbieden van voldoende parkeergelegenheid zullen in 2020 de volgende inspanningen geleverd:

- Behoud en realisatie voldoende (betaalde) parkeercapaciteit
- Het realiseren van een gastvrij parkeerproduct
- Behoud en realisatie voldoende parkeercapaciteit in de stadsdeelcentra, schilwijken en bij de winkelvoorzieningen in de dorpen en wijken.

Binnenstadslogistiek is een verzameling voor alle verkeersbewegingen die nodig zijn om de binnenstad te laten functioneren. Bevoorrading, postbezorging, vuilnisophaaldiensten, maar ook aannemersbusjes etc. zijn allemaal onderdeel van de binnenstadslogistiek. De afgelopen jaren is geconstateerd dat het aantal voertuigen in de binnenstad enorm is toegenomen. Dit leidt tot overlast, onveiligheid en een uitstraling die het centrum geen goed doet. Daarnaast zijn er landelijke wetten in ontwikkeling die ons verplichten de binnenstadslogistiek (in 2025 of 2030) volledig emissievrij te maken. Voorgaande biedt aanleiding om de gehele binnenstadslogistiek tegen het licht te houden en samen met partners te komen tot een visie en uitvoering hoe hier de komende jaren mee omgegaan wordt. De evaluatie van het ontheffingenbeleid in 2018 en 2019 heeft daar een eerste aanzet toe gegeven. Een en ander krijgt in 2020 een vervolg.

Venlo heeft de afgelopen jaren vooral op ad hoc basis inspanning geleverd om de bereikbaarheid van het stedelijk centrum op peil te houden en de parkeerproducten te vereenvoudigen, met als doel een gastvrije stad te realiseren voor bezoekers én inwoners. Een dergelijk traject zorgt echter ook voor keuzes die niet voor iedereen positief uitpakken, of in ieder geval veel uitleg/discussie behoeven. Waar het op dit moment dan ook aan ontbreekt is een heldere toekomstvisie, waaraan alle gekoppelde ontwikkelingen die betrekking hebben op parkeren en bereikbaarheid voor bezoekers maar óók onze eigen inwoners, aan opgehangen kunnen worden. Het opstellen van een "parkeervisie" is dan ook cruciaal om de onderliggende processen en producten op een goede manier te stroomlijnen en te verbinden. Cruciale vragen als hoe om te gaan met betaald parkeren, blauwe zones, wonen in de binnenstad (en parkeren), investering in bewegwijzering en andere informatievoorzieningen, etc. kunnen feitelijk alleen op de juiste wijze beantwoord worden als daar een heldere toekomstvisie aan ten grondslag ligt.

Een van de nog nader uit te werken thema's binnen het nieuwe mobiliteitsbeleid Trendsportal is een parkeervisie voor het stedelijk centrum van Venlo. Hiermee wordt in 2020 gestart.

Het is evident dat ook in 2020 en de daaropvolgende jaren extra inspanningen geleverd zullen (moeten) worden om te komen tot een gastvrij parkeerproduct. Er zal worden ingezet op de invoering van nieuwe technologieën op het gebied van bereikbaarheid en parkeren.

Wat mag het kosten?

In deze paragraaf wordt het totaal van de baten en lasten per programmalijn gepresenteerd. Daarnaast wordt een toelichting gegeven op de begrotingsvoorstellen die gerelateerd zijn aan dit programma en op de investeringen uit het investeringsprogramma 2020.

Bedragen x € 1.000

Middelen per Programmalijn inclusief mutaties reserves	Baten / Lasten	2020	2021	2022	2023
Bereikbaarheid	Baten	3.458	3.458	3.277	3.277
	Lasten	2.359	2.370	2.010	1.995
Subtotaal Bereikbaarheid		1.099	1.088	1.268	1.283
Dienstverlening	Baten	2.325	2.460	2.277	2.172
	Lasten	7.857	8.043	7.942	7.893
Subtotaal Dienstverlening		-5.532	-5.583	-5.666	-5.721
Omgeving	Baten	22.549	22.124	22.445	22.583
	Lasten	39.492	38.601	38.820	38.933
Subtotaal Omgeving		-16.943	-16.478	-16.375	-16.350
Openbare orde en veiligheid	Baten	228	228	28	28
	Lasten	10.584	10.735	10.541	10.576
Subtotaal Openbare orde en veiligheid		-10.357	-10.507	-10.513	-10.548
Wonen	Baten	36.264	28.894	35.592	26.897
	Lasten	40.450	32.596	39.542	30.856
Subtotaal Wonen		-4.186	-3.702	-3.950	-3.960
Totaal saldo Programma		-35.918	-35.181	-35.236	-35.297

Nieuwe voorstellen Programma 2. Leefbaar Venlo	2020	2021	2022	2023
Veiligheidsregio gemeentelijke bijdrage	-452	-474	-548	-585
Wetswijziging WOZ	-416			
Uitvoering van wettelijke VTH-taken binnen het WABO-domein	-407	-311	-311	-311
Naheffingsaanslag parkeerbelastingen structureel lagere inkomsten	-378	-378	-378	-378
Afvalstoffenheffing	-258	-258	-258	-289
Civieltechnisch ingenieurswerk voor derden	-241	-272	-295	-295
Beheer en onderhoud Verkeersregelinstallaties	-203	-159	-164	-170
Formatie uitbreiding BOA's	-193	-243	-243	-243
Reclame rotondes	-165	-165	-165	-165
Ophogen baten RNI	101	160	83	62
Leges omgevingsvergunningen	516	516	516	516
Overige voorstellen < € 0,1 miljoen	-351	-350	-275	-207
Totaal programma 2. Leefbaar Venlo	-2.448	-1.934	-2.039	-2.066

Veiligheidsregio gemeentelijke bijdrage**-/- € 452.000**

Dit voorstel betreft de ophoging van de bijdrage aan de Veiligheidsregio Limburg Noord (VRLN). In de begroting 2020 van de VRLN is een aantal posten opgenomen die leiden tot een verhoging van de jaarlijkse gemeentelijke bijdrage.

Wetswijziging WOZ**-/- € 416.000**

Per 2022 treedt de nieuwe wetgeving rond de WOZ in werking. Alle WOZ-taxaties van woningen dienen vanaf dat moment gebaseerd te zijn op de gebruiksoppervlakte. Het niet voldoen aan de genoemde wettelijke eisen, betekent automatisch dat de gemeente Venlo niet langer toestemming heeft om de WOZ uit te voeren, met alle gevolgen voor de samenwerking BsGW van dien.

Het voorstel betreft een incidentele ophoging van de PKB voor 2020 met € 416.000.

Uitvoering van wettelijke VTH-taken binnen het WABO-domein -/- € 407.000

Dit voorstel heeft betrekking op het structureel op orde brengen van de basis voor de uitvoering van wettelijke taken op een verantwoord minimaal niveau zoals vastgelegd bij het collegebesluit van 6 oktober 2015. Het is gebaseerd op een risicoanalyse en is de ondergrens voor het uitvoeren van onze wettelijke taken. Bij een toename in de hoeveelheid vergunningaanvragen en meldingen (bij pieken) én wanneer de personele kosten van het team toezicht en handhaving niet structureel via de reguliere PKB worden gedekt, is de organisatie niet in staat om deze taken op het afgesproken verantwoorde niveau uit te voeren.

Bij de vaststelling van het uitvoeringsprogramma VTH 2019 op 2 april jl. hebben wij als college de directie verzocht om ervoor te zorgen dat vanaf het begrotingsjaar 2020 de personele kosten structureel gedekt worden. Op 20 februari 2018 hebben wij besloten om de uitvoering van de wettelijke VTH-taken op het gebied van asbest te verbeteren en te professionaliseren. Door middel van inhuur van specifieke deskundigheid is daar vervolgens invulling aan gegeven. Deze inzet moet geborgd worden in structurele capaciteit.

Dit voorstel geeft invulling aan deze twee collegebesluiten en draagt bij aan de inhoudelijke kaders zoals deze zijn vastgesteld in de kadernota 2020 te weten; de samenlevingsagenda, verbetering publieke dienstverlening en herstel van vertrouwen. Het voorstel bestaat uit vier onderdelen:

1. Inregelen van een flexibele schil voor de uitvoering van wettelijke vergunningverlening, toezicht- en handhavingstaken binnen het WABO-domein.
2. Wettelijk toezicht en handhaving Omgevingsrecht
3. Uitvoering wettelijke asbesttaken
4. Benodigde opleidingen om te voldoen aan de wettelijke kwaliteitscriteria 2.2 VTH

Naheffingsaanslag parkeerbelastingen structureel

lagere inkomsten

-/- € 378.000

Het aantal naheffingen betaald-parkeren neemt de afgelopen jaren fors af. Dit is een gevolg van de toegenomen betalingsbereidheid voor het straat- en terreinparkeren. De optimale balans tussen handhaving (naheffingsaanslagen) en inkomsten betaald parkeren (betalingen aan de automaat), afgezet tegen de hoeveelheid betaald-parkeervoorzieningen, is bereikt. De taakstelling met betrekking tot de naheffingsaanslag parkeerbelastingen wordt dan ook al meerdere jaren op rij niet gerealiseerd. Voorgesteld wordt om op basis van de historische realisatie, de inkomsten naheffingsaanslag parkeerbelastingen structureel te verlagen.

Afvalstoffenheffing

-/- € 258.000

Gemeenten hebben een wettelijke taak om het afval van haar inwoners in te zamelen. Zodra burgers afval aanbieden, is het de wettelijke taak van de gemeente om dat afval in te zamelen en te laten verwerken.

De economische groei zorgt ervoor dat burgers de afgelopen jaren meer afval aanbieden. De landelijk beschikbare verwerkingscapaciteit loopt echter achter bij de groei waardoor er een capaciteitstekort ontstaat en de prijzen stijgen. Waar we afgelopen jaren profiteerden van gunstige tarieven, lopen we vanaf 2020 tegen forse verhogingen aan bij het afsluiten van nieuwe contracten.

De stijging van kosten wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere verbrandingsbelasting en hogere tarieven voor het verwerken van grof huishoudelijk afval.

Om de kostenstijging te dempen kunnen we de tarieven voor de milieustraat laten stijgen naar het niveau van de omliggende gemeenten. Dit levert extra baten op van € 300.000. Daarnaast stoppen met de investering in omgekeerd inzamelen. Dit resulteert uiteindelijk in stijging van de afvalstoffenheffing met € 1.600.000 om op 100% kostendekkendheid uit te komen.

Zoals aangegeven geldt voor het product Afval het uitgangspunt van 100% kostendekkendheid. Naast bovenstaand begrotingsvoorstel is ook een aantal andere begrotingsmutaties van invloed op het product Afval. In de paragraaf Lokale heffingen is het totaal overzicht van de kostendekkendheid Afval opgenomen.

Civieltechnisch ingenieurswerk voor derden **-/- € 241.000**

Het team Realisatie en Beheer Openbare ruimte realiseert vanaf 2013 divers ingenieurswerk voor derden partijen. Dit betekent o.a. dat in opdracht van een externe partij tekeningen en bestekken worden geproduceerd t.b.v. aanpassing of uitbreiding van de openbare ruimte. Dit zijn werkzaamheden die niet binnen een Anterieure overeenkomst worden uitgevoerd.

Op dit moment staan in de begroting geprognosticeerde inkomsten benoemd voor het werken voor derden. De ambities van een aantal jaar geleden kunnen we niet meer waar maken omdat de capaciteit hiervoor er niet meer is en/of er niet meer voor wordt aangewend.

Het betreft het realistisch aframen van extra inkomsten die in het verleden in de begroting zijn opgevoerd, maar inmiddels niet meer aan de orde zijn.

Beheer en onderhoud Verkeersregelininstallaties **-/- € 203.000**

In de afgelopen jaren zijn een aantal VRI's niet vervangen, ondanks dat de installaties afgeschreven waren. Een verkeersregelininstallatie (VRI) is na 15 à 17 jaar afgeschreven en voldoet dan niet meer aan de gestelde eisen en technieken. Deze verkeersinstallaties dienen alsnog vervangen te worden. Daarnaast zijn deze installaties nog niet aangesloten op de verkeerscentrale MobiMaestro, welke in het kader van een goede sturing, zeker ook op bijvoorbeeld "Duitse dagen" door de gemeente Venlo is aangeschaft. Hierdoor zijn de nog niet vervangen installaties op dit moment niet geschikt om bepaalde maatregelen uit te voeren en bieden ze minder mogelijkheden om het verkeer te sturen. Het aansluiten van een VRI op de verkeerscentrale heeft daarnaast het voordeel dat storingen eerder gesignaleerd worden en men minder afhankelijk wordt van meldingen van derden.

We willen de basis van VRI's op orde brengen en houden en hiermee een gerichte sturing van de doorstroming van het verkeer realiseren. Dit voorstel doet recht aan de beheerovereenkomst met RWS. Met RWS is een verdeelsleutel overeengekomen die landelijk wordt gehanteerd. Dit voorstel betreft het gemeentelijke deel.

Formatie uitbreiding BOA's

-/- € 193.000

Dit voorstel omvat de volgende onderwerpen:

- Uitbreiding van de handhavingscapaciteit met vier BOA's (schoolverlaters).
- Een structurele formatieuitbreiding van 0,22 fte jeugdregisseur, teneinde overlast van jeugd en jongeren adequaat te kunnen aanpakken.
- Meerjarige handhaving voor de nieuwe truckparking (2021 t/m 2022 á € 50.000 per jaar). Dit moet bijdragen tot een betere bereikbaarheid van Venlo en het verder versterken van het logistieke profiel van Venlo.

Dit voorstel sluit aan en geeft invulling aan het onlangs vastgestelde Integrale Veiligheids Beleid (IVB).

Reclame rotondes

-/- € 165.000

Naar aanleiding van de beëindiging van de concessie- overeenkomst rotondereclame is aan het licht gekomen dat de betreffende opbrengstraming abusievelijk dubbel in de begroting is opgenomen. Gestreefd wordt naar een concessieovereenkomst met een nieuwe partij waarbij wordt uitgegaan van een opbrengst van € 20.000 per jaar. Per saldo dient er een bedrag van € 165.000 aan opbrengsten uit de begroting gehaald te worden. Daar waar het onderhoud aan rotondes niet gedekt wordt uit de opbrengsten van de reclameovereenkomsten, zal dit de komende jaren door herprioritering met eigen capaciteit ter hand genomen worden.

Ophogen baten RNI

€ 101.000

De afgelopen jaren hebben laten zien dat de werkelijke opbrengsten hoger zijn dan begroot.

De verwachting op dit moment is dat de lijn van 2018 voortgezet wordt. De totale geschatte opbrengsten bedragen € 850.000 per jaar tot en met 2023. (Na 2023 loopt het incidentele convenant af wat onderdeel uitmaakt van deze opbrengsten).

Leges omgevingsvergunningen

€ 516.000

Met betrekking tot de leges omgevingsvergunningen is het beleid dat inkomsten 100% kostendekkend zijn voor de gerelateerde uitgaven. Sinds 2019 is de dekkingsgraad afgenomen. Dit is voornamelijk het gevolg van een toename van toegerekende loonkosten en een toename van overhead.

Om weer 100% kostendekkend te zijn, zullen de tarieven in de legesverordening 2020 verhoogd moeten worden. Daarnaast wordt bezien of ook het aantal producten waarvoor leges geheven kunnen worden, kan worden uitgebreid. Dit wordt verwerkt in de Legesverordening 2020 en is reeds vooruitlopend op de reeds geplande evaluatie van de legessystematiek in 2020.

Begrotingsvoorstellen < € 100.000

Tot slot zijn er diverse voorstellen met een saldo < € 100.000 binnen het programma Leefbaar Venlo opgenomen. Het betreft:

- Procesmiddelen samenlevingsagenda: € 75.000 in 2020 en 2021
- Rioolheffing: bijstelling op basis van 100% kostendekkendheid
- Baten persoonsdocumenten: structureel nadeel van € 70.000
- Ophogen budget verkeersmaatregelen drukke dagen: structureel € 50.000
- Flexibele afsluitingen: structureel € 25.000
- Veiligstellen historisch stadsarchief Venlo : structureel € 24.000
- Beheer en onderhoud watervoorzieningen: 2020 € 20.000
- Ophogen budget verkiezingen: € 59.000 met ingang van 2021
- Onderhoud openbare verlichting VenloNet: 2020 dekking uit de reserve € 226.000
- Actualisatie grondexploitaties: budgettair neutrale aanpassing van de grondexploitaties
- Ophogen inhuurbudget levenszaken: verhoging van het budget wordt opgevangen binnen de totale PKB
- Aanpassen jaarlijkse kosten RUD: verlaging van € 6.000 structureel
- Bijstelling kosten reinigen wegen: verlaging van € 17.000 structureel
- Vrijval exploitatielasten verkocht/gesloopt maatschappelijk vastgoed: voordeel van € 48.000

Programma 2. Leefbaar Venlo

Bedragen x € 1.000

Naam	U/V/ O*	Rendabel / Onrendabel	Krediet 2020	Voorportaal			
				2021	2022	2023	
Programmalijn Dienstverlening							
Vervanging telefooncentrale (GT Connect)	V	O	270				
Migratie Content Management (Drupal 8)	V	O	50				
Programmalijn Omgeving							
Basis op orde Groenvoorzieningen	V	O	650				
Vervangen voertuigen	V	O	625	685	455		700
Vervangen verkeersregelinstallaties	V	O	385	242	623		544
Inflatiecorrectie GRP 2020-2024	O	NVT	153				
Vervangen speelvoorzieningen	V	O	100	100	100		100
Landmeetapparatuur TPS	V	O	27				
Verkeersveiligheid en parkeren	U	O		400	400		400
Watervoorzieningen vijvers	V	O		140	140		140
Herinrichting begraafplaatsen	V	O		50			50
Afsluiten krediet omgekeerde afvalinzameling**	U	R					
Programmalijn Openbare orde en veiligheid							
Cameratoezicht orde en handhaving	V	O	103	80	34		82
Programmalijn Wonen							
Vastgoed investeringen	V	O	252	645	610		
Woonwagenlocatie Kaldenkerkerweg	V	O	130	130	130		
Uitvoeringsplan centrum Tegelen	U	O		2.100			
Vrijval vastgoed investeringen 2017 en 2018**	V	O					
Totaal 2. Leefbaar Venlo			2.745	4.572	2.492		2.016

*Uitbreidings- (U), Vervangings- (V) en Onderhoudsinvesteringen (O)

** Kredietmutatie vindt plaats via de Finrap 2019

Vervanging telefooncentrale (GT Connect)

€ 270.000

De (telefonische) dienstverlening is een prioriteit binnen het Programma Leefbaar Venlo. Een betrouwbaar en modern telefonieplatform is een randvoorwaarde om de telefonische dienstverlening verder te professionaliseren. De huidige telefooncentrale is technisch en financieel al enige jaren afgeschreven, waardoor vervanging onvermijdelijk is. We zijn voornemens vanaf het tweede kwartaal in 2020 de nieuwe oplossing te gaan afnemen. Daarmee gaat Venlo van een lokaal beheerd 'eigen' telefonieplatform (kwetsbaar) naar een zogeheten cloudoplossing. Een schaalbare oplossing die op termijn tevens mogelijkheden biedt voor aanvullende en nieuwe (tele)communicatieconcepten en communicatiekanalen, ter verbetering van onze dienstverlening.

Dit voorstel brengt naast de investering, de volgende structurele exploitatiekosten met zich mee:

Bedragen x € 1.000

Naam	2020	2021	2022	2023
Vervanging telefooncentrale (GT Connect)		-30	30	30

Migratie Content Management (Drupal 8)

€ 50.000

"www.venlo.nl draait op het Content Management Systeem Drupal. Deze website is hét instrument voor de online dienstverlening naar onze inwoners. Ruim 80% van alle klantcontacten van de gemeente Venlo loopt via dit kanaal.

In 2015 hebben we deze website gebouwd op 'Drupal 7'. Deze versie komt te vervallen in december 2020. We moeten dan over zijn op de nieuwe versie 'Drupal 8'. Alleen op die manier kunnen we in de toekomst onze inwoners van goede online dienstverlening voorzien. Als we voor die tijd niet zijn overgegaan dan gaat de website offline. Dit is een grote operatie met veel voorbereiding. Na deze migratie staat er voor de komende 4 jaar geen nieuwe migratie van deze omvang in de planning.

Basis op orde Groenvoorzieningen

€ 650.000

Natuurlijk voert de gemeente dagelijks beheer en onderhoud uit. Echter deze maatregelen zijn niet gericht op herstellen van groenvoorzieningen die niet meer functioneren. Deze beplanting of bomen zijn bijvoorbeeld dood, ziek, versleten door gebruik of vandalisme, uitgeput door intensief beheer, verdwenen of op andere wijze onbeheersbaar en voldoen daardoor niet meer aan de basiskwaliteit. Een renovatie en reconstructie is dan aan de orde om de groenvoorziening weer aan haar functie te laten voldoen.

Op dit moment loopt Venlo risico's. Denk daarbij o.a. aan oplopende beheerkosten, toename van klachten door burgers (nu al meer dan 10.000 per jaar), meer schade bij extreem weer, geen bestrijding van invasieve soorten en beplanting wordt gevoeliger voor ziektes en plagen. Daarnaast loopt het groen in Venlo niet meer in de pas met onze eigen ambities.

Het voorstel is om binnen vijf jaar de achterstand weg te werken en de basis op orde te brengen. Om de basis van het groen in de toekomst ook op orde te kunnen houden is structureel budget voor vervangingen noodzakelijk. Op basis van de omvang en de groei en krimp van ons groenareaal is een berekening gemaakt voor vervangingskosten.

In de ideaalsituatie is er vastgesteld beleid, een meerjarig beheerplan met afzonderlijke jaarplannen waarvoor de noodzakelijke financiële middelen zijn gereserveerd. Helaas moet worden geconstateerd dat dit vooralsnog ontbreekt. Echter, gezien:

1. de urgentie van het voorstel;

2. de massief gehoorde signalen van de inwoners tijdens de buurtbijeenkomsten inzake de staat van onderhoud van de groenvoorzieningen, en
3. de directe bijdrage aan de doelstellingen van de programma's Leefbaar Venlo én Circulaire en Duurzame Hoofdstad,

wordt u voorgesteld om voor 2020 eenmalig € 650.000 op te nemen en binnen het krediet €50.000 beschikbaar stellen om een geactualiseerd beleids- en beheerplan op te stellen. De hoogte van het voorstel is gebaseerd op vastgestelde kwaliteitsniveaus, die mede zijn vastgelegd in de aanbestedingen die in de markt zijn gezet.

Vervangen voertuigen **€ 625.000**

Momenteel loopt de aanbestedingsprocedure voor de aanschaf van duurzame bedrijfswagens waarbij rekening wordt gehouden met het uitvoeringsprogramma Circulaire en Duurzame hoofdstad

In 2020 staan zes bedrijfswagens ter vervanging op het IP (€ 425.000). Het betreft elektrische voertuigen waarmee tevens recht wordt gedaan aan de doelstellingen uit het programma Circulaire en Duurzame Hoofdstad.

De te vervangen voertuigen zijn economisch afgeschreven (zeven jaar oud) en het betreft specifieke voertuigen voor de reiniging die intensief gebruikt worden (vervoer van afval uit afvalbakken) en door noodzakelijk veelvuldig schoonmaken meer aan slijtage onderhevig zijn dan de overige bedrijfswagens.

In 2020 staan vijf grote strooiunits ter vervanging op het IP (€ 200.000). De te vervangen strooiunits zijn vijftien jaar oud en om bedrijfszekerheid te garanderen is het wenselijk om de units in 2020 te vervangen. *

Vervangen verkeersregelinstanties **€ 385.000**

Gemeente Venlo heeft circa 50 verkeersregelinstanties (VRI's). Deze hebben een technische levensduur van circa vijftien jaar. Jaarlijks dienen dan ook meerdere VRI's geheel of grotendeels vervangen te worden.

Inflatiecorrectie GRP 2020-2024 **€ 153.000**

Dit betreft de verhoging van onderhoudsinvesteringen GRP als gevolg van inflatie.

Vervangen speelvoorzieningen **€ 100.000**

Elk jaar worden een aantal speeltoestellen vervangen. Speeltoestellen worden vervangen indien reparatie geen uitkomst meer biedt.

Landmeetapparatuur TPS

€ 27.000

Momenteel meten we veel met Captivate (app), deze is enkel geïnstalleerd op de GPS. Om TPS en GPS samen te laten werken heb je een upgrade nodig van de huidige TPS, dat is echter niet mogelijk vanwege de verouderde hardware. Door aanschaf van een nieuwe TPS kunnen GPS en TPS met elkaar communiceren, kun je gebruik maken van Captivate en beschik je over nieuwste techniek zowel op hardware en software gebied en zijn we voorbereid op de toekomst. Aanschaf van de TPS 2020 draagt expliciet bij aan het verbeteren van de gemeentelijke dienstverlening, inbegrepen de opvolging van inwonerscontacten.

Hiermee voldoen we tevens aan de vervulling van de wettelijke taak van de BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie) en het aangeven van de Omgevingsvergunning in het terrein.

Afsluiten krediet omgekeerde afvalinzameling

Het project omgekeerde afvalinzameling is stopgezet. De invoering van omgekeerde afvalinzameling is gecompliceerder dan verwacht. Daarnaast vinden intussen ook technologische (door)ontwikkelingen plaats die het omgekeerd inzamelen weer in een ander daglicht plaatsen. Het krediet ter hoogte van € 1.300.000 kan derhalve vrijvallen. Kredietenmutatie vindt plaats via de Finrap 2019.

Cameratoezicht orde en handhaving

€ 103.000

De gemeente maakt gebruik van cameratoezicht bij opsporing om verstoring van de openbare orde en veiligheid te voorkomen en de sociale veiligheid in de binnenstad te verhogen. Dit investeringsvoorstel is bedoeld voor vervanging van deze camera's en niet voor het uitbreiden van de dekking van ons cameranetwerk.

Vastgoed investeringen

€ 252.000

Op 16 december 2015 heeft de gemeenteraad ingestemd met het meerjaren onderhoudsplan. Hierbij is vastgesteld dat jaarlijks bij de begrotingsbehandeling investeringen voor onderhoud aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Hiervoor is bij het raadsbesluit een schattingswijziging vastgesteld. Dit begrotingsvoorstel is de uitwerking van dit besluit. Technisch/bouwkundig gezien dienen alle werkzaamheden uitgevoerd te worden om het vastgestelde onderhoudsniveau te handhaven. Er is echter een groot aantal gebouwen waarvan momenteel niet duidelijk is wat er in de toekomst mee gaat gebeuren. Jaarlijks zullen de investeringsaanvragen worden geactualiseerd. Het kan dus zijn dat investeringen die momenteel in portefeuille zijn in 2020 doorgeschoven worden naar een later jaar of dat ze komen te vervallen.

Woonwagenlocatie Kaldenkerkerweg

€ 130.000

De drie verhuurde woonwagens dateren uit 1999 en hebben het einde van hun levensduur bereikt. In een negental bergingen zijn nog open gastoestellen gemonteerd die uit veiligheidsoverwegingen vervangen dienen te worden. Verder is in enkele bergingen schimmelvorming geconstateerd.

Voor de begroting 2020 wordt voorgesteld hiervoor geld te reserveren, Ervan uitgaande dat de komende drie jaren telkens één huurwagen per jaar vervangen wordt.

Dit voorstel brengt de volgende structurele exploitatiekosten met zich mee:

<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Naam	2020	2021	2022	2023
Woonwagenlocatie Kaldenkerkerweg	-85	-15	-15	-15

Vrijval vastgoed investeringen 2017 en 2018

Op 16 december 2015 heeft de gemeenteraad ingestemd met het meerjaren onderhoudsplan. Hierbij is vastgesteld dat jaarlijks bij de begrotingsbehandeling investeringen voor onderhoud aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Jaarlijks zullen de investeringsaanvragen worden geactualiseerd en hieruit blijkt dat diverse investeringen van 2017 en 2018 vrij kunnen vallen ter hoogte van in totaal € 723.000. De kredietmutatie wordt verwerkt in de Finrap 2019.

3. Grenzeloos Venlo

Inleiding

Het programma Grenzeloos Venlo dient geen eigen inhoudelijke doelstellingen, maar bestaat uit randvoorwaardelijke activiteiten voor andere programma's, een soort van smeerolieprogramma. Het programma is verdeeld in de onderdelen Public Affairs (PA) en de Duitslandagenda.

Vanuit PA werken we aan de ontwikkeling van een relevant netwerk op verschillende niveaus om uiteindelijk de voor de gemeente en de regio belangrijke thema's onder de aandacht van de andere bestuurlijke organen te brengen en te beïnvloeden. Om dit te bereiken zijn we actief in diverse externe netwerken, leggen we pro-actief relaties, en organiseren we en nemen we deel aan evenementen.

De activiteiten die onder de programmaliijn 'Duitsland-agenda' vallen zijn op zichzelf ook een vorm van PA, maar gezien onze grensligging en de toegenomen aandacht voor Duitsland is dit als aparte programmaliijn opgenomen.

Wat willen we bereiken?

De strategische (hoofd-)doelstelling/ ambitie van dit programma is om van een Venlo een gastvrije, internationaal georiënteerde gemeenschap te maken die nieuwkomers welkom heet en zich bewust is van haar bijzondere ligging op een belangrijke vervoersas naar Oost-Europa en aan de Duitse grens. Aan deze opgave is de positie van Venlo gekoppeld als centrumgemeente acterend over verschillende 'grenzen' (gemeentegrens, regiogrens, landsgrens) heen en op verschillende schaalniveaus.

De daarvan afgeleide doelstellingen zijn:

- a. betere regionale samenwerking
- b. aanjagen van de Duitslandaangelegenheden
- c. Externe netwerken beter benutten: Provincie, Rijk, Europa, NRW (in al zijn geledingen); eigen netwerken gebruiken om derden doelmatig te kunnen beïnvloeden, daartoe relaties met andere regio's te onderhouden en te ontwikkelen.

Derhalve kent het programma de volgende programmaliijnen (subdoelen):

- a. Duitslandagenda
- b. Public affairs (het onderhouden en benutten van relaties met strategische partners en hogere overheden)

In de Strategische visie Venlo 2030 en in (eventuele deelvisies) is deze ambitie als volgt verwoord:

De internationale oriëntatie heeft zich tot in het heden eigenlijk, met afwisselend mindere goede en betere periodes, onverminderd voortgezet. In 2030 heeft Venlo deze positie verder uitgebouwd en heeft zich een leidende positie verworven binnen de Euregio en als leidende regio op het gebied van Cradle to Cradle, zelfs binnen Noord-West Europa. De van oudsher op Duitsland gerichte internationale oriëntatie heeft een extra impuls gekregen door de economische ontwikkeling van de nieuwe EU-landen in Oost-Europa. De regio Venlo, als natuurlijke vestigingsomgeving voor internationale opererende ondernemingen, staat op het netvlies van de eigen (internationale) ondernemingen en wordt door hen ook uitgedragen. De uitstekende geografische ligging in de nabijheid van een aantal grote vliegvelden en aan een aantal belangrijke vervoersassen, maar zeker ook de internationaal georiënteerde arbeidsmarkt heeft hier aan bijgedragen. Waar mogelijk wordt vestiging van internationale ondernemingen gestimuleerd. De Venlose ambassadeurs binnen de diverse Europese en internationale fora doen hier van zich spreken en ook de organisatie van de gemeente is daar op ingesteld. Venlo draagt haar imago actief uit en is zichtbaar in de wereld.

Het hoofddoel van de Euregio is grensbarrières weg te nemen en grensoverschrijdende samenwerking tussen burger, bedrijven, overheden, onderwijsinstellingen en andere organisaties in het Nederlandse-Duitse grensgebied te bevorderen, en de identiteit van het gebied als samenhangende regio te versterken. Dit geldt overigens ook op het gebied van grensoverschrijdende veiligheid, openbare orde en gezondheid. De werkgroep De Grens heeft hier de afgelopen jaren al goed werk in verricht.

De verbinding als grensstad met het aangrenzende Duitse landsdeel Noordrijn-Westfalen is in verband met het economische verkeer van cruciaal belang. Ook het grote bezoekersaantal vanuit de Duitse regio en de daarbij behorende bestedingen bij de Venlose ondernemers is een belangrijke economische factor. Het is belangrijk dat Venlo deze positie binnen de Euregio verder uitbouwt en hierin een leidende rol gaat spelen. Hier zal de nadruk moeten worden gelegd op intensieve samenwerking en lobbyen van de aangesloten partijen richting de provincie, en de Nederlandse/ Duitse overheden en Brussel.

Wat gaan we daarvoor doen?

De hiervoor beschreven ambities en doelstellingen reiken verder dan het begrotingsjaar 2020. Om deze langere termijn ambities waar te kunnen maken, leveren we in 2020 de volgende inspanningen.

In de door de raad vastgestelde Kadernota staan de inhoudelijke doelstellingen van het programma Grenzeloos voor de komende jaren beschreven. Deze

doelstellingen vormen de basis voor de activiteiten die komende jaren binnen dit programma worden uitgevoerd.

Samenvattend gaat het hierbij om het onderhouden en uitbreiden van onze netwerken om de doelstellingen van onze ambities als stad, zoals vastgelegd in de zes raadsprogramma's, dichterbij te brengen. Naast de externe netwerken richt het programma Grenzeloos zich op bewustwording en het onderstrepen van het belang van de "Duitslandagenda" en "Public Affairs" in de brede zin van het woord, binnen onze eigen organisatie.

Vanwege het programmaoverstijgende karakter van het programma Grenzeloos kent dit programma nagenoeg geen 'eigen' materiële budgetten.

Wel wordt voorgesteld om in 2020 en 2021 aan te vangen met de concrete invulling van het 'Duitsland-Nederland huis'. Hiervoor wordt voorgesteld om voor twee jaar een bedrag van € 20.000,- vrij te maken. Tevens wordt binnen de beschikbare middelen een budgettair neutrale 'verschuiving' voorgesteld om onze netwerkactiviteiten nog beter te kunnen faciliteren, bijvoorbeeld door het inzetten van een flexibele werkplek in Brussel.

Omdat er organisatiebreed geen extra formatieve uitbreiding wordt voorgesteld, worden ook voor het programma Grenzeloos verder geen extra middelen gevraagd.

Wat mag het kosten?

In deze paragraaf wordt het totaal van de baten en lasten per programmalijn gepresenteerd. Daarnaast wordt een toelichting gegeven op de begrotingsvoorstellen die gerelateerd zijn aan dit programma en op de investeringen uit het investeringsprogramma 2020.

Bedragen x € 1.000

Middelen per Programmalijn inclusief mutaties reserves	Baten / Lasten	2020	2021	2022	2023
Regionale samenwerking	Baten	2.599	2.599	2.599	2.599
	Lasten	1.907	1.908	1.908	1.908
Subtotaal Regionale samenwerking		692	692	692	692
Totaal saldo Programma		692	692	692	692

Bedragen x € 1.000

Nieuwe voorstellen Programma 3. Grenzeloos Venlo	2020	2021	2022	2023
Overige voorstellen < € 0,1 miljoen	-20	-20		
Totaal programma 3. Grenzeloos Venlo	-20	-20		

Binnen programma Grenzeloos Venlo zijn uitsluitend voorstellen opgenomen < € 100.000. Het betreft:

- Realisatie Duitsland/Nederland Huis: € 20.000 in 2020 en 2021.
- Public affairs, € 16.000 waarbij de kosten gedekt worden binnen bestaande middelen in het programma.

Programma 3. GrenzeloosVenlo

Bedragen x € 1.000

Naam	U/V/ O*	Rendabel / Onrendabel	Krediet 2020	Voorportaal		
				2021	2022	2023

Geen nieuwe investeringen van toepassing binnen dit programma

Totaal 3. Grenzeloos Venlo

*Uitbreidings- (U), Vervangings- (V) en Onderhoudsinvesteringen (O)

4. Welvarend Venlo

Inleiding

Het programma Welvarend Venlo is de economische motor binnen het gemeentelijke programmamanagement. Goede lokale economische omstandigheden leiden tot meer en sterkere bedrijven, meer en hoger opgeleide banen en dit zorgt in economische en maatschappelijke zin voor een welvarende gemeente. De sectoren agrofood, logistiek, maakindustrie en vrijetijdseconomie kenmerken de lokale en regionale economie. Crossroads Limburg als ondernemersgedreven triple helix organisatie en de Brightlands Campus Greenport Venlo zijn hierin essentiële schakels. In ruimtelijke zin zijn de Venlose werklocaties en tradeports economische hotspots. De thema's kennisinfrastructuur & arbeidsmarkt, (innovatieve) economie en mobiliteit doorsnijden de economische sectoren en de gebiedsgerichte benadering. Deze vormen de drie programmalijnen binnen het programma Welvarend Venlo.

Wat willen we bereiken?

Ambitie

De ambitie van dit programma is van Venlo een stad te maken in een regio met een brede, duurzame en innovatieve economische basis, die excelleert op de cross-overs tussen een beperkt aantal economische terreinen en op het gebied van mobiliteit, met als hoofddoel om ook in 2030 te zorgen voor voldoende werkgelegenheid, bereikbaarheid en (lokale en regionale) koopkracht.

1. Het versterken van het middelbaar en hoger beroepsonderwijs met de stad Venlo. Specifiek betreft dit de ontwikkeling van Gilde, Fontys, HAS en UM enerzijds. Naast kennisinfrastructuur, ligt er een belangrijke taak op het gebied van arbeidsmarkt. Deze programmalijn maakt in het bijzonder nog een relatie met wonen en leven, waarbij Venlo als studentenstad verder wordt versterkt
2. Het versterken van de sectoren agrofood, logistiek en maakindustrie enerzijds, en vrijetijdseconomie anderzijds. Dat geldt ook voor de relatie met de Brightlands Campus Greenport Venlo en Crossroads Limburg (voorheen Economic Development Board), alsook de bestaande samenwerking op het gebied van parkmanagement en BIZ op de diverse werklocaties. Tevens is de relatie met de Regionale Investeringsagenda op het economische thema relevant
3. Het vergroten van de bereikbaarheid en verkeersveiligheid in Venlo. Samen met vele stakeholders is een nieuwe visie op mobiliteit ontwikkeld onder de naam Trendsportal

Derhalve kent het programma de volgende programmalijnen (subdoelen):

- a. Kennisinstructuur en Arbeidsmarkt
- b. Economie
- c. Mobiliteit

In de Strategische visie Venlo 2030 en in (eventuele deelvisies) is deze ambitie als volgt verwoord:

Programmalijn 1

De op onze economische structuur afgestemde onderwijs- en kennisinfrastructuur moet een belangrijke bijdrage leveren aan het vasthouden en aantrekken van hoogopgeleide mensen voor de stad en de regio. Dit vraagt om de aanwezigheid van sterke onderwijs- en kennisinstellingen met een duidelijk eigen profiel en goede onderzoeksfaciliteiten en om excellente samenwerking met het bedrijfsleven in onze regio op het gebied van onderwijs en toegepast onderzoek. Daarnaast gaat het over kennistransfer: de overdracht van kennis van kennis- en onderwijsinstellingen naar bedrijven in onze regio. De doorontwikkeling van de Brightlands Campus Greenport Venlo speelt hierbij een belangrijke rol.

Programmalijn 2

Venlo is in 2030 een stad met bedrijvigheid rondom de clusters logistiek, kennisintensieve industrie en agribusiness, en de cross overs tussen deze sectoren. Dit betekent dat er te allen tijde een aantrekkelijk gedifferentieerd aanbod van werklocaties en commercieel vastgoed aanwezig moet zijn, maar bovenal ook een goed functionerende arbeidsmarkt.

Daarnaast zullen we vraag gestuurd en flexibel moeten kunnen anticiperen op innovaties en nieuwe behoeften. Voor wat betreft acquisitie zal de aandacht meer verspreid worden over de speerpuntsectoren en met aandacht voor circulariteit.

We sluiten hiermee aan bij de thema's van Crossroads Limburg en de programmalijnen uit de Regionale Investeringsagenda.

Het C2C gedachtegoed is een onderscheidend kwaliteitsaspect van de bestaande regionale bedrijvigheid

Programmalijn 3

In de vastgestelde Mobiliteitsvisie van Venlo en de regio (Trendsportal) is de ambitie vastgelegd om Noord-Limburg in 2040 dé klimaat vriendelijkste, toegankelijkste en veiligste regio van Nederland te laten zijn op het gebied van mobiliteit. Waarbij mobiliteit bijdraagt aan een fijne leefomgeving voor iedereen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Programmalijs overstijgend is het Economisch Uitvoeringsprogramma, een concreet programma voor het brede economische speelveld. Dit vormt het bestuurlijk kompas voor economische structuurversterking voor deze collegeperiode. Het is een actiegericht programma met twaalf geprioriteerde projecten, thematisch van aard en integraal van opzet. De gemeente Venlo zoekt nadrukkelijk de relatie op met externe partners, waaronder Ondernemend Venlo, om door middel van cofinanciering tot resultaten te komen.

In de programmalijs kennisinfrastructuur & arbeidsmarkt wordt, in aansluiting op de geformuleerde doelstellingen, in de voorliggende programmabegroting wordt specifiek ingezet op:

- Hybride opleidingen ter verdere versterking van de samenwerking van bedrijven en het beroepsonderwijs en als onderdeel van het opleidingscontinuüm (onderdeel Economisch Uitvoeringsprogramma)
- Studentenstad, het stimuleren en doorontwikkelingen met stedelijke partners van dit concept

Het onderdeel (innovatieve) economie streeft, conform de geschetste doelstellingen, naar de volgende activiteiten:

- Verbetering uitstraling bedrijventerreinen door middel van het verder uitrollen van de lopende pilot groen over de bedrijventerreinen met een structurele aanpak van groenonderhoud (onderdeel Economisch Uitvoeringsprogramma)
- Regiobranding en acquisitie van regionale kernthema's meer gericht op de sectoren agrofood en maakindustrie, alsook de thema's innovatie en circulariteit (onderdeel Economisch Uitvoeringsprogramma)
- Versterken capaciteit business development ter bevordering van innovaties in het MKB en de relatie binnenstad en campusomgeving (onderdeel Economisch Uitvoeringsprogramma)
- Economische lobby en externe profilering om Venlo extern te positioneren en mogelijke investeerders te begeleiden
- Verbeteren havenvoorzieningen ten behoeve van scheepvaart, onder andere walstroom, sanitaire voorzieningen en ICT-aanpassingen
- Herstructurering en verduurzaming van bedrijventerreinen, om tot komen tot een fysiek aantrekkelijk en toekomstbestendig bedrijventerrein (onderdeel Economisch Uitvoeringsprogramma)

De programmalijn mobiliteit geeft, afgeleid van de programmadoelstellingen, een en ander vorm door:

- Last mile en bereikbaarheid bedrijventerreinen voortzetten en hiermee de lokale bedrijventerreinen te verbinden met de bestaande OV-lijnen (onderdeel Economisch Uitvoeringsprogramma)
- Trendsportal/RMO in een nieuwe fase voortzetten, waarin het stakeholdersnetwerk wordt gekoesterd en uitgebreid, de visie en projectenprogramma wordt bewaakt, alsook te herijken en te monitoren en daar waar nodig bij te stellen
- Interregsubsidie E-Smartec, waarbij kennis en ervaring op het gebied van duurzame mobiliteit uit zes Europese regio's met elkaar worden gedeeld, wat additionele middelen oplevert
- Uitbreiding truckparking James Cookweg, om hiermee het vrachtwagenparkeren beter te reguleren (onderdeel Economisch Uitvoeringsprogramma)
- Aanpassingen Grubbenvorsterweg, waarbij een ontsluiting voor zandwinning wordt gerealiseerd en hiermee de verkeersveiligheid wordt verbeterd
- Vrijval restant Multimodale ontwikkeling industriehaven, wat additionele middelen oplevert

In algemene zin wordt er binnen het programma een eigen dekking opgevoerd, gelet op de gemiddelde onderuitputting binnen dit programma, wat additionele middelen oplevert. Hiermee is er een gewogen en dynamisch begrotings- en investeringskader ontstaan voor het programma Welvarend Venlo.

Wat mag het kosten?

In deze paragraaf wordt het totaal van de baten en lasten per programmalijn gepresenteerd. Daarnaast wordt een toelichting gegeven op de begrotingsvoorstellen die gerelateerd zijn aan dit programma en op de investeringen uit het investeringsprogramma 2020.

Bedragen x € 1.000

Middelen per Programmalijn inclusief mutaties reserves	Baten / Lasten	2020	2021	2022	2023
Economie	Baten	4.242	761	761	761
	Lasten	7.889	4.405	4.388	4.176
Subtotaal Economie		-3.647	-3.644	-3.627	-3.415
Kennisinfra en arbeidsmarkt	Baten	215	64		
	Lasten	591	413	346	344
Subtotaal Kennisinfra en arbeidsmarkt		-376	-349	-346	-344
Mobiliteit	Baten	8.178	1.237	1.050	881
	Lasten	9.037	2.351	2.168	2.032
Subtotaal Mobiliteit		-859	-1.114	-1.117	-1.152
Totaal saldo Programma		-4.882	-5.106	-5.090	-4.911

Bedragen x € 1.000

Nieuwe voorstellen Programma 4. Welvarend Venlo	2020	2021	2022	2023
Economisch uitvoeringsprogramma	-150	-150	-150	-70
Eigen dekking binnen Welvarend	130	130	130	130
Overige voorstellen < € 0,1 miljoen	-113	-190	-190	-165
Totaal programma 4. Welvarend Venlo	-133	-210	-210	-105

Economisch Uitvoeringsprogramma

-/- € 150.000

Op 23 april 2019 heeft het College het Economisch Uitvoeringsprogramma (EUP) vastgesteld. Ondanks dat het economisch redelijk goed gaat met Venlo, staat Venlo ook voor uitdagingen, gelet op economische veranderingen, maatschappelijke opgaven, voldoende personeel en beperkte uitvoeringskracht. Het advies is dan ook om te blijven investeren om de basis op orde te houden, alsook met lef en trots een aantal aanvullende initiatieven te stimuleren. Dit resulteert in een aantal binnen het EUP geprioriteerde projecten. Hieronder volgt een korte toelichting per prioritair (2020) project. Omdat voor alle projecten geldt dat, naast de gemeentelijke bijdrage ook een bijdrage van externe partijen (onderwijs, bedrijfsleven, Cross-roads) noodzakelijk is en omdat ingeschat wordt dat niet voor alle geprioriteerde projecten het (volledige) bedrag in één keer vanuit de externe partijen beschikbaar komt, wordt voorgesteld om voor de komende jaren voor de projecten EUP in totaal jaarlijks een bedrag van € 150.000 beschikbaar te stellen als gemeentelijke cofinanciering. Afhankelijk van de bijdrage door derden kunnen de projecten worden geprioriteerd en kan tevens de gewenste flexibiliteit bij de uitvoering worden geborgd.

Hybride opleidingen

In de huidige en toekomstige onderwijsconcepten neemt het hybride opleiden een steeds belangrijkere plek in; enerzijds ten aanzien van de verdere versterking van de samenwerking van bedrijven en het beroepsonderwijs, anderzijds als onderdeel van het opleidingscontinuüm. Daarnaast zijn toegepaste onderzoeksfaciliteiten voor en door bedrijven en beroepsonderwijs van belang voor verdere ontwikkeling van de innovatiekracht in de regio. Door Fontys wordt gekeken naar het opzetten van een Centre of Expertise, in de driehoek Techniek-Business-Services.

Verbetering uitstraling bedrijventerreinen

Ondernemend Venlo heeft al enige tijd de beschikking over BIZ-gelden en heeft hiervoor een parkmanager in dienst genomen. De ondernemers bepalen zelf waaraan de middelen worden besteed en het betreft extra inspanningen bovenop het reguliere onderhoud van de gemeente. Op dit moment wordt er extra ingezet op gladheidsbestrijding en pilot groenonderhoud. Dit leidt tot aantrekkelijkere bedrijventerreinen en dit versterkt de lokale economie.

Voorgesteld wordt om de lopende pilot groen verder over de bedrijventerreinen uit te rollen met een structurele aanpak van groenonderhoud.

Regiobranding en acquisitie regionale kernthema's

In de Regio Venlo wordt, al dan niet terecht, het signaal geventileerd dat er de afgelopen jaren teveel aandacht aan de logistiek is geschonken. Het kan helpen om de komende tijd meer aandacht te schenken aan de sectoren agrofood en maakindustrie, al dan niet toegepast op de kernthema's innovatie en circulariteit. Hiermee kan door middel van bijvoorbeeld beurzen worden bijgedragen aan internationalisering, regiobranding en acquisitie.

Versterken capaciteit business development

Om Crossroads Limburg verder door te ontwikkelen en ondernemers gedreven initiatieven tot uitvoering te leiden, is een versterking van de capaciteit met betrekking tot business development noodzakelijk. De programmamanagers van Crossroads gaan optrekken met de programmamanagers van LIOF (ter ondersteuning van BCGV), de Groeischakelaar en andere verbindende partijen. Tevens kan worden ingezet op een verdere versterking van de relatie tussen binnenstad en campusomgeving, dit kan in de vorm van een specifiek project.

Last mile en bereikbaarheid bedrijventerreinen

Al sinds 2017 werken Ondernemend Venlo, Provincie Limburg, Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo, Arriva, en de gemeenten Horst aan de Maas, Venray en Venlo aan de verbetering van het OV op de bedrijventerreinen. Dit door een divers mobiliteitsaanbod voor de laatste “mile” en de realisatie van mobiliteitshubs aan de randen van het werkgebied. Aanvullend hierop is er ook een extra bushalte bij BCGV gerealiseerd. Een en ander wordt in nauwe samenwerking de genoemde partners in een breder Mobiliteitsportal Greenport Venlo uitgewerkt. Dit leidt tot een aantrekkelijker vestigingsklimaat en een beter toegankelijk arbeidspotentieel.

Eigen dekking binnen Welvarend

€ 130.000

Binnen de verschillende posten van het programma Welvarend is nog eens scherp gekeken naar de ruimte, mede gezien de concernbrede financiële opgave. Op grond van de gemiddelde onderuitputting binnen verschillende begrotingsposten afgelopen jaren binnen het programma Welvarend kan er een financiële dekking binnen het totale programma van € 130.000 worden gevonden.

Voorstellen < € 100.000

Tot slot zijn er diverse voorstellen met een saldo < € 100.000 opgenomen in dit programma. Het betreft:

- Economische lobby en externe profilering

Vanuit diverse invalshoeken is het van belang, in de relatie tot de (inter)nationale markt van investeerders, maar ook richting andere overheden én marktpartijen, dat er een coördinerend bestuurder is aangewezen die via lobby, netwerken en acquisitie investeerders kan begeleiden een positie in te nemen in Venlo. Met dit besluit wordt er tevens een koppeling gelegd met Economische Uitvoeringsagenda. In dat kader is het van belang dat er een uitvoeringsbudget beschikbaar komt om de voorgestane netwerken, lobby en acquisitie inspanningen ter hand te kunnen nemen. Voorgesteld wordt om structureel een bedrag van € 75.000 op te nemen voor de jaren 2020 t/m 2022 en voor het laatste jaar van de coalitie een bedrag van € 50.000.

- Studentenstad

Het stimuleren van de doorontwikkeling van Venlo als studentenstad, samen met stedelijke partners zoals hoger onderwijsinstellingen, studentenverenigingen, ondernemers, woningcoöperaties en private huisvestingspartners. Daarnaast is werk en economische binding belangrijk, zowel tijdens als na de studie. Alsook het stimuleren van het studentenleven in Venlo, zoals cultuur, horeca en sport. Een studenteninformatiepunt in de stad draagt hieraan bij.

- Trendsportal/RMO

Trendsportal gaat een nieuwe fase in. Een fase om het stakeholdernetwerk te koesteren en uit te breiden, om de visie en projectenprogramma te bewaken, te herijken en te monitoren en daar waar nodig bij te stellen. En tenslotte om naast de lokale projecten ook stevig in te zetten op gezamenlijke regionale projecten. Om deze taken te kunnen uitvoeren wordt uitbreiding van de regionale capaciteit voorzien met 1,5 fte vanaf 2020. Venlo draagt hierin naar inwonertal (36%) aan bij, waarmee een jaarlijkse last ontstaat van circa € 55.000. Hiernaast worden nog extra middelen gevraagd voor de jaarlijkse kosten Trendsportal (€ 5.000) en vier extra scholen die een Vebo/vevo-convenant hebben afgesloten (eveneens € 5.000). Naar verwachting lukt het niet om de feitelijke uitbreiding vanaf 1 jan geregeld te hebben maar vanaf circa 1 juli 2020, voor 2020 wordt daarom een uitbreiding van € 27.500 voorgesteld.

- Interregsubsidie

Gemeente Venlo participeert in het Interreg Europe project e-smartec waarbij kennis en ervaring op het gebied van duurzame mobiliteit uit zes Europese regio's met elkaar gedeeld wordt. Vanuit Venlo zijn o.a. de volgende actuele thema's ingebracht: Zero emissie logistiek, Mobility as a service (deelmobiliteit in de wijk), stimuleren actieve mobiliteit (fietsen/lopen), mobiliteitsarmoede (sociale inclusie). De gemaakte kosten en uren voor dit project zijn voor 85% subsidiabel, hiermee krijgen we dus Europese funding voor bestaande taken. Voor Venlo is een totaalbudget van circa € 186.850 opgenomen, waarvan 85% subsidiabel = € 158.822,50. Van deze te ontvangen subsidie zullen deels de extra werkzaamheden en kosten bekostigd worden die gemaakt moeten worden voor de Europese context waarin we dit doen. Het resterende deel kan elders binnen het programma worden ingezet ter financiële dekking. Naar verwachting is dit circa € 50.000.

Programma 4. Welvarend Venlo

Bedragen x € 1.000

Naam	U/V/	Rendabel /	Krediet	Voorportaal		
	O*	Onrendabel	2020	2021	2022	2023
Programmalijn Economie						
Herstructurering en verduurzaming van bedrijventerreinen	U	O	50			
Programmalijn Mobiliteit						
Uitbreiding truckparking James Cookweg	U	O	3.000			
Aanpassingen Grubbenvorsterweg	U	O	2.600			
Verbeteren havenvoorzieningen tbv scheepvaart	U	R	500			
Ontsluiting Brightlands campus	U	O	250			
Vrijval restant Multimodale ontwikkeling industriehaven**	U	O				
Totaal 4. Welvarend Venlo			6.400			

*Uitbreidings- (U), Vervangings- (V) en Onderhoudsinvesteringen (O)

** Kredietmutatie vindt plaats via de Finrap 2019

Herstructurering en verduurzaming van bedrijventerreinen € 50.000

Door de gemeente Venlo is in september 2017 (op basis van de REBIS cijfers 31-12-2016) een nadere analyse gemaakt van de herstructureringsopgave binnen de gemeentegrenzen. Hieruit blijkt dat er tien bedrijventerrein zijn, met een totale opgave van circa 85 ha netto. Van dit totaal is circa 78 ha privaat terrein en circa 7 ha publiek terrein. Het betreffen ook lokale bedrijventerreinen, die buiten de tradeports liggen. Waar mogelijk kan een herstructureringsopgave ook worden gecombineerd met een verduurzamingsopgave. Herstructurering en verduurzaming moet leiden tot een fysiek aantrekkelijk en toekomstbestendig bedrijventerrein. Dit is goed voor de lokale ondernemers (privaat terrein) alsook voor de gemeente (publiek terrein).

Voorgesteld wordt om één bedrijventerrein als pilot te gebruiken, waar zowel een private als een publieke opgave ligt. Er komen drie bedrijventerreinen in aanmerking:

- Keulse Barrière: circa 14 ha netto (privaat 13,62 en publiek 0,25 ha)
- Noorderpoort-Veegtes: circa 5 ha netto (privaat 2,5 ha en publiek 2,5 ha)
- Venlo Trade Port: circa 5 ha netto (privaat 4,05 ha en publiek 0,60 ha)

Gelet op de nieuwe vestiging van Van Cranenbroek op bedrijventerrein de Keulse Barrière, alsook het lopende initiatief Noorderpoort Duurzaam op bedrijventerrein Noorderpoort-Veegtes, zou enkel bedrijventerrein Venlo Trade Port voor de pilot in aanmerking komen. Indien geen additionele middelen worden vrijgemaakt, is er geen kans op cofinanciering en wordt er niet voldaan aan de afspraken en verwachtingen die door het college zijn vastgesteld en die met het bedrijfsleven worden gemaakt. Voorgesteld wordt om een bedrag van € 50.000 beschikbaar te

stellen in 2020, waarbij de gemeentelijke bijdrage in de uitvoeringskosten nooit hoger mag zijn dan de bijdragen van derden.

Uitbreiding truckparking James Cookweg € 3.000.000

De uitbreiding van het truck-parkeren is inmiddels in voorbereiding. De investeringsraming bedraagt circa € 3.000.000 exclusief BTW. Er is een EU-subsidie verleend van circa € 600.000 alsook een provinciale subsidie van circa € 1.500.000 gemaximeerd. Dit betekent dat de gemeente Venlo aan de lat staat voor circa € 900.000 exclusief grondinbreng en erfpachtopbrengsten. Indien geen additionele middelen worden vrijgemaakt, is er geen kans op cofinanciering en wordt er niet voldaan aan de afspraken en verwachtingen die door het college zijn vastgesteld en die met het bedrijfsleven worden gemaakt.

Aanpassingen Grubbenvorsterweg € 2.600.000

Door het aanbrengen van een aantal aanpassingen aan de Grubbenvorsterweg realiseren we een ontsluiting voor zandwinning en verbeteren we de verkeersveiligheid vanwege kruising van fiets- en vrachtverkeer vanuit de zandwinning en het industrieterrein. Mede vooruitlopend op de uitbreiding van de bargeterminal.

De totale kosten bedragen € 2.600.000. Gemeente Horst en ontgronder hebben tot nu toe de bereidheid uitgesproken gezamenlijk € 600.000 bij te dragen. De Provincie heeft aangegeven zich in te willen spannen een bedrag van € 1.000.000 bij te willen dragen. De gemeentelijke kosten bedragen derhalve maximaal € 1.000.000. Bij de financiële dekking van dit voorstel zal onderzocht worden in hoeverre er een (financiële) uitruil met het landschapsplan mogelijk is.

Verbeteren havenvoorzieningen t.b.v. scheepvaart € 500.000

Havenvoorzieningen die voldoen aan de huidige tijd en in lijn zijn met de havengelden die betaald moeten worden. Ondernemers die gebruik maken van de haven ontvangen van schippers hier klachten over. Aanvullend zijn investeringen nodig op het gebied van ICT, die regio breed plaatsvinden.

De investeringslasten bedragen € 500.000 (jaarlijks € 250.000 in 2020 en 2021). Gebruikelijk worden investeringen in havenvoorzieningen betaald uit de havengelden die we als gemeente ontvangen. Derhalve wordt voorgesteld deze investering te dekken vanuit de tariefsverhoging. Niet uitgesloten kan worden dat de kosten niet één op één kunnen worden doorvertaald naar een tariefsverhoging. Derhalve is hiervoor in de risicoparagraaf een risico opgenomen.

Ontsluiting Brightlands campus

€ 250.000

Dagelijks maakt een groeiend aantal studenten en werknemers gebruik van deze toegang om op het campusterrein te komen, te voet, met de bus en op de fiets. De inrichting van dit weggedeelte is op dit moment echter zodanig dat er sprake is van een gevaarlijke en daarmee ongewenste verkeerssituatie. De huidige inrichting past steeds minder bij het toenemende gebruik van de Sint Jansweg: onveilig en ook nog eens weinig representatief, zeker als entree naar tot dit majeure economisch belang voor de regio. Door de gemeente Venlo als grondgebied gemeente en wegbeheerder én de BV Campus Greenport is een herinrichtingsplan gemaakt voor de St. Jansweg. Daardoor kan de geschetste problematiek op korte termijn worden aanpakt. De kosten voor deze herinrichting worden globaal ingeschat op € 250.000, waarbij afgesproken is dat de gemeente Venlo en de BV Campus Vastgoed dan ieder de helft voor haar rekening neemt. De kapitaallasten van 50% van een dergelijke investering zou de gemeente Venlo bij realisatie op korte termijn, i.c. 2020, moeten opnemen in haar begroting.

Vrijval restantkrediet Multimodale ontwikkeling industriehaven

Van dit krediet staat € 2.500.000 gereserveerd voor bijdrage Venlo aan de uitbreiding van de Bargeterminal waarmee in 2020 gestart gaat worden. Het restant van € 362.000 kan vrijvallen. Kredietmutatie vindt plaats via de Finrap 2019.

5. Centrumstad Venlo

Inleiding

Het programma 'Centrumstad Venlo' is het enige programma dat ruimtelijk is afgebakend.

Het programma focust zich op het stedelijke centrum dat bestaat uit de Venlose binnenstad, De Maaswaard en het Kazerne Kwartier.

De ambitie van het programma 'Centrumstad Venlo' is om Venlo het bestuurlijke, culturele en economische kloppend hart te maken van de regio. De stad en het stedelijk centrum moeten de juiste mix van woon-, werk- en leefmilieus bieden met een breed en divers palet aan voorzieningen en kwaliteiten. Venlo moet daarnaast blijven verjongen en streven naar demografische diversiteit en balans qua opleidings- en Inkomensniveau.

Wat willen we bereiken?

De ambitie is om van Venlo het bestuurlijk, cultureel en economisch kloppend hart te maken van de regio. Het stedelijk centrum van Venlo is het vanzelfsprekende middelpunt voor het stedelijk wonen, werken en leven van bewoners, ondernemers en bezoekers, nu en in de toekomst.

Vanuit dit programma wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de hoofdpogaven van de Strategische visie 2030 en meer in het bijzonder aan het daarin benoemde thema 'Centrum Euregio: Hoofdstad en vitaal hart'. Hiermee sluit dit programma ook aan op de regiovisie 'Regio in Balans', en dan met name op het thema 'Boeien en Binden'.

Vanuit het coalitieprogramma 'Samen Venlo veranderen' wordt met dit programma primair aangesloten bij de thema's 'Projecten' en 'Kunst en cultuur'. Ook wordt invulling gegeven aan de gewenste nieuwe rol en houding van de gemeente inzake de af te ronden majeure projecten met een kritische blik op de kosten.

Venlo werkt bovenstaande ambitie uit langs drie programmalijnen met als doel de centrumfunctie van Venlo vanuit een solide en sterke basis te verbreden en daarmee robuust te maken, waarin ook volop aandacht is voor dat wat Venlo bijzonder en uniek maakt. Aan de hand van deze programmalijnen is in één oogopslag duidelijk met welk doel een activiteit of middel wordt ingezet om de aantrekkingskracht van Venlo te versterken.

1. De basis sterk houden

Venlo biedt de stad en regio het stedelijk centrum voor burger, ondernemer en bezoeker een basisaanbod van voorzieningen, faciliteiten en uitstraling op het gebied van stedelijk wonen, werken en leven.

2. Verbreden en robuust maken

Venlo bouwt aan een stabiel en robuust draagvlak voor het stedelijk wonen, werken en leven door te stimuleren wat ons sterker maakt en te voorkomen wat ons verzwakt.

3. Verdiepen en onderscheiden

Venlo zet in op een onderscheidend profiel van het stedelijk centrum in de regio en daarbuiten om de aantrekkingskracht van Venlo te versterken naar bewoners, ondernemers en bezoekers.

Een belangrijke opgave is gelegen in de demografische ontwikkeling van onze stad en de regio. Als Venlo wil kunnen profiteren van de wel haast onstuitbare structurele trend van 'de trek naar de stad' zal het blijvend moeten werken aan het creëren van een zekere mate van 'grootstedelijkheid'. Positief is de positie van het Venlose centrum als het enige stedelijke woon-, werk- en leefmilieu binnen een verder overwegend rurale regio. Dit biedt unieke ontwikkelkansen, maar vraagt ook voortdurend om balanceren en keuzes maken. Uiteindelijk 'stemmen' nieuwe bewoners -maar ook huidige bewoners- nu eenmaal met hun voeten, een loyale binding met een stad of regio is helaas minder vanzelfsprekend geworden. Als het aanbod niet toereikend (meer) is, verhuist men net zo makkelijk naar een andere woonplaats. De stad in het algemeen, maar het stedelijk centrum in het bijzonder moet de juiste mix van woon- en werk en leefmilieus bieden met een breed en divers palet aan voorzieningen en kwaliteiten. Venlo moet dan blijven verjongen en streven naar demografische diversiteit en balans qua opleidings- en inkomensniveau.

In de huidige Strategische Visie Venlo 2030 zijn de ambities voor het programma 'Centrumstad Venlo' in hoofdzaak terug te vinden onder de noemer van 'Centrum van de Euregio: hoofdstad en vitaal hart' met de volgende ambities:

- Venlo moet sterk stijgen op de index voor woonaantrekkelijkheid, waarin het stedelijk centrum een belangrijke troef is met veel (inter)nationale bezoekers.
- Venlo werkt continue aan het versterken en verbreden van het culturele en recreatieve profiel van het stedelijk centrum voor bewoners en bezoekers.
- Venlo omarmt de rustige plekken met waardevol groen en water in en om het stedelijk centrum, zoals de langs de Maasoevers en het Julianapark.
- Venlo staat een gezonde groei voor ogen met veel aandacht voor gezonde voeding uit de regio en duurzame producten.

- Venlo neemt haar erfgoed als uitgangspunt en is als rode draad in iedere ontwikkeling heen zichtbaar om het verhaal van Venlo te vertellen.
- Venlo blijft werken aan een goed bereikbaar stedelijk centrum met hiervoor toereikende voorzieningen.
- Venlo verbreedt en verhoogt het winkel- en horecaprofiel in het stedelijk centrum en wordt onderdeel van een dagje uit door combinaties met cultuur en recreatie.
- Venlo verwelkomt (nieuwe) bewoners in het stedelijk centrum die zorgen voor dynamiek en levendigheid buiten de winkeltijden en het toeristisch hoogseizoen.
- Venlo heeft een stedelijk centrum met een aangenaam en veilig woon- en leefklimaat door een goede inrichting en onderhoudsniveau.

De overkoepelende opgaven zijn het beste samen te vatten als het boeien en binden van jonge mensen en hoger opgeleiden met een rijk palet aan regionale en stedelijke voorzieningen, rustend op een sterke basis en een onderscheidend karakter. Kenmerkend zijn het meerjarige karakter en de complexiteit en dynamiek van de opgaven.

In het coalitieakkoord Venlo 'Samen Venlo Veranderen 2018 – 2022' zijn de bestaande ambities voor het programma 'Venlo centrum voor de regio' bevestigd en wordt de rol van Venlo als sterke regionale centrumstad onderschreven. Daarnaast wordt vanuit deze rol gestreefd naar het beter benutten van de regionale samenwerkingsverbanden onder andere op het gebied van duurzaamheid, werkgelegenheid, cultuur en toerisme.

Wat gaan we daarvoor doen?

Onze ambities en doelstellingen reiken verder dan het begrotingsjaar 2020. Om deze langere termijn ambities waar te kunnen maken, leveren we in 2020 (en verder) de volgende inspanningen.

De doelstellingen van het programma Centrumstad worden voor een groot deel bereikt door (de uitvoering van) een aantal grote integrale gebiedsontwikkelingen in het stedelijk centrum; ontwikkeling Kazernekwartier, Museumkwartier, Q4 en Maaswaard alsmede de ondertunneling van de 4Paardjes. Vanwege de bijdrage die het project 4Paardjes levert aan de bereikbaarheid van de stad is dit project onderdeel van het programma Centrumstad. De financiële implicaties van deze projecten worden verantwoord binnen het grondbedrijf (grondexploitaties), de investeringsagenda en kredieten en krijgen tevens een plek in de risicoparagraaf. In deze meerjarenbegroting worden voor deze projecten geen aanvullende financiële voorstellen gedaan. Met uitzondering voor de verbouwing van het postkantoor tot nieuw museum van Bommel van Dam, waarvoor een aanvullend krediet wordt voorgesteld dat overigens financieel gedekt is en (nagenoeg) geheel binnen het kapitaallastenplafond wordt opgevangen.

Tevens wordt voorgesteld om in 2020 de zogenaamde Retailnota+ te gaan opstellen. Het betreft hier de voormalige 'voorzieningennota' met als doel een duurzame visie op de detailhandel, horeca en reclame en dit voor zowel de binnenstad als de stadsdeelkernen. In het verlengde daarvan wordt voorgesteld om voor de stadsdelen Tegelen en Blerick alsmede voor de binnenstad een bedrag op te nemen voor het centrummanagement als cofinanciering voor de bijdragen die door de ondernemers worden ingezet.

De HAS Venlo (Hogere Agrarische School) groeit uit haar jasje. In 2020 wordt, samen met de HAS, een onderzoek gedaan naar uitbreidingsmogelijkheden en wordt daarvoor de financiële haalbaarheid in beeld gebracht.

Tenslotte wordt voorgesteld om verder te gaan op de ingeslagen weg om de kwaliteit van historische panden in de binnenstad beter te gaan benutten door o.a. bovenverdiepingen geschikt te maken voor bewoning. Voorgesteld wordt om hiervoor de komende jaren een investeringsbedrag op te nemen, als cofinanciering voor de bijdragen van derden (provincie, particulieren).

Wat mag het kosten?

In deze paragraaf wordt het totaal van de baten en lasten per programmalijn gepresenteerd. Daarnaast wordt een toelichting gegeven op de begrotingsvoorstellen die gerelateerd zijn aan dit programma en op de investeringen uit het investeringsprogramma 2020.

Bedragen x € 1.000

Middelen per Programmalijn inclusief mutaties reserves	Baten / Lasten	2020	2021	2022	2023
De basis sterk houden	Baten	910	943	943	943
	Lasten	11.346	11.324	11.258	11.184
Subtotaal De basis sterk houden		-10.436	-10.381	-10.315	-10.241
Verbreden en robuust maken	Baten	8.251	7.808	26.933	21.605
	Lasten	10.193	9.855	28.596	23.438
Subtotaal Verbreden en robuust maken		-1.943	-2.047	-1.663	-1.833
Verdiepen en onderscheiden	Baten				
	Lasten	460	460	460	460
Subtotaal Verdiepen en onderscheiden		-460	-460	-460	-460
Totaal saldo Programma		-12.839	-12.888	-12.438	-12.535

Nieuwe voorstellen Programma 5. Centrumstad Venlo	2020	2021	2022	2023
Overige voorstellen < € 0,1 miljoen	-205	-120	-120	-120
Totaal programma 5. Centrumstad Venlo	-205	-120	-120	-120

Begrotingsvoorstellen < € 100.000

Binnen programma Centrumstad Venlo zijn uitsluitend voorstellen opgenomen < € 100.000. Het betreft:

- Retailnota (incidenteel 2020 € 60.000)

Er bestaat al geruime tijd de wens om tot een retailnota+ voor de gemeente Venlo te komen, voorheen onder de noemer “voorzieningennota”. Doel is om een duurzame economische visie te maken op de retail, met inbegrip van detailhandel, horeca en reclame. Omdat er specialistische kennis nodig is voor bijvoorbeeld onderzoek en procesbegeleiding, worden hiervoor middelen gereserveerd.

- Centrummanagement Blerick, Centrummanagement Tegelen en Centrummanagement Venlo binnenstad (alle drie structureel € 40.000)

Centrummanagement draagt bij aan de economische vitaliteit van het (stadsdeel-) centra. Het verder ondersteunen van het centrummanagement in de stadsdelen en de binnenstad wordt wenselijk geacht en heeft ook bestuurlijke en politieke aandacht. Via de BIZ (stadsdelen) en reclamebelasting (binnenstad) wordt door ondernemers bijgedragen.

- HAS Hogeschool (incidenteel 2020 € 25.000)

De HAS hogeschool, loopt momenteel tegen de fysieke grenzen van de scholingshuisvesting aan. Dit belemmert de groei in het aantal studenten van de HAS. De HAS wil de komende jaren fysiek groeien en heeft daarvoor passende huisvesting nodig. HAS, gemeente en Woonwenz onderzoeken de mogelijkheid van de uitbreiding van de HAS op de huidige locatie. Hiertoe dient een verkenning en een ruimtelijk plan te worden ontwikkeld.

Programma 5. Centrumstad Venlo

Bedragen x € 1.000

Naam	U/V/ O*	Rendabel / Onrendabel	Krediet 2020	Voorportaal		
				2021	2022	2023
Programmaliijn De basis sterk houden						
Aanvullend krediet verbouwing postkantoor	U	R	582			
Wonen in erfgoed	U	O	275	275	275	275
Totaal 5. Centrumstad Venlo			857	275	275	275

*Uitbreidings- (U), Vervangings- (V) en Onderhoudsinvesteringen (O)

Aanvullend krediet verbouwing postkantoor

€ 582.000

Het Voorlopig Ontwerp (VO) van het project verbouwing Postkantoor/MvBvD is afgerond. De geraamde stichtingskosten bedragen € 9.080.000 een overschrijding van ruim € 580.000 ten opzicht van het beschikbare budget. Om volgende redenen is het verantwoord om het plan (met de geraamde overschrijding) nu verder uit te werken en klaar te maken voor vergunningsaanvraag (monumentenvergunning):

- Uw raad is op de hoogte van de kostenstijgingen in de bouw, specifiek voor dit project is er bij de begroting 2019-2022 al een netto-risico van € 400.000 (50% van € 800.000) opgenomen in de risicoparagraaf. Het VO voor de verbouwing kent geen overmaat aan ruimte/luxe, de extra investeringen zijn het gevolg van duurzame maatregelen in de vorm van schilisolatie en energiezuinige installaties, die zich ruim binnen de afschrijvingsperiode van de investering terugbetalen;
- Ten opzichte van een installatie met CV gasketel plus koelmachine dragen de investeringen bovendien bij tot een verlaging van de energiekosten voor verwarming, koeling en ventilatie van ruim 70%, een jaarlijkse reductie van de CO₂ uitstoot van 138 ton, en een verbetering van het energielabel van D naar A;
- Door middel van een afschrijvingsoptimalisatie kan de extra investering binnen de reeds in de begroting opgenomen begrotingsruimte worden opgevangen en leidt dus niet of nauwelijks tot een vraag naar extra begrotingsruimte.
- De raming betreft nog geen aanneemsom, die zal pas in het derde kwartaal 2019 bekend zijn;

Het aanvullend krediet bedraagt derhalve € 582.000 Het krediet stijgt van € 8.500.000 naar € 9.082.000.

Wonen in erfgoed

€ 275.000

We willen leegstand en verval van historische (middeleeuwse) panden terugdringen door panden te restaureren en bovenverdiepingen geschikt te maken voor bewoning. Voorgesteld wordt om in 2020 twee concrete projecten aan te pakken waarbij 'wonen in erfgoed boven winkels' wordt gerealiseerd. Dit gaan we doen door met de eigenaren van twee historische panden een concreet restauratie- en herbestemmingsplan te gaan opstellen en uitvoeren. Een gemeentelijke bijdrage van € 100.000 per pand wordt voorgesteld. Dit is nadrukkelijk bedoeld als cofinanciering om provinciale en rijkssubsidies voor restauratie en herbestemming los te trekken. Met deze middelen hebben we de afgelopen periode een enorme multiplier bereikt: elke Venlose euro heeft € 8 aan middelen van andere overheden en investeringen van marktpartijen in erfgoed opgeleverd.

Daarnaast wordt voorgesteld om, in samenspraak met VenloPartners, ondernemers en eigenaren, een aantal gevels van historische panden te gaan herstellen om het (toeristisch-economisch) profiel van de binnenstad te versterken. Voorgesteld wordt om in 2020 te gaan starten met de middeleeuwse Gasthuisstraat. Voor het opstellen van een plan van aanpak, alsmede de uitvoering van een aantal gevels wordt een bedrag van € 75.000 geraamd.

Voor 2021-2023 wordt voorgesteld om jaarlijks deze investering van € 275.000 door te zetten.

6. Circulaire en duurzame hoofdstad

Inleiding

Het raadsprogramma Venlo Circulaire en Duurzame hoofdstad is erop gericht om nationale en (boven)lokale klimaatambities te verwezenlijken. Vanuit (inter)nationale akkoorden zijn er stevige opgaven voor lokale overheden bepaald. Langs drie deelprogramma's (energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit) wordt hieraan invulling gegeven. Dit raadsprogramma heeft een directe relatie met alle andere raadsprogramma's. Duurzaamheid en verduurzaming vormen namelijk een rode draad door al deze programma's, naast uiteraard de eigen ambitie van dit programma.

Wat willen we bereiken?

Venlo is een toekomstbestendige gemeente die kansen benut in de energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit

De van de ambitie afgeleide doelstellingen zijn:

1. Zekerheid van energie en warmte uit hernieuwbare en schone (lokale) bronnen in Venlo
2. Een groene, leefbare en veilige stad die voorbereid is, zich verhoudt en aanpast op de klimaatverandering
3. Een circulaire economie en onderscheidende samenleving die gekenmerkt wordt door groei zonder verlies, verspilling of belasting

Derhalve kent het programma de volgende programmalijnen:

- a. Energietransitie
- b. Klimaatadaptatie
- c. Circulariteit

Het programma draagt direct bij in de ambitie (Venlo 2030) om zich met quality of life te onderscheiden van andere steden en van andere regio's in Europa. De stad zet in haar visie stevig in op duurzame ontwikkeling, duurzame groei. In de ruimtelijke structuurvisie wordt duurzaamheid als innovatief economisch concept voor Venlo benoemd en als basisprincipe dat van toepassing is voor iedere ruimtelijk initiatief. De gemeente geeft daarin het voorbeeld en wil burgers en bedrijfsleven inspireren en overtuigen van de sociale, economische en ecologische meerwaarde.

In het coalitieakkoord Venlo 'Samen Venlo Veranderen', 2018-2022 is afgesproken dat er belangrijke stappen worden gezet op het gebied van duurzaamheid. Waarbij het belangrijk is dat er draagvlak is onder de bevolking. Het college wil actief gaan werken aan dit draagvlak.

Nu we de afgelopen jaren hebben aangetoond dat het kan is het ook tijd om inhoudelijk onze bakens te verzetten. We verleggen de aandacht van innovatieve op zichzelf staande voorbeelden naar verbreden in actie en “doen” op grotere schaal. We gaan voor massa (1) zorgen dat anderen meedoen (2) en faciliteren en ondersteunen (3). Natuurlijk blijven we als overheid ook het goede voorbeeld geven met inspirerende projecten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Programmalijn Energietransitie

Er zijn twee kernthema's energietransitie en warmtevisie binnen dit programma. De Regionale energiestrategie zal in 2020 geconcretiseerd zijn in een bod waarin de Venlose opgave ook concreet wordt. Daarmee ontstaat in de loop van 2020 zicht op investeringsprojecten van grootschalige energieopwekking vanuit de rol van lokale overheid met partners. Voor 2020 staan in het verlengde van de energiestrategie vooral onderzoeken op de planning waarin bij voorkeur uit bestaande budgetten (reserve grondonderzoeken) zal worden geput

De investeringen die bedrijven en burgers dienen te doen worden aangejaagd via programma circulair vanuit de bredere duurzaamheidsopgave en worden in dat betreffende deelprogramma meegenomen.

Het onderdeel warmtevisie , routekaart zal in 2020 vertaald worden in een proefwijk aardgasvrij maken. Hiervoor wordt een pilot aanvraag gedaan die meeloopt in de rijksstimuleringsregeling van proefwijken. De aanvullende financiering voor de pilotwijk zal uit externe subsidiemiddelen, bijdragen van partners (corporaties) aangevuld met eigen financiële middelen gedaan worden. Binnen de pilot zal ervaring opgedaan worden met warmtebronnen en warmtedistributie. Exacte indicaties van financiële bijdrage van gemeenten is in deze fase nog lastig te maken.

Programmalijn Klimaatadaptatie

Deze programma lijn is erop gericht om de effecten van de klimaatverandering te voorkomen of te beperken. Het niet anticiperen hierop kan de samenleving ernstig schade of tot stilstand brengen. Investeren in maatregelen levert ook nadrukkelijk een aantrekkelijker stad op omdat de maatregelen zoals versterken van de groenfunctie bijzonder gewaardeerd wordt. Met de regionaal uitgevoerde stresstest hebben we via de regionale klimaatatlas (<https://wpn.klimaatatlas.net/>) globaal inzicht (bewustwording) in kwetsbaarheden en knelpunten voor wateroverlast, hittestress en droogte in Venlo . In 2020 gaan we verder aan slag met het voeren van risicodialogen en oplossen van knelpunten in de vitale infrastructuur. De uitvoering van het programma vraagt om een jaarlijkse investeringen naast bijdragen van ketenpartners en

andere overheden. De investeringen kunnen gereduceerd worden als we burgers en bedrijven stimuleren om op grote schaal te investeren in preventieve maatregelen zoals afkoppelen en aanleggen van groene daken. Dit vraagt om gedegen stimuleringsbeleid waarin voordelen ook deels terugvoeren naar burgers door bijvoorbeeld een lager rioolbelastingtarief of aantrekkelijke investeringscondities (financiering, subsidie etc.)

Verder kan klimaatadaptatie met een integrale benadering leiden tot slimme combinaties: werk-met-werk maken. Voor het oplossen van knelpunten en benutten van kansen en slimme combinaties uit de klimaat-dialoog worden gronden gereserveerd en verworven. Juist omdat we dit niet allemaal in de openbare ruimte op kunnen vangen en gezamenlijk moeten veranderen om dit probleem aan te kunnen, helpen we partners en inwoners om klimaatproof te worden.

Programmalijn Circulair:

In deze programmalijn zijn we onder andere aan de slag met grondstoffengebruik, mobiliteit, verbeteren luchtkwaliteit en bewustwording van burgers en bedrijven bij de transitie. Deze laatste moet leiden tot actief handelen en samenwerking om van duurzaamheid een succes te maken. Dit zou onderhuids wel eens de grootste opgave kunnen gaan worden. Binnen de huidige begroting zijn hiervoor middelen beschikbaar waarbij afhankelijk van de nog te maken keuzes een en ander toereikend kan zijn of aanvullend ten behoeve van slagkracht nog nadere investering nog noodzakelijk is.

Voor mobiliteitsprojecten is binnen de begroting circulair voor 2020 reeds een middelenbeslag gedaan. Ten aanzien van projecten op gebied van circulair bouwen willen we op gebied van luchtkwaliteit en duurzaam materiaal gebruik een extra stimuleringsbudget in 2020 gaan inzetten.

Wat doen we in de andere programma's:

Het programma circulair loopt als een rode draad door de andere programma's. Het programma Gezond & Actief levert vooral via de gezondheidslijn, maar ook via een duurzame inkoop van bijvoorbeeld WMO goederen. Een concreet voorbeeld is de POP-machina. Het programma leefbaar levert met name via de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, verduurzaming van ons wagenpark, de pilot de "groene straat" en de agenda groen en water een substantiele bijdrage. Welvarend draagt met tal van projecten bij waarbij we bijvoorbeeld een duurzaam Noorderpoort, deel de zon, duurzame mobiliteit en de energiehub noemen.

Wat mag het kosten?

In deze paragraaf wordt het totaal van de baten en lasten per programmalijn gepresenteerd. Daarnaast wordt een toelichting gegeven op de begrotingsvoorstellen die gerelateerd zijn aan dit programma en op de investeringen uit het investeringsprogramma 2020.

Bedragen x € 1.000

Middelen per Programmalijn inclusief mutaties reserves	Baten / Lasten	2020	2021	2022	2023
Circulariteit	Baten	439	585	333	
	Lasten	1.233	1.462	1.249	915
Subtotaal Circulariteit		-794	-877	-915	-915
Energietransitie	Baten				
	Lasten	470	467	463	459
Subtotaal Energietransitie		-470	-467	-463	-459
Klimaatadaptatie	Baten	387			
	Lasten	2.024	866	858	857
Subtotaal Klimaatadaptatie		-1.638	-866	-858	-857
Totaal saldo Programma		-2.903	-2.209	-2.237	-2.230

Bedragen x € 1.000

Nieuwe voorstellen	2020	2021	2022	2023
Programma 6. Circulaire en duurzame hoofdstad				
Circulair en duurzaam	-1.100	-100	-100	-100
Reserve Bodem	1.000			
Overige voorstellen < € 0,1 miljoen				
Totaal programma 6. Circulaire en duurzame hoofdstad	-100	-100	-100	-100

Circulair & duurzaam en reserve bodem   **-/- € 1.100.000 € 1.000.000**

Programma Venlo circulaire en duurzame hoofdstad is er op gericht om nationale en lokale klimaatambities te verwezenlijken. Vanuit nationale en internationale akkoorden zijn er stevige toekomstige opgaven voor lokale overheden bepaald.

Langs drie deelprogramma's (energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit) wordt hieraan invulling gegeven. Dit raadsprogramma heeft een directe relatie met alle andere raadsprogramma's, duurzaamheid en verduurzaming vormen namelijk een rode draad door al deze programma's.

Inmiddels is er, naast onze lokale opgaven en ambitie, steeds meer wet- en regelgeving en liggen er opgaven voor alle overheden. In ons uitvoeringsprogramma maken we de vertaalslag naar deze opgaven en zetten een

stap verder in onze eigen ambitie om onderscheidend te blijven vanuit economisch en maatschappelijk gebied op terrein van duurzaamheid en circulariteit.

in dit programma gaat het veelal om de combinatie van aanjagen, participeren en faciliteren, uiteraard uitgaande van de kadernota en het uitvoeringsprogramma

Gekozen is om middelen voor planvorming en het aanjagen van projecten in eerste instantie voor een jaar in te zetten en gedurende 2020 te bekijken welke voorstellen hieruit voor 2021 volgen. Het gaat hierbij om jaarlijks € 100.000,- procesmiddelen en een fonds van € 1.000.000 voor duurzame investeringen. De benodigde middelen voor de vorming van het fonds worden onttrokken uit de reserve Bodem.

Gedurende het jaar dient bekeken te worden voor welke processen en projecten deze middelen ingezet dienen te worden. Hierbij hebben de acties uit het uitvoeringsprogramma uiteraard prioriteit. In het college wordt periodiek afgewogen op welke wijze deze middelen ingezet worden.

Gedacht kan worden aan de volgende activiteiten:

- Opstellen van een Regionale Energiestrategie (RES) en Transitievisie Warmte (TvW): het opstellen van een Regionale Energie Strategie (RES), met een horizon van 2030 en een doorkijk naar 2050, betreft een wettelijke verplichting. Het doel van de RES is een zorgvuldige ruimtelijke inpassing van hernieuwbare energieopwekking, warmte(rest)bronnen en bijbehorende infrastructuur.
- Wijkakkoorden: bij grote maatschappelijke opgaven wordt nog steeds sterk naar de gemeente gekeken, het moet echter vooral een coproductie tussen overheid, bedrijfsleden en burgers worden. In 2020 gaan we aan de slag om wijkakkoorden af te sluiten waarin alle facetten van het programma vertaald worden naar de lokale schaal en behoefte. Deze wijkakkoorden staan niet op zich zelf, maar worden nadrukkelijk gekoppeld aan de samenlevingsagenda; zowel procesmatig als inhoudelijk.
- Regionaal expertise centrum: wij willen een Euregionaal Kenniscentrum op het gebied van Circulaire Economie waar cross-overs worden gerealiseerd tussen overheid, onderwijs en bedrijfsleven. Dit kenniscentrum moet met behulp van andere kennispartners uit de Euregio het bedrijfsleven ondersteunen bij circulaire vraagstukken voor bedrijven (productieprocessen) en gebouwen.
- Stimulering zonnepanelen op bedrijfsdaken: het doel van de regeling is om zoveel mogelijk bedrijven te stimuleren om zonnepanelen op hun bedrijfsdak te leggen. Dit om een bijdrage te leveren aan de omschakeling naar een CO₂ vrij energiesysteem en te komen tot een reductie van de uitstoot van broeikasgassen van minimaal 49% in 2030

- Programma fiets: meer mensen op de fiets betekent minder CO₂ uitstoot, gezondere burgers en werknemers, betere bereikbaarheid en aantrekkelijker voor toeristen
- Pilot grootschalige opwekking: het doel is om samen met relevante stakeholders een beleidskader voor grootschalige opwek vast te stellen, op basis van uitgangspunten uit de RES en vervolgens te starten met een pilot voor grootschalige opwek
- Klimaattafels: de opgave de komende jaren is van bijzondere voorbeelden vanuit overheid naar grootschalige toepassing door bedrijven en inwoners over te gaan. Daarom gaan we als gemeente Venlo samen met onze partners actief aan de slag met het creëren van netwerken en oprichten van thematafels. We bereiken ons doel als er jaarlijks een programma van activiteiten en projecten tot stand komt dat kan rekenen op draagvlak, betrokkenheid en bijdrage vanuit de expertises, kennis en kunde die in Venlo en regio beschikbaar is.
- Clean Energy Hub; Clean Energy Hubs zijn duurzame energievulpunten voor zware voertuigen. Zeg maar de tankstations van de toekomst. Het realiseren van Clean Energy Hubs is een initiatief vanuit het MIRT Goederencorridor dat is ontstaan vanuit de behoefte om ook al op korte termijn te kunnen verduurzamen voor een grote groep voertuigen.
- Klimaatadaptatie erfgoed in de binnenstad; een klimaatbestendige stad met aandacht voor erfgoed is een leefbare en aantrekkelijke stad. We willen onze inwoners, partners en bedrijven helpen om klimaatproof te ontwerpen en daarnaast erfgoed een impuls geven. We durven op bepaalde plekken te investeren in erfgoed, groen en water in plaats van roe ontwikkelingen, omdat dit meerwaarde heeft voor de stad. Denk hierbij aan zichtbaar maken van oude beeklopen, open maken historische binnentuinen, aanbrengen stadsbomen, herstellen van historische groenstructuren, stimuleren geveltuinen en groene dagen. Hierbij hebben wij als gemeente een voorbeeldfunctie.
- Pilot aardgasvrije wijk: Nederland is een van de ondertekenaars van het Klimaatakkoord van Parijs. Een van de plichten die uit dit akkoord voortvloeien is dat we stoppen met het gebruik van aardgas voor de verwarming van woningen en voor het koken. Dat betekent dat we onze woningen op een andere manier moeten gaan verwarmen. De transitievisie warmte zal in de loop van 2020 al inzicht geven in concrete actie ten aanzien van aardgasvrije wijken. Het doel is om een pilot te realiseren die meeloopt in het rijks stimuleringsprogramma van proefwijken. De verantwoordelijkheid om te komen tot een transitievisie ligt bij de gemeentelijke overheid. We zullen dan ook samen met onze belangrijkste stakeholders ervaring moeten op doen rondom een aanpak voor aardgasvrije wijken.
- Zie voor meer activiteiten het uitvoeringsprogramma.

Programma 6. Circulaire en duurzame hoofdstad

Bedragen x € 1.000

Naam	U/V/	Rendabel /	Krediet	Voorportaal			
	O*	Onrendabel	2020	2021	2022	2023	

Geen nieuwe investeringen van toepassing binnen dit programma

Totaal 6. Circulaire en duurzame hoofdstad

*Uitbreidings- (U), Vervangings- (V) en Onderhoudsinvesteringen (O)

Algemene middelen

Inleiding

Het overzicht algemene middelen bevat de baten en lasten die niet rechtstreeks toewijsbaar zijn aan een van de zes inhoudelijk programma's. Het overzicht algemene middelen is geen programma en gaat daarom ook niet in op de beantwoording van de vragen 'Wat willen we bereiken?' en 'Wat gaan we daarvoor doen?'

Wel presenteren we hier een financieel overzicht en geven we een toelichting op de begrotingsvoorstellen die onder Algemene middelen vallen.

Wat mag het kosten?

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023
Baten				
Financiering	4.779	5.032	5.253	5.512
Integr. uitkering.soc.domein	66.266	65.938	64.952	64.102
Onroerende zaakbelasting	38.463	38.463	37.700	37.700
Overheadkosten	268	268	268	268
Overige alg dekkingsmiddelen	1.000			
Overige belastingen	2.509	2.519	2.579	2.579
Uitkeringen gemeentefonds	174.625	173.146	170.411	171.298
Totaal baten	287.910	285.366	281.163	281.460
Lasten				
Financiering	6.837	12.758	12.917	13.206
Overheadkosten	38.761	38.596	38.018	38.055
Overige alg dekkingsmiddelen	9.437	4.877	3.633	4.171
Overige belastingen	1.325	1.266	1.266	1.266
Post onvoorzien	539	539	539	539
Vennootschapsbelasting				
Totaal lasten	56.899	58.035	56.373	57.237
Saldo algemene dekkingsmiddelen	231.012	227.331	224.791	224.223

Nieuwe voorstellen Algemene middelen	2020	2021	2022	2023
Effect CAO afspraken 2019-2020	-2.006	-2.907	-2.871	-2.850
Grondexploitatie en investeringsprojecten	-724			
Subsidies	-400			
Areaaluitbreiding OZB - 2020	184	184	184	185
Toeristenbelasting	262	362	512	512
Vrijval kapitaallastenplafond	537	628	1.115	1.674
Actualisatie kapitaallasten 2020-2023	556	740	1.094	1.360
Inzetten resterende "buffer" begroting	849	695	989	1.750
Vrijval inflatie Kadernota 2020	892	906	893	895
Overige voorstellen < € 0,1 miljoen	-301	-206	-206	-206
Totaal Algemene middelen	-150	403	1.711	3.320

Effect CAO afspraken 2019-2020**-/- € 2.006.000**

Momenteel hebben de CAO onderhandelingen geresulteerd in een principe akkoord. In de kadernota 2019 en 2020 is op basis van de CPB loonindexcijfers uitgegaan van een stijging van de totale werkgeverlasten van respectievelijk 3% in 2019 en 1,9% in 2020. Voorzichtigheidshalve wordt voorgesteld op basis van het principe akkoord met een loonbod van werkgeverszijde (6,25 % voor 2 jaar) de personeelsbegroting bij te stellen.

Grondexploitatie en investeringsprojecten**-/- € 724.000**

Als gevolg van herverdeling van werkzaamheden en prioriteiten heeft zich een verschuiving voorgedaan van investeringsprojecten en grondexploitaties naar andere producten. Dit leidt in de begroting 2020 tot een nadeel van € 724.000. De verklaring hiervoor is gelegen in een samenstel van factoren. Zo daalt het aantal declarabele projecten en wordt er ook meer gewerkt aan belangrijke maar niet declarabele projecten. Een voorbeeld hiervan is Vastenavondkamp. De verwachting is dat deze tendens ook in 2020 zal doorlopen of dat er andere niet declarabele projecten voor in de plaats komen. Ook zijn er projecten te benoemen die hebben geleid tot extra uren bij het product ruimtelijke kwaliteit: Albertushof, 't Ven Noord-Oost, BioMeiler, Havenvisie. En daarnaast blijven meldingen openbare ruimte naar voren die vragen om intensivering van werkzaamheden. We gaan de mogelijkheden onderzoeken om de begrotingssystematiek voor de jaarschijf 2021 en verder aan te passen om vergelijkbare situaties in de toekomst te voorkomen.

Subsidies

-/- € 400.000

Tijdens het najaar 2019 en het in het voorjaar van 2020 wordt door ons concreet invulling gegeven aan de opgave om de subsidies te herijken en de afgesproken bezuinigingsopgave in te vullen. Wel heeft de gemeenteraad nadrukkelijk gevraagd om in de begroting voor 2020 nog geen bezuinigingen te realiseren. In deze begroting is de historische onderbesteding van subsidies wel al ingeboekt en wordt tegelijkertijd de bezuiniging voor 2020 dan ook teruggedraaid.

Dit betekent dat wij de gemeenteraad in december 2019 een geactualiseerde Algemene subsidieverordening (Asv) zullen aanbieden. Tegelijkertijd met de voorbereiding hiervan geven wij invulling aan de afgesproken opdracht om in overleg met (groepen van soortgelijke) gesubsidieerde organisaties te zoeken naar de oplossingen om het subsidiestelsel te verbeteren. Verder bereiden wij de zerobased aanpak voor die in het voorjaar van 2020 gestalte moet krijgen. Dat betekent dat wij, tegen de achtergrond van de herijkte Asv en aangepaste beleidsregels alle subsidierelaties opnieuw tegen het licht zullen houden. Op deze wijze denken wij invulling te kunnen (gaan) geven aan de door de gemeenteraad ingeboekte bezuiniging.

Daarnaast wordt uitvoering gegeven aan het exploitatieonderzoek naar Grenswerk dat werd uitgevoerd door Thomas van Dalen in 2019. Hieruit bleek dat poppodium Grenswerk bovengemiddeld presteert in het landschap van vergelijkbare poppodia. Qua omzet, bezoekersaantallen, kwantiteit en kwaliteit van het programma scoort poppodium Grenswerk erg goed. Desondanks kost het de organisatie moeite om zwarte cijfers te schrijven. Grenswerk heeft een negatief eigen vermogen en met de huidige exploitatie lukt het niet om dit negatieve eigen vermogen terug te dringen, laat staan reserves op te bouwen. Uit het exploitatieonderzoek blijkt dat bij de vaststelling van de structurele subsidie bij de oprichting van Grenswerk een keuze is gemaakt voor vermindering van toentertijd geadviseerde bedrag voor huisvestingskosten. Het advies van Van Dalen is om dit bedrag van € 50.000,- alsnog structureel toe te voegen aan de subsidie. Indien dit niet gebeurt zal Grenswerk geen investeringen kunnen doen in apparatuur wat gevolgen heeft voor de exploitatie omdat de techniek dan niet meer voldoet aan de eisen van deze tijd. Kortom er ontstaat een neerwaartse spiraal. De eerder vastgestelde bezuiniging op subsidies wordt met hetzelfde bedrag verhoogd.

Areaaluitbreiding OZB - 2020

€ 184.000

Op basis van de berekening van de van de WOZ-areaal-uitbreiding kan er voor 2020 een extra OZB-opbrengst van in totaal € 400.000 worden ingeboekt.

Hier staat tegenover dat door de hogere WOZ-waarden de algemene uitkering uit het gemeentefonds daalt met ca. € 215.000 structureel.

Per saldo leidt de areaaluitbreiding tot een voordelig resultaat van ca. € 184.000.

Toeristenbelasting**€ 262.000**

Het aantal overnachtingen is in 2016 en 2017 behoorlijk fors gestegen met respectievelijk 17% en 7%. Voor 2018 is sprake van slechts lichte groei c.q. stabilisatie. Voorgesteld wordt om deze extra groei over de eerdere jaren structureel te verwerken.

Daarnaast zijn de inkomsten in 2020 met € 100.000, 2021 met € 200.000 en vanaf 2022 met € 350.000 bijgesteld door het belasten van adressen waar shortstay arbeidsmigranten verblijven.

Vrijval kapitaallastenplafond**€ 537.000**

Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Ontwikkelingen kapitaallasten, verderop in dit hoofdstuk.

Actualisatie kapitaallasten 2020-2023**€ 556.000**

Voor wat betreft toekomstige financiering van investeringen is vanuit treasury oogpunt nadrukkelijk gekeken naar de (te verwachten) rentelasten passend binnen wet- en regelgeving. Dit in combinatie met risicomelding rentestijging. De bespaarde rente over de eigen financieringsmiddelen is derhalve verlaagd van 3,00% naar 2,50%.

Inzetten resterende "buffer" begroting**€ 849.000**

In de begroting 2019 - 2022 hebben wij het positieve resultaat van de mei circulaire 2018 als buffer opgenomen. Achtergrond en onderbouwing hiervan is, op basis van de door u aangegeven kaders, onder andere cofinanciering van de het Interbestuurlijk Programma, de onzekerheden van de rijksuitkeringen de herijking van diverse verdeelmodellen en de substantiële bezuinigingsopgave. In deze begroting worden voorstellen gedaan tot bijstelling van budgetten als gevolg van herijking van het verdeelmodel beschermd wonen en maatschappelijke opvang, heeft er een daling van de accessen uit het gemeentefonds plaatsgevonden, worden er, in beperktere mate middelen opgenomen die gekoppeld kunnen worden aan de opgave in het IBP. Gezien de verwachte positievere ontwikkeling van de ratio's dan eerder begroot wordt voorgesteld de 'buffer' in te zetten voor het begrotingsaldo. Mede met in het achterhoofd dat in deze begroting eerder uitgesproken bestuurlijke speerpunten zijn meegenomen zoals het 1 jaar terugdraaien van de subsidies, het openhouden van het zwembad en samenlevingsagenda. Gevolg is dat er geen structurele middelen voorhanden zijn voor het vervolg van de mogelijke consequenties verdeelmodellen en/of IBP.

Vrijval inflatie Kadernota 2020**€ 892.000**

In de Kadernota hebben wij aangegeven dat naar verwachting de werkelijke loon- en prijsstijgingen hoger worden dan de percentages waarmee het CPB ten tijde van de Kadernota rekening hield. In de verdere begrotingsvoorbereiding heeft dit zich binnen diverse programma's daadwerkelijk voorgedaan. Daarom wordt voorgesteld de stelpost die bij de Kadernota 2020 is meegenomen te laten vrijvallen, ter dekking van de hogere kosten in de diverse programma's. Het gaat hierbij om een bedrag van structureel ongeveer € 900.000.

Begrotingsvoorstellen < € 100.000

Tot slot zijn er diverse voorstellen met een saldo < € 100.000 opgenomen binnen Algemene middelen. Het betreft:

- Deelnemersbijdrage ICT NML 2020 e.v.
- Begroting BSGW 2020
- Implementatie beleidskader privacy
- Bijdrage kerstpakketten
- Tooling voor financiële afsluitcyclus
- Verzekeringen
- Order2cash
- Abonnement dienstverlening elektronische handtekening
- Vergoeding salarisverwerking WAA

Algemene middelen

Bedragen x € 1.000

Naam	U/V/	Rendabel /	Krediet	Voorportaal		
	O*	Onrendabel	2020	2021	2022	2023
Programmalijn Algemene middelen						
Websitebeheer	V	0	150			
Vervanging laptops sociale wijkteams	V	0	43			
Vrijval krediet Matchingsportal en Competentiebank**	V	0				
Vrijval krediet Ontwikkeling open data**	V	0				
Vrijval krediet Sociaal intranet**	V	0				
Totaal Algemene middelen			193			

*Uitbreidings- (U), Vervangings- (V) en Onderhoudsinvesteringen (O)

** Kredietmutatie vindt plaats via de Finrap 2019

Websitebeheer

€ 150.000

Wettelijke verplichting die overheden verplicht om websites beter toegankelijk te maken en houden voor een breed publiek. Onder meer om standaarden voor elektronisch verkeer verplicht te stellen. Daarvoor is het van belang dat we het beheer van onze websites in kaart hebben. Een eerste inventarisatie en impactanalyse laat zien dat we momenteel 49 externe websites hebben. Om beter grip te krijgen op deze websites zodat ze voldoen aan de wetgeving én om het gebruikersgemak te vergroten voor onze inwoners willen we al deze sites gaan nalopen en waar mogelijk onder brengen op www.venloonline.nl. Dit vraagt om een investering op www.venloonline.nl zodat we deze site kunnen doorontwikkelen en professionaliseren. Ook levert dit een besparing op omdat we dan geen dubbele ontwikkel- en hostingskosten hoeven te betalen voor de 49 websites afzonderlijk. Websites die we niet kunnen onderbrengen bij www.venloonline.nl moeten we apart gereed maken zodat ook deze websites voldoen aan de wetgeving. Hiervoor is ook budget nodig. NB; Website gemeentearchief valt hier buiten vanwege de omvang en complexiteit aan het doorzoeken van de vele documenten.

Vervanging laptops sociale wijkteams

€ 43.000

Alle sociaal wijkteamleden (35 medewerkers) maken gebruik van een laptop. Met deze laptop kan elk wijkteamlid de gegevens uit het keukentafelgesprek met cliënt op elke locatie vastleggen in een leefzorgplan. De huidige laptops van deze medewerkers dateren uit 2014. De afschrijvingstermijn die is vastgesteld op vijf jaar is hiermee verstreken. Vervanging is noodzakelijk om te voorzien in een veilige en stabiele werkomgeving voor de wijkteamleden.

Vrijval krediet Matchingsportal en Competentiebank

Het krediet matchingsportal competentiebank komt voort uit PRM-visie. Dit krediet is vastgesteld om vanuit het team IM te kunnen faciliteren richting het team P&O bij de ontwikkeling van een matchingsportaal (een digitale omgeving voor het matchen van kwaliteiten van mensen aan gemeentelijke opgaven). Het krediet ter hoogte van € 160.000 kan vervallen omdat hier momenteel geen verdere uitvoering aan gegeven wordt. Kredietenmutatie vindt plaats via de Finrap 2019.

Vrijval krediet Ontwikkeling open data

Het krediet open data komt voort uit PRM-visie. De eerste stappen/ontwikkeling van open data vinden nu plaats vanuit het project BI & Analyse. De verdere doorontwikkeling van BI & Analyse en open data gaat zeker niet in 2019 en 2020 plaatsvinden maar op zijn vroegst pas 2021. In de nieuwe I-visie zal meer richting worden gegeven waar we naar toe willen met open data. Het krediet ter hoogte van € 125.000 kan vervallen en wordt opnieuw aangevraagd wanneer de koers van open data duidelijker is (I-visie) en qua uitvoering de tijd ook realistisch is. Kredietenmutatie vindt plaats via de Finrap 2019.

Vrijval krediet Sociaal intranet

Het krediet sociaal intranet kan voor een bedrag van € 75.000 afgeraad worden vanwege een veranderende aanpak/ gewijzigde systeemoplossing welke goedkoper uitvalt om aan het te ontwikkelen sociaal intranet gestalte te geven. Kredietenmutatie vindt plaats via de Finrap 2019.

De vrijvallende kapitaallasten van alle drie de bovenstaande investeringskredieten worden ingezet ter invulling van de bezuinigingsopgave organisatie.

Paragrafen

Lokale heffingen

Actuele ontwikkelingen

Herziening gemeentelijk belastingstelsel

De afgelopen jaren is verruiming van het lokaal belastinggebied een nadrukkelijk item geweest. Er zijn diverse onderzoeken gedaan en is dit eveneens onderdeel geweest van lobbytrajecten van o.a. de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. In het huidige regeerakkoord is de mogelijke verruiming van het lokaal belastinggebied niet opgenomen. Dit ondanks dat het vorige kabinet bouwstenen heeft geformuleerd voor uitbreiding van het lokaal belastinggebied.

Het onderwerp is echter nog steeds (weer) actueel. In een brief van april 2019, aan de Tweede Kamer, deelt staatssecretaris Snel mee dat begin 2020 de bouwstenen voor een beter belastingstelsel klaar zullen liggen. In eerste instantie gaat het om een 'technische ambtelijke verkenning van een breed palet'. Naast het schuiven tussen grondslagen en tarieven op rijksniveau behoort een verschuiving naar een ruimer gemeentelijk belastinggebied tot de mogelijkheden. In samenwerking met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties worden eerder uitgewerkte plannen voor een herziening van het gemeentelijk belastinggebied opnieuw doordacht. De VNG is betrokken bij de ambtelijke verkenning.

Ondanks deze nieuwe ontwikkeling zal naar verwachting de gemeente Venlo ook deze periode grotendeels afhankelijk blijven van inkomsten die van het Rijk worden ontvangen. Het eigen belastinggebied blijft hiermee dus voorlopig beperkt. Dit betekent eveneens dat er voorlopig nog geen hervormingsplan ligt om het evenwicht tussen betalen, bepalen en verantwoorden beter in balans te brengen met de vele taken die gemeenten de laatste jaren erbij hebben gekregen.

Uitgangspunten toerekening overhead

Als algemeen uitgangspunt voor de lokale heffingen en leges geldt een kostendekkendheidspercentage van 100%. Bij producten waarvan de leges landelijk gemaximeerd zijn, kan het kostendekkendheidspercentage lager uitvallen.

In de kostendekkende tarieven wordt een opslag voor overhead meegenomen. In de Financiële verordening 2018 heeft uw raad de volgende methode voor de berekening van deze overheadopslag opgenomen:

Voor het bepalen van de geraamde kostprijs van rechten en heffingen waarmee kosten in rekening worden gebracht, wordt een extracomptabel stelsel van kostentoerekening gehanteerd. Bij deze kostentoerekening worden naast de directe kosten, de overheadkosten en de rente van de inzet van vreemd vermogen, reserves en voorzieningen voor de financiering van de in gebruik zijnde activa (de zogenaamde indirecte kosten) betrokken.

Voor de toerekening van de overheadkosten wordt uitgegaan van een vaste opslag per uur, waarbij de toe te rekenen overhead aan een product/taakveld is gebaseerd op het aantal fte per product/taakveld.

De hoogte van de opslag wordt jaarlijks bepaald bij vaststelling van de begroting en is gebaseerd op de totale overhead, gerelateerd aan het totaal aantal productieve uren. Voor 2020 bedraagt de overheadopslag € 46 per uur.

Beleid per belastingsoort

Lokale heffingen zijn opgedeeld in twee soorten: 1. (algemene) belastingen en 2. rechten en leges (retributies).

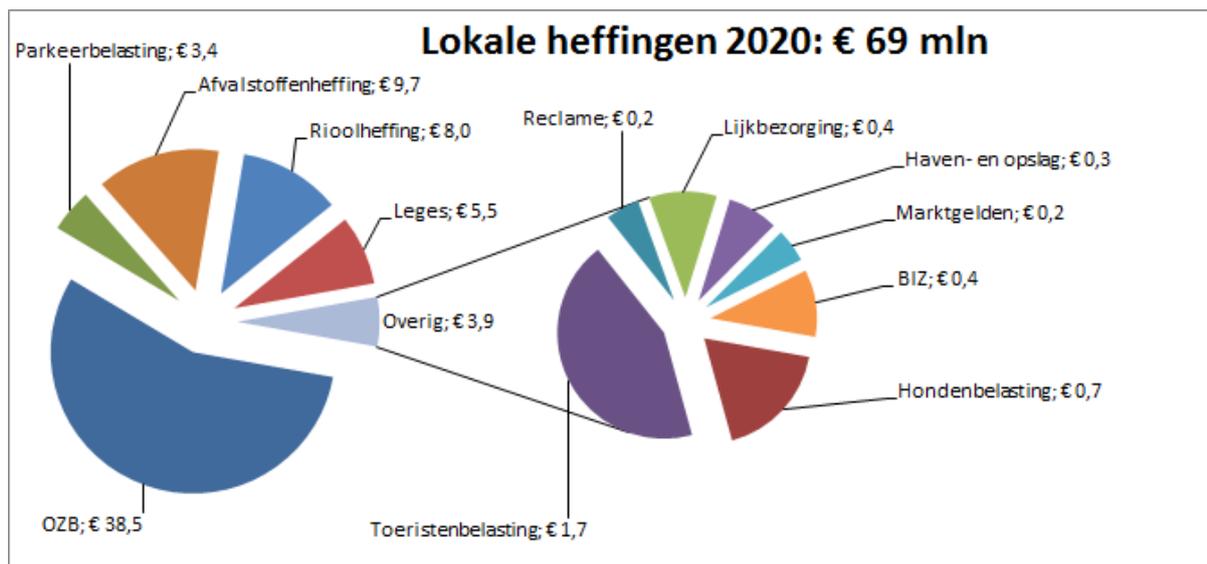
1. Gemeenten zijn beperkt in de soorten (algemene) belastingen die ze mogen heffen. Deze zijn limitatief opgesomd in de wet. Deze belastingen worden ook wel '**Ongebonden belastingen**' genoemd. De gemeente is vrij in de besteding van de opbrengsten van deze belastingen.
2. Daarnaast heft de gemeente rechten en leges voor individuele dienstverlening aan de burgers. De wet geeft voor de mogelijke rechten en leges geen limitatieve opsomming. De rechten en leges worden ook wel '**Gebonden belastingen**' genoemd. De tarieven dienen zodanig vastgesteld te worden dat de geraamde opbrengsten de geraamde kosten voor het verlenen van de diensten niet overschrijden, de opbrengst dient alleen ter bestrijding van de kosten die de gemeente voor de desbetreffende dienstverlening maakt.

De gemeentelijke belastingen en retributies die in 2020 worden geheven zijn:

Bedragen x € 1.000

	Belastingvoorstel 2020					
	Jaar-rekening 2018	Actuele begroting 2019	Begroting 2020*	Begroting 2021*	Begroting 2022*	Begroting 2023*
OZB eigenaren niet-woningen	10.666	11.305	11.520	11.520	11.296	11.296
OZB eigenaren woningen	17.390	18.388	18.761	18.761	18.384	18.384
OZB gebruikers	7.774	7.896	8.182	8.182	8.020	8.020
Totaal OZB	35.830	37.589	38.463	38.463	37.700	37.700
Hondenbelasting	757	807	717	627	537	537
Parkeerbelasting	3.742	3.539	3.423	3.423	3.242	3.242
Reclamebelasting	200	198	201	201	201	201
Toeristenbelasting	1.587	1.504	1.792	1.892	2.042	2.042
Totaal overige ongebonden belastingen	6.286	6.047	6.133	6.143	6.022	6.022
Totaal ongebonden belastingen	42.116	43.636	44.596	44.606	43.722	43.722
Afvalstoffenheffing	7.424	8.147	9.722	9.747	9.340	9.440
Rioolheffing	8.974	8.073	8.037	8.068	8.839	8.914
Totaal Afval en riool	16.398	16.220	17.759	17.815	18.178	18.354
Bedrijven InvesteringsZones	402	392	399	399	399	399
Haven- en opslaggeld	321	324	330	338	395	394
Leges	7.095	5.145	5.453	5.439	5.256	5.151
Lijkbezorgingsrechten	382	373	380	380	380	380
Marktgeld	226	245	249	249	249	249
Totaal overig gebonden belastingen	8.425	6.480	6.811	6.804	6.678	6.572
Totaal gebonden belastingen	24.823	22.701	24.571	24.618	24.857	24.926
Totaal opbrengst gemeentelijke heffingen	66.939	66.337	69.166	69.224	68.579	68.648

* Begrote opbrengsten 2020-2023 zijn inclusief prijsindex 2020 van 1,7%, Kadernota 2020

De afbeelding bestaat uit twee cirkeldiagrammen waarin de geprognosticeerde lokale heffingen zijn opgenomen ter hoogte van € 69.000.000. Het grootste diagram bestaat uit de componenten onroerend zaakbelasting, parkeerbelasting, leges, rioolheffing, afvalstoffenheffing en een onderdeel overig. Het onderdeel overig wordt in de tweede diagram onderverdeeld naar zeven kleinere belastingvormen (reclame, lijkbezorging, havengelden, marktgeden, bedrijfsinvesteringzone-gelden, hondenbelasting en toeristenbelasting). 80% van de heffingen bestaat uit onroerend zaak belasting, rioolheffing en afvalstoffenheffing.

Relatie met programma's

Onroerende- zaakbelasting

De OZB is een algemeen dekkingsmiddel en is daarmee onderdeel van het programma algemene middelen. De middelen worden niet specifiek ingezet voor een bepaald programma maar in de breedte voor alle programma's.

Hondenbelasting

De hondenbelasting is eveneens een algemeen dekkingsmiddel. Daarnaast heeft dit onderwerp indirect een relatie met het programma 2 Leefbaar Venlo omdat in dit programma de doelstelling aantrekkelijke leefomgeving is opgenomen waarbij een deel van de budgetten wordt gebruikt voor o.a. bestrijding van overlast en aanbrenge van voorzieningen.

Parkeerbelasting

Parkeerbelasting is een algemeen dekkingsmiddel met een regulerend karakter. Met parkeerbelasting wordt het parkeergedrag van bewoners en bezoekers van een gemeente gereguleerd. In die hoedanigheid sluit dit aan bij het programma 2, Leefbaar Venlo en dan in het bijzonder met de programmalijn bereikbaarheid, het realiseren van een verkeersveilige en bereikbare stad.

Toeristenbelasting

Toeristenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel met een sterk inhoudelijke verbinding met programma 4 Welvarend Venlo. Binnen dit programma is programmalijn 2 opgenomen waarbinnen activiteiten zijn vermeld om de regionale economie op het gebied van toerisme te ondersteunen.

Reclamebelasting

De opbrengst van deze belasting wordt in de vorm van subsidie uitgekeerd aan de Stichting Venlo Partners voor uitvoering van activiteiten. Dit valt binnen het programma 5 Centrumstad Venlo. Waarbij genoemde Stichting o.a. middels de reclamebelasting de stad Venlo promoot als aantrekkelijke stad om te wonen, te werken en te bezoeken.

Afvalstoffenheffing en rioolheffing

Deze heffingen dienen ter financiering van de kosten voor beheer, onderhoud en verwerking van afval en riool. Aangezien deze producten de directe leefwereld van de inwoners raakt, is er een directe verbinding met het programma 2 Leefbaar Venlo.

Leges

Binnen de legesheffing is sprake van een diversiteit aan producten. Het overgrote deel van deze producten valt binnen het programma 2 Leefbaar Venlo. Waarbij met name de programmalijn dienstverlening het meest van toepassing is met als doelstelling het leveren van gemeentelijke diensten.

Lijkbezorgingsrechten

Lijkbezorging heeft een sterke relatie met het programma 2 Leefbaar Venlo. Hierbij is de programmalijn dienstverlening het meest van toepassing. Dienstverlening wordt zoveel aangepast aan de wensen en behoeften van de inwoners waarbij wordt gedacht vanuit de leefwereld van de inwoners.

Haven- en opslaggeld

Binnen programma 4 Welvarend Venlo ligt de nadruk op diverse facetten waaronder economie, bereikbaarheid, logistiek en infrastructuur. Hieraan kunnen de haven- en opslaggeld worden gelinkt.

Marktgeden

Programma 5 Centrumstad Venlo, programmalijn basis sterk houden, heeft als doelstelling een breed basisaanbod aan te bieden aan de inwoners. Onderdeel hiervan is een gedegen en divers aanbod van winkels, restaurant, cafés, hotels en markten.

Bedrijven Investeringszones

De BIZ-verordening biedt ondernemers de mogelijkheid om gezamenlijk te investeren in een aantrekkelijke en veilige bedrijfsomgeving, waar alle ondernemers in de zone aan meebetalen. Dit sluit het meest aan bij het programma Welvarend Venlo met een nadruk op het onderdeel een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven.

Onroerende zaakbelasting

Jaarlijks wordt een nieuwe WOZ-waarde voor onroerende zaken vastgesteld. In 2020 is deze gebaseerd op de waardepeildatum 1 januari 2019. De OZB-tarieven worden gecorrigeerd voor de gemiddelde waardeontwikkeling van het vastgoed, om de geraamde opbrengsten en de woonlastennota gelijk te kunnen houden.

De volgende uitgangspunten zijn meegenomen bij de berekening van de OZB:

- In totaal neemt de OZB opbrengst t.o.v. de begroting 2019 toe met € 874.000 toe, bestaande uit de volgende componenten:
  - In de Kadernota 2020 is aangegeven dat de inflatoire aanpassing van de OZB met 1,7% resulteert in een meeropbrengst OZB van € 636.000 voor 2020;
  - De areaaluitbreiding wordt voor 2020 geprognosticeerd op een meeropbrengst van € 400.000;
  - Voor de niet-woningen is de OZB opbrengst met € 162.000 **verminderd**. Conform het besluit BP 7.14 bij de begrotingsbehandeling 2019-2022.
- De belastingtarieven zullen separaat worden voorgelegd aan de raad na ontvangst van de waardeontwikkeling van BsGW (Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen) omstreeks half oktober 2019.

Omschrijving	OZB opbrengst € mln
Eigenaren woning	18,8
Eigenaren niet-woning	11,5
Gebruikers niet-woning	8,2
Totaal	38,5

Hondenbelasting

Hondenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel.

Bij de vaststelling van de programmabegroting 2018-2021 heeft de gemeenteraad - bij amendement- besloten om de opbrengst uit de hondenbelasting in vier stappen van €90.000 te verlagen met €360.000 structureel. In 2018 is daarvan inmiddels €90.000 gerealiseerd. Bij de vaststelling van de begroting 2019-2022 heeft de gemeenteraad besloten om de daling met één jaar te vertragen. Dat betekent dat in de jaren 2019, 2020, 2021 en 2022 het begrotingsaldo eenmalig met €90.000 verbetert en de beoogde reductie van €360.000 dus niet in 2021, maar een jaar later in 2022 wordt bereikt.

Omschrijving / Tarief	2018	2019	2020	2021	2022
1 Hond	€ 96,15	€ 96,15	€ 85,46	€ 74,78	€ 64,10
Extra honden	€ 144,32	€ 144,32	€ 128,28	€ 112,25	€ 96,21
Kennels	€ 529,11	€ 529,11	€ 470,32	€ 411,53	€ 352,74

Parkeerbelasting

In dit onderdeel zijn de opbrengsten van de parkeerterreinen en straatparkeren opgenomen. Daarnaast zijn hierin eveneens de opbrengsten vanuit de naheffingsaanslagen meegenomen. Het totale bedrag aan inkomsten bedraagt € 3.400.000.

Toeristenbelasting

De tarieven voor 2020 worden inflatoir bijgesteld en leiden tot een opbrengst van € 1.700.000. Dit leidt tot de volgende tarieven per persoon per overnachting:

Omschrijving	2019	2020
Hotels	€ 2,03	€ 2,06
Vakantie-overnachtingen en stacaravans	€ 1,68	€ 1,71
Mobiele overnachtingen en vakantie accommodaties	€ 1,46	€ 1,48

Reclamebelasting

De reclamebelasting is van toepassing binnen het gebied binnenstad Venlo. Onder het gebied binnenstad Venlo wordt verstaan: het bij de verordening aangewezen gebied in de gemeente, dat nader is aangegeven op de bij de verordening behorende kaart, zijnde het kernwinkel-, horeca-, kantoren- en dienstengebied van de binnenstad.

De opbrengst van de belasting wordt, na aftrek van de perceptiekosten, door middel van een nader uit te werken subsidie beschikbaar gesteld aan de Stichting Venlo Partners voor de uitvoering van activiteiten die in het businessplan zijn opgenomen. De tarieven voor 2020 blijven gelijk aan de tarieven van 2019. De totale opbrengst bedraagt ongeveer € 200.000.

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing dient ter financiering van de kosten voor beheer en verwerking van afval. De afvalstoffenheffing maakt net als de OZB en de rioolheffing onderdeel uit van de woonlastendruk. De gemeente Venlo maakt onderscheid in de heffing tussen éénpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens. Voor de afvalstoffenheffing geldt 100% kostendekkendheid. Dat betekent dat de begrote kosten voor afval volledig gedekt worden door de begrote baten.

Op basis van de begroting 2020 worden de inkomsten uit de afvalstoffenheffing op € 9.700.000 geraamd. De begrote kosten voor afvalverwerking zijn in 2020 hoger. Dit wordt veroorzaakt door kostenstijgingen voor het verwerken van afval maar ook door lagere opbrengsten van oud papier en PMD (Plastic flessen, Metalen verpakkingen en Drankpakken). In 2019 kon de hoogte van de afvalstoffenheffing nog worden beperkt door een onttrekking uit de reserve. In 2020 is dat niet meer mogelijk waardoor de afvalstoffenheffing meer zal moeten stijgen dan alleen de kostenstijging. De tarieven stijgen daardoor naar € 150,94 voor een éénpersoonshuishouden en € 251,57 voor een meerpersoons huishouden.

Kostendekkendheid

bedragen x € 1000

Heffing	Lasten	Overhead	BTW	Totale lasten	Overige inkomsten	Heffing	Totale baten	Kostendekkendheid
Afvalstoffenheffing	9.617	797	1.613	12.027	2.305	9.722	12.027	100%

Rioolheffing

Rioolheffing dient ter financiering van de gemeentelijke watertaken, waaronder het beheer en onderhoud van gemeentelijke riolering, afvalwater, hemelwater en grondwater. De gemeente Venlo heft rioolheffing van de gebruiker van een perceel. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kleinverbruik (t/m 1.000 m³) en grootverbruik (boven 1.000 m³). De rioolheffing maakt net als de OZB en afvalstoffenheffing onderdeel uit van de woonlastendruk. Conform de door de gemeenteraad op 9-11-2018 vastgestelde programmabegroting 2019-2022 is een bezuiniging van € 750.000 per jaar opgenomen ten opzichte van de 'Financiële actualisatie exploitatie riolen 2017-2026' die in december 2017 door de raad is vastgesteld. Het betreft de onderdelen instandhouding en watertaken voor de begrotingsjaren 2019, 2020 en 2021. Op basis van de kostenbegroting 2020 wordt de opbrengst rioolheffing geraamd op € 8.000.000. Voor 2020 is daarom sprake van een lichte daling van de rioolheffing naar een tarief van € 155,30 per huishouden.

Kostendekkendheid

bedragen x € 1000

Heffing	Lasten	Overhead	BTW	Totale lasten	Overige inkomsten	Heffing	Totale baten	Kostendekkendheid
Rioolheffing	6.035	1.177	1.166	8.378	341	8.037	8.378	100%

Leges

Titel 1.(algemene dienstverlening)

- Burgerlijke stand

Aangiftes (beheer en bewerking) burgerlijke stand zijn legesvrij. (zoals geboorte, huwelijk, echtscheiding). Leges voor afschriften worden geheven overeenkomstig Legesbesluit akten Burgerlijke stand (wettelijk tarief). Product is als gevolg van landelijk gemaximeerde leges niet volledig kostendekkend. Werkzaamheden voor kosteloze huwelijken e.d. worden niet toegerekend. (wettelijke plicht). Voor leges huwelijken e.d. geldt een differentiatie.

- Reisdocumenten

Voor paspoorten en NL identiteitskaarten stelt het ministerie BZK jaarlijks de hoogte van rijksleges vast. Daarnaast geldt een tariefplafond voor de verschillende producten. Als gevolg hiervan kunnen niet alle lasten verhaald worden. (niet volledig-kostendekkend). Kosten worden toegerekend binnen het wettelijk kader. De wettelijke (tarief)differentiaties worden gevolgd, zoals lagere leges niet-volwassenen. Jaarlijks zijn er fluctuaties in aantal aanvragen. Dit heeft gevolgen voor baten/inkomsten.

- Rijbewijzen

Voor rijbewijzen stelt het ministerie voor infrastructuur en milieu jaarlijks de hoogte van rijksleges (afdracht/ inkoop) vast. Daarnaast geldt een tariefplafond. Als gevolg hiervan kunnen niet alle lasten verhaald worden (niet volledig-kostendekkend). Kosten worden toegerekend binnen het wettelijk kader. De wettelijke (tarief)differentiaties worden gevolgd. Als extra service worden eigen verklaringen aan de balie (opslag kantoorkosten) verstrekt. Jaarlijks zijn er fluctuaties in aantal aanvragen. Dit heeft gevolgen voor baten/inkomsten.

- Persoonsdocumenten en basisregistratie personen

Lasten BRP worden toegerekend. Beheer en bewerking Basisregistratie personen is legesvrij. (o.a. mutaties verhuizing, correcties BRP, audit BRP, adresonderzoeken). Leges persoonsdocumenten (uittreksels BRP, VOG) worden geheven. VOG leges zijn gemaximeerd. Niet alle lasten kunnen verhaald worden. (niet volledig-kostendekkend). Opbrengsten nemen af, doordat instanties rechtstreekse inzage hebben in de BRP, door digitaliseren en veranderende wetgeving, neemt het aantal opgevraagde uittreksels (via de gemeente) af.

- Gemeentearchief

Als gevolg van de Wet hergebruik van overheidsinformatie(Wet ho) kunnen gemeentelijke archieven niet meer dan beperkt leges heffen. De lasten voor beheer en archief wijzigen niet. Kosten die gemaakt worden voor de aanvraag worden in beperkte mate verwerkt in de leges (marginale kosten).

- Naturalisaties

Voor naturalisaties en opties stelt het ministerie voor Veiligheid en Justitie jaarlijks de wettelijke tarieven en rijksleges vast. Daarnaast geldt een tariefplafond. Naturalisaties en opties leges zijn gemaximeerd. Niet alle lasten kunnen verhaald worden. (niet volledig-kostendekkend). Kosten worden toegerekend binnen het wettelijk kader. De gemeente besteed relatief veel tijd aan informatieverstrekking. (verplicht: informatie verstrekken kom-ik-al-in-aanmerking) voor naturalisatie of optie. De wettelijke (tarief)differentiaties worden gevolgd (optie minderjarige- lager tarief dan regulier).

- Winkeltijdenwet

De kosten en baten (< € 200) zijn dermate gering dat hier geen specifiek beleid op wordt gevoerd.

- Kansspelen

Leges zijn conform de wettelijke tarieven speelautomatenbesluit (kansspelen). Voor de aanvraag loterijvergunning worden de lasten volledig toegerekend in de leges. Het hoofdstuk is vrijwel kostendekkend. De inkomsten zijn de afgelopen jaren stabiel.

- Verkeer en vervoer

Het uitgangspunt voor alle verkeersontheffingen bedraagt 100% kostendekkendheid. De kostendekkendheid van uitgifte van de gehandicaptenparkeerkaart vormt hierop een uitzondering en bedraagt 26%. Het totaal komt daardoor uit op 77%.

- Overige leges

Voor een aantal producten (uittreksels BRP), geldt dat deze digitaal aangevraagd kunnen worden. Hier geldt een korting voor in de digitale portal. Ter promotie van het digitaal kanaal. Dat gebeurt op basis van de Nota lokale heffingen. Door verdergaande digitaliseren kan de korting in de nabije toekomst. De kostendekkendheid zal toenemen.

Titel 2. (dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning)

- Omgevingsvergunningen

Met betrekking tot de leges omgevingsvergunningen is het beleid dat inkomsten 100% kostendekkend zijn voor de gerelateerde uitgaven. Sinds 2019 is de dekkingsgraad afgenomen. Dit is voornamelijk het gevolg van een toename van toegerekende loonkosten en een toename van overhead. Om weer 100% kostendekkend te zijn, zullen de tarieven in de legesverordening 2020 aangepast worden. Het voorstel is om voor alle categorieën een legespercentage van 2,7% te hanteren en daarnaast het legesplafond van € 271.730 (bouwkosten tot 10.000.000) los te laten en vast te stellen op € 406.730 (bouwkosten tot 15.000.000).

Titel 3.(dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn)

- Drank- en horecawet

Drank-en-horeca-Vergunningsplicht op basis van Drank- en horecawet. Op basis van de APV exploitatievergunningsplicht. Bij samenloop (dhw en exploitatievergunning) wordt vanaf 2013 een vrijstelling gegeven op leges exploitatievergunning. Sinds 2014 geldt een lager tarief voor het bijschrijven van nieuwe leidinggevend. (13-6782). Daar tegenover staat een tariefverhoging voor de eerste aanvraag, waarbij de aanvraag.

- Evenementen

Voor noodwinkel, samplingacties enzovoort worden kostendekkende leges gehanteerd. Dat geldt niet voor evenementen. Voor het organiseren van evenementen is een APV vergunning vereist. Uitgezonderd zijn kleinere evenementen, waarvoor een melding volstaat. (raadsbesluit 04-25478) Kosten voor evenementenmeldingen noch kosten voor handhaving worden toegerekend aan de leges, behoudens de eerste controle. Voor evenementen geldt een gedifferentieerd tarief afhankelijk van het aantal bezoekers. Tariefdifferentiatie op basis van aantallen bezoekers (raadsbesluit dec. 2012). De evenementenleges zijn van oudsher niet kostendekkend. Een percentage is voor zover bekend niet vastgelegd. Dit is verbonden aan de gekozen differentiatie. Om de leges kostendekkend te krijgen zou het tarief ongeveer moeten worden verzevenvoudigd.

- Sexinrichtingen/escort

Kosten voor de aanvraag van een vergunning worden toegerekend. Kosten voor handhaving mogen niet worden toegerekend aan de leges, met uitzondering van de eerste controle.

bedragen x € 1.000

Leges	Lasten	Overhead	BTW	Totale lasten	Overige inkomsten	Heffing	Totale baten	Kostendek-kendheid*
Titel 1:								
Burgerlijke stand	99	81	3	183		177	177	97%
Reisdocumenten	280	231	1	512		430	430	84%
Rijbewijzen	371	178	4	553		511	511	92%
Persoonsdocumenten en Basisregistratie personen	98	62	1	162		138	138	85%
Gemeentearchief	3	2		5		5	5	100%
Naturalisaties	79	45	1	125		50	50	40%
Kansspelen	3	1		4		2	2	65%
Overige leges				1				66%
Totaal titel 1	933	601	10	1.544	0	1.314	1.314	85%
Titel 2:								
Omgevingsvergunning	1.926	1.628	53	3.607		3.607	3.607	100%
Totaal titel 2	1.926	1.628	53	3.607		3.607	3.607	100%
Titel 3:								
Drank en horecawet	56	54		110		76	76	70%
Evenementen	86	75	1	162		22	22	14%
Sexinrichtingen/escort	1	1		1		1	1	100%
Winkeltijdenwet								100%
Totaal titel 3	143	130	1	273		100	100	37%
Totaal titel 1 t/m 3	3.002	2.358	64	5.424	0	5.021	5.021	93%

* Kostendekkendheid wordt toegelicht in bovenstaande tekstpassage

Lijkbezorgingsrechten

Lijkbezorgingsrechten worden geheven voor het gebruik van de begraafplaatsen en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaatsen. Er is sprake van een verschuiving van begraven naar cremen. Het aantal begravingen neemt structureel af. Bestaande grafrechten worden minder vaak of voor kortere duur verlengd. Daarom nemen de inkomsten af. Inzet is om de lagere inkomsten te compenseren door lagere kosten wat tot op heden slecht in beperkte mate is gerealiseerd.

bedragen x € 1.000

Heffing 2019	Lasten	Overhead	BTW	Totale lasten	Overige inkomsten	Heffing	Totale baten	Kostendek-kendheid
Lijkbezorging	434	97		531	4	380	384	72%

Haven- en opslaggeld

Haven- en opslaggeld worden geheven voor het bevaren en/of verblijven in de haven. Tarieven worden gezien in regionaal verband en zijn ten opzichte van 2019 geïndexeerd met 1,7%. In 2018 is de industriehaven uitgebaggerd waardoor de kapitaallasten vanaf 2019 toenemen. Dat leidt tot een afname van de kostendekkendheid.

bedragen x € 1.000

Heffing 2019	Lasten	Overhead	BTW	Totale lasten	Overige inkomsten	Heffing	Totale baten	Kostendekkendheid
Haven- en opslaggeld	319	46	0	365		330	330	90%

Marktgeld

Marktgeld worden geheven voor het gebruik van een standplaats op gemeentegrond, welke als markt is aangewezen of nog zal worden aangewezen, alsmede het genot van de door of vanwege het gemeentebestuur ontplooid promotieactiviteiten. Uitgangspunt is 100% kostendekkendheid. Dat betekent dat de begrote kosten van de markt volledig gedekt worden door de opbrengst uit de marktgeld.

bedragen x € 1.000

Heffing 2019	Lasten	Overhead	BTW	Totale lasten	Overige inkomsten	Heffing	Totale baten	Kostendekkendheid
Marktgeld	176	75		251		249	249	99%

Bedrijven InvesteringsZones (BIZ) Blerick, Tegelen en Venlo

Met ingang van 01-01-2015 is de experimentenwet BIZ overgegaan in een definitieve wet. In september 2015 zijn de drie BIZ-verordeningen betreffende deze gebieden reeds geaccordeerd door de raad en vastgesteld voor de periode van 2016-2020.

Lokale lastendruk

Woonlasten

De gemeentelijke woonlasten worden als volgt gedefinieerd: het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een woning met gemiddelde waarde in een gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing, minus een eventuele heffingskorting.

De beleidsuitgangspunten zijn:

- In de Kadernota 2020 is aangegeven dat de inflatoire aanpassing van de OZB met 1,7% resulteert in een meeropbrengst OZB van € 636.000 voor 2020.
- Voor de jaren 2019, 2020 en 2021 wordt de OZB met € 750.000 verhoogd, onder gelijktijdige verlaging van de rioolheffing.
- Voor de niet-woningen is in 2019 € 162.000 éénmalig extra opgenomen in de begroting in 2020 wordt dit weer terug gedraaid.
- Sturen op 100% kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing en rioolheffing.

Op basis van de per medio 2019 bekende parameters wordt de ontwikkeling van de woonlasten als volgt berekend:

bedragen x €

Lokale lastendruk woningeigenaren, meerpersoonshuishouding

Uitgangspunten

Huishouden (woning in eigendom)	> 1 persoon	
Gemiddelde WOZ-waarde woning	198.908	2019
Gemiddelde waardeontwikkeling	0,0%	
Gemiddelde WOZ-waarde woning	198.908	2020

	2019	2020	mutatie	mutatie tarief	mutatie woonlasten
OZB	392,05	399,01	6,96	1,8%	0,9%
Afvalstoffenheffing	210,75	251,57	40,82	19,4%	5,4%
Rioolheffing	156,02	155,30	-0,72	-0,5%	-0,1%
Totale woonlasten	758,82	805,88	47,06		6,20%

Toelichting

- OZB

De woonlastendruk is gebaseerd op de gemiddelde waarde van een woning ad € 198.908 (Bron: *Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen, peildatum juni 2019*). Dit is de begrote waarde van een woning die als basis wordt genomen voor de gemeente Venlo voor het belastingjaar 2020. Hierbij wordt opgemerkt, dat er wel individuele verschuivingen kunnen plaatsvinden.

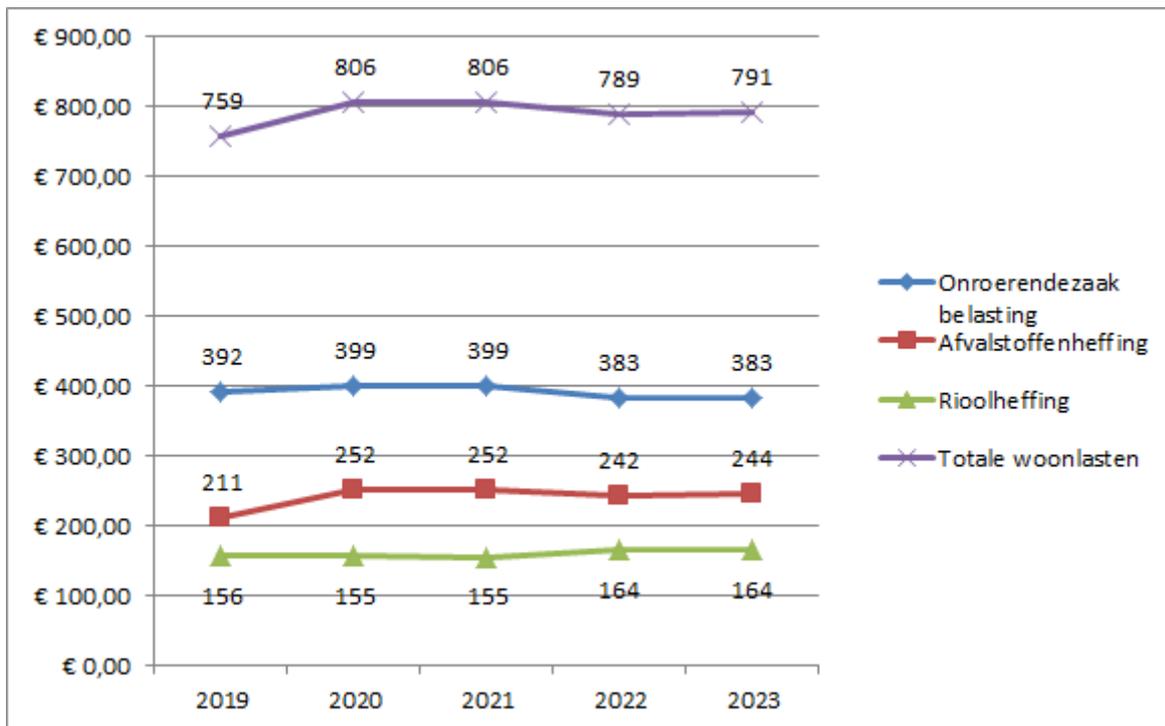
Jaarlijks vindt er een herwaardering plaats waarbij alle objecten opnieuw worden getaxeerd naar de waarde-peildatum 1-1-2019. De herwaardering, c.q. nieuwe taxatieronde WOZ ten behoeve van het belastingjaar 2020 is bij het opstellen van de onderhavige begroting nog niet afgerond. In het kader van de herwaardering worden alle objecten opnieuw getaxeerd naar de waarde-peildatum 1-1-2019. Voor het belastingjaar 2020 hebben wij in deze begroting gerekend met een waardeontwikkeling van 0%, omdat er op dit moment nog geen zicht is op de waardeontwikkeling van het gemeentelijke vastgoed. De waardeontwikkeling heeft overigens geen effect op de geraamde OZB-opbrengsten. Conform bestendig beleid worden de OZB-tarieven verhoogd bij een waardedaling. Bij een waardestijging doet zich uiteraard het tegenovergestelde voor.

- Afvalstoffenheffing en rioolheffing

Op basis van de geraamde kosten zijn deze tarieven berekend. Uitgangspunt is, conform beleidsuitgangspunten, 100% kostendekkendheid.

De mutaties in de OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing houden in dat de gemiddelde woonlastendruk in 2020 met € 47 toeneemt ten opzichte van 2019. Procentueel betekent dit een stijging van de woonlastendruk met 6,2%.

Over de periode 2018-2022 bezien, zijn de volgende effecten in de woonlastendruk herkenbaar:

De lijndiagram bevat vier lijnen die de te verwachten woonlastendrukontwikkeling in € in de periode 2019-2023 laat zien. Eén lijn laat de ontwikkeling zien van de rioolheffing, de volgende de afvalstoffenheffing en de derde lijn de ontwikkeling van de onroerendezaakbelasting. De vierde lijn is de optelling van de vorig genoemde drie onderdelen. De rioolheffing blijft redelijk stabiel met een lichte stijging vanaf 2022. De OZB blijft eveneens redelijk stabiel met een lichte daling vanaf 2022. De afvalstoffenheffing stijgt fors in 2020 en blijft daarna redelijk stabiel. De totale lastendruk stijgt hierdoor van € 759 in 2019 naar € 791 in 2023.

- Uitgangspunt in bovenstaande grafiek is een constante loon- en prijsindex.
- De hoogte van de afvalstoffenheffing wordt jaarlijks vastgesteld op basis van baten en lasten voortkomend uit de afvalinzameling – en verwerking. De lasten voor inzameling zijn in meerjarige contracten weggezet en daarmee zijn deze uitgaven vrij stabiel. Zodra er opnieuw (naar verwachting 2020) moet worden aanbesteed kunnen er door ontwikkelingen in deze markt aanzienlijke prijsveranderingen optreden. Aan de verwerkingskant is dit eveneens aan de orde, maar spelen fluctuerende marktprijzen ook een rol. Bij een realistische benadering van de jaarlijkse kosten/baten hebben deze ontwikkelingen zodoende invloed op de hoogte van de afvalstoffenheffing. De begrote kosten voor afvalverwerking zijn in 2020 hoger. Dit wordt veroorzaakt doordat kostenstijgingen deels de resultaten van omgekeerd afval inzamelen teniet doen. Daarnaast zijn de baten van de textielinzameling weggefallen. Dit resulteert in een forse stijging van het tarief in de jaren 2019 en 2020.

Overige effecten

Naast de effecten op de woonlastendruk brengen wij jaarlijks de gevolgen van de belastingontwikkelingen voor een woninghuurder en voor de categorie niet-woningen in beeld.

Voor de *woninghuurder* stijgen de gemeentelijke lasten in 2020 gemiddeld met bijna 11% ten opzichte van 2019. Deze forse stijging is te wijten aan de stijging van het afvalstoffentarief.

Voor de categorie niet-woningen (ondernemers) leiden de diverse belastingvoorstellen tot een verhoging van de lastendruk van gemiddeld bijna 1% in 2020 ten opzichte van 2019. Dit geldt voor een ondernemer die een bedrijfspand zowel in eigendom als in gebruik heeft. De begrote gemiddelde waarde van een niet-woning in onze gemeente bedraagt € 597.000 (*Bron: Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen, peildatum juni 2019*) voor het belastingjaar 2020. Deze is gelijk gesteld aan die van 2019 om dezelfde reden als in de toelichting bij de OZB voor de woningen (herwaarderingsronde en nieuwe taxaties zijn medio 2019 nog niet afgerond).

Deze categorie betaalt wel OZB (zowel eigendom als gebruik) en rioolheffing, maar geen afvalstoffenheffing vandaar dat er sprake is van een geringe stijging van de gemeentelijke lasten.

Macronorm OZB

Uit het rapport 'Evaluatie systematiek macronorm onroerende zaakbelasting' (2015) kwam naar voren dat de macronorm onroerende zaakbelasting geen effectief beheersingsinstrument bleek. Om deze reden is geadviseerd deze norm af te schaffen. Vanaf 2020 wordt een benchmark woonlasten ingevoerd om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijker te maken. Daarmee komt een einde aan het monitoren met de macronorm onroerende zaakbelasting (ozb). Dat hebben het Rijk en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) afgesproken. In 2020 komt er een benchmark, waarin naast de ozb ook de riool- en afvalstoffenheffing worden vergeleken. Door een vergelijking van de gemeentelijke woonlasten en de tariefontwikkeling met landelijke en provinciale gemiddelden, moeten de onderlinge verschillen tussen gemeenten nog inzichtelijker worden. Ook moet de benchmark het lokale debat over de keuzes voor ontwikkelingen, zoals stijging van lasten, bevorderen.

Benchmark referentiegemeenten

Jaarlijks presenteren wij de ontwikkeling van de gemeentelijke woonlasten van Venlo, afgezet tegenover een aantal referentiegemeenten.

De bedragen van de referentiegemeenten worden daarbij ook weergegeven als percentage van het bedrag van de gemeente Venlo. Het bedrag van de gemeente Venlo is daarbij dus gelijkgesteld aan 100%. De gegevens in de onderstaande tabel zijn overgenomen uit de 'Atlas van de lokale lasten' van het Coelo. Om tot een zo optimaal mogelijke vergelijkbaarheid van de gemeenten te komen hanteert Coelo

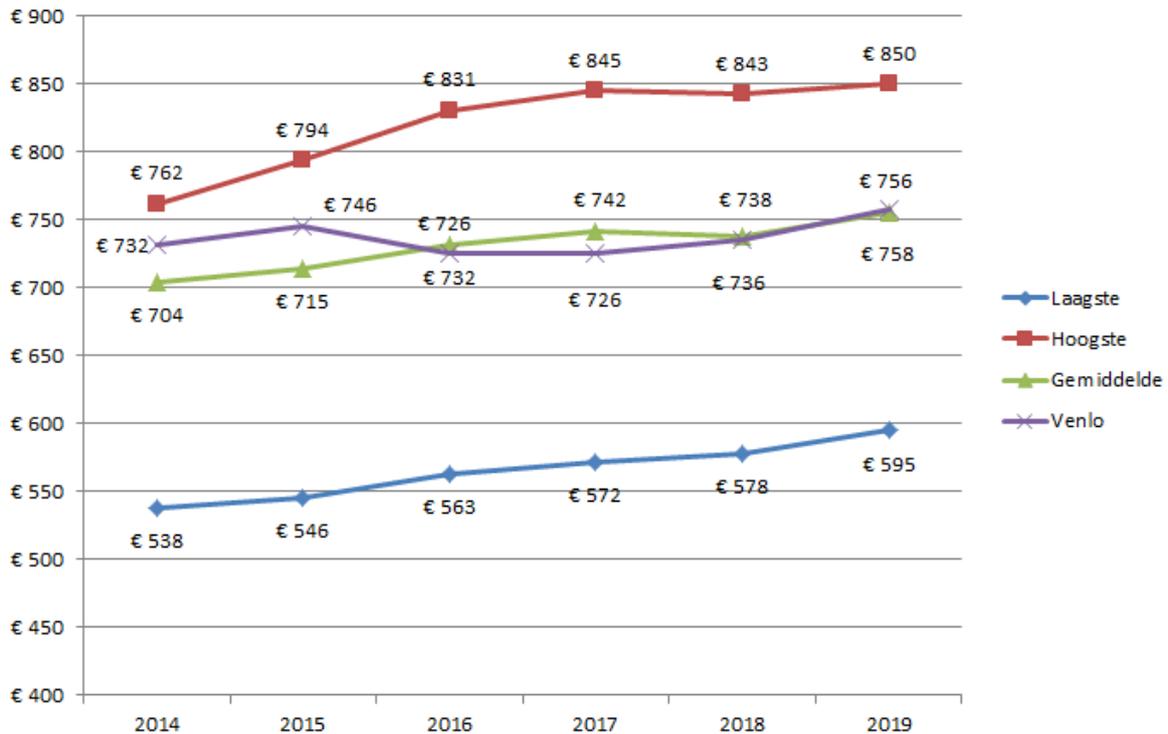
een aantal uitgangspunten waardoor de gepresenteerd tarieven kunnen afwijken van de gemeentelijke tarieven. In deze atlas worden de woonlasten vergeleken voor zowel een éénpersoonshuishouden als een meerpersoonshuishouden. Wanneer er gemeenten zijn met verschillende tarieven voor meerpersoonshuishoudens van verschillende grootte wordt in de Atlas uitgegaan van een drie persoonshuishouden.

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden referentiegemeenten

bedragen x €

	2015	% van Venlo	2016	% van Venlo	2017	% van Venlo	2018	% van Venlo	2019	% van Venlo
Alkmaar	546	73%	562	77%	572	79%	578	79%	595	78%
Delft	794	106%	831	114%	845	116%	843	115%	850	112%
Deventer	760	102%	788	109%	821	113%	736	100%	730	96%
Heerlen	725	97%	747	103%	753	104%	769	104%	764	101%
Helmond	729	98%	742	102%	750	103%	752	102%	757	100%
Hengelo	717	96%	747	103%	780	107%	787	107%	817	108%
Hilversum	708	95%	727	100%	731	101%	748	102%	767	101%
Leeuwarden	650	87%	646	89%	649	89%	658	89%	692	91%
Maastricht	724	97%	729	100%	743	102%	738	100%	759	100%
Sittard-Geleen	736	99%	772	106%	776	107%	757	103%	812	107%
VENLO	746	100%	726	100%	726	100%	736	100%	758	100%
Westland	739	99%	758	104%	754	104%	758	103%	771	102%
Gemiddeld	715		731		742		738		756	

Gemeentelijke woonlasten meerpersoons-huishouden referentiegemeenten

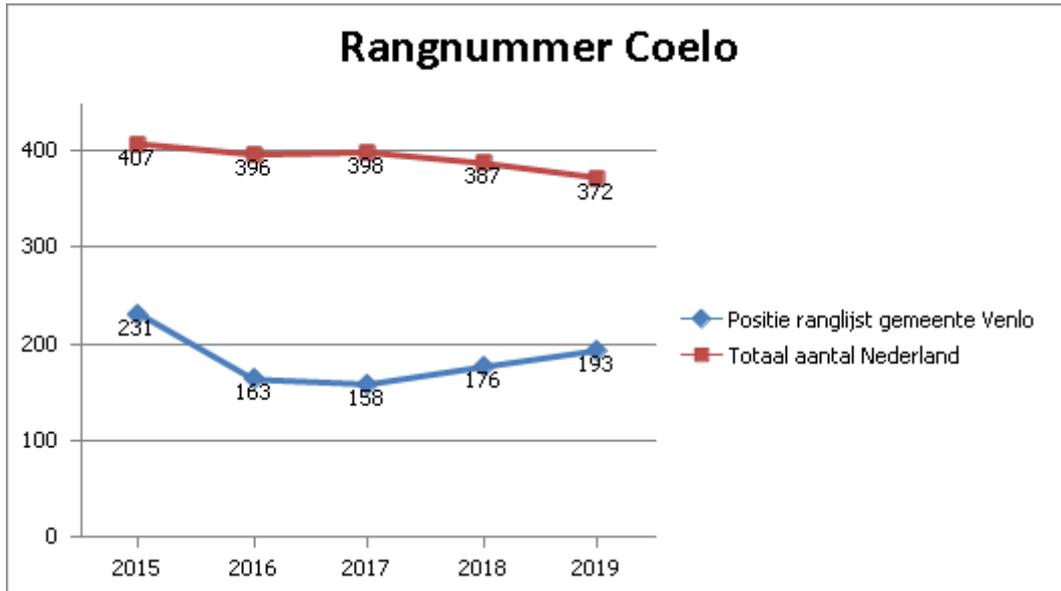

De lijndiagram bevat vier lijnen die de woonlasten voor een meerpersoonshuishouden van de gemeente Venlo in relatie tot referentiegemeenten in de periode 2015-2019 in beeld brengt. Één lijn laat het gemiddelde zien van alle referentiegemeenten, de volgende die van Venlo, de volgende de laagste en de vierde lijn de hoogste woonlasten. De woonlasten van de gemeente Venlo bewegen zich in de loop der jaren rondom het gemiddelde.

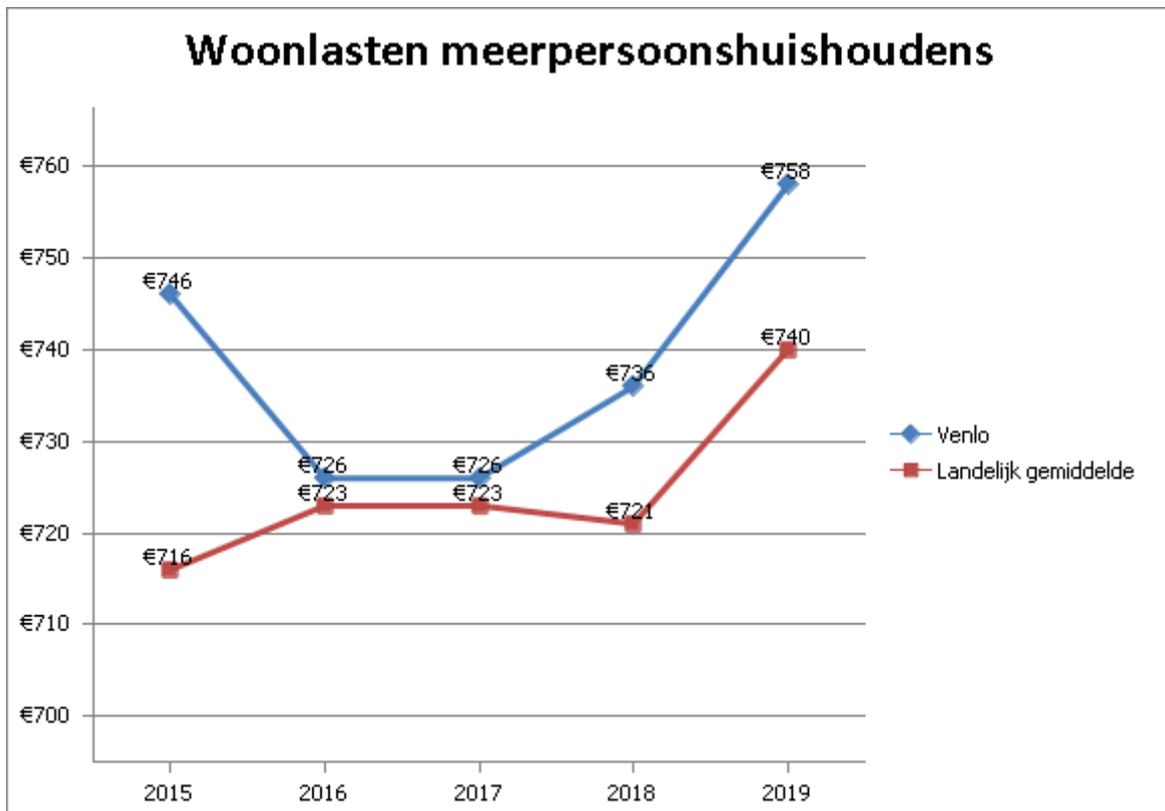
Ten opzichte van de referentiegemeenten is de positie van Venlo in 2019 enigszins verslechterd. In 2018 lag Venlo onder het gemiddelde (€ 2) in 2019 is sprake van € 2 boven het gemiddelde. In de referentiegroep zijn er in 2019 4 gemeenten waarvan de woonlasten lager zijn dan die van Venlo.

Ranglijst woonlasten

Uit de *Atlas lokale lasten 2019* blijkt dat de positie van Venlo op de ranglijst van de woonlasten het afgelopen jaar is verslechterd t.o.v. 2018. In 2015 stond Venlo onder de middenmoot (plek 231 van in totaal 407 gemeenten). De vanaf 2016 ingezette daling stabiliseert in 2017 en 18. In 2019 zijn de woonlasten dusdanig gestegen dat Venlo zich wederom (iets) onder de middenmoot bevindt. De verwachting voor 2020 is dat de woonlasten voor Venlo meer dan gemiddeld zullen stijgen. (nr. 1 op de ranglijst heeft de **laagste** lasten).

Als we naar de onderstaande grafiek kijken, dan blijkt dat de woonlasten voor meerpersoonshuishoudens in Venlo in 2019 zijn gestegen t.o.v. het landelijk gemiddelde. De woonlasten voor een meerpersoonshuishouden bedragen in Venlo € 758 ten opzichte van het landelijk gemiddelde van € 740.

Kwijtscheldingsbeleid

Voor de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en voor zover van toepassing het tarief van een eerste hond bestaat de mogelijkheid van kwijtschelding. De kosten (of: gederfde inkomsten) die verband houden met kwijtschelding komen ten laste van de algemene middelen.

Op basis van een geautomatiseerde (opgericht door het Inlichtingenbureau van het Ministerie van SoZaWe) of individuele toets wordt bepaald of iemand in aanmerking komt voor kwijtschelding. Alle burgers die in 2019 kwijtschelding hebben ontvangen worden geautomatiseerd getoetst en krijgen bij een positief advies automatisch kwijtschelding van de afvalstoffenheffing, rioolheffing en voor zover van toepassing hondenbelasting (alleen de 1e hond). In alle andere gevallen zal een burger nog het gebruikelijke kwijtscheldingsformulier moeten invullen en inzenden. Deze worden door BsGW individueel getoetst.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Kengetallen financiële positie

In het streven naar meer transparantie, verbetering van het inzicht in de financiële positie en voor de vergelijking met andere gemeenten worden zowel in de begroting als jaarrekening een set van financiële kengetallen opgenomen. Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of balans. De kengetallen zijn het uitgangspunt voor de beoordeling van de financiële positie van de gemeente Venlo. Bij de vaststelling van de financiële verordening in 2016 zijn deze kengetallen door uw raad voorzien van streefwaarden waarbij tevens de context is aangegeven.

De kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid. De kengetallen zullen in samenhang gezien worden, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een beeld geven van de financiële positie.

De financiële positie is geen doel op zich en moet altijd gezien worden in het licht van de totale maatschappelijke opgave van de stad. Het te bereiken maatschappelijke rendement en de bijdrage aan de inhoudelijke beleidsdoelstellingen zijn hierbij van evident belang. De financiële positie is ondersteunend aan het afwegingsproces en moet het bestuur helpen verantwoorde keuzes te kunnen maken voor de (middel)lange termijn.

Samenvatting beoordeling onderlinge verhouding tussen de kengetallen (financiële positie)

In deze paragraaf wordt verderop uitgebreid ingegaan op de analyse en individuele beoordeling van de financiële kengetallen. In onderstaande tabel is een samenvatting opgenomen van de financiële kengetallen.

Financiële kengetallen	Streef- waarde	2018 Rekening	2019 Begr*	2020 Begr	2021 Begr	2022 Begr	2023 Begr
Netto schuldquote	< 130%	58%	60%	65%	69%	68%	69%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 100%	51%	53%	57%	61%	60%	62%
Solvabiliteitsratio	>=20%	15%	19%	21%	22%	23%	24%
Grondexploitatie	<35%	3%	3%	3%	2%	2%	1%
Structurele exploitatieruimte	>= 0%	0,4%	1,2%	1,6%	0,4%	0,1%	0,3%
Belastingcapaciteit	<= 105%	101,9%	105,0%	108,9%	108,9%	106,6%	106,6%
Weerstandsvermogen	>=1	1,66	1,87	2,1	2,19	2,26	2,33

* Begroting na wijziging

De solvabiliteitsratio heeft het absolute dieptepunt aangetikt waarbij wij een verwachte en stabiele groei voorzien van 21% in 2020 naar 24% in 2023. Dit is net boven de streefwaarde van $\geq 20\%$ maar nog altijd onder het landelijk gemiddelde en het gemiddelde van de grote gemeenten (100.000 - 120.000 inwoners).

De ratio weerstandsvermogen zal in 2020 als ook meerjarig naar verwachting boven de 2 uitkomen, waarbij 2020 zich bevindt op 2,1. De streefwaarde bedraagt $\geq 1,0$. Conclusie is dat onze gemeente in 2020 over voldoende weerstandscapaciteit beschikt in relatie tot het risicoprofiel van de gemeente.

Conform de aanbeveling van de Provincie Limburg in het financieel verdiepingsonderzoek 2019, zijn de overige bestemmingsreserves niet meegenomen bij de bepaling van het weerstandsvermogen en de berekening van de ratio weerstandscapaciteit.

De structurele exploitatieruimte ontwikkelt zich sinds de jaarrekening 2018 weer positief. De begroting 2020-2023 laat in alle jaarschijven een resultaat zien boven de streefwaarde van $\geq 0\%$. Wel is tot 2022 een dalende trend zichtbaar, die veroorzaakt wordt door het dalende begrotingsoverschot.

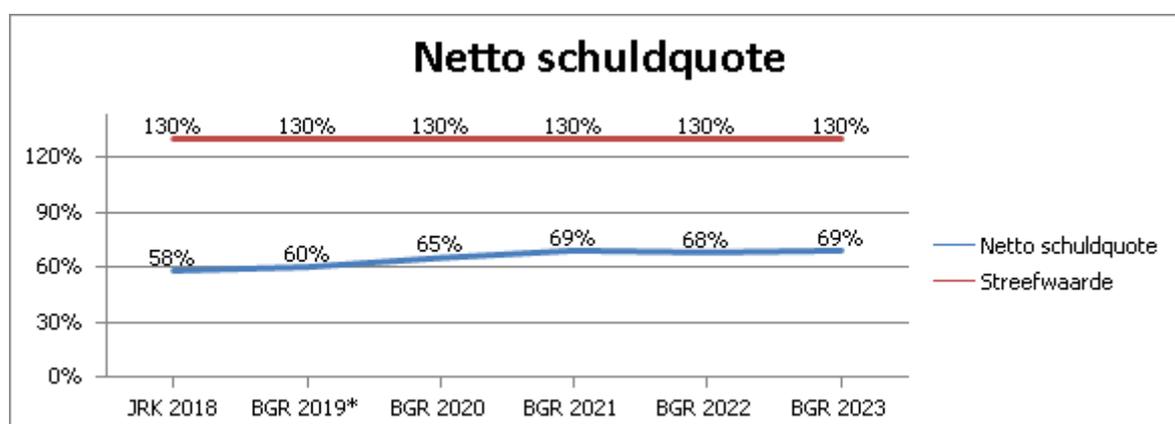
De schuldquotes, grondexploitatie en de belastingcapaciteit bevinden zich binnen de door uw raad vastgestelde streefwaarden en laten een stabiele meerjarige ontwikkeling zien.

Opgemerkt wordt dat de lage waarde van de grondexploitatie genuanceerd dient te worden, omdat onze gemeente voor materiële bedragen deelneemt in- en financieringen heeft verstrekt aan BV Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo en BV Campus Vastgoed Greenport Venlo.

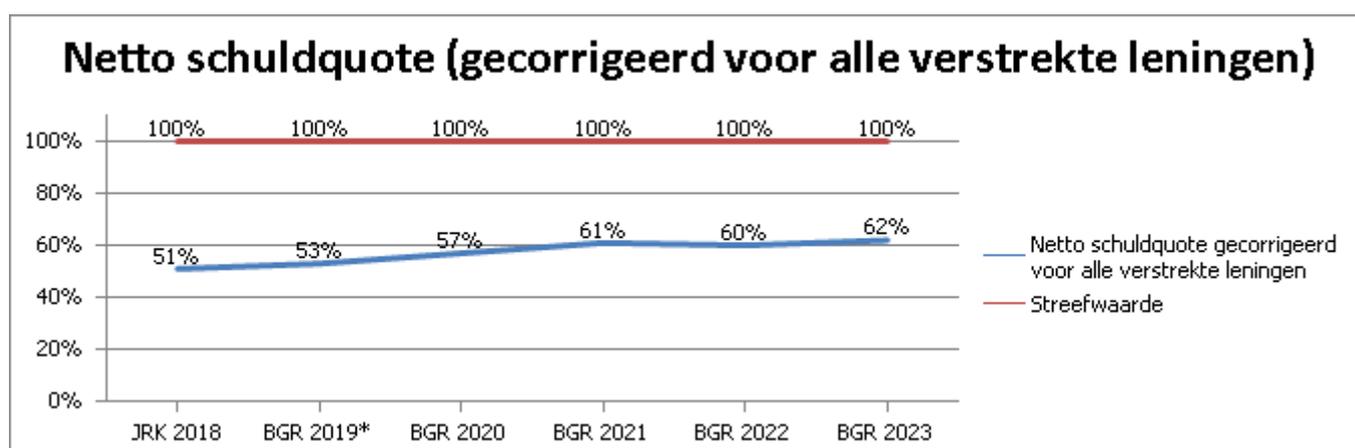
Individuele beoordeling kengetallen

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Deze kengetallen zijn verder toegelicht in de paragraaf financiering.

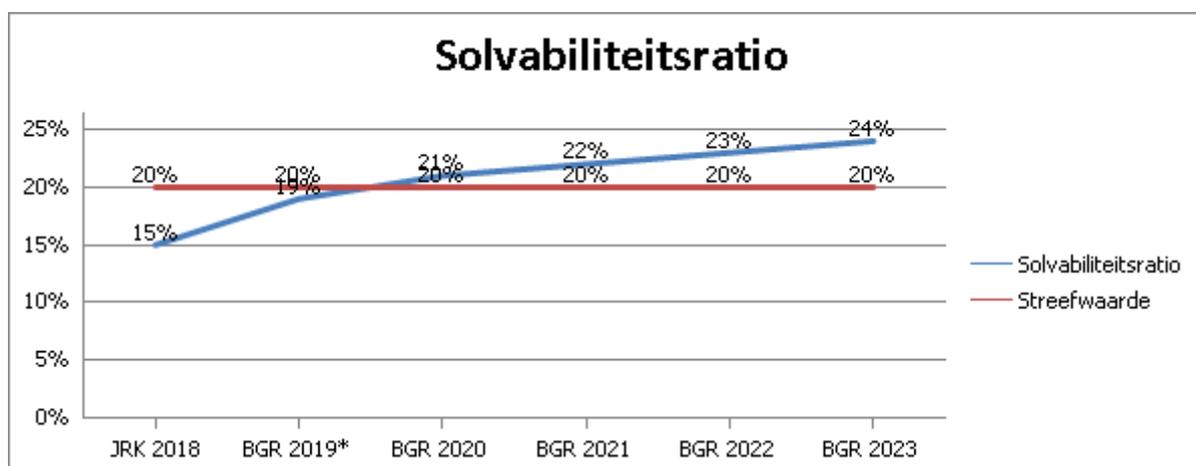
* Begroting na wijziging

* Begroting na wijziging

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal is verder toegelicht in de paragraaf financiering.

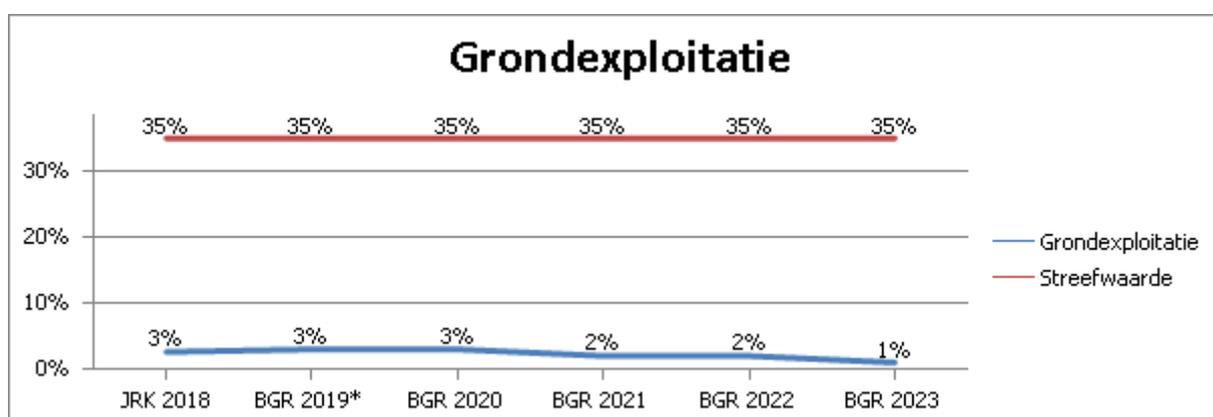

* Begroting na wijziging

Grondexploitatie

Grondexploitatie kunnen een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor (toekomstige) projecten om deze op termijn te verkopen hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer de verkopen worden geëffectueerd. Van de opbrengst van de verkopen kan immers de schuld worden afgelost.

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Wanneer de waarde van de grond laag is, loopt een gemeente relatief weinig risico maar is er relatief weinig waarde om de schuld te kunnen verlagen uit grondverkoop. Uw raad heeft een streefwaarde van <35% vastgesteld.

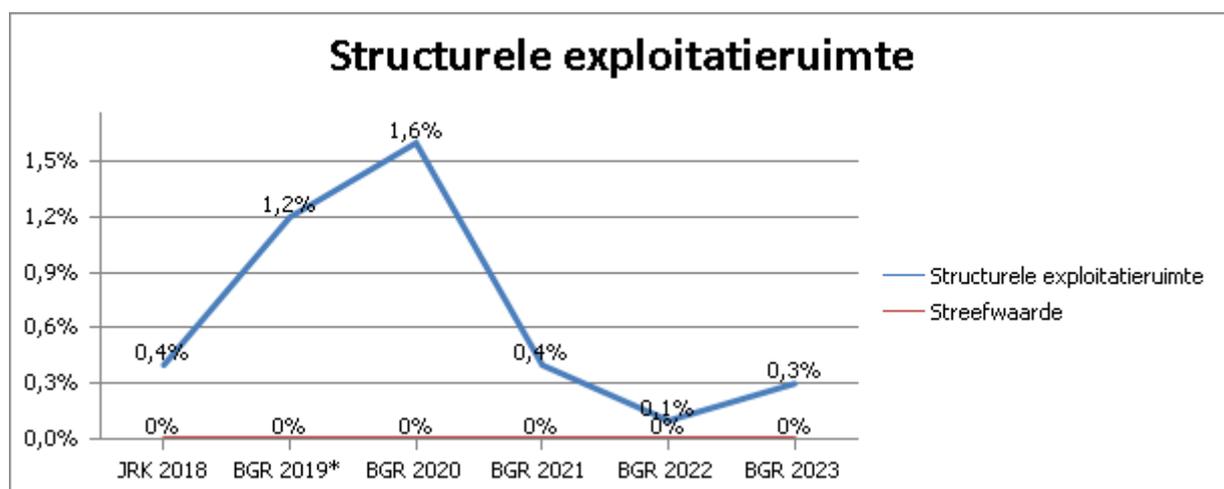
* Begroting na wijziging

De ratio grondexploitatie laat een redelijk 'stabiele' ontwikkeling zien die in positieve zin ver onder de streefwaarde bevindt. Enerzijds betekent dit dat het risico relatief gering is en anderzijds dat er relatief weinig waarde is om de schuld te kunnen verlagen.

Belangrijke kanttekening hierbij is dat in ogenschouw moet worden genomen dat de gemeente voor materiële bedragen deelneemt in - en financieringen heeft verstrekt aan BV Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo en BV Campus Vastgoed Greenport Venlo. Dit zijn entiteiten waarin de corebusiness wordt gevormd door grondexploitaties. Zouden de Venlose aandelen in deze grondexploitaties meegeteld worden dan zou het percentage beduidend hoger uitkomen dan de genoemde 3% in 2020.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte ontwikkelt zich sinds de jaarrekening 2018 weer positief. De begroting 2020-2023 laat in alle jaarschijven een resultaat zien boven de streefwaarde van $\geq 0\%$. Wel is tot 2022 een dalende trend zichtbaar, die veroorzaakt wordt door het dalende begrotingsoverschot.

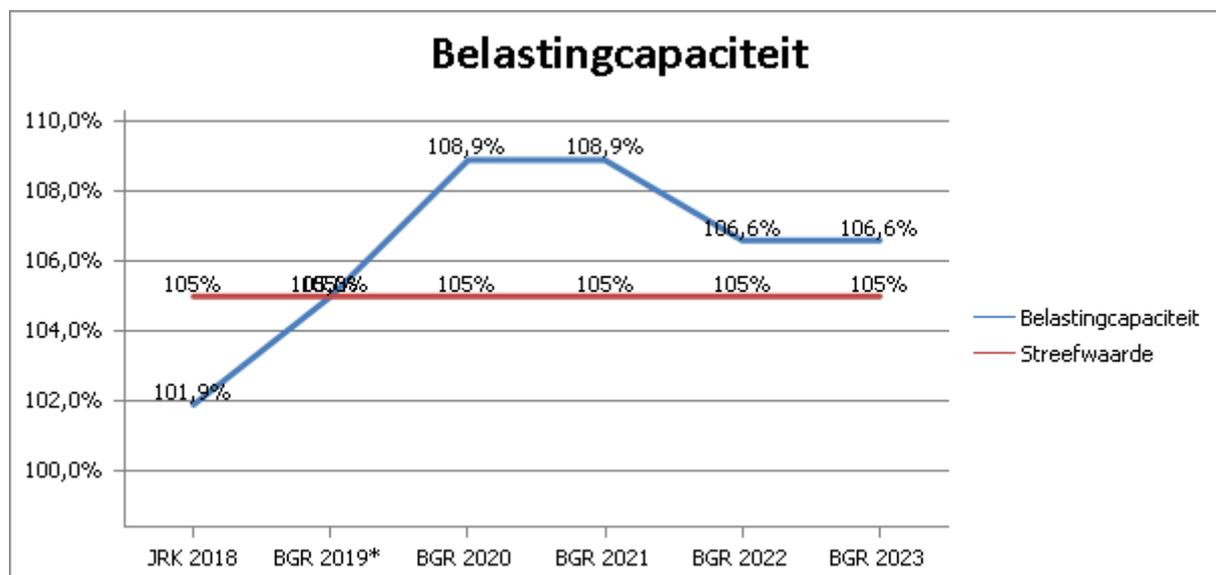

* Begroting na wijziging

Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de woonlasten van een meerpersoonshuishouden met een gemiddelde WOZ-waarde zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t (2020) te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (2019). Het geeft weer wat de "ruimte" is om belastingen te verhogen ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Het is de bevoegdheid van uw raad met welke omvang de belastingen en heffingen worden verhoogd. Om de flexibiliteit van de begroting te duiden ten

opzichte van het landelijk gemiddelde heeft u een streefwaarde vastgesteld van $\leq 105\%$.

* Begroting na wijziging

De indicator laat een stijgende ontwikkeling zien ten opzichte van de jaarrekening 2018 en wordt met name veroorzaakt door een stijging van de afvalstoffenheffing.

Geconcludeerd kan worden dat de totale woonlasten voor een gezin met een woning met een gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente Venlo stijgen. De woonlasten zijn vanaf 2018 hoger dan het landelijk gemiddelde.

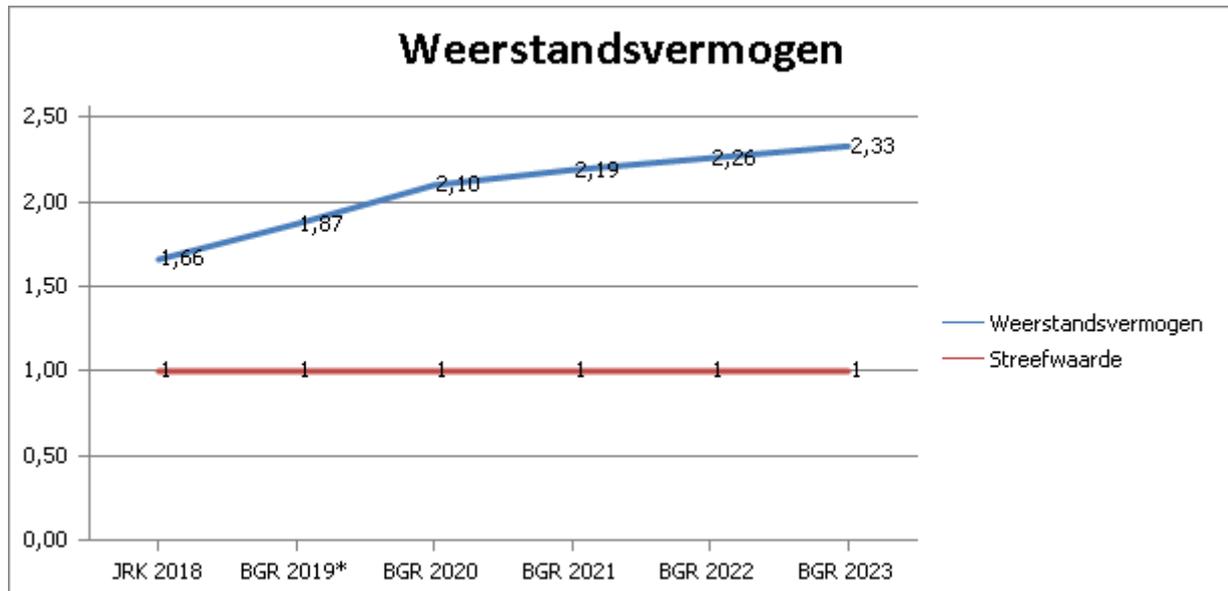
De belastingcapaciteit laat de ruimte zien die gemeente Venlo heeft om de structurele baten op korte termijn te vergroten ten opzichte van de streefwaarde. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de ratio dusdanig is opgebouwd dat de woonlasten elk jaar worden vergeleken met de gemiddelde woonlasten van Nederland over het voorgaande jaar, voor 2020 dus 2019, wat in de jaren 2020 en verder een vertekend beeld geeft.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Uitgangspunt is dat er voldoende middelen voorhanden zijn om eventuele tegenvallers af te dekken.

Uw raad streeft naar een waarde van de ratio van minimaal 1.

Het weerstandsvermogen wordt verder toegelicht in de volgende paragraaf.

* Begroting na wijziging

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te kunnen vangen.

De ratio weerstandscapaciteit is een hulpmiddel om het weerstandsvermogen te kunnen meten en bestaat uit de relatie tussen het risicoprofiel (de benodigde weerstandscapaciteit) en de beschikbare middelen om eventuele tegenvallers op te vangen (beschikbare weerstandscapaciteit).

Bij de berekening van de ratio weerstandscapaciteit gelden de volgende beleidsuitgangspunten:

- De gemeenteraad heeft de risicobereidheid als volgt geformuleerd: "*De gemeente Venlo moet geen risicomijdende gemeente zijn. Risico's dienen inzichtelijk gemaakt en genomen te worden. Dit houdt in, het voeren van een risicomanagement waarbij ook naar de dekking wordt gekeken en waarin alle soorten risico's worden weergegeven*".
- De minimale omvang van de algemene reserve is vastgesteld op € 9.000.000.
- De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit:
  - de algemene reserve;
  - de post onvoorzien;
  - de algemene grondreserve.

Conform de aanbeveling van de Provincie Limburg in het financieel verdiepingsonderzoek 2019, zijn de overige bestemmingsreserves niet meegenomen bij de bepaling van het weerstandsvermogen en de berekening van de ratio weerstandscapaciteit.

- Gestreefd wordt naar een waarde van de ratio weerstandscapaciteit van minimaal 1,0.
- De benodigde weerstandscapaciteit wordt berekend door de financiële impact van een risico te vermenigvuldigen met de inschatting van de kans dat het risico zich daadwerkelijk voordoet.
- De volgende kanspercentages worden gehanteerd bij inschattingen van risico's: 10%, 25%, 50% en 75%.
- Risico's zijn geprioriteerd op basis van de benodigde weerstandscapaciteit.

Op basis van bovenstaande beleidsuitgangspunten is de ratio weerstandscapaciteit berekend, zie onderstaande tabel:

Ratio weerstandscapaciteit Gemeente Venlo

bedragen x € 1.000

	JRK 2018	BGR 2019*	BGR 2020	BGR 2021	BGR 2022	BGR 2023
Algemene reserve	50.109	61.758	69.419	73.736	76.856	80.505
Algemene grondreserve	6.444	9.890	10.786	10.166	9.547	8.912
Post onvoorzien	498	539	539	539	539	539
Resultaat	2.057					
Beschikbare weerstandscapaciteit (A)	59.108	72.186	80.744	84.440	86.941	89.956
Benodigde weerstandscapaciteit (B)	35.539	38.532	38.532	38.532	38.532	38.532
Ratio weerstandscapaciteit (= A / B)	1,66	1,87	2,10	2,19	2,26	2,33

* Begroting 2019 na wijziging (na actualisatie risico's en reserves t.b.v. BGR 2020).

De waarde van de ratio boven de 1 betekent dat de gemeente over voldoende middelen beschikt om eventuele tegenvallers op te vangen. Voor de jaren 2019 t/m 2023 is de verwachting dat de ratio weerstandscapaciteit ruim boven de 1 zal eindigen.

Conform de aanbeveling van de Provincie Limburg in het financieel verdiepingsonderzoek 2019, zijn de overige bestemmingsreserves niet meegenomen bij de bepaling van het weerstandsvermogen en de berekening van de ratio weerstandscapaciteit.

Dit wordt vooral veroorzaakt door de verwachte stijgende trend in de beschikbare weerstandscapaciteit (vooral in de algemene reserve) de komende jaren. Deze stijging is voor een belangrijk deel het gevolg van de voordelen en de bespaarde rente die naar verwachting de komende jaren zullen worden toegevoegd aan het weerstandsvermogen.

Het risicoprofiel (de benodigde weerstandscapaciteit) is een klein beetje toegenomen ten opzichte van de jaarrekening 2018 (+ 2.100.000). Deze toename wordt veroorzaakt door een groot aantal nieuwe risico's, waaronder de risico's "beschermd wonen doordecentralisatie WLZ 2020", "volumes nieuwe maatstaven gemeentefonds", "Programma Gezond en Actief", "Jeugd hogere kosten inkoop en niet volledig realiseren maatregelen", "Doordecentralisatie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang" en "Provinciale subsidie Vastenavondkamp".

Daarnaast zijn enkele risico's toegenomen ten opzichte van de jaarrekening 2018, waaronder het risico "frictiekosten inwerkingtreding omgevingswet" en enkele grondexploitatie- en woonrijp maken risico's ("plankosten" en "bouw- en woonrijp maken").

Overzicht risico's

In onderstaand overzicht zijn de risico's van de gemeente Venlo in volgorde van belangrijkheid weergegeven. In de tabel is te zien op welke manier het totaal van de benodigde weerstandscapaciteit is opgebouwd.

Onderstaande risico's zijn geprioriteerd op basis van de benodigde weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit wordt berekend door de financiële impact van een risico te vermenigvuldigen met de inschatting van de kans dat het risico zich daadwerkelijk voordoet.

Een toelichting op onderstaande risico's is te vinden in het "Bijlagenboek toelichting risico's begroting 2020-2023" dat onderdeel vormt van deze begroting.

Nr. Risico	Kans	Financiële impact (€)	Benodigde weerstandscapaciteit Begroting 2020
1 Grondexploitatie - Grondverkoop *	Diverse percentages	€ 20.100.000	€ 9.150.000
2 Ondertunneling vierpaardjes	50%	€ 10.000.000	€ 5.000.000
3 Kazernekwartier uitvoeringsrisico's (excl. grondexploitatie risico's)	Diverse percentages	€ 11.076.000	€ 4.106.875
4 Grondexploitatie - Bouw- en woonrijp maken *	Diverse percentages	€ 7.250.000	€ 2.575.000
5 Grondexploitatie - Plankosten *	Diverse percentages	€ 4.620.000	€ 1.882.500
6 Grondexploitatie - Bijdragen van andere overheden *	Diverse percentages	€ 7.000.000	€ 1.800.000
7 Beschermd wonen doordecentralisatie WLZ 2020	50%	€ 2.326.000	€ 1.163.000
8 Volumes nieuwe maatstaven gemeentefonds	50%	€ 2.000.000	€ 1.000.000
9 Programma gezond en actief	75%	€ 1.300.000	€ 975.000
10 Jeugd hogere kosten inkoop en niet volledig realiseren maatregelen	50%	€ 1.700.000	€ 850.000
11 Doordecentralisatie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang	50%	€ 1.500.000	€ 750.000
12 Juridische risico's	50%	€ 1.400.000	€ 700.000
13 Grondexploitatie - Tijdelijk beheer *	Diverse percentages	€ 1.600.000	€ 675.000
14 Provinciale subsidie Vastenavondkamp	25%	€ 2.600.000	€ 650.000
15 Lagere inkomsten registratie niet-ingezetenen	75%	€ 830.000	€ 622.500
16 Uitbreiding bargeterminal	25%	€ 2.100.000	€ 525.000
17 Oud Wethouders	75%	€ 636.000	€ 477.000
18 BTW compensatiefonds	50%	€ 800.000	€ 400.000
19 Friciekosten inwerktreding Omgevingswet	75%	€ 475.000	€ 356.250

20	Inventarisatie inkoopresultaat 2020	50%	€ 700.000	€ 350.000
21	BTW sport	50%	€ 600.000	€ 300.000
22	Vertraging project Herinrichting woonwagenlocaties	75%	€ 364.000	€ 273.000
23	BUIG Budget	50%	€ 500.000	€ 250.000
24	BUIG Uitgaven	50%	€ 500.000	€ 250.000
25	Woonwagenlocatie Kaldenkerkerweg	75%	€ 260.000	€ 195.000
26	Wsw: Ontwikkeling bedrijfsvoering	25%	€ 750.000	€ 187.500
27	Handhaving truckparking	75%	€ 240.000	€ 180.000
28	Budget Begeleiding Invidivueel (BGI)	50%	€ 350.000	€ 175.000
29	Meldplicht datalekken	75%	€ 200.000	€ 150.000
30	Privacy	75%	€ 200.000	€ 150.000
31	Gevolgen extreem weer voor het Groen	75%	€ 200.000	€ 150.000
32	Coördinerende regionale taken zorginstellingen	25%	€ 600.000	€ 150.000
33	Huurderving	75%	€ 175.000	€ 131.250
34	Grensgemeenten	75%	€ 170.000	€ 127.500
35	FLO	50%	€ 250.000	€ 125.000
36	Grondexploitatie - Verwerving	25%	€ 500.000	€ 125.000
37	Havengelden	50%	€ 250.000	€ 125.000
38	Toename PGB beschermd wonen begroting 2020	25%	€ 500.000	€ 125.000
39	BV Campus Vastgoed	10%	€ 1.164.000	€ 116.400
40	Efficiënter website beheer	75%	€ 150.000	€ 112.500
41	Overschrijding bouwbudget verbouwing Postkantoor/MvBvD	50%	€ 200.000	€ 100.000
42	Besparing sociale wijkteams	50%	€ 150.000	€ 75.000
43	Minder inkomsten eigen bijdrage beschermd wonen en beschermd thuis.	25%	€ 300.000	€ 75.000
44	Implementatie WNRA (onvoldoende dekking generatiepact)	50%	€ 130.000	€ 65.000
45	Lagere inkomsten leges Omgevings vergunningen door bezwaar en beroep	25%	€ 250.000	€ 62.500
46	Uitgaven BBZ	25%	€ 250.000	€ 62.500
47	WSW: Volume-afbouw risico	50%	€ 120.000	€ 60.000
48	KanDoen	50%	€ 116.000	€ 58.000
49	Informatieveiligheid	25%	€ 200.000	€ 50.000
50	Budget BBZ	25%	€ 185.000	€ 46.250
51	Gladheidbestrijding	10%	€ 400.000	€ 40.000
52	Basisregistratie Ondergrond (BRO)	75%	€ 50.000	€ 37.500
53	Grenswerk	75%	€ 50.000	€ 37.500
54	Wet Digitale Overheid	75%	€ 50.000	€ 37.500
55	Migratie content Management Systeem	75%	€ 50.000	€ 37.500
56	Rente	10%	€ 330.000	€ 33.000
57	Overeenkomst medewerkers WAA bij rayon Groen	25%	€ 125.000	€ 31.250
58	Naturalisaties ontwikkeling	25%	€ 110.000	€ 27.500

59 Omroep Venlo	25%	€ 100.000	€ 25.000
60 Areaal openbare ruimte	25%	€ 100.000	€ 25.000
61 Rijbewijzen	10%	€ 234.000	€ 23.400
62 Extra uitgaven als gevolg van het niet voldoen aan de wettelijke norm	10%	€ 200.000	€ 20.000
63 Herijking lokaal woonwagen- en standplaatsenbeleid	75%	€ 25.000	€ 18.750
64 Indicatoren	75%	€ 25.000	€ 18.750
65 Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)	50%	€ 30.000	€ 15.000
66 Sporttarieven	25%	€ 50.000	€ 12.500
67 Flexibele afsluitingen	75%	€ 15.000	€ 11.250
68 Calamiteiten	10%	€ 100.000	€ 10.000
69 Glasvezelnet buitengebied	10%	€ 100.000	€ 10.000
Benodigde weerstandscapaciteit totaal			38.531.925

* Deze risico's bestaan uit een aantal subrisico's die ieder een afzonderlijk kanspercentage hebben.

Uit concurrentie-oogpunt zijn deze subrisico's niet afzonderlijk weergegeven.

In de risicomatrix is bij deze risico's uitgegaan van het kanspercentage met de hoogste benodigde weerstandscapaciteit.

Risico's in matrix

Op basis van een inschatting van de kans van optreden en de impact zijn de risico's visueel weergegeven in onderstaande matrix. Bij de financiële impact is onderscheid gemaakt tussen "hoog", "middel" en "laag".

We spreken van een hoge financiële impact bij een bedrag hoger dan € 1.000.000 en van een middel (hoge) financiële impact bij een bedrag dat gelijk is aan of hoger is dan € 500.000 en gelijk is aan of lager is dan € 1000.000. We spreken van een lage financiële impact bij een bedrag lager dan € 500.000.

Te zien is dat twee risico's (risico 4: verdeelmodellen gemeentefonds en risico 11: grondexploitatie - tijdelijk beheer) zich in de donkerrode zone bevinden, omdat deze een hoge kans van optreden (75%) hebben in combinatie met een hoge financiële impact (> € 1.000.000).

Daarnaast bevinden zich 10 risico's in de rode zone, omdat deze een redelijk hoge kans van optreden (50% of meer) hebben in combinatie met een middel (hoge) financiële impact (>= € 500.000).

Financiële impact (€)	hoog > €1.000.000	39	6, 14, 16	1 t/m 5, 7, 8, 10 t/m 12	9, 13
	middel €500.000 - €1.000.000		26, 32, 36, 38	18, 20, 21, 23, 24	15, 17
	laag < €500.000	51, 56, 61, 62, 68, 69	43, 45, 46, 49, 50, 57 t/m 60, 66	28, 35, 37, 41, 42, 44, 47, 48, 65	19, 22, 25, 27, 29 t/m 31, 33, 34, 40, 52 t/m 55, 63, 64, 67
		zeer onwaarschijnlijk 10%	onwaarschijnlijk 25%	mogelijk 50%	waarschijnlijk 75%
Kans (%)					

Op basis van een inschatting van de kans van optreden en de impact zijn de risico's visueel weergegeven in deze matrix. Bij de financiële impact is onderscheid gemaakt tussen hoog, middel en laag. We spreken van een hoge financiële impact bij een bedrag hoger dan € 1.000.000 en van een middel (hoge) financiële impact bij een bedrag dat gelijk is aan of hoger is dan € 500.000 en gelijk is aan of lager is dan € 1000.000. We spreken van een lage financiële impact bij een bedrag lager dan € 500.000. Te zien is dat twee risico's (risico 9: Programma "Gezond en Actief" en risico 13: Grondexploitatie - tijdelijk beheer") zich in de donkerrode zone bevinden, omdat deze een hoge kans van optreden (75%) hebben in combinatie met een hoge financiële impact (> € 1.000.000). Daarnaast bevinden zich 12 risico's in de rode zone, omdat deze een redelijk hoge kans van optreden (50% of meer) hebben in combinatie met een middel (hoge) financiële impact (>= € 500.000).

Grondbeleid

Inleiding

De paragraaf Grondbeleid geeft de hoofdlijn van het te voeren grondbeleid en de risico's weer. De verdere uitwerking van het grondbeleid en de grondexploitaties is opgenomen in de Nota Grondbedrijf. In deel A van de Nota wordt beschreven hoe het grond- en vastgoedbeleid wordt ingezet om maatschappelijke doelstellingen te realiseren. Deel A van de Nota wordt in principe eenmaal per collegeperiode vastgesteld, tenzij er majeure beleidswijzigingen aan de orde zijn. Deel B van de Nota, de risiconota wordt jaarlijks opgesteld en in november aan de Raad voorgelegd.

Visie op het grondbeleid

Via het grondbeleid intervenueert de overheid doelgericht op de grondmarkt. Grond wordt gekocht, geëxploiteerd, ontwikkeld en verkocht. Het omvat zaken zoals grondaankoop op vrijwillige basis, dan wel via onteigening, vestigen van een voorkeursrecht tot koop, tijdelijk beheer, opstellen van de grondexploitatie, bouwrijp maken, aanleg nutsvoorzieningen, inrichting van de openbare ruimte en kostenverhaal.

Het grondbeleid draagt bij aan:

- de realisering van maatschappelijk gewenste doelstellingen van de gemeente Venlo door het ontwikkelen van ruimtelijke fysieke initiatieven;
- de verbetering van de kwaliteit van de ruimtelijke inrichting;
- een rechtvaardigere verdeling van kosten en baten als gevolg van interventies door de gemeente, en/of particulieren op het terrein van de ruimtelijke inrichting.

De gemeente Venlo kan kiezen uit actief en faciliterend (of passief) grondbeleid en diverse tussenvormen daarvan. In Venlo is sprake van "situationeel" grondbeleid. Gebouwd wordt vooral in het stedelijk centrum waarmee bij voorkeur ruimtelijke knelpunten worden opgelost. Bij de ruimtelijke ontwikkelingen maakt de gemeente zoveel mogelijk gebruik van bestaand (leegstaand) vastgoed en van gronden die hun functie hebben verloren. Herstructureringsprojecten in het stedelijk centrum zullen in het algemeen een beduidend hoger krediet vragen dan ontwikkelingen "in de groene wei". Hierdoor is het moeilijker om een grondexploitatie kostendekkend te maken.

Ook bij faciliterend grondbeleid heeft Venlo via het bestemmingsplan en bij de contractvorming beïnvloedingsmogelijkheden. Dit sluit niet uit dat de gemeente Venlo, in specifieke gevallen, zal kiezen voor actief grondbeleid.

De gemeente streeft er naar om vóór de vaststelling van het bestemmingsplan (“anterieur”) met partijen tot overeenstemming te komen over de ruimtelijke invulling, verdere locatie eisen, fasering en het verhaal van de kosten. Als de verwachting is dat dit niet lukt, bereidt de gemeente een exploitatieplan voor. Daarin zijn onder andere de op marktpartijen te verhalen kosten opgenomen.

Werkwijze uitvoering grondbeleid

Algemeen

Het grondbeleid van het Grondbedrijf is vooral operationeel en doelgericht van aard waarmee bijgedragen wordt aan de totstandkoming van de doelstellingen opgenomen in de Ruimtelijke Structuurvisie, de raadsprogramma’s en het coalitieprogramma Venlo 2018-2022 “Samen Venlo Veranderen”. Het gaat hierbij om de wijze waarop de producten van het Grondbedrijf, de grondexploitaties, tot stand komen, welke beleidsuitgangspunten en beleidsinstrumenten het Grondbedrijf daarbij hanteert en hoe wordt afgestemd met interne en externe relaties.

Het grondbeleid wordt uitgevoerd door de teams Grondbedrijf en Vastgoed en Project- en Procesmanagement van de gemeente Venlo. Alle ruimtelijk fysieke initiatieven, die vanuit de beleidsafdelingen van de gemeente worden aangedragen, worden zorgvuldig beoordeeld in het Wegingsoverleg. Na een positief advies uit de weging legt de beleidsafdeling het initiatief ter besluitvorming voor aan het College of de Raad. Na instemming en het beschikbaar stellen van een krediet worden deze grondexploitaties/projecten via de methode van projectmatig werken verder ontwikkeld.

Het grondbedrijf monitort de voortgang van de onderhanden zijnde grondexploitaties. Dit gebeurt via periodieke rapportages, die inzicht geven in de stand van zaken van exploitaties en die het management in staat stelt om bij te sturen. De Raad wordt halfjaarlijks geïnformeerd over de voortgang van de (majeure) projecten.

Uitgangspunten grondexploitatie

- Een exploitatieplan voor een grondexploitatie, dat ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de Raad, is altijd sluitend. De opbrengsten moeten altijd groter of gelijk zijn aan de kosten.
- Gedurende de looptijd van een grondexploitatie kunnen er financiële afwijkingen optreden. Deze komen ten laste cq ten gunste van het grondbedrijf (Algemene Grondreserve); uitzondering hierop zijn inhoudelijke planwijzigingen.
- Conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt een voorziening getroffen voor een verwacht tekort van een lopende grondexploitatie.

- Van een grondexploitatie wordt (tussentijds) winst genomen volgens de voorgeschreven POC (percentage of completion) methode.
- Een grondexploitatie wordt afgesloten wanneer nagenoeg alle werkzaamheden zijn verricht en alle verkopen zijn gerealiseerd.
- Een winst of verlies op een grondexploitatie wordt, na afsluiten van de exploitatie, toegevoegd of onttrokken aan de Algemene Grondreserve van het Grondbedrijf.

Actualiteiten

Overtollig vastgoed en verkoop landbouwgronden

Economisch is sinds een paar jaar sprake van herstel van de vastgoedmarkt. Na een aantal magere jaren merken we vanuit de markt een toenemende belangstelling naar o.a. (overtollig) vastgoed en (landbouw-)gronden. Voor zover deze tot het Grondbedrijf behoren, zowel strategisch als niet-strategisch, wordt ingezet op vermarkten van het vastgoed en de gronden.

Prognose

De gemeente Venlo heeft ca. 30 grondexploitaties als onderhanden werk. De prognose van de toekomstige resultaten van de exploitaties met een positief resultaat bedraagt € 2.200.000. Voor de jaren 2019 en 2020 wordt in beperkte mate winstneming verwacht. Dit is nadrukkelijk afhankelijk van de ontwikkelingen c.q. verkopen.

Voor de verliesgevende exploitaties is conform voorschriften de Voorziening Nadelige Exploitatieresultaten gevormd. Deze heeft medio 2019 een stand van € 47.500.000.

De Algemene Grondreserve heeft op 31 december 2019 een verwachte stand van €8.000.000. Verwacht wordt dat deze reserve de komende jaren zal fluctueren tussen € 7.000.000 en € 9.000.000. Dit is nadrukkelijk afhankelijk van ontwikkelingen in de lopende exploitaties zoals Kazernekwartier en de grote woningbouwlocaties.

Voor nadere detaillering van het grondbeleid verwijzen we naar de Nota Grondbedrijf en Vastgoed 2020 die tevens in november aan de Raad wordt aangeboden.

Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Het versterken van de woon- en leefomgeving is essentieel voor het vasthouden en aantrekken van inwoners. Het in stand houden van een aantrekkelijke, hele en veilige leefomgeving hoort daarbij.

De instandhouding van de kapitaalgoederen is daarbij essentieel. Dit vereist een integrale afweging tussen de kapitaalgoederen (het areaal), de vastgesteld kwaliteitsniveau (de kwaliteit) en de personele en financiële middelen (de middelen). Belangrijk uitgangspunt bij deze afweging vormt de basis op orde, C2C als filosofie en instrument om de transitie naar onuitputtelijke grondstoffen, duurzame energie, klimaatadaptie en gezondheid op lokaal en regionaal niveau te realiseren dan wel te versnellen. Een belangrijk instrument daarbij kan de TCO-methode (Total Cost of Ownership) vormen, waarbij alle kosten gerelateerd aan de aanschaf, gebruik en onderhoud gedurende de levenscyclus van kapitaalgoederen volledig inzichtelijk worden gemaakt.

Andere belangrijke beleidsmatige uitgangspunten (m.n. uit de beleidsmatige raadsprogramma's uit het sociaal- en ruimtelijk domein) bij de afweging vormen de differentiatie qua beheer van de leefomgeving en gemeentelijke vastgoed en de differentiatie tussen wijken waarbij nadrukkelijk wordt ingezet op betrokkenheid, inspraak en zelfs zelfbestuur burgers. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar Programma 2 Leefbaar Venlo, programmalijn Omgeving (Programma's en Algemene middelen).

De programmalijn omvat zowel beheer als service van de Openbare Ruimte. De Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR) is hierin leidend bij het rationele beheer van de gemeentelijke kapitaalgoederen en ruimtelijke inpassingen van nieuwe opgaven (bv. klimaatadaptatie en energietransitie).

Uiteraard zullen de resultaten van de afweging niet strijdig zijn met vigerende wet- en regelgeving en zullen ze in de pas lopen met de beschikbare middelen. Na jarenlange taakstellingen en bezuinigingen worden bewuste keuzes gemaakt. Dit om op diverse vlakken (groen, civiel, water enz.) activiteiten niet of gedeeltelijk uit te voeren conform de vastgestelde (of nog vast te stellen) gedifferentieerde kwaliteitsniveaus. Aan de ambitie van de Strategische visie 2030 'Een kwalitatief hoogwaardige woonomgeving door langjarig gerichte investering' kan zodoende in het beheren van de openbare ruimte in beperkte mate invulling gegeven worden. Daarnaast is een aantal van de taken waarop kapitaalgoederen betrekking hebben verplicht. Zo heeft de gemeente een wettelijke plicht betreffende de riolering en het onderhoud van wegen. Daarnaast heeft de gemeente een wettelijke zorgplicht om schade aan derden te voorkomen.

Tot slot kan achterstallig beheer en onderhoud leiden tot risico's, kapitaalvernietiging en aansprakelijkstelling van de gemeente. De meerjarige onderhoudsprogramma's binnen de gemeente Venlo zijn gebaseerd op beheer- en beleidsplannen, zoals onder andere het GRP, het Meerjarenonderhoudsplan Wegen 2018-2027, Meerjarenonderhoudsplan Civiele Objecten 2018-2027, de Agenda groen en water en het Materiaalbeleidsplan 2015-2020. Op deze wijze wordt gestructureerd uitvoering gegeven aan het beheer en onderhoud van de infrastructuur, voorzieningen en vastgoed binnen de gemeente Venlo.

Wegen (inclusief Civiele Objecten)

Het beheerareaal wegen is verdeeld in hoofdwegen, wegen in wijken, fietspaden, wegen buiten de bebouwde kom en onverharde wegen. Daarnaast valt het weg-areaal te verdelen in verhardingssoort. In onderstaande tabel staat het areaal zoals dit momenteel wordt aangehouden voor het wegbeheer en -onderhoud.

m2	Totalen
Asfalt	3.378.608
Elementen	2.770.427
Onverhard	66.242
Beton	101.991
Onbekend	255.555
Totalen	6.572.823

N.B. Dit zijn de areaalgegevens van september 2019

Het beheerareaal civiele objecten omvat onder meer bruggen, tunnels, duikers, keermuren en kademuren. Uit verschillende inventarisaties, uitgevoerd in de afgelopen jaren, blijkt dat gemeente Venlo circa 700 civiele objecten (inclusief duikers en spoorwegovergangen) in eigendom, beheer en onderhoud heeft. De onderhoudsbehoefte is beschreven in het Meerjarenonderhoudsplan Civiele Objecten.

Vastgesteld kwaliteitsniveau

In de Meerjarenonderhoudsplannen Wegen en Civiele Objecten 2018-2027 (voldoen aan de zorgplicht op basis van de Wegenwet, voorkomen van kapitaalvernietiging en huidig kwaliteitsniveau handhaven) is vastgesteld welke kwaliteitsniveaus worden aangehouden.

Actuele onderhoudstoestand

De actuele kwaliteit van het weg-areaal wordt objectief gemeten aan de hand van de landelijk toegepaste weg-beheersystematiek van het CROW. Aan de hand van de laatst uitgevoerde inspectie is vastgesteld dat de onderhoudsbehoefte is toegenomen en er duidelijk sprake is van achteruitgang van de kwaliteit van het weg-areaal. Dit is mede veroorzaakt door bezuinigingen en taakstellingen in de afgelopen jaren.

De resultaten van de Stadspeiling 2017 laten zien dat het "onderhoud van straten, paden en trottoirs" door onze inwoners met een 5,4 gewaardeerd wordt en het "schoonhouden (onkruid, rommel)" met een 5,4 (schaal 1 tot 10). Voor beide aspecten is het een lichte daling van één tiende procent.

Uit de resultaten van de inspecties van de civiele objecten blijkt dat de objecten gemiddeld in een redelijk goede staat van onderhoud verkeren. Wel is er sprake van een structurele onderhoudsbehoefte. Dit betreft voornamelijk preventief onderhoud om de veiligheid te borgen en kapitaalvernietiging te voorkomen.

Wat zijn de benodigde onderhoudsbudgetten (beïnvloedbaar)?

In het Meerjarenonderhoudsplan Wegen 2018-2027 is het onderhoudsbudget vastgesteld op ruim € 4.000.000 per jaar. Daarnaast is er in de begroting budget beschikbaar voor onder andere het onderhoud aan bermen, onverharde wegen, wegmarkering, reiniging wegen en aankoop van civieltechnisch materiaal.

Voor civiele objecten is structureel onderhoudsbudget beschikbaar dat staat beschreven in het Meerjaren onderhoudsplan Civiele Objecten 2018-2027.

Voor civiele objecten bedraagt het benodigde planmatig onderhoudsbudget jaarlijks € 450.000.

Planning en actiepunten voor 2020

Een maal per twee jaar vinden reguliere inventarisaties en inspecties plaats van de beheerarealen wegen en civiele objecten voor groot onderhoud. Eind 2018 zijn de reguliere inventarisaties en inspecties uitgevoerd. Op basis van de resultaten worden onderhoudsplannen opgesteld of geactualiseerd. Hierbij vindt nadrukkelijk de in de inleiding beschreven afweging op basis van beschikbare middelen en genoemde beleidsuitgangspunten plaats. De onderhoudsplannen vormen de basis voor de uitvoering van klein en groot onderhoud in 2020.

Groen- en speelvoorzieningen

Het beheerareaal groen en speelvoorziening is een belangrijk onderdeel in de beleving van de openbare ruimte. In dit product wordt onderscheid gemaakt in openbaar groen, bomen, bossen en natuurgebieden, hondenpaden, speelvoorzieningen en recreatieve voorzieningen. Onderstaande tabel geeft de areaalgegevens zoals deze momenteel worden aangehouden.

	Totalen
Bomen (st)	58.832
Bos (bosbeplanting, stadsbos, natuurbos, productiebos) (m2)	1.701.496
Beplanting (m2)	520.144
Hagen (m)	105.498
Hagen (m2)	154.421
Hagen (knipoppervlakte) (m2)	352.611
Gras (begrazing, gazon, grasland) (m2)	4.034.616
Verharding (m2)	317.403
Vijvers, oevers/slootkant (m2)	174.036
Greppel, waterloop (m2)	173.144
Speelplekken	Niet in Gisib
Hondenpaden	76.209

N.B. Dit zijn de areaalgegevens van september 2019

Vastgesteld kwaliteitsniveau

Het dagelijks beheer en onderhoud van het groenareaal wordt uitgevoerd volgens die in 2007 vastgestelde kwaliteitsniveaus (raadsvoorstel 31-2007). Dit is gebaseerd op de systematiek van Integraal Beheer Openbare Ruimte 2007 (IBOR).

Actuele onderhoudstoestand

De uitvoering van het groenonderhoud vindt grotendeels plaats op basis van beeldkwaliteit. In 2007 zijn de beeldkwaliteitsniveaus in IBOR vastgesteld. In het dagelijks beheer en onderhoud wordt zo veel mogelijk gestuurd op de gevraagde beeldkwaliteit.

De speelvoorzieningen worden jaarlijks minimaal op veiligheid geïnspecteerd en beheerd.

Om het groen kapitaalgoed duurzaam in stand te houden op het gevraagde kwaliteitsniveau is het onvoldoende om alleen dagelijks beheer en onderhoud uit te voeren. Voor het duurzaam behoud is renovatie en vervangingen van groenvoorzieningen noodzakelijk. Deze werkzaamheden vormen geen onderdeel van de contracten voor het dagelijks beheer en onderhoud van het groen kapitaalgoed.

Door beperking van financiële middelen voor vervanging en renovatie van groen is de kwaliteit van het groen zichtbaar achteruit gegaan. Dit heeft ook effect op inwoners die vaker melding maken over de staat van het groen. Het aantal Meldingen Openbare Ruimte is de afgelopen jaren flink gestegen. Ook de in 2019 gehouden Buurtcafé's wordt door veel inwoners de achteruitgang van de kwaliteit van het groen als aandachtspunt aan de gemeente meegegeven.

Zijn de onderhouds- en beheerplannen actueel?

De huidige onderhoudscontracten zijn grotendeels nog gebaseerd op de IBOR 2007. Bij het opstellen van het onderhoudscontract voor de bomen zijn de vastgestelde richtinggevendende uitspraken van de Agenda Groen en Water meegenomen. Deze contracten lopen nog door in 2020.

Op basis van de in 2019 definitief vastgestelde Agenda Groen en water wordt een nieuw IBOR en IVOR ontwikkeld die het kader vormen voor het beheer en onderhoud van het groen kapitaalgoed in de toekomst en die de basis vormen het meerjarenplan voor renovatie en vervangingen.

Wat zijn de benodigde onderhoudsbudgetten (beïnvloedbaar)?

Voor duurzaam onderhoud van het openbaar groen is in 2020 is circa € 2.500.000 beschikbaar. Voor het beheer en onderhoud van bossen en natuurgebieden is jaarlijks circa € 150.000 beschikbaar. Voor de speel- en recreatieve voorzieningen is jaarlijks circa € 100.000 beschikbaar voor het regulier onderhoud en het borgen van de veiligheid. Het beheer en onderhoud van de hondenpaden en uitrenplaatsen vraagt jaarlijks € 150.000.

Zijn er knelpunten betreffende de beschikbare onderhoudsbudgetten?

Diverse groenvoorzieningen hebben technisch het einde van de levensduur bereikt of zijn door invloeden van buitenaf (vandalisme, gebruik, droogte, ziekte en plagen) in het dagelijks beheer en onderhoud niet meer op het gewenste kwaliteitsniveau te houden. Daarnaast vormen de beperkte (bio)diversiteit en de klimaatverandering knelpunten in het groenareaal. Mede hierdoor is er een stijging in het aantal meldingen van bewoners over groenvoorzieningen. De beschikbare budgetten voor onderhoud groen zijn minimaal voldoende voor regulier dagelijks beheer en onderhoud. Voldoende budget voor aanpassingen, reconstructies en omvormingen om op termijn de kwaliteit te borgen en in te spelen op gewenste ontwikkelingen ontbreekt.

Ten aanzien van de huidige kwaliteit van de speelvoorzieningen zijn er geen knelpunten. Wel zijn er regelmatig (nieuwe) wensen vanuit bewoners rondom speelvoorzieningen. Er zijn geen budgetten beschikbaar die het mogelijk maken om deze wensen te realiseren.

Planning en actiepunten voor 2020

In 2020 ligt dan ook de focus op het gericht wegwerken van achterstanden en het borgen van de veiligheid. Hierbij dient tevens invulling te worden gegeven aan de vastgestelde Agenda Groen en Water in de vorm van een nieuwe IBOR 2020.

In de IBOR van 2020 dient daarbij rekening te worden gehouden met de toenemende mate waarin sprake is van plagen en ziektes, die om adequate acties vragen. Deze acties worden ook vertaald naar een actueel meerjarenplan voor groen en bomen.

Naast het uitvoeren van het regulier onderhoud aan het groenareaal en de speelvoorzieningen wordt in 2020 doorgepakt in het stimuleren van bewonersparticipatie, zelfwerkzaamheid en betrokkenheid. Hierbij vormt de Samenlevingsagenda de basis. Deze is opgesteld in samenspraak met de inwoners, bedrijven en instellingen en hierin wordt samen opgetrokken in het maken van keuzes ten aanzien van kwaliteit, beheer en onderhoud van de openbare ruimte, waaronder groenvoorzieningen.

Riolering en regenwatersystemen

Onder de kapitaalgoederen 'riolering en regenwatersystemen' vallen de ruim 671 kilometer vrij verval rioolbuizen die in Venlo in de grond liggen, verdeeld over gemengde riolering en vuilwater- en regenwaterriolering in (verbeterd) gescheiden stelsels of infiltratieleidingen. Daarnaast is, veelal in de buitengebieden, circa 110 km drukriool aanwezig met ongeveer 75 hoofdgemalen en circa 380 minigemalen. In de verhardingen liggen ruim 40.000 kolken om het regenwater in te zamelen. Ook omvat het systeem diverse schuiven, kleppen, bergbezinkbassins, wadi's en infiltratievoorzieningen om regenwater te bergen en zo nodig te transporteren, de regenwateroverlast te beperken en de vuiluitworp op oppervlaktewater te reduceren. Dit gehele riolering- en regenwatersysteem is ingericht om het afvalwater van de circa 47.000 rioolaansluitingen en het regenwater van de circa 1375 hectare aangesloten verhard oppervlak te verwerken.

In het Gemeentelijk Rioleringsplan 2017-2026 (GRP), met als onderdeel de exploitatie, zijn de kwaliteitsniveau's van de riolering- en regenwatersystemen vastgesteld.

Vastgesteld kwaliteitsniveau

Een van de uitgangspunten bij het GRP is het principe 'sober en doelmatig'. In het GRP zijn in verband met het op een doelmatige wijze invulling geven aan de zorgplichten voor regen, afval en grondwater vijf doelen opgesteld. De in het GRP omschreven beleidsdoelstellingen dragen hoofdzakelijk bij aan:

- Het op een doelmatige en milieu-verantwoorde wijze inzamelen en afvoeren van afvalwater.
- Het op een doelmatige wijze inzamelen, afvoeren en verwerken van overtollig regenwater en overtollig grondwater.
- Het verminderen van de kans op wateroverlast als gevolg van (hevige) neerslag.
- De kwaliteit van het oppervlaktewater en de bodem niet negatief beïnvloeden, door ongewenste emissies naar oppervlaktewater, grond en grondwater te voorkomen.
- Het op een doelmatige en duurzaam mogelijke wijze invulling geven aan de stedelijke (afval)watertaken.

Deze doelstellingen zijn in het GRP vertaald voor de volgende hoofdthema's:

- Afvalwater
- Hemelwater
- Grondwater
- Waterkwaliteit oppervlaktewateren
- Doelmatig beheer / instandhouding
- Duurzaamheid, nieuwe sanitatie

Het vastgestelde kwaliteitsniveau en de gewenste doelstellingen zijn in hoofdlijnen en concrete maatregelen vertaald. De uit te voeren maatregelen worden in een jaarlijks uitvoeringsprogramma door het college vastgesteld.

Actuele onderhoudstoestand

De conditie van het stelsel is toereikend. De leeftijd van het stelsel blijft toenemen. Het beheer en onderhoud is gericht op de instandhouding van de conditie van het stelsel. Dit gebeurt op een sober en doelmatige wijze, zodat het stelsel kan blijven functioneren.

De staat van de riolering en regenwatersystemen wordt gemonitord. Hiertoe bestaat voor de diverse onderdelen een reiniging- en inspectiecyclus. Op basis van de analyse van de inspectieresultaten worden de noodzakelijke beheer- en onderhoudsplannen vastgesteld.

Zijn de onderhoud- en beheerplannen actueel?

De resultaten van de onderhoud- en beheerplannen, inclusief benodigde budgetten, zijn verwerkt in de actualisatie van het GRP 2017-2026. Behoudens enkele accentverschuivingen wordt het bestaande beleid gecontinueerd. De uit te voeren maatregelen worden in een jaarlijks uitvoeringsprogramma door het college vastgesteld. De raad wordt hierover middels een RIB geïnformeerd.

In overeenstemming met het vastgestelde beleidskader binnen de gemeente Venlo zal een (financiële) actualisatie van het plan tenminste iedere drie jaar aan de gemeenteraad worden voorgelegd. De eerstvolgende actualisatie vindt plaats in 2020.

Knelpunten betreffende de beschikbare onderhoudsbudgetten

De gereserveerde investeringen voor instandhouding in de exploitatie GRP 2017-2026 zijn gebaseerd op de beoordeling van de (recente) inspectieresultaten en stelselkenmerken. Het is niet uit te sluiten dat in de toekomst meer uitval zal ontstaan gezien de steeds toenemende leeftijd van de nog niet gerepareerde stelselonderdelen. Er is geen aanleiding om in de huidige planperiode hiervoor een reservering in de exploitatie op te nemen. Bij elke actualisatie van de exploitatie GRP zal dit opnieuw worden beoordeeld waarbij ook de leeftijdsopbouw van het stelsel en uitval in het verleden wordt meegenomen. Zodra een significante stijging van schadebeelden uit cyclische inspectieresultaten hier aanleiding toe geeft, wordt hierop geanticipeerd. Er worden dan extra middelen gezocht. Het niet aanvullen van deze middelen zal anders op termijn ertoe leiden dat er een grotere kans op schade aan het riool en de bovengelegen verharding kan optreden. De daarmee gepaard gaande herstelkosten zullen naar verwachting groter zijn dan de benodigde extra middelen.

Planning en actiepunten voor 2020

Het jaarlijkse operationele programma geeft een nadere uitwerking van het GRP waarin voor het betreffende jaar concreet wordt aangegeven welke voorzieningen worden aangelegd (watertaken), welke onderzoeken zullen worden uitgevoerd en welke instandhoudingsmaatregelen worden getroffen. Bij de in 2020 geplande actualisatie van de exploitatie van het GRP en de jaarlijkse operationele programma's zal bij de capaciteit- en budgetplanning meer rekening worden gehouden met het te verwachten moment van de uitgaven. Prognose en werkelijkheid kunnen dan naar verwachting beter op elkaar aansluiten.

Instandhouding en watertaken

De maatregelen hebben behalve instandhouding ook betrekking op verdere aanpassingen van het systeem. Zoals de terugdringing van vuiluitworp op oppervlaktewater via riooloverstorten in diverse stadsdelen.

Het verminderen van de kans op wateroverlast door middel van optimalisatie van het rioolsysteem.

Dit gebeurt door het benutten van restberging en capaciteit in het bestaande stelsel en afkoppelen. Door middel van afkoppelen worden regenwater en vuilwater van elkaar gescheiden. Dit heeft behalve de vermindering van de kans op wateroverlast ook een gunstig effect op de vuiluitworp naar het oppervlaktewater en het grondwater. In de uitvoeringsprogramma's GRP 2016 t/m 2019 was voorzien in bijdrage aan de stimuleringsregeling voor het afkoppelen van hemelwater op particulier terrein, deze regeling loopt nog steeds.

Bij doorontwikkeling van de voorspelde klimaatsveranderingen zal de kans op wateroverlast toenemen. In het kader van de uitwerking van de door de raad vastgestelde richtinggevende uitspraken bij de "Agenda groen en water" is een regionale stresstest(light) klimaat uitgevoerd. De resultaten hiervan vormen de input voor de uitwerking van de dilemma's voor de keuze in ambitieniveau bij de verdere uitwerking van de Agenda groen en water. De uiteindelijke keuze in ambitieniveau zal ook gevolgen hebben voor de exploitatie GRP en mogelijk op termijn voor de daaraan gekoppelde rioolheffing.

Samenwerking

Door samenwerking en afstemming tussen de Noord-Limburgse gemeenten onderling, intergemeentelijk en het waterschap wordt gezocht naar mogelijkheden voor kostenbesparingen en wordt kennis gedeeld in de watersector.

Vastgoed

Afschrijven, onderhoud, renovatie nieuwbouw en gebruikswaarde

Zonder een klein beetje theorie over gebouwonderhoud is het lastig te beoordelen wat de status is van het onderhoud kapitaalgoederen voor gebouwen. Allereerst is er de economische levensduur van een gebouw. Deze is gelijk aan de afschrijvingstermijn, veelal 40 of 50 jaar. De technische levensduur van een gebouw bedraagt met planmatig onderhoud zo'n 40 tot 50 jaar. De technische levensduur van een gebouw kan verlengd worden door een gebouw te renoveren. Vindt er geen renovatie plaats, dient er na verloop van tijd gesloopt en vervangende nieuwbouw gepleegd te worden.

De kortste levensduur van een gebouw wordt echter niet bepaald door de economische of technische levensduur maar door de gebruikswaarde van een gebouw. Er wordt steeds meer gezocht naar mogelijkheden om een organisatie te kunnen huisvesten naar de actualiteit van de dag. Het gevolg voor de vastgoedmarkt is een toenemende vraag naar flexibiliteit. We werken steeds meer papierloos en activiteit gestuurd, met de vrijheid om op zoek te gaan naar de meest geschikte werkplek. De ruimtevraag neemt af en wordt pluriformer en thuiswerken wordt gemeengoed. De gebruiker van gebouwen heeft een dynamische huisvestingsbehoefte. Door de jaren heen stijgen de prestatie eisen die men aan gebouwen stelt, zowel qua wetgeving als qua kwaliteit. Met die stijging van de prestatie eisen wordt ook de acceptabele ondergrens naar boven geduwd. Het vertrek in 2009 en 2010 uit de ca 30 jaar oude stadskantoren Peperstraat en Kwietheuvel is in Venlo een voorbeeld voor deze theorie over gebruikswaarde. In andere theorieën gebruikt men functionele levensduur als tijd tot wanneer een gebouw zijn functie adequaat kan hebben.

Beleid

Voor het onderhoud van vastgoed zijn voorzieningen gevormd conform artikel 44 lid 1c van de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording). Voorzieningen worden gevormd om de (groot) onderhoudslasten van een kapitaalgoed over een aantal jaren te egaliseren en kunnen alleen worden ingesteld en gevoed op basis van een beheerplan van het desbetreffende kapitaalgoed. Dit beheerplan dient periodiek te worden geactualiseerd.

Onderhoud is niet levensduur verlengend, maar dient om het vastgoed gedurende haar levensduur actief in goede staat te houden. Onderhoud is het uitvoeren van preventieve dan wel correctieve maatregelen om een object in goede staat te houden of te brengen (op een vooraf door de raad vastgesteld kwaliteitsniveau). Onderhoud kan worden onderscheiden in groot onderhoud en klein onderhoud. Onder groot onderhoud wordt verstaan onderhoud van veelal ingrijpende aard dat

op een groot deel van het object wordt uitgevoerd en na een langere gebruiksperiode moet worden verricht. Klein onderhoud is het onderhoud dat in het eerste of het lopende planjaar op een klein gedeelte van het object wordt uitgevoerd. Onderhoudskosten worden gemaakt om het object gedurende de levensduur op een bepaald kwaliteitsniveau te houden (naar behoren laten functioneren en een bepaalde representativiteit laten behouden). De kosten van klein en groot onderhoud zijn dus niet levensduur verlengend en mogen dus niet worden geactiveerd. De componentenbenadering gaat uit van het splitsen van een gebouw in een aantal componenten zoals casco en installaties. In het plaats van het gebouw totaal lineair af te schrijven worden de componenten los van elkaar afgeschreven. Indien de componentenbenadering wordt toegepast is er sprake van vervangingsinvesteringen en niet meer van onderhoud. Kosten van klein onderhoud dienen in het jaar van uitvoering ten laste van de exploitatie te worden gebracht. Kosten van groot onderhoud worden in het jaar van uitvoering ten laste van een vooraf gevormde voorziening gebracht. Kosten van het wegwerken van achterstallig onderhoud dienen ineens ten laste van de exploitatie te worden gebracht.

Tenminste éénmaal in de vier jaar stelt de raad een integrale beleidsnota over het beleidskader onderhoud kapitaalgoederen vast en de hoofdlijnen daarvan worden jaarlijks opgenomen in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen (artikel 9, tweede lid, onder c BBV).

De raad heeft het onderhoud kwaliteitsniveau van het vastgoed conform norm NEN 2767 vastgesteld op niveau 3 (raadsbesluit december 2015). Niveau 3 is redelijk (geen nieuwbouw, beperkte onderhoudsschade of onderhoudsbehoefte). Een uitzondering vormen monumentale gebouwen, deze zijn vastgesteld op niveau 2. Dit betekent goed (vergelijkbaar met nieuwbouw, wel veroudering, geen onderhoudsschade of onderhoudsbehoefte). Overtollig vastgoed wordt onderhouden op niveau 4 of 5. Dit betekent slecht (grote onderhoudsschade en grote onderhoudsbehoefte). Het meerjarenplan onderhoud is opgesteld met dat kwaliteitsniveau. In de voorzieningen (sport, ambtelijke huisvesting en cultureel, commercieel en maatschappelijk vastgoed) zijn de kosten opgenomen voor onderhoud aan de buitenschil en de gebouw installaties (eigenaarsonderhoud). Het huurderonderhoud is niet opgenomen in de voorziening aangezien deze kosten ten laste van de huurder komen.

Soorten vastgoed (in een gebouw kunnen meer functies gehuisvest zijn)

- Onderwijs. Het onderhoud van onderwijsgebouwen (behalve noodlokalen) valt onder de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen.
- Welzijn (peuterspeelzaal, verenigings- en wijkgebouwen en gemeenschapsaccommodaties)

- Kunst en cultuur (bibliotheek, museum, theater, poppodium, muziekschool)
- Sport en recreatie (sporthal, gymzaal, zwembad, gebouw bij openlucht sport)
- Vastgoed voor eigen gebruik (stadhuis, stadskantoor, gebouw openbare ruimte)
- Geen beleidsfunctie
- Vastgoed voor economische zaken en ruimtelijke orderingsbeleid. De gebouwen in Q4 en het kazerne kwartier worden aangemerkt als dynamisch vastgoed en worden niet beoordeeld in de zin 'onderhoud kapitaalgoederen'.
- Overtollig en leegstaand vastgoed (voormalige raadhuisen en scholen)

Huidige kwaliteit, zowel technisch als qua beleving en de meetmethodiek

Gemeente Venlo is als eigenaar verantwoordelijk voor het planmatig onderhoud aan circa 140 gemeentelijke gebouwen. Op 29 november 2006 heeft de raad het kwaliteitsniveau voor het onderhoud van gebouwen middels het gebouwenbeheersplan (2006) vastgesteld. Elke 5 jaar (eerstvolgend in 2020) wordt het meerjarenplan onderhoud gebouwen geactualiseerd. Aan de hand van deze meerjaren onderhoudsplanningen wordt inzicht verkregen welke budgetten op welke momenten benodigd zijn om de gemeentelijke gebouwen op het vooraf afgesproken kwaliteitsniveau in stand te houden. De kostenramingen van de onderhoudsmaatregelen zijn op marktconformiteit getoetst. Het meerjaren inzicht in de kosten is daardoor betrouwbaar.

De huidige technische kwaliteit van het gebouwenbestand is heel divers. Alle nieuwbouwcomplexen voldoen aan de eis kwaliteitsniveau 3 (redelijk). Complexen waarbij het einde van de technische en functionele levensduur nadert, zoals het zwembad, voldoen niet aan kwaliteitsniveau 3. Bij gebouwen die liggen tussen nieuwbouw en einde technische levensduur is de variatie in voldoen en niet voldoen aan de kwaliteitseis groot. Gebouw kwaliteit wordt gemeten volgens de norm NEN 2767.

Ontwikkelingen en risico's

Het niet toekennen van de gewenste of noodzakelijke dotaties op de onderhoudsvoorzieningen en het korten op extra budgetten leidt tot minder onderhoud. Minder onderhoud betekent een verlaging van de technische levensduur van gebouwen en doorgaans bij verkoop een lagere verkoopwaarde. De gebruikswaarde, de gevoelswaarde en de uitstraling van de gebouwen nemen sneller in waarde af.

Op dit moment is een groot aantal gebouwen in onderzoek om verduurzaming (energetisch) toe te passen. Afhankelijk van de uitkomsten en de beschikbaarheid van de benodigde middelen zullen gebouwen 'energetisch' verduurzaamd worden.

Bijzondere zaken

Leegstand

Leegstand is lastig en over het algemeen niet doelmatig maar heeft op zich zelf geen invloed op het onderhoudsplan van gebouwen. Zodra vastgoed overtollig wordt, wordt het vastgoed geprogrammeerd in het meer jaren onderhoudsplan op conditie niveau 4 of 5.

Cradle to Cradle

Onderhoud is instandhouding. Dat betekent in zuiverheid van de filosofie dat er geen zaken aan het vastgoed worden toegevoegd. C2C is een maak-filosofie waarbij de gehele levensloop wordt gezien. Bestaande gebouwen kunnen bij onderhoud slechts voorzien worden van nieuwe C2C gecertificeerde materialen. De standaard onderhoudswerkzaamheden zijn niet te bevatten met C2C gecertificeerde materialen. Dakrenovaties, technische installaties en verf zijn de belangrijkste onderhoudsmaterialen. Uitgangspunt bij het onderhoud is dat het bestaande gebouw maatgevend is voor de wijze van onderhoud. Een met C2C filosofie gebouwd gebouw onderhouden we met zo mogelijk C2C materialen. Het stadskantoor is het eerste gebouw.

Duurzaam

Per definitie is onderhoud duurzaam.

Sport en recreatie

Voor sport is een conditiecataloog opgesteld waarmee de kwaliteit van de velden, de inrichtingselementen, de verhardingen en de beplanting inzichtelijk kan worden gemaakt. De kaders sluiten aan bij de betreffende normen voor velden (NOC*NSF) en inrichting (CROW). Deze normen zijn reeds vastgelegd en landelijk geaccepteerd. De staat van onderhoud van de gemeentelijke gebouwen in de sportsector is in het algemeen goed te noemen. Het gemeentelijke zwembad De Wisselslag is qua onderhoud niet meer actueel. Er zijn nog enkele buitensportaccommodaties die tussen nu en 3 jaar zijn afgeschreven. De conditie van deze gebouwen is matig en ze hebben een mindere tot geen uitstraling. De kwaliteit van de sportvelden en overige inrichtingselementen binnen de gemeente Venlo is conform de normering van NOC*NSF en de aangesloten bonden.

Meerjaren onderhoudsplan

In 2019 zal het meerjaren onderhoudsplan gebouwen weer worden geactualiseerd voor de periode 2020-2029.

Sportvoorzieningen

De gemeente heeft de beschikking over en exploiteert de volgende sportkapitaalgoederen:

- Een gemeentelijk zwembad (De Wisselslag) inclusief buitenbad;
- Zeven gemeentelijke sporthallen en één niet gemeentelijke sporthal;
- Eén gemeentelijke sportzaal;
- Zestien gemeentelijke gymzalen en één niet gemeentelijke gymzaal;
- Veertien gemeentelijke buitensportaccommodaties.

De onderhoudstoestand van de sportgebouwen staan omschreven in de paragraaf Vastgoed.

Voor het onderhoud van sportvelden zijn voorzieningen gevormd conform artikel 44 lid 1c van de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording). Voorzieningen worden gevormd om de (groot) onderhoudslasten van een kapitaalgoed over een aantal jaren te egaliseren en kunnen alleen worden ingesteld en gevoed op basis van een beheerplan van het desbetreffende kapitaalgoed. Dit beheerplan dient periodiek te worden geactualiseerd.

Onderhoud is niet levensduur verlengend, maar dient om het kapitaalgoed gedurende haar levensduur actief in goede staat te houden. Onderhoud is het uitvoeren van preventieve dan wel correctieve maatregelen om een object in goede staat te houden of te brengen (op een vooraf door de raad vastgesteld kwaliteitsniveau).

Onderhoud kan worden onderscheiden in groot onderhoud en klein onderhoud. Onder groot onderhoud wordt verstaan onderhoud van veelal ingrijpende aard dat op een groot deel van het object wordt uitgevoerd en na een langere gebruiksperiode moet worden verricht. Klein onderhoud is het onderhoud dat in het eerste of het lopende planjaar op een klein gedeelte van het object wordt uitgevoerd. Onderhoudskosten worden gemaakt om het object gedurende de levensduur op een bepaald kwaliteitsniveau te houden (naar behoren laten functioneren en een bepaalde representativiteit laten behouden). De kosten van klein en groot onderhoud zijn dus niet levensduur verlengend en mogen dus niet worden geactiveerd. Kosten van klein onderhoud dienen in het jaar van uitvoering ten laste van de exploitatie te worden gebracht. Kosten van groot onderhoud worden in het jaar van uitvoering ten laste van een vooraf gevormde voorziening gebracht. Kosten van het wegwerken van achterstallig onderhoud dienen ineens ten laste van de exploitatie te worden gebracht.

Tenminste éénmaal in de vier jaar stelt de raad een integrale beleidsnota over het beleidskader onderhoud kapitaalgoederen vast en de hoofdlijnen daarvan worden jaarlijks opgenomen in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen (artikel 9, tweede lid, onder c BBV).

Vastgesteld kwaliteitsniveau

Er is een conditiecatalogus opgesteld waarmee de kwaliteit van de velden, de inrichtingselementen, de verhardingen en de beplanting inzichtelijk kan worden gemaakt. De kaders sluiten aan bij de betreffende normen voor velden (NOC*NSF) en inrichting (CROW). Deze normen zijn reeds vastgelegd en landelijk geaccepteerd. De raad heeft het onderhoud kwaliteitsniveau van het buitensportvelden conform norm conditiecatalogus sportparken gemeente Venlo vastgesteld op niveau voldoende (raadsbesluit november 2019).

Actuele onderhoudstoestand

De kwaliteit van de sportvelden en overige inrichtingselementen binnen de gemeente Venlo is conform de normering van NOC*NSF en de aangesloten bonden en het vastgestelde niveau voldoende conform norm conditiecatalogus sportparken gemeente Venlo.

Zijn de onderhouds- en beheersplannen actueel

In november 2018 heeft de raad het Meerjaren Onderhoud Plan voor de sportparken binnen de gemeente Venlo goedgekeurd.

Wat zijn de benodigde onderhoudsbudgetten (beïnvloedbaar)

Op basis van het Meerjaren plan onderhoud Buitensport Venlo 2019-2028 is per jaar gemiddeld € 460.000 benodigd.

Planning en actiepunten voor 2019-2020

Er is in voorbereiding een Europese Aanbesteding voor een overeenkomst voor het vervangen van armaturen en lichtmasten op de sportvelden. Voor de vervanging van toplagen op grasvelden is nog een bestaande overeenkomst actief.

Financiering

Algemeen

De paragraaf financiering is in samenhang met het treasurystatuut een belangrijk instrument voor het transparant maken van de financieringsfunctie. In het treasurystatuut zijn de wettelijke kaders uit de wet financiering decentrale overheden (wet fido) verwerkt en zijn de doelstellingen voor de financieringsfunctie opgenomen. De uitwerking van de doelstellingen van het treasurystatuut wordt in de paragraaf financiering in de begroting en in het jaarverslag opgenomen. In de begroting wordt ingegaan op de beleidsplannen. In het jaarverslag wordt teruggeblikt en aangegeven in hoeverre de voorgenomen plannen zijn gerealiseerd.

In het treasurystatuut zijn de volgende doelstellingen opgenomen:

1. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities.
2. Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en valutarisico's.
3. Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.
4. Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut.

Het waarborgen van de toegang tot de financiële markten (doelstelling 1) vindt plaats door het op regelmatige basis onderhouden van de relaties met banken en financiële dienstverleners.

Wat in het komende begrotingsjaar wordt gedaan om de overige drie doelstellingen te realiseren wordt hieronder verder toegelicht.

Risicomanagement financieringsfunctie

Om gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en valutarisico's te beschermen worden de volgende activiteiten uitgevoerd:

Renterisico's

Renterisico's op korte financieringen worden beperkt door er voor te zorgen dat de wettelijk voorgeschreven kasgeldlimiet niet wordt overschreden. Onder kortlopende financieringen vallen alle financieringen met een rentetypische

looptijd korter dan één jaar. De kasgeldlimiet wordt conform de Wet Fido bepaald op basis van een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage van de begrote uitgaven van de gemeente. Voor het jaar 2020 is dat 8,5% van € 440.000.000. Dit betekent dat de kasgeldlimiet 2020 voor de gemeente Venlo €37.400.000 bedraagt.

Onderstaande tabel geeft de gemiddelde liquiditeitspositie weer over de afgelopen vier kwartalen. Als de gemiddelde liquiditeitspositie van drie achtereenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet overschrijdt, dan dient de gemeente de drie kwartaalrapportages toe te zenden aan de toezichthouder, met daarbij een plan om weer te voldoen aan de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet is in de laatste twee kwartalen van 2018 en in de eerste twee kwartalen van 2019 niet overschreden, wat inhoudt dat geen overmatig risico is gelopen op korte financieringen.

Bedragen x € 1.000.000

Kasgeldlimiet	3e kwartaal 2018	4e kwartaal 2018	1e kwartaal 2019	2e kwartaal 2019
1 Kasgeldlimiet	33,71	33,71	35,52	35,52
2 Gemiddelde schuld				
3 Gemiddeld overschot	55,18	60,17	70,22	85,31
Ruimte (+) / overschrijding (-) (1+2+3)	88,89	93,88	105,74	120,83

Renterisico's op lange financieringen worden beperkt door de wettelijk voorgeschreven renterisiconorm niet te overschrijden. De renterisiconorm heeft als doel het renterisico bij herfinanciering te beheersen. Dit houdt in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet méér mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Bij het aantrekken van langlopende geldleningen wordt ervoor gezorgd dat de renterisiconorm niet overschreden wordt. Onderstaande tabel toont aan dat de verwachting is dat de renterisiconorm de komende vier jaren niet overschreden zal worden en dat er dus geen overmatige renterisico's worden gelopen op langlopende financieringen.

Bedragen x € 1.000.000

Renterisiconorm en renterisico's vaste schuld	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1 Renteherziening	0,21	4,44	2,10	0,83
2 Aflossingen	8,90	8,92	8,95	8,98
3 Renterisico (1+2)	9,11	13,36	11,05	9,81
4 Renterisiconorm (20% van het begrotingstotaal)	88,01	83,67	87,63	84,79
5 Ruimte (+) / overschrijding (-); (4-3)	78,90	70,31	76,58	74,98

Koersrisico's

Koersrisico's worden beperkt door uitzettingen uit hoofde van treasury te beperken tot producten met een vastrentende waarde of garantieproducten en uitzettingen af te stemmen op de liquiditeitsplanning.

Kredietrisico's

Kredietrisico's bestaan uit het risico dat uitgeleend geld niet wordt terug ontvangen. Deze kredietrisico's kunnen worden onderscheiden in:

1. uitzettingen van middelen uit hoofde van treasury
2. garanties van geldleningen
3. verstrekte langlopende geldleningen
4. debiteuren.

1. Bij het uitzetten van middelen uit hoofde van treasury zijn de risico's in sterke mate beperkt door de verankering van het schatkistbankieren in de wet fido. Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden verplicht worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Uitgezonderd hierop zijn de middelen onder het drempelbedrag. Dit betreft 0,75% van het begrotingstotaal en is ingesteld om voldoende saldo aan te houden voor het dagelijks betalingsverkeer. Voor de middelen die zijn uitgezonderd van het schatkistbankieren geldt dat uitzettingen uitsluitend plaatsvinden bij instellingen die voldoen aan de zeer strenge ratingeisen zoals gesteld in de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo). Onderstaande tabel geeft het gemiddelde kwartaalsaldo van de liquide middelen ten opzichte van het drempelbedrag weer voor het 3e en 4e kwartaal van 2018 en het 1e en 2e kwartaal van 2019. Het drempelbedrag is in het eerste kwartaal van 2019 licht overschreden, in de overige kwartalen is het saldo beneden het drempelbedrag gebleven.

	Bedragen x € 1.000.000			
Drempelbedrag SKB	3e kwartaal 2018	4e kwartaal 2018	1e kwartaal 2019	2e kwartaal 2019
Drempelbedrag (0,75% van begroting)	2,97	2,97	3,13	3,13
Gemiddeld saldo buiten 's Rijks schatkist	2,04	1,82	3,19	2,58
Ruimte binnen limiet (+), overschrijding (-)	0,93	1,15	-0,06	0,55

2. De gemeente heeft garanties afgegeven voor geldleningen waar zij direct voor garant staat als ook geldleningen waarvoor de garantstelling via een waarborgfonds plaatsvindt. De beheersing van de kredietrisico's bij gegarandeerde geldleningen vindt voor het grootste deel van de verstrekte garanties plaats door waarborgfondsen. De fondsen betreffen:
- Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)
  - Stichting Waarborgfonds Eigen Woning (WEW) / Nationale Hypotheek Garanties (NHG)
  - Stichting Waarborgfonds Sport (SWS).

Per 31 december 2018 bedroeg de som van de gegarandeerde geldleningen voor de gemeente Venlo € 393.000.000. Hiervan had het grootste deel betrekking op garanties via het WSW en WEW: € 383.000.000. Daarnaast had een bedrag van € 10.000.000 betrekking op directe garantieverstrekingen. De grootste directe

garantstelling heeft betrekking op een de lening van de deelneming BV Campus Vastgoed Greenport Venlo. In 2017 is voor deze deelneming een voorziening getroffen en een risico opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Met betrekking tot een gegarandeerde geldlening van Omroep Venlo is eveneens een risico opgenomen. Het betreft een gegarandeerde lening met een restant van € 70.000.

3. De wet fido staat gemeenten toe leningen te verstrekken uit hoofde van de publieke taak. Aan BV Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo is een vaste lening verstrekt ter hoogte van € 19.250.000 en een revolverende kredietfaciliteit met een maximum van € 6.600.000. Daarnaast bevat de portefeuille van verstrekte geldleningen ook nog een aantal woningbouwleningen. Als gevolg van de oprichting van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) komen hier geen nieuwe leningen meer bij. Het restantbedrag van het totaal aan verstrekte geldleningen wordt eind 2020 begroot op € 31.200.000.
4. Debiteurenrisico's worden in eerste instantie afgedekt via adequaat debiteurenbeheer inclusief aanmanings- en incassotraject. Op vorderingen die moeilijk invorderbaar blijken te zijn vindt, afhankelijk van de invorderingsstatus, een afwaardering plaats via de voorziening dubieuze debiteuren.

Liquiditeitsrisico's

Het liquiditeitsrisico kan worden omschreven als het risico dat niet kan worden voldaan aan de korte termijn betalingsverplichtingen. Doordat gemeenten in het geval zij niet meer aan haar betalingsverplichtingen kunnen voldoen, een aanvullende uitkering (artikel 12 van de Financiële Verhoudingswet) ontvangen, is het liquiditeitsrisico feitelijk nihil. Echter de artikel 12 status kan worden beschouwd als een faillissement en dit is een status die absoluut niet past binnen het financiële beleid ("het hebben van een duurzaam gezonde financiële huishouding") van de gemeente Venlo. Op liquiditeit wordt derhalve gestuurd en liquiditeitsrisico's worden gemitigeerd door het hanteren van zowel een kortlopende liquiditeitsplanning als ook een meerjarige liquiditeitsplanning (minimaal 4 jaar).

Valutarisico's worden uitgesloten door uitsluitend gelden uit te zetten in euro's en uitsluitend leningen te verstrekken, aan te gaan of te garanderen in euro's.

Doelmatigheid financiering

Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities is de derde doelstelling uit het treasury statuut. Hierin wordt met name invulling gegeven door te werken met integrale financiering. Dit houdt in dat niet voor iedere investering een aparte lening wordt aangetrokken, zoals zou plaatsvinden indien projectfinanciering zou worden gehanteerd, maar dat het totaal van investeringen wordt gefinancierd. De rentelasten hiervan worden via een administratieve rekenrente omgeslagen naar de producten en maken vervolgens deel uit van de programma's. Deze methode is minder arbeidsintensief dan projectfinanciering. Daarnaast heeft integrale financiering met renteomslag een stabiliserend effect op de begroting.

Met ingang van het begrotingsjaar 2018 is de Notitie rente 2017 (BBV) verplicht. De notitie bevat een aantal stellige uitspraken en aanbevelingen hoe om te gaan met de rentelasten en -baten in de begroting. Één van de aanbevelingen betreft het opnemen van onderstaand renteschema. Hiermee wordt o.a. inzicht gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van toerekening. In de begroting 2020 zijn de volgende rentebedragen verwerkt:

Renteschema		2020
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	9.784.164
b.	De externe rentebaten	-/- 1.104.384
Saldo rentelasten en rentebaten		8.679.780
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- 542.000
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- 435.914
c3.	De rentebaar van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+ 435.914
Niet via de omslagrente toe te rekenen rente		-/- 542.000
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		8.137.780
d1.	Rente over eigen vermogen	2.063.825
d2.	Rente over voorzieningen	460.829
De aan taakvelden toe te rekenen rente		10.662.434
e.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-/- 10.358.798
Renteresultaat op taakveld treasury		-303.636
Gemiddeld rentepercentage langlopende en kortlopende financieringen		3,63%
Berekende omslagrente		3,09%
Gehanteerde administratieve rekenrente		3,00%

De aan de taakvelden toe te rekenen rente moet worden toegerekend aan de boekwaarde van de investeringen per 01-01-2020 ad € 345.294.660. Dit leidt tot een omslagrente van 3,09%. Doordat er 3,00% wordt doorbelast naar de producten ontstaat er op het taakveld Treasury een negatief financieringsresultaat. Het rentepercentage over de opgenomen langlopende én kortlopende leningen bedraagt in 2020 gemiddeld 3,63%.

Optimalisatie renteresultaten

Rentevisie

De gemeente Venlo volgt de rentevisies van enkele grote banken en volgt de ontwikkelingen op de kapitaal- en geldmarkt continu. De rente ontwikkeling laat zich namelijk, zoals de afgelopen jaren is aangetoond, erg moeilijk voorspellen. Wel worden de rente ontwikkelingen nauwlettend gevolgd via landelijke media, websites van enkele banken en wekelijkse rentenotitie's van financiële dienstverleners.

Financieringspositie

In 2020 wordt als gevolg van nieuwe uitbreidings- en vervangingsinvesteringen en reguliere aflossingen op de leningenportefeuille een (her)financieringsbehoefte geraamd van circa € 26.000.000. Voor € 21.000.000 kan hierin worden voorzien uit de nog beschikbare financieringsmiddelen en de vrijkomende cashflow uit de exploitatie. De resterende financieringsbehoefte van € 5.000.000 wordt in eerste instantie met kasgeld gefinancierd. Indien dit nodig blijkt wordt hiervoor in een later stadium een langlopende lening aangetrokken.

Voor 2021 wordt een financieringsbehoefte geraamd van € 6.000.000, voor 2022 € 26.000.000 en voor 2023 € 5.000.000.

Het restantbedrag van de opgenomen langlopende geldleningen zal eind 2020 circa € 262.000.000 bedragen. Hiervan is een bedrag van € 10.500.000 onder dezelfde voorwaarden door verstrekt aan woningcorporaties.

In bijlage VIII is een meerjarig geprognosticeerde balans opgenomen. Deze geeft onder andere inzicht in de financieringsstructuur en waaraan de gemeentelijke financieringsmiddelen zijn besteed.

Navolgende tabel geeft vijf indicatoren aan waarmee onder andere de schuldpositie gemonitord wordt. In deze paragraaf worden onderstaande indicatoren individueel toegelicht. In de paragraaf Weerstandsvermogen vindt de interpretatie van de schuldindicatoren in samenhang en in de bredere context van de financiële positie plaats.

Schuldindicatoren	NL(1) 2017	Ref gem(2) 2017	Rek 2018	Begr 2019	Begr 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023
Solvabiliteitsratio	35%	29%	15%	19%	21%	22%	23%	24%
Schuldquote (netto schuld / exploitatie)	55%	89%	58%	60%	65%	69%	68%	69%
Schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	47%	77%	51%	53%	57%	61%	60%	62%
Netto schuld gecorrigeerd voor verstrekte leningen per inwoner	NB	NB	€ 2.239	€ 2.311	€ 2.457	€ 2.585	€ 2.583	€ 2.558
Rentedruk (netto rentelasten / exploitatie)	NB	NB	2,34%	2,29%	1,99%	1,96%	1,80%	1,85%

1: Betreft de gerealiseerde gemiddelden van alle gemeenten in Nederland (bron: Venlo in cijfers)

2: Betreft de gerealiseerde gemiddelden van alle gemeenten met een inwonertal tussen de 100.000 en 120.000 (bron: Venlo in cijfers)

- Solvabiliteitsratio 21%

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de weerbaarheid van de gemeente. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe hoger de weerbaarheid. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. Uw raad heeft een streefwaarde van $\geq 20\%$ vastgesteld.

De solvabiliteitsratio voor 2020 wordt begroot op 21% en gaat zich meerjarig ontwikkelen naar 24%. Dit betekent dat de door uw raad vastgestelde streefwaarde van minimaal 20% binnen de huidige meerjarenraming wordt bereikt. De solvabiliteit van gemeenten met een inwonertal tussen de 100.000 en 120.000 en het landelijk gemiddelde ligt nog duidelijk hoger: 29% respectievelijk 35%. De solvabiliteit kan o.a. worden verbeterd door ofwel meer reserves aan te gaan houden (sparen) ofwel door minder te investeren, waardoor de financieringsbehoefte lager wordt en er minder geleend hoeft te worden.

- Schuldquote 65% en Schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen 57%

De schuldquote geeft aan hoe hoog de netto schuld is ten opzichte van de inkomsten. Hoe hoger de inkomsten, des te meer schulden een gemeente zou kunnen dragen. De netto schuld betreft het totaal aan schulden -/- de geldelijke bezittingen die niet zijn ingezet voor de publieke taak. Bij de inkomsten wordt uitgegaan van inkomsten vóór bestemming van reserves, omdat de inzet van reserves geen inkomsten zijn. Bij een schuldquote hoger dan 130% is sprake van zeer hoge schuld. De door Uw raad vastgestelde streefwaarde is $< 130\%$. Volgens de VNG bevindt de schuldquote van een gemeente zich normaal tussen de 0% en 100%. De schuldquote ultimo 2020 wordt geraamd op 65% en stijgt naar 69% in 2023. Ten opzichte van de primaire begroting 2019-2022 liggen de schuldquotes ruim 10% lager. Deze afname wordt met name veroorzaakt doordat er minder geld hoeft te worden geleend, doordat er meer is gespaard vanuit de exploitatie en de

bijdrage uit het fonds tekortgemeente sociaal domein € 21.700.000. Anderzijds zijn de inkomsten toegenomen, waardoor de schuld relatief kleiner is geworden.

Naast bovenstaande zijn er nog twee factoren die van invloed zijn op de schuldquote en bij de analyse betrokken moeten worden: de uitleenquote en het kengetal grondexploitatie. De uitleenquote bestaat uit de uitgeleende gelden als aandeel van de inkomsten. In Venlo is die 8%. De schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen komt daarmee uit op 57%. Het kengetal grondexploitatie bestaat uit de voorraad bouwgrond (inclusief bouwgrond in exploitatie en overige voorraden) als aandeel van de inkomsten en is 3%. Op grond hiervan zou je kunnen stellen dat de effectieve schuldquote 54% is (65% - 8% - 3%). Immers voor de uitgeleende gelden wordt rente en aflossing ontvangen, waardoor de hiervoor aangetrokken leningen niet op de exploitatie drukken. En met de verkoopopbrengsten van de voorraad bouwgrond kunnen leningen worden afgelost. Anderzijds is het zo dat er over de uitgeleende gelden en de voorraad bouwgrond ook risico wordt gelopen. Dit is de reden waarom de uitleenquote en het kengetal grondexploitatie niet rechtstreeks met de schuldquote worden verrekend maar apart in beeld worden gebracht.

- *Netto schuld gecorrigeerd voor verstrekte leningen per inwoner € 2.457*

Deze indicator betreft de netto schuld gecorrigeerd voor verstrekte leningen afgezet tegen het aantal inwoners. Ten opzichte van het landelijk gemiddelde is de netto schuld gecorrigeerd voor verstrekte leningen per inwoner relatief hoog, maar ongeveer gelijk aan de referentiegemeenten. De verwachting is dat deze gaat stijgen tot € 2.558 in 2023.

- *Rentedruk 1,99%*

De rentedruk geeft de netto rentelasten weer ten opzichte van de inkomsten vóór bestemming van reserves. Deze indicator geeft weer welk deel van de exploitatie gebonden is door het betalen van rente. Volgens de financiële barometer, een financiële stresstest die in ontwikkeling is bij een landelijke overleg groep van financiële beleidsmakers van 100.000+ gemeenten, is een rentedruk tussen de 1% en 3% normaal voor een gemeente.

Derde geldstromen

De gemeente Venlo zet sterk in op derde geldstromen. Deze derde geldstromen liggen in het verlengde van lobby en public affairs trajecten omdat deze trajecten veelal vooraf gaan aan of parallel lopen aan derde geldstroom trajecten.

Provinciale programma's

De gemeente Venlo onderhoudt veel contacten over de opgaven en dossiers waar we aan werken. Naast bundeling van inhoudelijke kennis en kunde leidt dit in enkele gevallen ook tot subsidie aanvragen omdat onze opgaven ook bijdragen aan zaken van de provinciale agenda. Daarnaast is de provincie Limburg ook een belangrijke stakeholder bij Interreg aanvragen omdat de provincie hieraan medewerking moet verlenen en ook een deel van de cofinanciering voor haar rekening neemt. Vanuit onze sociale opgave en fysieke opgave wordt ook in 2020 intensief samen gewerkt en zullen we alle mogelijkheden om subsidie aanvragen in te dienen. Het collegeprogramma 2019-2023 van de provincie Limburg kent de volgende thema's:

1. Verbindende bestuurlijke vernieuwing
2. Internationaal, Europa en grensoverschrijdend
3. Economische structuurversterking
4. Sociale agenda
5. Mobiliteit, infrastructuur en ruimte
6. Energiebeleid
7. Veiligheid en leefbaarheid
8. Arbeidsmarkt en onderwijs
9. Landbouw, natuur en faunabeheer
10. Cultuur, erfgoed en sport

In de laatste paragraaf van het collegeprogramma van de provincie wordt ingegaan op de financiële vertaling van deze intensivering (€ 100.000.000 per jaar in de periode 2020-2023). De vertaling hiervan in bestuursakkoorden, subsidieregelingen etc. zal vanuit de gemeente Venlo op de voet worden gevolgd zodat we op kansen kunnen inspringen.

Rijksprogramma's

Venlo heeft veel belang bij een goede communicatie en agendasetting met het Rijk omdat veel van onze opgaven ook betrekking hebben op de Rijksagenda en het rijk voor enkele Europese geldstromen fungeert als managementautoriteit (bijvoorbeeld bij Europees Sociaal Fonds ESF) die subsidieregelingen uitschrijft. Door actief in te zetten op het onderhouden van relaties en het scannen van

kansen op subsidieaanvragen ontstaan er mogelijkheden om naast beleid te beïnvloeden ook aanvullende middelen te genereren uit de rijksbegroting.

Naast het fungeren als managementautoriteit voor enkele Europese regelingen dient het Rijk bij enkele Europese regelingen ook akkoord te geven voor het indienen van lokale aanvragen. Ook hiervoor is het belangrijk dat we investeren in goede samenwerking en agendasetting.

Europese programma's

Om van Europese subsidie regelingen gebruik te kunnen maken is het ook belangrijk om invloed uit te oefenen op toekomstige regelingen en programma's. Voor deze programma's waaronder Interreg, ESF, OP ZUID leveren wij input via met name de provincie Limburg en de VNG /G40. Voor het Europese CEF programma positioneren we Venlo als logistieke schakel op de TEN-T kaart.

Het kunnen inspelen op subsidiekansen hangt in grote mate af van de calls die worden opengesteld voor de verschillende subsidies in 2020 en in hoeverre deze passen op onze gemeentelijke ambities (inclusief cofinanciering). We kunnen wel aangeven dat we majeure ontwikkelingen zoals

- Duurzaamheid/energie
- Top sectoren (logistiek en agro food)
- Sociaal domein opgave
- (Grensoverschrijdende) arbeidsmarkt
- Campus ontwikkeling/studentenstad
- Enkele gebiedsontwikkelingen

ook in 2020 de nodige aandacht zullen krijgen als kansrijke input voor subsidieopgaven.

In 2020 zitten we in het laatste jaar van de Europese programmaperiode 2014-2020. Dit houdt in dat veel fondsen zijn uitgeput op begrotingsbasis maar dat er op basis van tussentijdse afrekeningen soms ook weer geld terug komt als blijkt dat projecten in Europa geen doorgang vinden. Deze middelen worden dan vaak gebruikt om nog een laatste openstelling te kunnen bekostigen. Het is daarom voor de gemeente Venlo van belang om dergelijke dossiers goed te volgen om zo te zien of er nog extra kansen zijn waar we op kunnen inspelen.

Ter illustratie: In 2019 is de gemeente Venlo met een tweetal aanvragen op gebied van mobiliteit/infrastructuur succesvol geweest (CEF aanvragen). Voor CEF is de verwachte re flow (middelen die worden teruggehaald omdat ze niet worden uitgegeven en die opnieuw in subsidie calls worden verwerkt) in 2020 bijna 1 miljard euro. Het is daarom van essentieel belang om deze ontwikkelingen op de voet te volgen zodat we de kansen die hierdoor ontstaan ook kunnen benutten.

Bedrijfsvoering

Inleiding

Deze paragraaf gaat in op de kaders van de bedrijfsvoering die moeten worden doorontwikkeld om bij te dragen aan de dienstverlening richting onze burgers en de maatschappij. Het doel is om alle voor aspecten ten aanzien van bedrijfsvoering (personeel, organisatie, informatie, financiën, inkoop, juridische zaken, communicatie, administratie) binnen de gemeente Venlo de basis op orde te brengen. Dit in termen van processen, systemen, administraties, beheer, sturing, kennis, competenties en houding en gedrag. Daarbij wordt tevens vooruit gekeken met het doel om de bedrijfsvoering toekomstvast door te ontwikkelen conform onze visies en besturingsfilosofie.

Op dit moment

Relatiemanagement en contractmanagement sociaal domein is in positie gebracht. Programmamanagement heeft vorm en inhoud gekregen. Programmamanagers zijn organisatiebreed in positie en hebben een prominente rol in de totstandkoming van de P&C cyclus. De i-visie is gereed en de implementatie er van wordt voorbereid. Leidinggevenden zijn in positie. We hebben in de samenwerking bedrijfsvoering met de gemeenten Venray en Horst aan de Maas geconstateerd dat onze gemeente behoefte heeft aan interne focus en het zelf professioneel organiseren van de eigen organisatiedoelen. Een belangrijke reden is daarvoor dat wij ons niet alleen kunnen focussen op Venray en Horst aan de Maas, maar een centrumfunctie hebben voor Noord-Limburg én al in bestaande samenwerkingen deelnemen, zoals de BsGW en ICTNML. We brengen daarom focus aan in de waardecreatie van bedrijfsvoering voor onze bijdrage in de programma's gericht op Venlo als centrumstad. We willen staan voor de kwaliteit van de bedrijfsvoering van Venlo en het op een trotse wijze kunnen uitdragen in de regio. Wij willen dat onze bedrijfsvoering staat voor een positieve servicebeleving van onze organisatie en daarmee ook bijdragen aan de positieve uitstraling naar onze inwoners toe.

Komende jaren

Op hoofdlijnen wordt bedrijfsvoering nog beter aangelijnd bij de ontwikkeling van programmamanagement, projectmanagement en het planmatig werken. Beheerplannen die integraal planmatig zijn opgepakt en vastgesteld door de raad worden bijvoorbeeld als lijn genomen voor de herinrichting van administraties. De beheerplannen zijn daarbij tot stand gekomen op basis van goede geo-informatie en betrouwbare data, zoals informatie over arealen. De doorontwikkeling van informatiemanagement is daarom prioriteit. Gelet op de financiële situatie waar we vandaan komen, zal ook de doorontwikkeling van Planning en Control verder vorm en inhoud krijgen op basis van betrouwbare data. Deze focus hebben wij hieronder nader uitgewerkt.

Integraal Bedrijfsvoeringsplan

Nadere focus gericht op flexibiliteit en betrouwbaarheid

Het flexibel inrichten en doorontwikkelen van de bedrijfsvoering in aansluiting op de programma's en besturingsfilosofie is noodzakelijk om snel en adequaat te reageren op veranderingen. De doelen van de programma's vragen de bedrijfsvoeringsdisciplines zich door te ontwikkelen en dit te faciliteren d.m.v. een verbeterplan langs 3 hoofdlijnen:

1. De **benodigde digitale transformatie** van bedrijfsvoeringsdisciplines om producten en diensten volgens de moderne digitale standaard te leveren en/of de diverse samenwerkingen (digitaal) te faciliteren;
2. Het **beheer en de kwaliteit van data** om hier de benodigde stuurinformatie uit te destilleren en doelmatigheid binnen de programma's te realiseren met voldoende oog voor privacy en informatieveiligheid;
3. **De mens en organisatie**; de juiste persoon op de juiste plaats en de bijbehorende doorontwikkeling van gevraagde kennis en vaardigheden en de organisatie.

Het op orde brengen van de basis en de doorontwikkeling langs deze 3 lijnen leidt tot verbetering van de interne beheersing en maakt dat er sprake is van navolgbare processen en daarmee een transparante gemeente als onderdeel van de overheid. Dit maakt dat de externe samenwerking zich verder kan ontwikkelen en dat de externe dienstverlening verbetert. Het verbeterplan is ondersteunend aan het realiseren van onze visies. Om focus aan te brengen in het verbeterplan hebben wij de geprioriteerde **projecten en bedrijfsvoeringsthema's** waar we de focus op leggen voor 2020 en verder per lijn geprioriteerd waarbij de koppeling is gemaakt met de hieraan gerelateerde begrotingsvoorstellen.

1. Digitale transformatie

- Invulling geven aan de ontwikkelingen van data-gedreven werken en verdergaande informatisering van de bedrijfsvoering is de benodigde 'digitale transformatie' zoals ook de VNG dit noemt. Voor 2020 en verder investeren we in de benodigde doorontwikkeling van **Business Intelligence** om informatie beter te ontsluiten en presenteren en verdergaande digitalisering zoals bijvoorbeeld **E-HRM**. De focus in deze lijn ligt op de doorontwikkeling van **indicatoren** als belangrijk sturingsinstrument om een goede inhoudelijke discussie te voeren en politieke en ambtelijke keuzes te maken over de inzet van middelen en het bereiken van doelen. Dit proberen we te realiseren binnen bestaande middelen.
- We willen in 2020 de mogelijkheden uitbreiden om **data-analyses** uit te voeren uit ons gemeentelijke informatiehuis en deze verbinden aan andere bronnen om zo de relatie met diverse partners, ondersteunt door bedrijfsvoeringsdisciplines, verder te intensiveren en uit te bouwen.

- De ondersteuning, de werkprocessen en systemen van bedrijfsvoering zullen moeten worden aangepast en doorontwikkeld om samen de gestelde doelen op bereikbaarheid, zichtbaarheid en transparantie te realiseren. Dit staat in directe relatie met de dienstverlening (*bijv. investering vervanging telefooncentrale*) en vraagt aandacht, zorg en investering in **informatieveiligheid** en **privacy** (*uitvoering privacy beleidsplan*).

2. Beheer en de kwaliteit van data

- De diversiteit aan informatiestromen groeit, in brede zin zullen we ons informatiebeheer verder op orde moeten brengen en houden. Denk hierbij specifiek aan dossiervorming en archivering en het in 2020 voortzetten van interventies op de bijbehorende kaders, processen en techniek. Hiervoor zetten we o.a. het meerjarige **project PRIO** ook in 2020 door en realiseren we met een bijbehorende investering de *digitale handtekening* om brieven en besluiten digitaal te ondertekenen en te borgen dat dossiers volledig en juist zijn .
- In 2020 focussen we ons op het verder herbruikbaar en toegankelijk maken en houden van onze data voor de samenleving. Hierbij zullen we moeten voldoen aan nieuwe wetgeving namelijk het besluit digitale toegankelijkheid en de wet digitale overheid, dit kent een directe relatie met de benodigde investeringen voor *websitebeheer en de migratie van het content managementsysteem*.
- Voor een goed lopende ambtelijke organisatie is het verder in de bedrijfsvoering randvoorwaardelijk om de doorontwikkeling van goede monitoring en actuele stuurinformatie vorm te blijven geven. (**doorontwikkeling P&C-Cyclus, verplichtingenadministratie**, managementportal, dashboards)

3. Mens en organisatie

De geschetste dynamiek in de omgevingsanalyse en de programma's stellen hoge eisen en vragen een doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie. Dit uit zich in "harde" aspecten van systemen, applicaties en processen en "zachtere" aspecten als gewenste houding en gedrag, vaardigheden en de juiste persoon op de juiste plek.

Voor 2020 en verder krijgt de doorontwikkeling van mens en organisatie vorm door o.a.:

- **Concernplan organisatieontwikkeling** en P&O projecten die zich samen focussen op vaardigheden, competentie -en talentmanagement, management development en strategische personeelsplanning;
- Het herijken, doorontwikkelen en optimaliseren van kaders zoals de **besturingsfilosofie** en het **programmatisch werken** maar ook van de ondersteunende systemen zoals de *invorderingsportal* en het digitaal ondersteunen van de *financiële maandafsluitingen*;

- Vanuit het verbeterplan bedrijfsvoering worden de projecten met elkaar verbonden en wordt de voortgang gemonitord in samenwerking met 'control'. We zetten hiervoor in 2020 de verdere optimalisatie van het planning & control proces en bijbehorende systemen voort;
- We voeren een **overheadscan, formatiescan** uit en geven opvolging aan de uitkomsten er van om de organisatie door te ontwikkelen. Deze opvolging zal in samenhang gebeuren met de doorontwikkeling van de teamplannen 2020 en **strategische personeelsplanning**. Deze bedrijfsvoeringsonderdelen leveren namelijk allemaal inzichten op voor de doorontwikkeling van de organisatie en hiernaast ook voor mogelijke invulling van de taakstelling op de organisatie.
- Ingevolge de Ambtenarenwet dient het college jaarlijks aan de raad verantwoording af te leggen over het gevoerde integriteitsbeleid en de naleving van de ambtelijke gedragscode. Het voornemen bestaat om vanaf 2020 deze verantwoording aan de raad op te nemen in de jaarrekening en de begroting en niet meer te voorzien in een afzonderlijk jaarverslag.

Personeelskostenbegroting

De hoeveelheid middelen die we aan onze eigen organisatie willen uitgeven is gelimiteerd. Behoudens een zeer beperkt aantal personele uitbreidingen gericht op wettelijke toezicht-, handhavings- en vergunningstaken doen wij u geen voorstellen voor extra menskracht of personele middelen. De gemeente Venlo moet zich, naar onze mening, verder ontwikkelen tot een organisatie die voldoende flexibel is om gedurende het jaar door herschikking aan de voor de uitvoering van deze begroting noodzakelijke capaciteitsvraag invulling te geven. Dat zou gedurende het jaar, uiteraard kunnen leiden tot knelpunten waarvoor op dat moment door bijsturing een passende oplossing moet worden gezocht.

Het proces van afwegingen voor noodzakelijke uitbreiding van personele capaciteit is met grote terughoudendheid doorlopen. De afwegingen zijn nog meer dan voorheen gemaakt in samenhang met de inhoudelijke ontwikkelingen vanuit de programma's. Uit onderstaande tabel komt duidelijk naar voren dat ook voor de personeelsbegroting is gekeken naar onvermijdelijke en wettelijke uitgaven naast beperkt benodigde capaciteit op geprioriteerde opgaven. Naast deze personele voorstellen met effect op de begroting is er tegen de achtergrond van dit vraagstuk/deze tabel ook een heroverweging gestart voor de toedeling van mensen en middelen binnen de bestaande personeelskostenbegroting. Deze heroverweging is ook een aanzienlijke opgave om te voorkomen dat verdere uitbreiding van capaciteit in 2020 noodzakelijk is.

Voorstel en Programma	Effect voorstel op PKB 2020
Algemene middelen	
Loonkostenontwikkeling kadernota	€ 1.392.760
Effect CAO afspraken 2019-2020	€ 2.006.000
Actualisatie loonkostenverdeling	€ 0 (administratieve wijziging)
Gezond en Actief Venlo	
Jobcoaching van inkoop naar eigen beheer	€ 420.000 dekking aanwezig binnen het begrotingsvoorstel, effect op de totale begroting is een voordeel van € 75.000
Exploitatiekosten renovatie Zwembad de Wisselslag	€ 294.909
KanDoen	€ 101.901 gedeeltelijk dekking aanwezig binnen het begrotingsvoorstel, effect op de totale begroting is een voordeel van € 72.303
Leefbaar Venlo	
Formatie Uitbreiding Boa's	€ 193.050
Uitvoering van wettelijke VTH-taken binnen het Wabo-domein	€ 627.205 gedeeltelijk dekking aanwezig binnen het begrotingsvoorstel, effect totale begroting € 407.205
Wetswijziging WOZ	€ 120.000 (incidenteel 2020)
Subtotaal voorstellen met effect op Personeelskostenbegroting 2020	€ 5.155.825*

* Dit totaal betreft de belasting op de PKB begroting en is anders dan het gezamenlijke effect op de totale begroting (€ 889.204 lager) namelijk € 4.266.621

De hierboven genoemde voorstellen zijn financieel verwerkt in de totalen en zijn inhoudelijk toegelicht in de programma-onderdelen van deze begroting.

Het is naast deze voorgestelde uitbreiding van personele capaciteit een grote opgave om de huidige personele capaciteit anders in te zetten om zo bestaande en nieuwe bestuurlijke wensen en behoeften te kunnen blijven realiseren en verdere uitbreiding te voorkomen. Zo is er in het dit begrotingsproces voor circa € 500.000 aan voorstellen voor personele capaciteit en middelen geconstateerd dat deze moeten worden opgevangen binnen de bestaande PKB begroting (denk hierbij aan extra inzet voor de samenlevingsagenda, levenszaken toezicht WMO en Jeugdwet, grensoverschrijdende samenwerking en telefonische dienstverlening). Dit betekent een behoorlijke opgave om de inzet van personele capaciteit te heroverwegen en beschikbaar te maken.

Deze opgave is extra zwaar gelet op de reeds bestaande aanwezige druk op de passende inzet van de personele capaciteit, (de juiste persoon op de juiste plaats)

en de aanwezige taakstelling op de organisatie. De (beperkte) voorstellen met een personele uitbreiding en de zojuist benoemde opgave om capaciteit te herschikken hebben raakvlakken met de bezuinigingsopgave op de organisatie.

Deze bezuinigingsopgave op de organisatie (en overhead) betreft € 683.000 in 2020 en € 1.180.000 structureel per 2022. Om op deze opgave te sturen hebben we naast het herschikken van personele capaciteit momenteel een aantal processen in gang gezet zoals een formatiescan, overheadscan en aanscherping van de teamplannen 2020. Deze processen moeten aanvullende inzichten bieden in de totaal benodigde capaciteit/personeelsbegroting en mogelijkheden om deze bezuinigingsopgave te realiseren.

We hebben aanvullend de voorgenomen bedrijfsvoeringsinvesteringen tegen het licht gehouden. Dit heeft geleid tot een herprioritering en waar mogelijk het faseren dan wel anders organiseren van enkele van bedrijfsvoeringsvraagstukken. (o.a. krediet matchingsportal, open data). Resultaat hiervan is dat we in deze begroting circa € 75.000 aan vrij te vallen kredietlasten ten gunste van de bezuinigingsopgave op de organisatie.

Inhuur

In het coalitieakkoord hebben wij prioriteit gegeven aan het op orde brengen van de ambtelijke organisatie. Wij hebben hierbij onder andere aangegeven een eind te willen maken aan de situatie dat regulier werk wordt gedaan door inhuurkrachten. Wij maken hierbij gericht een ontwikkeling door dat zo min mogelijk regulier werk wordt gedaan door inhuurkrachten tenzij hier een hele bewuste keuze in gemaakt wordt (piekbelasting, vervanging bij ziekte e.d.). Het inhuurpercentage laat de afgelopen jaren een dalende trend zien van 13% in 2016 naar een verwacht percentage van ca 9% in 2019. Uit cijfers van de personeelsmonitor A&O fonds 2018 blijkt dat 100.000+ gemeenten 20% van de totale loonsom besteden aan externe inhuur (dit is het dubbele ten aanzien van 2013).

Wij willen verder vorm en inhoud geven aan uw wens om slechts een bescheiden deel van de totale personele begroting aan inhuur te besteden. Wij voorzien en onderzoeken bijvoorbeeld de beweging van inhuur naar bezetting door eigen personeel voor wat betreft de inzet bij sociale wijkteams, veiligheidshuis en jobcoaches.

Beleidsindicatoren bedrijfsvoering

Vanaf het begrotingsjaar 2017 lichten gemeenten de effecten van beleid toe door een vaste set beleidsindicatoren op te nemen in de begroting en de jaarrekening. De meeste van deze indicatoren zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl, onder het dashboard “Besluit Begroting en Verantwoording”. Dat geldt niet voor de beleidsindicatoren op het gebied van bedrijfsvoering. Hiervoor is geen landelijke bron beschikbaar. Deze indicatoren zijn gebaseerd op eigen gemeentelijke informatie.

In deze paragraaf worden de beleidsindicatoren bedrijfsvoering gepresenteerd en nader toegelicht.

Beleidsindicatoren bedrijfsvoering	2020	2021	2022	2023
	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
1. Formatie: aantal fte per 1.000 inwoners	9,20	9,10	9,10	9,10
2. Bezetting: aantal fte per 1.000 inwoners	9,20	9,10	9,10	9,10
3. Kosten externe inhuur als % van totale loonsom	2%	1%	1%	1%
4. Overhead; % van totale lasten	9%	9%	9%	9%
5. Apparaatskosten per inwoner	€ 821,65	€ 811,27	€ 800,90	€ 801,27

1+2 Formatie en bezetting

De gepresenteerde fte's zijn exclusief formatie en bezetting van B&W, Raad en Raadsgriffie. De begrote formatie geeft een doorkijk naar de ontwikkeling van formatie in fte conform de huidige meerjarenbegroting. Voor de personele bezetting is uitgegaan van een bezetting die gelijk zal zijn aan de formatieomvang. Als het gevolg van vacatures zullen hier echter verschillen ontstaan. In de formatie wordt geen expliciet onderscheid gemaakt tussen fte formatie werken voor derden en fte formatie van Venlo zelf.

3. Externe inhuur

Jaarlijks wordt een relatief klein gedeelte aan inhuur vooraf ook als specifieke inhuurpost begroot. Binnen de personeelsbegroting kan, afhankelijk van te maken capaciteitskeuzes, een gedeelte van het loonkostenbudget van een team worden besteed aan inhuur in plaats van reguliere bezetting op basis van een aanstelling. Hiervan is met name sprake bij piekbelastingen, vervanging in verband met ziekte of tijdelijke formatieplaatsen; de zogenaamde flexibele schil. Capaciteitsvragen worden door de HR desk centraal worden getoetst en intern geprioriteerd. Inhuur is hierbij het laatste alternatief.

4. Overhead

Onder de overheadkosten vallen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Met het primair proces worden de activiteiten bedoeld die rechtstreeks een bijdrage leveren aan de totstandkoming van de producten en diensten voor onze burgers en bedrijven.

5. Apparaatskosten

De apparaatskosten bestaan uit de loonkosten voor het ambtelijk apparaat, de inhuur en de totale kosten voor overhead. Kosten voor diensten die zijn uitbesteed, zoals de belastingsamenwerking BSGW vallen niet onder de apparaatskosten. Gemeenten die veel diensten uitbesteden hebben dan ook naar verwachting relatief lage apparaatskosten ten opzichte van gemeenten met weinig uitbestede taken. De dalende lijn in de apparaatskosten per inwoner wordt met name veroorzaakt door de afname van de formatie.

Samenwerkingspartners

Inleiding

De gemeente heeft een deel van de uitvoering van haar gemeentelijk beleid ondergebracht bij zogenaamde verbonden partijen. Deze partijen spelen een belangrijke rol bij de realisatie van de gemeentelijke doelstellingen. De gemeente blijft echter wel verantwoordelijk voor het realiseren van het beleid en de gemeentelijke doelstellingen.

Wat zijn verbonden partijen?

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk én financieel belang heeft.

Van een bestuurlijk belang is sprake indien de gemeente rechtstreeks invloed heeft op de besluitvorming binnen de verbonden partij, bijvoorbeeld door een zetel in het bestuur en/of door stemrecht.

Van een financieel belang is sprake als de gemeente middelen aan de verbonden partij ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van die partij of wanneer financiële problemen bij de verbonden partij kunnen worden verhaald op de gemeente.

Wat zijn maatschappelijke partners?

Gemeente Venlo heeft het aandachtsgebied omtrent verbonden partijen verruimd met gesubsidieerde instellingen die een belangrijke unieke maatschappelijke functie vervullen (zonder dat de gemeente hierin een bestuurlijk belang heeft). Dit omdat de gemeente zich ook bij deze laatste instellingen op enig moment gedwongen zal zien om in het algemeen belang bij te springen als deze instellingen in de problemen komen.

Binnen de gemeente is daarom het ruimere begrip 'maatschappelijke partner' in het leven geroepen, waarmee wordt bedoeld: een verbonden partij of een gesubsidieerde instelling die een belangrijke unieke functie vervult.

Voor- en nadelen van samenwerkingsverbanden

De gemeente kan diverse redenen hebben om samen te werken met een maatschappelijke partner. Zo kan een gemeente samenwerken om bijvoorbeeld schaal- en efficiencyvoordelen te bereiken, kennis te delen, risico's te spreiden of om een maatschappelijk initiatief te ondersteunen.

Aan de andere kant brengt samenwerken ook risico's met zich mee. Ondanks dat de gemeente een deel van de uitvoering van haar beleid bij een partner heeft ondergebracht, blijft zij wel verantwoordelijk voor het uitgevoerde beleid.

Daardoor kan de gemeente aanzienlijke maatschappelijke, financiële en fiscale risico's lopen wanneer een partner in financiële problemen komt of zijn taken niet

goed uitvoert. De gemeente heeft daarom een controlerende taak op het bepaalde beleid.

Om de controlerende taak van de gemeente te kunnen uitvoeren, is het van belang om de risico's van maatschappelijke partners in beeld te hebben. Deze paragraaf heeft tot doel deze taak te ondersteunen. De maatschappelijke partners waarmee de gemeente op dit moment samenwerkt staan hieronder weergegeven. De meest recente informatie over deze maatschappelijke partners is op de website <https://venlo.dashboardsamenwerking.nl> verwerkt.

Totaaloverzicht samenwerkingspartners

Overzicht samenwerkingspartners

Een totaaloverzicht van de verbonden partijen waarmee gemeente Venlo op dit moment samenwerkt is te vinden op onderstaande link:

https://venlo.dashboardsamenwerking.nl/Zoek_samenwerkingsverbanden/Verbonden_partij

Onderdeel van de samenwerkingswijzer van de gemeente is het digitaal 'dashboard'. Daarin wordt per samenwerkingsverband naast de basis informatie inzicht gegeven in het doel van samenwerking, de beoogde resultaten, inzet van middelen, zeggenschap, mogelijke risico's, rol raad/college etc.

Het Dashboard Samenwerking is bereikbaar via navolgende link:

<https://venlo.dashboardsamenwerking.nl>

Nr.	Categorie	Naam samenwerkingspartner
1	Gemeenschappelijke regeling	GR Afval Samenwerking Limburg (ASL)
2	Gemeenschappelijke regeling	GR Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)
3	Gemeenschappelijke regeling	GR Gemeenschappelijk Orgaan Toezicht Primair Openbaar Onderwijs (GOTPOO)
4	Gemeenschappelijke regeling	GR Grenspark Maas-Swalm-Nette (Grenspark MSN)
5	Gemeenschappelijke regeling	GR Maasveren Limburg Noord (Maasveren)
6	Gemeenschappelijke regeling	GR ICT Noord- en Midden Limburg (ICT NML)
7	Gemeenschappelijke regeling	GR Anti Discriminatie Voorziening Limburg (ADV-Limburg) (GR ADV-Limburg)
8	Gemeenschappelijke regeling	GR Veiligheidsregio Limburg-Noord (VRLN)
9	Gemeenschappelijke regeling	GR WAA (WAA)
10	Gemeenschappelijke regeling	Modulaire GR Sociaal Domein Limburg-Noord (MGR)
11	Gemeenschappelijke regeling	GR Euregio Rijn-Maas-Noord (ERMN)
12	Gemeenschappelijke regeling	GR Omnibuzz
13	Vennootschap of coöperatie	BV Bodemzorg Limburg (BL)
14	Vennootschap of coöperatie	BV Campus Vastgoed Greenport Venlo (CVGV)
15	Vennootschap of coöperatie	CBL Vennootschap BV (CBL)
16	Vennootschap of coöperatie	CSV Amsterdam BV (CSV)
17	Vennootschap of coöperatie	BV Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo (BOGV)
18	Vennootschap of coöperatie	Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV (PBE)
19	Vennootschap of coöperatie	Verkoop Vennootschap BV
20	Vennootschap of coöperatie	Vordering op Enexis BV (VoE)
21	Vennootschap of coöperatie	BNG Bank N.V. (BNG Bank)
22	Vennootschap of coöperatie	N.V. Waterleiding Maatschappij Limburg (WML)
23	Vennootschap of coöperatie	NV Enexis Holding (Enexis)
24	Stichting	Stichting Openbare Bibliotheek Venlo (Bibliotheek)
25	Stichting	Stichting Venlo Partners (VP)
26	Overig	Banenpleinlimburg (BPL)
27	Overig	Kunstencentrum Venlo (KCV)
28	Overig	Omroep Venlo
29	Overig	Onderwijsgemeenschap Venlo en Omstreken (OGVO)
30	Overig	Poppodium Grenswerk
31	Overig	Regio Venlo
32	Overig	Regionale Uitvoerings Dienst (RUD)
33	Overig	Stichting Peuterspeelzalen Spring (Spring)
34	Overig	Theater de Maaspoort
35	Overig	Zorg- en Veiligheidshuis Limburg Noord (ZVH)

Bijlage I Totaaloverzicht meerjarenbegroting

Deze paragraaf presenteert een totaaloverzicht van de baten en lasten van alle programma's samen over de jaren 2017 tot en met 2021. Allereerst toont de tabel de totale baten en lasten per programma exclusief verrekeningen met reserves. Aan het eind worden de totalen met de reserves verrekend, waaruit het resultaat na bestemming voortvloeit.

Bedragen x € 1.000

Programma's	2019	2020	2021	2022	2023
Baten (excl. onttrekkingen aan reserves)					
1. Gezond en actief Venlo	65.472	62.012	61.818	60.740	60.750
2. Leefbaar Venlo	56.154	62.331	54.897	61.334	52.830
3. Grenzeloos Venlo	3.042	2.599	2.599	2.599	2.599
4. Welvarend Venlo	11.128	12.515	2.063	1.811	1.642
5. Centrumstad Venlo	9.737	9.160	8.751	27.876	22.548
6. Circulaire en duurzame hoofdstad	501	439	585	333	
Algemene middelen	299.294	286.910	285.366	281.163	281.460
Totaal baten begroting	445.327	435.966	416.080	435.856	421.829
Lasten (excl. toevoegingen aan reserves)					
1. Gezond en actief Venlo	237.682	237.221	234.456	231.220	230.692
2. Leefbaar Venlo	88.464	98.641	90.699	97.243	89.020
3. Grenzeloos Venlo	1.946	1.907	1.908	1.908	1.908
4. Welvarend Venlo	14.776	16.386	7.099	6.832	6.482
5. Centrumstad Venlo	19.937	20.063	19.599	38.657	33.255
6. Circulaire en duurzame hoofdstad	3.913	2.887	2.794	2.570	2.230
Algemene middelen	65.409	48.237	53.718	53.252	53.588
Totaal lasten begroting	432.127	425.340	410.272	431.683	417.175
Resultaat programma's (voor bestemming)	13.200	10.626	5.807	4.174	4.654

Onttrekkingen aan reserves

1. Gezond en actief Venlo	576	62			
2. Leefbaar Venlo	4.036	2.493	2.266	2.284	2.126
4. Welvarend Venlo	185	120			
6. Circulaire en duurzame hoofdstad	784	387			
Algemene middelen	220	1.000			
Totaal onttrekkingen aan reserves	5.801	4.061	2.266	2.284	2.126

Toevoegingen aan reserves

1. Gezond en actief Venlo		15			
2. Leefbaar Venlo	4.323	2.101	1.646	1.611	1.233
4. Welvarend Venlo	2.210	1.131	70	70	70
5. Centrumstad Venlo	2.035	1.937	2.041	1.657	1.827
6. Circulaire en duurzame hoofdstad	842	842			
Algemene middelen	9.591	8.662	4.316	3.120	3.649
Totaal toevoegingen aan reserves	19.001	14.687	8.073	6.458	6.780
Totaal verrekening met reserves	-13.200	-10.626	-5.807	-4.174	-4.654
Totaal resultaat Programmabegroting	0	0	0	0	0

Bedragen x € 1.000

	2019	2020	2021	2022	2023
Totaal baten na bestemming	451.128	440.027	418.346	438.141	423.955
Totaal lasten na bestemming	451.128	440.027	418.346	438.141	423.955
Totaal resultaat Programmabegroting	0	0	0	0	0

Bijlage II Investerings 2020-2023 inclusief kapitaallasten

Bedragen x € 1.000

Naam	E/M/O*	Krediet	Voorportaal				Kapitaallasten			
			2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
1. Gezond en actief Venlo										
Gymzaal OBS Koperwiek	E	2.420					10	33	109	
Renovatie Titus Brandsmabasissschool	E	1.939					114	112	110	
Renovatie OBS Koperwiek	E	1.319					77	76	75	
Renovatie basisschool St. Martinus	E	1.265					89	87	86	
Toekomst Zwembad	E	1.000					15	70	69	
WMO Hulpmiddelen	E	750	750	750	750		173	341	504	
Buitensportaccommodatiebeleid	E	500					35	34	34	
Renovatie Zwembad de Wisselslag	E	428					63	61	60	
Nieuwbouw gymzaal Hoogstraat	E	404					18	18	18	
Renovatie De Lings	E	106					7	7	7	
Vorbereidingskrediet sporthal Gulick	E	100					5	4	4	
Renovatie OJBS De Toermalijn	E		1.246					73	72	
Renovatie basisschool De Springbeek	E		993					58	57	
Renovatie basisschool De Schalm	E		955					67	66	
Nieuwbouw sporthal Gulick	E			4.840						218
Renovatie basisschool St. Willibrordus	E			1.212						71
Renovatie basisschool De Klingerberg	E			868						61
Verschuiving startdatum krediet Velddijk - Wijnberg	E						-12	-73	-161	-578
Verschuiving startdatum onderwijskrediet Basisacholen Blerick	E						-3	-30	-27	1
Verschuiving startdatum onderwijskrediet De Meule	E						-4	-96	-90	3
Verschuiving startdatum onderwijskrediet Rudolf educare	E						-9	-28	-70	-60

Verschuiving startdatum onderwijskrediet Mytylschool	E					-5	-104	-102	-95
Verschuiving startdatum onderwijskrediet SBO Kerobei	E					-3	-59	-55	2
Onderhoud buitensportaccommodaties	O				520				
Totaal 1. Gezond en actief Venlo		10.232	3.944	7.671	1.270	-36	214	536	893

2. Leefbaar Venlo

Basis op orde Groenvoorzieningen	M	650					36	35	35
Vervangen voertuigen	E	625	685	455	700		81	168	224
Vervangen verkeersregelinstallaties	M	385	242	623	544		37	60	106
Vervanging telefooncentrale (GT Connect)	E	270					62	60	59
Vastgoed investeringen	E	252	645	610			20	71	119
Woonwagenlocatie Kaldenkerkerweg	E	130	130	130			13	25	37
Cameratoezicht orde en handhaving	E	103	80	34	82		24	42	48
Vervangen speelvoorzieningen	E	100	100	100	100		13	26	38
Migratie Content Management (Drupal 8)	E	50					12	11	11
Landmeetapparatuur TPS	E	27					6	6	6
Uitvoeringsplan centrum Tegelen	M		2.100					56	55
Verkeersveiligheid en parkeren	M		400	400	400			32	63
Watervoorzieningen vijvers	M		140	140	140			18	36
Herinrichting begraafplaatsen	M		50		50			3	3
Afsluiten krediet omgekeerde afvalinzameling**	E					-175	-171	-167	-163
Vrijval vastgoed investeringen 2017 en 2018**	E					-28	-57	-56	-55
Inflatiecorrectie GRP 2020-2024	O	153							
Totaal 2. Leefbaar Venlo		2.745	4.572	2.492	2.016	-203	75	391	622

4. Welvarend Venlo

Uitbreiding truckparking James Cookweg	M	3.000						63	62
Aanpassingen Grubbenvorsterweg	M	2.600						21	70
Verbeteren havenvoorzieningen tbv scheepvaart	M	500					8	65	64

Ontsluiting Brightlands campus	M	250				9	9	8
Herstructurering en verduurzaming van bedrijventerreinen	M	50				4	4	4
Vrijval restant Multimodale ontwikkeling industriehaven**	M					-11	-25	-25
Totaal 4. Welvarend Venlo		6.400				-11	-5	137

5. Centrumstad Venlo

Aanvullend krediet verbouwing postkantoor	E	582				4	4	4
Wonen in erfgoed	M	275	275	275	275	14	27	41
Totaal 5. Centrumstad Venlo		857	275	275	275	17	31	45

Algemene middelen

Websitebeheer	E	150				35	34	33
Vervanging laptops sociale wijkteams	E	43				16	15	15
Vrijval krediet Matchingsportal en Competentiebank**	E					-37	-36	-34
Vrijval krediet Ontwikkeling open data**	E					-29	-28	-27
Vrijval krediet Sociaal intranet**	E						-9	-9
Totaal Algemene middelen		193				-66	-14	-23
Totaal investeringen inclusief kapitaallasten		20.426	8.791	10.438	3.561	-316	288	1.072

* E = Economisch nut / M = Maatschappelijk nut / O = Onderhoud

** Kredietmutatie vindt plaats via de Finrap 2019

Bedragen x € 1.000

Naam	E/M/O*	Krediet	Voorportaal				Kapitaallasten			
			2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Totaal investeringen economisch nut	E	12.564	5.584	9.000	1.632	-305	206	704	1.199	
Totaal investeringen maatschappelijk nut	M	7.710	3.207	1.438	1.409	-11	82	368	522	
Totaal mutaties onderhoudsvoorzieningen	O	153			520					
Totaal investeringen		20.426	8.791	10.438	3.561	-316	288	1.072	1.721	

Bijlage III Kerngegevens

**Aantallen
begroting
2020**

A. Sociale structuur

Aantal inwoners	101.603
waarvan:	
- inwoners < 18 jaar	18.161
- inwoners van 18 tot 64 jaar	61.676
- inwoners > 64 jaar	21.766
Lage inkomens	16.695
Bijstandsontvangers	2.760
- WWB	2.512
- IOAW / IOAZ	248
Uitkeringsontvangers	8.468
waarvan:	
- Bijstandsontvangers	2.760
- WAO/WIA	3.652
- Militairen	49
- WAZ	81
- WAJONG	1.369
- WSW	557
Minderheden (overeenkomstig definitie Gemeentefonds)	8.875
Aantal huishoudens	48.792
waarvan één-ouder-huishoudens	3.457

B. Fysieke structuur

Oppervlakte gemeente (in ha.)	12.412
Oppervlakte bebouwing (in ha.)	922
Oppervlakte binnenwater (in ha.)	488
Woningen en recreatiewoningen	47.818

C. Financiële structuur

Ongebonden belastingen	44.596
Uitkeringen uit het Gemeentefonds	240.891
Totaal reserves en voorzieningen per 1 januari	100.986
waarvan:	
- reserves	82.553
- voorzieningen	18.433
Boekwaarde investeringen (geactiveerde kapitaaluitgaven)	365.949
Gehanteerd rentepercentage	3%
Totaal langlopende geldleningen (vaste schuld per 1-1-2020)	270.464

D. Woonlastenbepalende kengetallen

Waarde woningen en niet-woningen	15.982.710
waarvan:	
- WOZ waarde woningen eigenaren	9.381.192
- WOZ waarde niet-woningen gebruikers	3.271.009
- WOZ waarde niet-woningen eigenaren	3.330.509

Bijlage IV Reserves en voorzieningen

bedragen x € 1.000

Naam reserve / voorziening	Boekwaarde	Mutaties 2020		Boekwaarde	Mutaties 2021		Boekwaarde	Mutaties 2022		Boekwaarde	Mutaties 2023		Boekwaarde
	1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2020	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2021	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2022	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2023
RESERVES													
ALGEMENE RESERVES	71.648	10.824	2.266	80.205	5.962	2.266	83.902	4.731	2.230	86.403	4.882	1.868	89.417
Reserves met een Bufferfunctie													
Algemene Reserve	61.758	7.662		69.419	4.316		73.736	3.120		76.856	3.649		80.505
Algemene Grondreserve	9.890	3.162	2.266	10.786	1.646	2.266	10.166	1.611	2.230	9.547	1.233	1.868	8.912
Totaal reserves met een Bufferfunctie	71.648	10.824	2.266	80.205	5.962	2.266	83.902	4.731	2.230	86.403	4.882	1.868	89.417
BESTEMMINGSRESERVES	10.905	2.863	1.795	11.973	2.111		14.084	1.727	54	15.757	1.897	258	17.396
Overige Bestemmingsreserves													
Reserve Sam fonds													
Reserve Kennisinfrastructuur	193	70	120	143	70		213	70		283	70		353
Reserve Maatschappelijke opvang en verslavingszorg	525			525			525			525			525
Reserve Stimuleringsregeling woningbouwprojecten	53			53			53			53			53
Reserve Ontwikkeling locatie voormalige Rabobank Arcen													
Reserve GVVP													
Reserve Arbeidsmarktbeleid regio	400	15	62	353			353			353			353
Reserve Bodemkwaliteit	1.655	842	1.387	1.110			1.110			1.110			1.110
Reserve Regionaal Werkbedrijf	376			376			376			376			376
Reserve Regionale Samenwerkingsverbanden	984			984			984			984			984
Reserve Toeristisch Recreatief Actieprogramma													
Reserve Geluidkwaliteit	1.394			1.394			1.394			1.394			1.394
Reserve Parkeerfonds													
Reserve Nieuwe Venlonaren													
Reserve Maatschappelijke compensatie Lomm	274			274			274			274			274
Reserve Herbezztingsmiddelen generatiepact	161			161			161			161			161
Reserve Agjostorting Greenport Venlo	1.140			1.140			1.140			1.140			1.140
Reserve (Door)decentralisaties													
Reserve Circulaire Hoofdstad		1.000		1.000			1.000			1.000			1.000
Totaal overige Bestemmingsreserves	7.155	927	1.569	6.513	70		6.583	70		6.653	70		6.723

bedragen x € 1.000

Naam reserve / voorziening	Boekwaarde	Mutaties 2020		Boekwaarde	Mutaties 2021		Boekwaarde	Mutaties 2022		Boekwaarde	Mutaties 2023		Boekwaarde
	1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2020	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2021	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2022	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2023
Reserves met een Inkomensfunctie													
Reserve Kapitaallasten Kazernekwartier	2.171	1.937		4.107	2.041		6.148	1.657	54	7.751	1.827	258	9.320
Totaal reserves met een Inkomensfunctie	2.171	1.937		4.107	2.041		6.148	1.657	54	7.751	1.827	258	9.320
Egalisatiereserves													
Egalisatiereserve Afvalstoffenheffing	1.228			1.228			1.228			1.228			1.228
Egalisatiereserve Fondsvorming havengelden	125			125			125			125			125
Egalisatiereserve Openbare verlichting	227		227										
Totaal Egalisatiereserves	1.580		227	1.353			1.353			1.353			1.353
TOTAAL RESERVES	82.553	13.687	4.061	92.179	8.073	2.266	97.986	6.458	2.284	102.160	6.780	2.126	106.814
Saldo van baten en lasten													
Saldo van baten en lasten													
Totaal saldo baten en lasten													
TOTAAL RESERVES incl. Saldo baten en Lasten	82.553	13.687	4.061	92.179	8.073	2.266	97.986	6.458	2.284	102.160	6.780	2.126	106.814

bedragen x € 1.000

Naam reserve / voorziening	Boekwaarde 1-1-2020		Mutaties 2020		Boekwaarde 31-12-2020		Mutaties 2021		Boekwaarde 31-12-2021		Mutaties 2022		Boekwaarde 31-12-2022		Mutaties 2023		Boekwaarde 31-12-2023	
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking
VOORZIENINGEN																		
Voorzieningen Planmatig Onderhoud																		
Voorziening Groot onderhoud Wegen	708	4.571	4.171	1.108	4.171	4.171	1.108	4.171	4.171	1.108	4.171	4.171	1.108	3.600	3.600	1.108		
Voorziening Groot onderhoud Ambtelijke gebouwen	173	118	80	211	118	80	250	118	80	288	118	80	288	118	80	327		
Voorziening Groot onderhoud Sportgebouwen	503	309	468	344	309	290	362	309	290	381	309	290	381	309	290	399		
Voorziening Groot onderh.Commer.Cult.Maatschap.Vastgoed	711	468	592	586	525	592	519	525	592	451	525	592	451	525	592	384		
Voorziening onderhoud GRP+	3.157	1.608	2.950	1.815	1.608	2.680	743	2.369	2.133	978	2.369	2.714	634					
Voorziening onderhoud kunstwerken in openbare ruimte	131	60	62	129	60	66	124	60	70	114	60	62	112					
Voorziening Groot onderhoud Civiele objecten	7	144	150	1	144	144	1	144	144	1	144	144	1	144	144	1		
Voorziening Groot onderhoud Buitensport	101	570	492	180	570	443	307	570	522	355	570	925						
Totaal voorzieningen Planmatig onderhoud	5.489	7.848	8.964	4.374	7.505	8.466	3.413	8.266	8.002	3.676	7.695	7.482	3.890					
Voorziening Middelen van derden																		
Voorziening Collectie Knecht-Drenth	371	57		429	57		486	57		543	57		601					
Voorziening Egalisatie tarief GRP	2.418		340	2.078		203	1.875		129	1.747		25	1.722					
Voorziening Afval	190		19	172		18	154		18	135	36		172					
Voorziening Reparatie derde jaar WW	80	40		120	40		160	40		200	40		240					
Totaal voorziening Middelen van derden	3.061	97	359	2.799	97	221	2.676	97	147	2.626	133	25	2.734					
Voorzieningen Overige																		
Voorziening Pensioenkosten Wethouders	4.849			4.849			4.849			4.849			4.849					
Voorziening Deelneming CBL Vennootschap BV																		
Voorziening Deelneming Staat Vennootschap BV																		
Voorziening Escrow Attero	45			45			45			45			45					
Voorziening Restwerken Grondbedrijf	1.599	1.000	750	1.849	500	750	1.599	1.000	750	1.849	1.500	1.000	2.349					
Voorziening Landschapsplan DCGV	2.500			2.500			2.500			2.500			2.500					
Voorziening Campus Greenport	327			327			327			327			327					
Voorziening Voormalig Personeel	275			275			275			275			275					
Voorziening BTW claim parkeergarage Maaswaard	288			288			288			288			288					
Totaal Voorzieningen Overige	9.883	1.000	750	10.133	500	750	9.883	1.000	750	10.133	1.500	1.000	10.633					
TOTAAL VOORZIENINGEN	18.433	8.946	10.073	17.306	8.102	9.437	15.972	9.364	8.899	16.436	9.329	8.507	17.257					
RESERVES EN VOORZIENINGEN INCL. SALDO BATEN EN LASTEN	100.986	22.632	14.134	109.485	16.176	11.703	113.958	15.822	11.184	118.595	16.108	10.633	124.071					

Toelichting

Algemene Reserve

- Toevoegingen

- Bij de vorming van de bestemmingsreserve Parkeerbonds conform raadsbesluit 2017-009 wordt er in 2020 € 117.000 en in 2021 € 114.000 toegevoegd.
- De bespaarde rente bedraagt:
  - 2020 € 2.012.000
  - 2021 € 2.173.000
  - 2022 € 2.361.000
  - 2023 € 2.559.000
- In de voorliggende begroting wordt het begrotingsoverschot ter versterking van het weerstandsvermogen toegevoegd aan de Algemene reserve:
  - 2020 € 5.532.000
  - 2021 € 2.029.000
  - 2022 € 759.000
  - 2023 € 1.090.000

Algemene Grondreserve

- Onttrekkingen

Er vindt een overheveling plaats naar de voorziening 'Nadelig exploitatieresultaat' in 2020 en 2021 van € 1.016.000, in 2022 € 980.000 en in 2023 € 618.000 ter dekking van verwachte toekomstige nadelige resultaten op majeure projecten.

Post onvoorzien wordt vastgesteld op € 1.250.000 in 2020 t/m 2023.

- Toevoegingen

De geactualiseerde rentecomponent bedraagt in

- 2020 € 1.201.000,
- 2021 € 1.246.000
- 2022 € 1.211.000
- 2023 € 833.000.

Tevens is het resultaat van het project 'Trade Port West' in 2020 herberekend op € 1.061.000.

Het resultaat op overtollige gronden wordt vastgesteld op € 400.000 in 2020 t/m 2023. Het resultaat op overtollig vastgoed wordt vastgesteld in 2020 op € 500.000.

Reserve Kennisinfrastructuur

- Onttrekkingen

In 2020 wordt ter dekking van de subsidie aan de HAS € 120.000 onttrokken.

- Toevoegingen

Vanaf 2018 een structurele storting in de reserve van € 70.000 t.b.v. de ontwikkeling in het onderwijs.

Reserve Arbeidsmarktbeleid regio

- Onttrekkingen

Ter dekking van het project grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling wordt er in 2020 € 62.000 onttrokken.

- Toevoegingen

Provinciale subsidie in 2020 € 15.000 ter versterking van grensoverschrijdende initiatieven.

Reserve Bodem gelden

- Onttrekkingen

Ter dekking van de uitgaven met betrekking tot bodemsanering wordt in 2020 € 76.000 onttrokken. T.b.v. het meerjarenprogramma Bodem en ondergrond 2016-2020 en het uitvoeringsprogramma VTH 2016-2018 wordt in 2020 € 235.000 onttrokken. In 2020 wordt ter dekking van een tijdelijke toezichthouder Bodem € 76.000 onttrokken. In 2020 wordt de reserve Circulaire Hoofdstad gevoed met een onttrekking uit de reserve Bodem van € 1.000.000.

- Toevoegingen

Ter uitvoering van het convenant zal de gemeente in de periode 2016-2020 over vijf jaar € 4.200.000 ontvangen uit het gemeentefonds als specifieke uitkering. In 2020 wordt € 842.000 uitgekeerd.

Reserve Circulaire Hoofdstad

- Toevoegingen

In 2020 vindt een storting plaats van € 1.000.000. De middelen hiervoor worden overgeheveld uit de reserve Bodemgelden.

Reserve Kapitaallasten Kazernekwartier

De investeringen in de openbare ruimte Kazernekwartier (verharding, groen en Fort) worden geactiveerd en de meerjarige kapitaallasten worden ten laste gebracht van de genoemde reserve.

- Onttrekkingen

Ter dekking van de kapitaallasten vind in 2022 een onttrekking plaats van € 54.000 en in 2023 € 258.000.

- Toevoegingen

In 2020 bedraagt de toevoeging € 1.763.000, in 2021 € 1.809.000, in 2022 € 1.364.000 en in 2023 € 1.487.000. De rentecomponent bedraagt in 2020 € 173.000, in 2021 € 232.000, in 2022 € 293.000 en in 2023 € 341.000.

Egalisatiereserve Openbare verlichting

- Onttrekkingen

Betreft onderhoud openbare verlichting VenloNet € 227.000.

IN TE STELLEN RESERVES EN VOORZIENINGEN

Aard	Naam	Toelichting
Bestemmingsreserves	Reserve (Door)decentralisaties	De komende jaren vinden er diverse onderzoeken plaats naar enerzijds de verdeling van rijksmiddelen naar gemeenten (de zogenaamde verdeelmodellen) en anderzijds de doordecentralisatie van middelen. Voorbeelden van doordecentralisaties zijn Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang (taken en middelen). Definitieve besluitvorming en de wijze waarop dit allemaal gaat plaatsvinden is nog onvoldoende duidelijk, hierover is door het rijk ook nog geen definitief besluit genomen. In de programma begroting is het scenario opgenomen wat op dit moment het meest realistisch lijkt op. Vanwege het feit dat er nog geen definitieve besluitvorming heeft plaatsgevonden en er nog onduidelijkheden zijn wordt er een reserve opgenomen om eventuele voordelen en/of nadelen met elkaar te verrekenen. Afweging en beoordeling van de bestemming zal jaarlijks plaatsvinden bij de realisatie
Bestemmingsreserves	Reserve Culinaire hoofdstad	Doelstelling van de reserve is het inzetten van middelen voor planvorming en het aanjagen en uitvoeren van projecten binnen de thema's energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit.

Reserve (Door)decentralisaties

Team Participatie en individuele ontplooiing

Besluit instelling reserve Programmabegroting 2020-2023

Aard van de reserve Bestemmingsreserve overige

Doelstelling

De komende jaren vinden er diverse onderzoeken plaats naar enerzijds de verdeling van rijksmiddelen naar gemeenten (de zogenaamde verdeelmodellen) en anderzijds de doordecentralisatie van middelen. Voorbeelden van doordecentralisaties zijn Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang (taken en middelen). Definitieve besluitvorming en de wijze waarop dit allemaal gaat plaatsvinden is nog onvoldoende duidelijk, hierover is door het rijk ook nog geen definitief besluit genomen. In de programma begroting is het scenario opgenomen wat op dit moment het meest realistisch lijkt op. Vanwege het feit dat er nog geen definitieve besluitvorming heeft plaatsgevonden en er nog onduidelijkheden zijn wordt er een reserve opgenomen om eventuele voordelen en/of nadelen met elkaar te verrekenen. Afweging en beoordeling van de bestemming zal jaarlijks plaatsvinden bij de realisatie.

Onderbouwing

Afweging en beoordeling van de omvang zal jaarlijks plaatsvinden bij de jaarrekening door de gemeenteraad.

Volume

Er is geen plafond vastgesteld voor deze reserve

Voeding

Afweging en beoordeling van het volume zal jaarlijks plaatsvinden bij de jaarrekening door de gemeenteraad afhankelijk van de definitieve besluitvorming en invulling van de besluitvorming.

Looptijd

Maximaal 10 jaar.

Reserve Circulaire hoofdstad

Team Werken en bereikbaarheid

Besluit instelling reserve Programmabegroting 2020-2023

Aard van de reserve Bestemmingsreserve overige

Doelstelling

Doelstelling van de reserve is het inzetten van middelen voor planvorming en het aanjagen en uitvoeren van projecten binnen de thema's energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit.

Onderbouwing

Programma Venlo circulaire en duurzame hoofdstad is er op gericht om nationale en lokale klimaatambities te verwezenlijken. Vanuit nationale en internationale akkoorden zijn er stevige toekomstige opgaven voor lokale overheden bepaald.

Langs drie deelprogramma's (energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit) wordt hieraan invulling gegeven. Dit raadsprogramma heeft een directe relatie met alle andere raadsprogramma's, duurzaamheid en verduurzaming vormen namelijk een rode draad door al deze programma's.

Inmiddels is er, naast onze lokale opgaven en ambitie, steeds meer wet- en regelgeving en liggen er opgaven voor alle overheden. In ons uitvoeringsprogramma maken we de vertaalslag naar deze opgaven en zetten een stap verder in onze eigen ambitie om onderscheidend te blijven vanuit economisch en maatschappelijk gebied op terrein van duurzaamheid en circulariteit.

Gedurende het jaar dient bekeken te worden voor welke processen en projecten de middelen ingezet dienen te worden. Hierbij hebben de acties uit het uitvoeringsprogramma uiteraard prioriteit. In het college wordt periodiek afgewogen op welke wijze deze middelen ingezet worden.

Volume € 1.000.000

Voeding De reserve wordt gevoed door een eenmalige onttrekking uit de reserve Bodemkwaliteit.

Looptijd N.v.t.

Bijlage V Gewaarborgde geldleningen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving onderdeel	Oorspronkelijke hoofdsom gewaarborgde geldlening	Restantbedrag van de gewaarborgde geldlening aan het begin van dienstjaar 2018	Bedrag van de in de loop van het dienstjaar te waarborgen / gewaarborgde geldleningen	Totaalbedrag van de gewone en buitengewone aflossing	Restantbedrag gewaarborgde geldlening ultimo 2018 (Totaal 2+3-4)
	1	2	3	4	5
Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)	410.880	381.008	20.000	25.937	375.071
Waarborgfonds Eigen Woning (WEW)	NB	10.020		1.657	8.363
Overige (door de gemeente gesubsidieerde instellingen)	15.312	11.778		2.012	9.766
TOTAAL GENERAAL	426.192	402.806	20.000	29.606	393.200

Bijlage VI Beleidsindicatoren

Het is wettelijk vastgelegd dat gemeenten, provincies en waterschappen jaarlijks begrotings- en verantwoordingsstukken moeten opstellen. Voor gemeenten en provincies is de regelgeving hieromtrent vastgelegd in het Besluit begroting en verantwoording (BBV). In het BBV is een aantal verplichte beleidsindicatoren opgenomen die met ingang van 2017 in de Programmabegroting opgenomen moeten worden. Deze indicatoren dragen bij om de begroting en jaarverslagen beleidsmatiger te maken, zodat staten- en raadsleden op de belangrijke momenten in een beleidscyclus zich een beeld kunnen vormen over behaalde beleidsresultaten en te behalen beleidsresultaten.

Per programma en per programmalijn hebben wij, in overleg met een vertegenwoordiging uit uw raad en uw auditcommissie nieuwe indicatoren samengesteld. Wij hebben deze indicatoren voor u bij elkaar gezet in een apart boekje dat wij jaarlijks gaan actualiseren.

Bijlage VII Overzicht geraamde baten en lasten per taakveld

Bedragen x € 1.000

Taakveld	2020		2021		2022		2023	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
o.1 Bestuur	2.755	6.479	2.755	6.420	2.755	6.396	2.755	6.393
o.10 Mutaties reserves	4.061	14.687	2.266	8.073	2.284	6.458	2.126	6.780
o.2 Burgerzaken	2.156	2.195	2.291	2.441	2.108	2.365	2.004	2.321
o.3 Beheer overige gebouwen en gronden		89		89		89		89
o.4 Overhead	268	38.761	268	38.596	268	38.018	268	38.055
o.5 Treasury	4.779	1.591	5.032	774	5.253	600	5.512	230
o.61 OZB woningen	18.761	693	18.761	634	18.384	634	18.384	634
o.62 OZB niet-woningen	19.702	564	19.702	564	19.316	564	19.316	564
o.63 Parkeerbelasting	3.123		3.123		2.942		2.942	
o.64 Belastingen overig	918	206	828	206	738	206	738	206
o.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	240.891		239.085		235.363		235.401	
o.8 Overige baten en lasten		6.125		12.674		12.987		13.682
1.1 Crisisbeheersing en brandweer		7.779		7.828		7.840		7.877
1.2 Openbare orde en veiligheid	463	2.806	463	2.906	263	2.701	263	2.699
2.1 Verkeer en vervoer	860	17.956	1.105	17.728	1.081	17.570	1.080	17.560
2.2 Parkeren	335	2.254	335	2.265	335	1.904	335	1.889
2.4 Economische havens en waterwegen	330	319	338	321	395	394	394	436
3.1 Economische ontwikkeling	1.237	3.051	1.059	2.758	500	2.232		1.729
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	10.774	11.305	362	1.953	362	1.940	362	1.935
3.3 Bedrijvenloket en -regelingen	648	1.137	648	1.134	648	1.131	648	1.004
3.4 Economische promotie	1.792	1.094	1.892	1.094	2.042	1.094	2.042	1.014
4.2 Onderwijshuisvesting	69	8.909	70	9.208	70	9.198	70	9.366
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	6.211	8.437	6.020	8.254	4.828	6.980	4.828	6.981
5.1 Sportbeleid en activering	235	1.632	235	1.552	235	1.476	235	1.476
5.2 Sportaccommodaties	3.507	6.728	3.624	6.821	3.741	6.852	3.741	6.810
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	224	7.675	122	7.102	122	6.810	122	6.780
5.4 Musea	51	2.090	186	2.373	186	2.386	186	2.369
5.5 Cultureel erfgoed		324		338		338		337
5.6 Media		1.862		1.862		1.862		1.862
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	930	7.418	868	7.438	868	7.510	868	7.660
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	652	18.382	652	18.307	652	18.033	652	17.803
6.2 Wijkteams		2.827		2.827		2.827		2.827
6.3 Inkomensregelingen	42.993	51.230	42.968	51.207	42.968	51.145	42.968	51.141
6.4 Begeleide participatie	76	17.102	76	16.602	76	16.102	76	15.602
6.5 Arbeidsparticipatie	217	5.910	166	5.696	166	5.695	166	5.694
6.6 Maatwerkvoorzieningen WMO		2.106		2.106		2.106		2.106

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	1.372	19.980	1.328	19.781	1.324	19.822	1.335	19.861
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	3.292	32.803	3.292	31.058	3.292	30.456	3.292	30.498
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	1.982	50.077	1.982	50.168	1.982	50.093	1.982	50.093
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	770	3.076	770	3.076	770	3.076	770	3.076
7.1 Volksgezondheid	596	7.049	596	7.049	596	6.832	596	6.832
7.2 Riolering	8.378	6.035	8.270	5.927	8.967	6.624	8.939	6.596
7.3 Afval	12.027	9.676	11.985	9.634	11.578	9.227	11.540	9.213
7.4 Milieubeheer		1.162		847		856		856
7.5 Begraafplaatsen-crematoria	387	479	387	426	387	426	387	426
8.1 Ruimtelijke ordening		1.855		1.367		1.418		1.388
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	36.550	36.715	28.931	29.551	54.789	55.408	41.127	41.762
8.3 Wonen en bouwen	5.656	9.399	5.506	9.310	5.506	9.462	5.506	9.442
Totaal	440.027	440.027	418.346	418.346	438.141	438.141	423.955	423.955

Bijlage VIII Financiële positie

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Gemeenten dienen in de begroting in te gaan op de zogenaamde jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Onder arbeidsrechtelijke verplichtingen worden verstaan de aanspraken op toekomstige uitkeringen door huidig dan wel voormalig personeel. Het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) schrijft voor dat jaarlijkse arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume via de exploitatie moeten lopen. Als de verplichtingen niet van een vergelijkbaar volume zijn, dan moet hiervoor een voorziening worden getroffen. Toepassing van deze voorschriften leidt tot de volgende situatie:

WW-conforme uitkeringen en bovenwettelijke WW-uitkeringen

Voor nog lopende verplichtingen is meerjarig een bedrag van € 350.000 gebudgetteerd. De gemeente Venlo is eigen risicodragers met betrekking tot de WW-uitkeringen en verplichte bovenwettelijke WW-uitkeringen voor voormalig werknemers. Voor voormalig werknemers die recht hebben op een WW uitkering ontvangt de gemeente een nota van het UWV.

Uitkeringen oud wethouders

Voor thans lopende verplichtingen is meerjarig een bedrag van € 335.000 gebudgetteerd. Het budget is ter dekking van aanspraken op een loondervingsuitkering ingevolge de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa) en wachtgelden.

Toekomstige Pensioenaanspraken wethouders

De verplichtingen inzake pensioenen van wethouders zijn ondergebracht in de voorziening Pensioenkosten Wethouders. De voorziening kent per 1 januari 2019 een omvang van € 4.849.491. Ingevolge artikel 44 van het BBV dient de gemeente een voorziening te treffen voor toekomstige pensioenverplichtingen van de wethouders (pensioenvoorziening bij het ABP is (thans) nog niet mogelijk). De hoogte is afhankelijk van jaarlijkse uitkomst van de actuariële berekening.

De voeding vindt plaats op basis van:

- Eventuele waardeoverdracht van elders opgebouwde pensioenaanspraken door wethouders.
- Benodigde (bij)storting op basis van actuariële berekening.
- Ingehouden pensioenpremie (=Appa premie) op de bezoldiging van de wethouders.

Voormalig personeel brandweer; FLO

Voor lopende verplichtingen is meerjarig een bedrag van € 407.409 gebudgetteerd ten behoeve van FLO verplichtingen van gelijke omvang.

Functioneel leeftijdsontslag geldt voor ambtenaren in fysiek zware beroepen, zoals de brandweer. Het FLO leeftijdsontslag is een speciale regeling waarbij functioneel leeftijdsontslag kan worden verleend. Deze regeling houdt in dat de ambtenaar wordt ontslagen bij het bereiken van een bepaalde leeftijd. Na het verlenen van FLO-ontslag ontvangt de ambtenaar een zogeheten FLO uitkering om zijn inkomen tot zijn pensioengerechtigde leeftijd aan te vullen. Bij de overgang van de Brandweer naar de Veiligheidsregio in 2011 is besloten dat Gemeente Venlo verantwoordelijk blijft voor kosten Functioneel Leeftijdsontslag (FLO) en 2e loopbaanbeleid van het Brandweerpersoneel district Venlo.

Geprognosticeerde balans

Met ingang van het begrotingsjaar 2017 stelt het BBV een geprognosticeerde balans verplicht voor het begrotingsjaar en de drie daarop volgende jaren uit de meerjarenraming. Hiermee wordt inzicht verschaft in de ontwikkeling van de investeringen, de reserves en voorzieningen en in de financieringsbehoefte.

Bedragen x € 1.000

Activa	Verkorte balans ultimo jaar					
	R2018	B2019	B2020	B2021	B2022	B2023
Vaste activa						
Immateriële vaste activa						
Materiële vaste activa	291.322	299.156	321.148	328.405	351.513	361.213
Financiële vaste activa	59.645	61.747	61.106	60.441	59.748	59.029
Totaal vaste activa	350.967	360.903	382.254	388.846	411.261	420.242
Vlottende activa						
Onderhanden werk grondbedrijf	14.801	12.848	13.027	9.247	6.656	4.986
Overige vlottende activa	51.554	27.168	32.004	29.854	29.854	29.854
Financiële vlottende activa	56.207	29.854	6.278	12.278	6.278	1.278
Totaal vlottende activa	122.562	69.870	51.309	51.379	42.788	36.118
	473.529	430.773	433.563	440.225	454.049	456.360

Bedragen x € 1.000

Passiva	Verkorte balans ultimo jaar					
	R2018	B2019	B2020	B2021	B2022	B2023
Vaste passiva						
Eigen vermogen	69.353	82.553	93.179	98.986	103.160	107.814
Voorzieningen	29.135	18.433	17.306	15.972	16.436	17.257
Vaste schulden > 1 jaar	314.377	270.501	261.601	252.677	273.726	269.749
Totaal vaste passiva	412.865	371.487	372.086	367.635	393.322	394.820
Vlottende passiva						
Overige vlottende passiva	60.664	59.286	55.972	61.014	53.664	53.664
Financiële vlottende passiva	-	-	5.505	11.576	7.063	7.876
Totaal vlottende passiva	60.664	59.286	61.477	72.590	60.727	61.540
	473.529	430.773	433.563	440.225	454.049	456.360

EMU-saldo

De Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet Hof)

De Europese eisen en afspraken over reductie van het begrotingstekort en de staatsschuld vormen de basis van de Wet Hof. De middellange termijn doelstelling voor het EMU-saldo is het op termijn verkrijgen van begrotingsevenwicht in stappen van 0,5 procent bbp per jaar. Het EMU-saldo is het vorderingensaldo van de collectieve sector op transactiebasis. Met andere woorden, het moment van transactie is bepalend. Dit in tegenstelling tot het in het BBV voorgeschreven stelsel van baten en lasten. Een investering telt bijvoorbeeld in het jaar van investeren volledig mee in het EMU-saldo, maar wordt gedurende de levensduur in termijnen door middel van kapitaallasten verantwoord in het baten en lasten stelsel.

Omdat ook gemeenten, provincies en waterschappen bijdragen aan het begrotingstekort van de collectieve sector, bepaalt de Wet Hof dat niet alleen het Rijk maar ook de decentrale overheden zich moeten houden aan de doelstellingen uit het aangescherpte Stabiliteits- en Groeipact. De EMU-tekortnorm decentrale overheden voor 2018 bedraagt 0,3% van het bruto binnenlands product. Er is geen onderverdeling naar gemeenten, provincies en waterschappen vastgesteld. Daarom worden er ook geen referentiewaarden per gemeenten bekend gemaakt.

Wat betekent de Wet Hof voor Venlo?

Tot dusver zijn heeft de Wet Hof voor Venlo geen gevolgen gehad, omdat het EMU-saldo op macro-niveau niet wordt overschreden.

Onderstaande tabel geeft de EMU-saldi voor de jaren 2019-2023 weer op basis van de begrotingscijfers. Jaarlijks worden deze cijfers aan het CBS aangeleverd. In 2019 en 2020 is een EMU-tekort begroot, in 2021 is er sprake van een overschot en in 2022 en 2023 wederom een tekort. Het EMU-saldo wordt met name beïnvloed door de investeringsuitgaven die voor betreffend jaar zijn gepland.

Bedragen x € 1.000

Van exploitatiesaldo lokale overheid naar EMU-saldo		Begroting 2019 na wijz	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	13.200	10.626	5.807	4.174	4.654	
- 2	Mutatie (im)materiële vaste activa	7.834	21.992	7.257	23.108	9.700	
+ 3	Mutatie voorzieningen	-10.702	-1.127	-1.334	464	821	
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-1.953	2.329	-5.930	-2.591	-1.670	
-	5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
-							
= Berekend EMU-saldo gemeente Venlo		-3.383	-14.822	3.146	-15.879	-2.555	

Overzicht van incidentele baten en lasten

Onderstaand overzicht geeft de belangrijkste incidentele posten in de begroting weer. In alle jaren is sprake van een incidenteel begrotingstekort. Daarmee kan de conclusie getrokken worden dat de begroting structureel sluitend is. De structurele lasten worden gedekt door structurele baten en er is dus sprake van een “materieel” begrotingsevenwicht.

		Bedragen x € 1.000			
	Programma	2020	2021	2022	2023
Baten	1. Gezond en actief Venlo	645			
	2. Leefbaar Venlo	28.523	21.303	27.856	19.523
	4. Welvarend Venlo	10.759	317	252	252
	5. Centrumstad Venlo	8.352	7.808	26.933	21.605
	Totaal baten	48.280	29.428	55.041	41.380
Onttrekking aan reserves	1. Gezond en actief Venlo	62			
	2. Leefbaar Venlo	2.493	2.266	2.230	1.868
	4. Welvarend Venlo	120			
	6. Circulaire en duurzame hoofdstad	387			
	Algemene middelen	1.000			
Totaal onttrekking aan reserves incidenteel	4.061	2.266	2.230	1.868	
Totaal incidentele baten	52.341	31.694	57.271	43.248	
Lasten	1. Gezond en actief Venlo	692			
	2. Leefbaar Venlo	28.145	20.942	28.046	19.966
	4. Welvarend Venlo	9.835	334	252	252
	5. Centrumstad Venlo	8.648	7.808	26.948	21.605
	6. Circulaire en duurzame hoofdstad	235			
	Algemene middelen	343			
Totaal lasten	47.898	29.084	55.246	41.823	
Toevoeging aan reserves	1. Gezond en actief Venlo	15			
	2. Leefbaar Venlo	900	400	400	400
	4. Welvarend Venlo	1.131	70	70	70
	5. Centrumstad Venlo	1.763	1.809	1.364	1.487
	6. Circulaire en duurzame hoofdstad	842			
Algemene middelen	6.649	2.143	759	1.090	
Totaal toevoeging aan reserves incidenteel	11.300	4.422	2.594	3.046	
Totaal incidentele lasten	59.198	33.507	57.840	44.869	
Totaal saldo incidentele baten en lasten	-6.857	-1.812	-569	-1.621	

Toelichting incidentele baten en lasten

Hieronder volgt een korte omschrijving van de incidentele baten en lasten, niet zijnde mutaties reserves:

Baten

- Programma 1 heeft voornamelijk betrekking op inkomensoverdrachten (€630.000)
- Programma 2 betreft de grondexploitaties en de tijdelijke inkomsten parkeren Arsenaal (€ 181.000)
- Programma 4 en 5 betreft eveneens de grondexploitaties en daarnaast inkomensoverdrachten voor € 95.000 respectievelijk € 102.000

Lasten

- De incidentele lasten van Programma 1 hebben betrekking op inkomensoverdrachten (€ 630.000) en lasten jeugdwerkloosheid die gedekt worden uit een reserve (€ 62.000)
- De incidentele lasten van Programma 2 hebben voornamelijk betrekking op het grondbedrijf. Daarnaast betreft het een aantal posten met betrekking tot implementatie omgevingswet, parkeren Arsenaal en inkomensoverdrachten.
- Programma 4 betreft grondexploitaties en inkomensoverdrachten
- Programma 5 betreft eveneens grondexploitaties, inkomensoverdrachten en incidentele middelen voor het opstellen van de Retailnota.
- Onder algemene middelen hebben de incidentele lasten voornamelijk betrekking op het project PRIO.

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Bedragen x € 1.000

Naam reserve	Mutaties 2020		Mutaties 2021		Mutaties 2022		Mutaties 2023	
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking
Algemene Grondreserve	1.201		1.246		1.211		833	
Reserve Kapitaallasten Kazernekwartier	173		232		293	54	341	258
Algemene reserve (bespaarde rente)	2.012		2.173		2.361		2.559	
Totaal structurele baten en lasten	3.387		3.651		3.865	54	3.733	258

Structureel begrotingsaldo

Bedragen x € 1.000

Presentatie van het structureel begrotingsaldo	2020	2021	2022	2023
Saldo baten en lasten	10.626	5.808	4.173	4.654
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-10.626	-5.807	-4.174	-4.654
Begrotingsaldo na bestemming	0	0	0	0
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-6.857	-1.812	-569	-1.621
Structureel begrotingsaldo	6.857	1.812	568	1.622